

ÇAĞ ŐNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTŐSŐ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI

KAMU MESLEK KURULUŞLARI NİTELİĞİNDEKİ
MESLEK KURULUŞLARINDA

DİSİPLİN
SUÇLARI VE CEZALARI

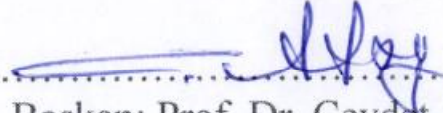
YŐKSEK LİSANS TEZİ

SİNAN TUMLUKOLU

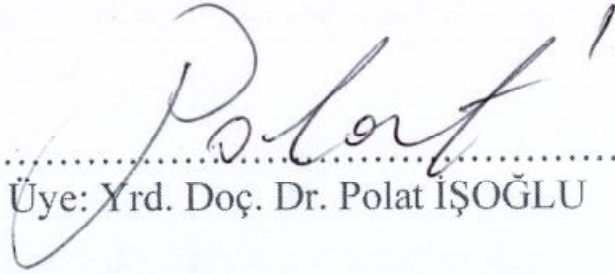
MERSİN-2007

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

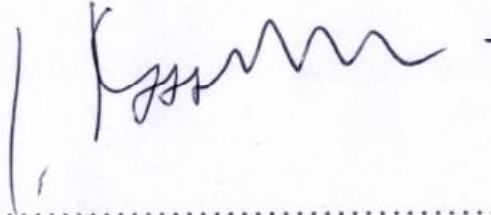
“Kamu Meslek Örgütlerinde Disiplin Cezaları ” başlıklı bu çalışma jürimiz tarafından oy birliği ile Kamu Hukuku Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Cevdet ATAY
(Danışman)

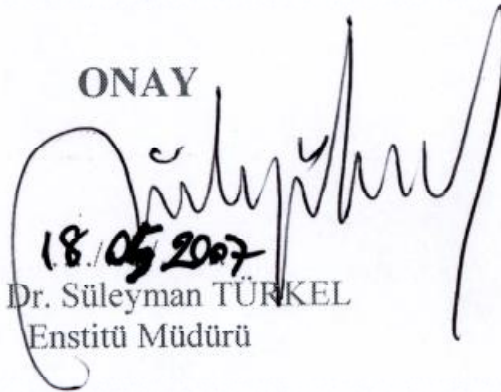
Üye: Yrd. Doç. Dr. Polat IŞOĞLU

Üye: Yrd. Doç. Dr. Selman KARAKUL

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

ONAY

18.05.2007

Prof. Dr. Süleyman TÜRKEL
Enstitü Müdürü

Not : Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM DİSİPLİN VE CEZA AYRIMI İLE CEZA VE DİSİPLİN KARARLARININ KARŞILIKLI ETKİLERİ

I- İDARİ MÜEYYİDELER VE DİSİPLİN CEZALARI.....	3
A) İdari Yaptırımların Kaynağı Ve Amaçları.....	3
B) İdari Yaptırım Türleri.....	4
1) İdari Mali Yaptırımlar.....	4
a) İdari Para cezaları.....	4
b)Elkoyma.....	4
c)Müsadere.....	4
d) Aylıktan Kesme.....	4
e) Yıkım Kararları Ve Yıkma Masrafları.....	5
2) Bireysel İdari Yaptırımlar.....	5
II- CEZA YARGILAMASI VE KARARLARININ DİSİPLİN SORUŞTURMASINA VE KARARLARINA ETKİLERİ.....	5
A) Ceza Kovuşturmasının Disiplin Soruşturmasına Etkisi.....	5
B) Ceza Kararlarının Disiplin Kararlarına Etkisi.....	7
1) Beraat Kararlarının Etkileri.....	7
a) Eylemin Hiç İşlenmediğine İlişkin Kararların Etkileri.....	7
b) Eylemin Suç Teşkil Etmediğine İlişkin Kararların Etkileri.....	7
c) Eylemin Sanıkça İşlenmediğine İlişkin Kararların Etkileri.....	8
d) Mahkumiyetine Yeter Delil Olmadığına İlişkin Kararların Etkileri.....	8
e) Eylemin Hukuka Uygun Olduğuna İlişkin Kararların Etkileri.....	10
2) Sanığın Mahkumiyetine İlişkin Mahkeme Kararlarının Etkileri..	10
C) Disiplin Cezalarının Ceza Yargılaması Ve Sonuçları İle Bağlantısı.....	10

İKİNCİ BÖLÜM

ÖNGÖRÜLEN DİSİPLİN SUÇLARI VE CEZALARI

I- DİSİPLİN SUÇU VE CEZASI KAVRAMLARI.....	14
II- KAMU MESLEK KURULUŞLARI NİTELİĞİNDEKİ MESLEK KURULUŞLARINDA DİSİPLİN SUÇLARI VE CEZALARI.....	15
A) Kamu Meslek Kuruluşları Niteliğindeki Meslek Kuruluşları İtibarıyla Disiplin Suçları Ve Cezaları.....	15
B) Kamu Meslek Kuruluşları Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarında Disiplin Cezaları Ve Suçlarının Karşılaştırılması.....	15
C) Cezalar Yönünden Karşılaştırma.....	16
1) Uyarma Cezası.....	17
2) Kınama.....	20
3) Para Cezası.....	25
4) Meslekten Geçici Men.....	27
5) Kesin Olarak Meslekten Çıkarma.....	30
III- DİSİPLİN VE CEZA AYRIMI.....	32
A) Amaç Yönünden.....	35
B) Kişiler Yönünden.....	36
C) Uygulama Yönünden.....	36
D) Yasallık İlkesi Yönünden.....	37
1) Genel Olarak.....	37
2) Disiplin Hukuku Açısından Kanunilik İlkesi.....	38
3) Yargı Mercilerinin Tutumu.....	39
4) Sonuç.....	39
E) Müeyyide Bakımından.....	39

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KAMU MESLEK KURULUŞLARI NİTELİĞİNDEKİ MESLEK KURULUŞLARINDA DİSİPLİN SORUŞTURMASI USULÜ

I- GÖREV, YETKİ VE OLUŞUM.....	41
A) <i>Oda Disiplin Kurulunun Görev Ve Toplantıları.....</i>	41
B) <i>Birlik Yüksek Disiplin Kurulunun Oluşumu.....</i>	42
C) <i>Birlik Yüksek Disiplin Kurulunun Görev Ve Toplantıları.....</i>	42
D) <i>Oda Ve Birlik Organlarına Seçilme Yeterliliği.....</i>	42
E) <i>Yüksek Haysiyet Divanı.....</i>	43
II- DİSİPLİN SORUŞTURMASININ BAŞLATILMASI.....	45
A) <i>Soruşturmanın Başlatılması Nedenleri.....</i>	45
B) <i>Şikayetin Geri Alınması Ve Etkileri.....</i>	47
III- DİSİPLİN KURULU ÜYELERİNİN REDDİ VE SONUÇLARI.....	49
A) <i>Disiplin Kurulu Üyelerinin Reddi.....</i>	49
B) <i>Üyenin Reddi Talebinin Reddi Halinde Verilen Ceza Ve Eleştirisi.....</i>	51
IV- DİSİPLİN KOVUŞTURMASININ ŞEKLİ.....	52
V- GEÇİCİ OLARAK GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA.....	70
VI- SAVUNMA HAKKI VE DURUŞMA.....	77
A) <i>Savunma Hakkı.....</i>	77
B) <i>Duruşma.....</i>	80
VII- DİSİPLİN SORUŞTURMASI VE CEZALARINDA ZAMANAŞIMI.....	83
A) <i>Dava Zamanaşımı.....</i>	83
B) <i>Ceza Zamanaşımı.....</i>	84
C) <i>Ceza Zamanaşımının Disiplin Soruşturmasına Etkisi.....</i>	84

VIII- DİSİPLİN SUÇLARINDA TEKERRÜR VE CEZALARA ETKİLERİ.....	88
A) Genel Olarak Suçlarda Tekerrür.....	88
B) Disiplin Suçlarında Tekerrür.....	90
1) Devlet Memurları Yasasında.....	90
2) Kamu Meslek Örgütlerinde.....	92
IX- KAMU MESLEK KURULUŞLARI NİTELİĞİNDEKİ MESLEK KURULUŞLARINDA DİSİPLİN KARARLARININ DENETİMİ.....	97
A) İTİRAZ.....	97
B) DİSİPLİN YARGILAMASI, CEZALARI VE AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ İLİŞKİSİ.....	103
SONUÇ.....	110
EK 1	
AVUKATLAR İÇİN MESLEK ETİĞİ KURALLARI.....	113
EK 2	
VETERİNER HEKİMLİK MESLEK ETİĞİ KURALLARI.....	118
KAYNAKÇA.....	125

ÇALIŞMA ÖZETİ

Kamu Meslek Kuruluşları Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarında Disiplin Suçları ve Cezaları adını taşıyan bu çalışmada, esas itibariyle çalışmaya konu yapılan meslek kuruluşlarının statülerini düzenleyen kuruluş yasalarından ve varsa disipline ilişkin yönetmeliklerden, birlik ve oda kararlarından, bu konulardaki Danıştay içtihatlarından, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarından, monografik çalışmalar ile İdare ve Ceza Hukuku alanlarındaki genel eserlerden yararlanılmıştır. Bu kaynaklar ve hukuksal veriler inceleme konusu yapılırken, çoğu zaman karşılaştırmalı bir yöntem izlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma Çağ Üniversitesi Kamu Hukuku Yüksek Lisans Master Tezi olarak hazırlanmıştır.

SUMMARY OF STUDY

In this study named Discipline Crimes and Punishments in the Occupational Organizations having the quality of Occupational Organizations in Public, it is basically utilized from the organization laws which regulate the statues of the occupational organizations subject to this study and regulations related to discipline if there is any of them, the decisions of associations and chambers, the judgements of Council of State relating to this matter, the judgements of European Court of Human Rights, monographic studies and general works regarding to Administrational and Criminal Law. It is mostly tried to use a comparative method while analyzing these sources and judicial data.

This study has been prepared as Thesis of Master in Public Law in Çağ University.

GİRİŞ

Bu Tez'in konusu, adından da anlaşılacağı gibi, *Kamu Meslek Kuruluşları Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarında Disiplin Suçları ve Cezaları*'dır.

Disiplin kuralları, bir örgütte örgüt mensuplarının örgütün amaçlarına, işleyiş usullerine ve örgütü düzenleyen diğer kurallara uyulmasını sağlamaya yönelik olan, örgütün kendi dışında yer alan ve onu çevreleyen diğer hukuk kurallarına da destek veren, ilişkin olduğu örgütün amaçlarının gerçekleşmesini ve varlığının devamını sağlayan kurallardır. Bu anlamda, disiplin hukuku ve içeriğini oluşturan disiplin kuralları, her örgüt için yaşamsal önemi haiz, zorunlu ve vazgeçilmez kurallardır. Bu nedenle; Devlet ve diğer kamu tüzel kişileri ile tüzel kişiliği olsun veya olmasın, özel hukuk kurum, kuruluş ve işletmelerinde; kısaca bir grup insan kümesinin belirli amaçlar için belirli bir düzen içinde faaliyet gösterdiği her yerde, disiplin kurallarının varlığı ve uygulanmasının kaçınılmazlığı yadsınamaz.

Bu bağlamda, disiplin her şeyden önce bir denetimdir. Denetim olgusu, her örgütte olduğu gibi yaşamın her alanında vardır. Gerçekten; "denetim, bir karşı devinim, tepki ve bunun sonucunda çeşitli dengeler oluşturan bir işlemdir. Bu anlamda, hücreden evrene kadar, mikro ve makro kozmik yapılarda ve düzenlerde var olan zorunlu bir durumdur. Bu nedenle, devinimin olduğu her yerde, her yapıda ve her durumda denetimin varlığından söz edilebilir. Denetim de, yaşamın ve varoluşun ön koşulu olarak devinimin bu rol ve özelliğine sahiptir."¹

Disiplin kuralları, yönetsel etkinliğin bir parçası olmakla birlikte; bu kurallar yönetim olgusundan çok, örgütsel faaliyette bulunanların davranışlarının denetimiyle; bir başka anlatımla; nelerin yapılmasından çok, nelerin yapılmaması gerektiği ile ilgili kurallardır.

Bu açıdan, denilebilir ki disiplin kuralları ve disiplin hukuku Yönetim Hukuku ile ilgili olduğu kadar, belki ondan daha fazla, Ceza Hukuku ile yakından ilgilidir. Bu nedenle, söz konusu çalışmamda, Kamu Meslek Kuruluşları Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarında Disiplin Suçları ve Cezaları konusunu bu ilişki ve anlayış içinde ele alarak incelemeye çalıştım.

Kamu Meslek Kuruluşları Niteliğindeki Meslek Kuruluşları, Anayasa'da ve hukuk terminolojisinde kullanılan adıyla *Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları* kısaca *meslek odaları ve bunların üst kuruluşları olan oda birlikleri, federasyon veya konfederasyonları* çok çeşitlilik göstermektedir. Bunlardan bazılarını belirtmek gerekirse; tabipler, diş hekimleri, veterinerler, noterler, barolar, serbest muhasebeci ve mali müşavirler, yeminli mali müşavirler, mühendisler ve mimarlar gibi Odalar ve bunların üst kuruluşlarıdır. Bu çalışmada, disiplin suç ve cezaları tüm *Kamu Meslek Kuruluşları Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarında* incelenmek yerine, uygulamada ve toplumsal yaşamda daha çok öne çıkmış

¹ Atay Cevdet Devlet Yönetimi Ve Denetimi Alfa Yayınları 2. baskı 1999 Önsöz

olmaları nedeniyle ve tekrardan kaçınılmak için, aralarında benzerlikler bulunan ve özgün nitelik gösteren kimi meslek kuruluşları esas alınmıştır.

Kamu Meslek Kuruluşları Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarında Disiplin Suçları ve Cezaları adını taşıyan bu çalışmada, esas itibariyle çalışmaya konu yapılan meslek kuruluşlarının statülerini düzenleyen kuruluş yasalarından ve varsa disipline ilişkin yönetmeliklerden, birlik ve oda kararlarından, bu konulardaki Danıştay içtihatlarından, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarından, monografik çalışmalar ile İdare ve Ceza Hukuku alanlarındaki genel eserlerden yararlanılmıştır. Bu kaynaklar ve hukuksal veriler inceleme konusu yapılırken, çoğu zaman karşılaştırmalı bir yöntem izlenmeye çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

DİSİPLİN VE CEZA AYRIMI İLE CEZA VE DİSİPLİN KARARLARININ KARŞILIKLI ETKİLERİ

I- İDARİ MÜEYYİDELER VE DİSİPLİN CEZALARI

İdari ihlalin ortaya çıkması durumunda idari düzenin işleyişi bozulur. Bozulan bu düzenin kurulması ya da baştan beri hiç bozulmaması amacıyla, idarece yaptırım uygulanabilmektedir. Bu yaptırımlar “*idari cezalar*” ya da *idari yaptırımlar* olarak adlandırılır.²

İdari Ceza Hukuku ya da diğer adlandırmayla Cezai İdare Hukuku, idari faaliyetlerin icabında müeyyide zoruyla yürütülmesini sağlayan idare tarafından izhar edilen iradelere riayetsizlik halinde ceza olarak müeyyide tatbikini konu alan hukuk dalıdır. Diğer bir tanımlamaya göre; idari ceza hukuku idareye ait yetkilerin nasıl kullanılacağını, sosyal düzeni bozucu davranışların neler olduğunu ve bunları önleyici ne gibi ceza ve tedbirlerin uygulanabileceğini gösteren bir bilim dalıdır.³

İdare, yaptırımlar alanında genellikle kolluk yetkisini kullanarak faaliyet göstermektedir. İdare, bu konuda üç tür yetki kullanmaktadır; İlk olarak, ceza yaptırımı söz konusu ise adli makamları devreye sokacak karar ve işlemlere girişir. İkinci olarak, doğrudan karar verip uygulayabileceği bir idari yaptırım söz konusu ise bu yaptırımı uygular. Son olarak, elinde bu imkan yok ve acele bir durum söz konusu ise re’sen icra gücünü kullanır.⁴

A) İdari Yaptırımların Kaynağı Ve Amaçları

En genel ifadeyle yaptırımların amacı suç ve idari ihlalleri önlemek, toplumun huzurunu sağlamak ve diğer insanları suça katılmaktan caydırmaktır.⁵

Yaptırımların toplumun korunmasını sağlayacak “*koruyuculuk*” özellikleri yanında “*hukuk düzeninin yeniden kurulması*” şeklinde “*önleyici*” nitelikleri de vardır. Yasalara aykırı davranışların yaptırımlarla cezalandırılmasındaki amaç bu davranışların önlenmesidir.⁶

İşte, ceza yaptırımları, toplum düzenini koruma ve sağlamayı amaçlarken, idari yaptırımlar öncelikle, kişilere idare karşısındaki borç ve

² Oğurlu, Yücel, İdari Yaptırımlar Karşısında Yargısal Korunma, Seçkin Yayınevi 2. Baskı, Ankara, 2001, s. 29

³ Oğurlu, s. 30

⁴ Oğurlu, s. 32 - 33

⁵ Oğurlu, s. 36

⁶ Oğurlu, s. 37

yükümlülüklerini yerine getirmelerini hatırlatmayı ve böylece idari düzeni sağlamayı hedeflemektedirler.⁷

İdari yaptırımlar ile ceza yaptırımları arasında amaç yönünden farklılık göze çarpmaktadır: cezalar kefaret, çektirme ve caydırma amaçlarına yönelikken idari yaptırımlar kişiye görev ve yükümlülüklerini hatırlamayı amaçlar, ikincil olarak “*misilleme*” amacına yönelirler.⁸

B) İdari Yaptırım Türleri

Ülkemizdeki idari yaptırım türleri olarak şunlar saptanabilir: Kaçakçılık suçlarında idari tedbir olarak müsadere ile sağlık ve ekonomiye zararlı olabilecek maddelerin satışının durdurulması, pasaport vermeme, yabancı bir ülkede yayınlanmış basılan eserlerin yurda sokulmasının Bakanlar Kurulu kararı ile yasaklanması, Türk vatandaşlığının Bakanlar Kurulu Kararı ile kaybettirilmesi gibi Devlet ve merkezi idarece uygulanan idari yaptırımlar ile park yasağına uymayan sürücülerin araçlarının çektilmesi, eğlence yerlerinin tarifelerinin düşürülmesi, hizmetten yararlandırmama, para yaptırımları, işyeri kapatma, izin ve ruhsatların kaldırılması gibi yerel yönetimlerce başvuru idari yaptırımlardır.⁹

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca da idari yaptırımlara başvurulabilmektedir. Bu yaptırımlar, uyarma, kınama, idari para cezası, mesleğin icrasından geçici olarak yasaklama ve meslekten çıkarma gibi disiplin yaptırımlarından oluşmaktadır. Bazen de, RTÜK gibi bağımsız idari otorite tarafından, 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun’un 33. maddesinde belirtilen idari yaptırımlar uygulanabilmektedir.¹⁰

İdari yaptırımlar için bir sınıflandırma yapılacak olunursa idari yaptırımları : Mali ve Bireysel Yaptırımlar olarak ikiye ayırabiliriz.

1) İdari Mali Yaptırımlar : İdari mali yaptırımlar, hukuka aykırı davranışları sebebiyle, bireylerin malvarlıkları üzerinde etkisi olan, onların sahip oldukları bazı şeylerden yararlanmalarının yasaklanmasıdır.

İdari mali yaptırımlar farklı şekillerde olabilir. Bu yaptırımlar şunlardır: İdari para cezaları, elkoyma, zoralmı, aylıktan kesme, yıkma kararları gibi.

a) İdari Para Cezaları : İdari para yaptırımları, bireyin malvarlığına yönelen idari yaptırımların ilk grubudur. Bunlar idari düzene aykırılık sebebiyle, doğrudan doğruya idari mercilerce karar verilen yaptırımlardır. Diğer idari yaptırımlar gibi, yargı organına başvurulmaksızın idarece uygulanırlar. Sonuçlarında bir miktar paranın alınmasını içerirler.

b) Elkoyma

c) Müsadere

d) Aylıktan Kesme

⁷ Oğurlu, s. 37

⁸ Oğurlu, s. 38

⁹<http://ogrenci.hacettepe.edu.tr>

¹⁰ogrenci.hacettepe.edu.tr

e) Yıkım Kararları Ve Yıkma Masrafları

2) **Bireysel İdari Yaptırımlar** : Bireysel yaptırımlar kişinin malvarlığından bir eksiltme ya da kullanımını engelleyerek malvarlığı üzerinde tasarruf etmesini kısıtlayan yaptırımlar değildir. Bunlar, bireye uyguladığı yaptırımla idari ihlalin doğuşundan önce caydırılarak ortaya çıkışını engellemek, çıkması halindeyse, tekrarlanmasını önleme amaçlarını taşır.¹¹

Bireysel idari yaptırımlar olarak adlandırılan yaptırımlar, yabancıların sınırdışı edilmesi, sürücü ehliyetinin geçici olarak geri alınması, işyeri kapatma örnekleri yanında; meslek ve sanatın icrasından men, izin ve ruhsatın geri alınması, faaliyetin durdurulması, pasaport vermemek, Türk vatandaşlığının Bakanlar Kurulu Kararı ile kaybettirilmesi, ruhsatsız inşaatın durdurularak mühürlenmesi; disiplin yaptırımlarından, kınama, uyarma, görevden çıkarma olarak değerlendirilebilecek idari yaptırımlardır.¹²

II- CEZA YARGILAMASI VE KARARLARININ DİSİPLİN SORUŞTURMASINA VE KARARLARINA ETKİLERİ

A) Ceza Kovuşturmasının Disiplin Soruşturmasına Etkisi

Ceza uygulaması ile disiplin uygulaması arasında amaç, kapsam, usul ve sonuçları bakımından temel nitelik farkları mevcuttur. İşte bu sebeptir ki kanun koyucu ceza uygulaması ile disiplin uygulamasını iki ayrı ve farklı alan olarak görmekte ve bunların birbirini etkilemesini önleyici nitelikteki bir düzenlemeye yer vermektedir.¹³

Devlet Memurları Kanunu'nun 125'inci maddesinin son fıkrasına göre, disiplin kovuşturmasının yapılmış olması, fiilin genel hükümler kapsamına girmesi halinde, sanık hakkında ayrıca ceza kovuşturması açılmasına engel teşkil etmez. DMK'nun 131'inci maddesine göre de; aynı olaydan dolayı memur hakkında ceza mahkemesinde kovuşturmaya başlanmış olması, disiplin kovuşturmasını geciktiremez. Memurun ceza kanununa göre mahkum olması veya olmaması halleri, ayrıca disiplin cezasının uygulanmasına engel olamaz.¹⁴

657 sayılı Devlet memurları kanununun 131. maddesinde; Aynı olaydan dolayı memur hakkında ceza mahkemesinde kovuşturmaya başlanmış olması, disiplin kovuşturmasını geciktiremez. Memurun ceza kanununa göre mahkum olması veya olmaması halleri, ayrıca disiplin cezasının uygulanmasına engel olamaz denilmektedir. Kanun koyucu bu hükümlerle, ceza kovuşturması ve ceza mahkemesi kararının hiçbir şekilde disiplin kovuşturması ve disiplin cezası uygulanmasını etkilemeyeceğini açık olarak öngörmüştür. Nitekim maddenin gerekçesinde de anlam itibarıyla aynı ifadeler tekrarlandıktan sonra '*...Çünkü yukarıda belirtildiği gibi arada temel mahiyet farkı vardır*' denilmek suretiyle kanun koyucunun temel mahiyet farkından dolayı ceza kovuşturması ve ceza mahkemesi kararının, disiplin cezası uygulanmasını etkilemeyeceğini belirtmiş

¹¹ogrenci.hacettepe.edu.tr

¹²ogrenci.hacettepe.edu.tr

¹³ Aslan s. 29 Bkz. Taşkın, s. 131

¹⁴ Taşkın, Kamu Görevlileri Disiplin Hukuku, Ankara 2006 Seçkin Y. s, 131

bulunmaktadır. Gerçekten ceza uygulaması ile disiplin uygulaması arasında amaç, kapsam, usul ve sonuçları bakımından temel nitelik farkları mevcuttur. İşte bu sebeptendir ki kanun koyucu ceza uygulaması ile disiplin uygulamasını iki ayrı ve farklı alan olarak görmekte ve bunların birbirini etkilemesini önleyici nitelikteki bir düzenlemeye yer vermektedir. Her ne kadar ceza hakiminin fiilin medyana gelmediğine ve maddi olaylara dayanarak fiil ile memur arasında bir ilişki bulunmadığına karar vermesine rağmen memur hakkında disiplin cezası uygulaması, kesin hüküm (muhkem kazıye) ilkesi ile bağdaştırılmaz ise de, disiplin cezası verecek amir ve kurulların bu hususu göz önünde tutması¹⁵ ve disiplin cezasının yargı denetimi sırasında kesin hüküm (muhkem kazıye) ilkesinin idari yargı yerince değerlendirilmesi doğaldır.¹⁶

Disiplin kovuşturması ceza yargılamasından bağımsız olup; disiplin cezası verilmesi gereken eylemler nedeniyle ceza kovuşturmasına başlanmış olması, aynı eylemlerden dolayı disiplin soruşturmasının yapılmasını engellemez. Bu nedenle de başlanmış olan disiplin soruşturmasının durdurulması gerekmez. Disiplin soruşturması kendi prosedürüne uygun şekilde devam eder ve disiplin cezası verilmesi için belirlenen zamanaşımı içinde sonuçlandırılır. Çünkü kanunlarımız, ceza mahkemesinde başlatılan kovuşturmanın disiplin soruşturması için bir geciktirici sorun olarak da ele alınması zorunluluğu getirmemiştir. Aksi halde, disiplin cezası verme süresinin geçirilmesi gibi bir olayla karşılaşılabilir. Bu nedenlerle, memur hakkında ceza mahkemesindeki kovuşturmanın sonucu beklenmeksizin disiplin kovuşturmasının sonuçlandırılması mümkündür ve hatta zorunludur.¹⁷

Ancak disiplin soruşturmasının ceza muhakemesini beklememe ilkesi çeşitli sorunlar yaratabilmektedir. Çünkü bir kamu görevlisinin disiplin suçu oluşturan fiili aynı zamanda, bir suç da oluşturuyorsa ve bu suç nedeniyle yargılama yapılmış ve karar verilmişse bunun disiplin kovuşturması açısından birtakım sonuçları olacaktır. Disiplin soruşturması sonuçlanıp disiplin cezası verildikten sonra, ceza mahkemesinden, maddi unsurun oluşmadığı, fiilin başka bir kişi tarafından gerçekleştirildiği veya olayda hukuka uygunluk nedenlerinin bulunduğu gerekçesiyle beraat kararı verilmesi durumunda kararın etkisi ne olacaktır? Doktrinde ve uygulamada, hukuka aykırı olsa bile disiplin cezalarının idarece geri alınmalarının mümkün olmadığı kabul edilmektedir. Buna göre, yetkili kurul ve makamlarca verilir, varsa itiraz onay mercilerinden geçip kesinleşen disiplin cezası kararlarının sicilinden silinme süreleri geçtikten sonra prosedürüne uygun olarak hükümsüz kılınması hali hariç, geri alınarak, yerine başka bir cezanın verilmesi veya herhangi bir sebeple kaldırılması mümkün değildir.¹⁸

¹⁵ ‘Memur olarak görev yapmakta iken zimmet suçu dolayısıyla hakkında açılan soruşturma sonucu görevden çıkarma cezası ile cezalandırılan davacının aynı eylem nedeniyle adli yargıda beraat ettiğinden bahisle göreve iade isteminin değerlendirilmesinde idarenin takdir yetkisinin bulunduğu hk.’ Danıştay 12. Dairesi E.1995/7836 K.1997/846 Taşkın A.Y.E. s.432

¹⁶ Danıştay 3. Dairesi E. 1979/187 K. 1979/253 Bkz. Taşkın, s. 131

¹⁷ Aslan s. 29-30 Bkz. Taşkın, s. 132

¹⁸ Pınar, İbrahim Memur Suçlarında Soruşturma Usulü Seçkin Yayınevi Ankara 1997 s.988 Bkz. Taşkın, s. 132 ‘Kesinleşmiş disiplin cezasının yeni bir idari işlemle ortadan kaldırılmayacağı hk.’ Danıştay 8. Dairesi E.1998/4988 K.1998/3015 Bkz. Taşkın, s.431

B) Ceza Kararlarının Disiplin Kararlarına Etkisi

1) Beraat Kararlarının Etkileri

Kural olarak mahkemede aklanan bir memurun disiplin cezasına çarptırılması mümkündür. Danıştay bir kararında, kendisine atılan bir suçtan ceza mahkemesinde aklanan kişiye aynı fiilden dolayı disiplin cezası verilmesini hukuka uygun bulmuştur. Bu durumda davacının mahkemede ya da ceza davasının ortadan kaldırılması, aynı eylem ya da davranıştan dolayı disiplin cezası uygulanmasına engel değildir. Mahkemenin suçsuz bulduğu bir kimseye disiplin cezası verilmesine engel yoktur.¹⁹

Suç teşkil eden bir fiil nedeniyle ceza mahkemesinde yargılanan bir kişi hakkında dört sebepten dolayı beraat kararı verilebilir. Birincisinde eylemin suç olmadığı; ikincisinde eylemin o kişi tarafından işlenmediği; üçüncüsünde eylemi sanığın işlediğine dair mahkumiyete yeter delil elde edilemediği; dördüncüsünde ise eylemin suç teşkil etmediği düşünülür. Her dört durumda da sanığın beraatine karar verilir. Ancak bu durumların disiplin soruşturmasına etkisi farklı olur.²⁰

a) Eylemin Hiç İşlenmediğine İlişkin Kararların Etkileri

Bu durumda sanık olan personele isnat edilen eylem suçtur. Ancak mahkemece yapılan ceza yargılamasında sanığa isnat edilen eylemin hiç işlenmediğine karar verilirse idare bu kararla bağlıdır. İdare, eylemin sanık tarafından işlendiğine kanaat getirerek disiplin cezası veremez. Aynı maddi olay hakkında birbirine zıt iki karar olamaz ve eğer böyle bir karar varsa yargı mercilerince maddi olay hakkında verilmiş olan karar kesin hüküm teşkil edeceğinden ceza mahkemesinin kararına üstünlük tanınır.²¹

b) Eylemin Suç Teşkil Etmediğine İlişkin Kararların Etkileri

Bu durumda sanık olan personele suç olarak isnat edilen eylem aslında adli açıdan suç değildir. Örneğin, eylem hukuki uyuşmazlıktır veya unsurları yönünden suç oluşmamıştır. Ceza yargılaması sonucunda verilen beraat kararı suçun unsurları oluşmadığı gerekçesiyle verilmişse, mahkemenin söz konusu kararı disiplin cezası yönünden bağlayıcı olur.²²

¹⁹ Oğurlu s. 114

Danıştay 8. Daire K.1451 E.2443 T.29.03.2005 1136 Sayılı Avukatlık Yasası Uyarınca, Eylemin İşlenmemiş Veya Sanığı Tarafından Yapılmamış Olması Halleri Hariç Olmak Üzere, Beraatle Sonuçlanmış Olsa Bile Bu Eylem İçin Türk Ceza Yasasının Öngördüğü Zamanaşımı Süresinin Disiplin Hukuku Açısından Da Uygulanması Gerektiği Hk.

²⁰ Taşkın, s. 132-133

²¹ Taşkın, s. 133

²² Danıştay 3. Dairesi 30.03.1979 T E. 1979/187 K. 1979/253 K DD s. 36-37 s. 110-112 Bkz. Taşkın, s. 133

Ceza mahkemesinin kararı, kamu görevlinin üzerine atılı suçla ilişkin olayın personel hukukuna göre, başka yönlerden değerlendirilmesine imkan tanıdığı takdirde, başka bir disiplin suçu nedeniyle ceza verilmesine engel değildir. Çünkü ceza mahkemesi tarafından verilen beraat kararı, işlendiği sabit olan fiilin kanunda yazılı bir suçu meydana getirmediği gerekçesine dayanıyorsa, disiplin mercileri, buna rağmen disiplin cezası verebilir. Zira fiil, ceza kanununda yazılı olan suç unsurları taşımadığı halde, disiplin suçu oluşturabilir.²³

c) Eylemin Sanıkça İşlenmediğine İlişkin Kararların Etkileri

Ceza mahkemesi, aynı zamanda disiplin suçu sayılan bir fiilin sanık tarafından işlenmediğine kanaat getirir ve beraat kararı verirse, bu karar disiplin cezası verme yetkisine sahip olan idareyi bağlar. Artık idarenin, o kimse hakkında disiplin kovuşturması yapması ve disiplin cezası vermesi mümkün olmaz.²⁴

d) Mahkumiyetine Yeter Delil Olmadığına İlişkin Kararların Etkileri

Delil yetersizliği nedenine dayanarak verilen beraat kararının disiplin soruşturması açısından mutlak bağlayıcılık yönü yoktur.²⁵ Bu da gayet doğaldır. Çünkü delil yetersizliği nedeniyle verilen beraat kararları Danıştay'ın ifadesiyle tam aklanma niteliği taşımamaktadır. Bu nedenle disiplin soruşturması sırasında toplanan delillerin ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.²⁶ Danıştay'a göre delil yetersizliği nedeniyle verilmiş beraat kararları disiplin soruşturmasını bağlamaz. Ek gerekçeler ve deliller bulunması durumunda beraat kararına rağmen disiplin cezası verilebilir.²⁷

Danıştay'ın gerekçesine katılmak olanaksızdır. Öncelikle, ceza mahkemesinin eylemin hiç işlenmediğine, eylemin suç teşkil etmediğine, eylemin sanıkça işlenmediğine veya eylemin hukuka uygun olduğuna, bu nedenle sanığın beraatine ilişkin kararlarının İdareyi bağladığını kabul eder isek, zorunlu olarak ceza mahkemesinin kararlarının bağlayıcı olduğunu kabul etmekteyizdir. Bu kabul bizi, ceza mahkemesinin kararının, yasal zorunluluk

²³ Disiplin cezası verildiği tarihte 4455 sayılı Kanun kapsamı dışında kalan dolandırıcılık suçunu işlediği nedeniyle meslekten çıkarma cezası verilen davacının anılan suçtan yargılanarak suçun unsurlarının oluşmadığı nedeniyle beraat etmiş olması karşısında meslekten çıkarma cezası ile cezalandırılmayacağı hk. ‘ Danıştay 12. Dairesi E.2001/3094 K. 2003/3946 A.Y.E. s.434

²⁴ Aslan s. 34-35 Bkz. Taşkın, s. 134

²⁵ Danıştay 3. Dairesi 30.03.1979 T. E 1979/187 K.1979/253 DD s.36-37 s. 110-112 Bkz. Taşkın, s. 134

²⁶ Danıştay 10. Dairesi E.1987/2015 1987/1721 T.27.10.1987 Delil yetersizliği nedeniyle verilen bir beraat kararının, disiplin cezası verilmesi konusunda mutlak anlamda bağlayıcı nitelikte olmadığı hk.

²⁷ Aslan s. 36 Bkz. Taşkın, s. 135

²⁸ Danıştay 8. Dairesi 25.11.1993 T. E 1993/1901 K. 1993/3855 DD s.90 s.874 Bkz. Taşkın, s.135

olmasa dahi, zamanaşımı süresi içerisinde, idare tarafından disiplin cezası verilene veya mahkemede iptal davasına konu ise dava sonuçlanana kadar, bağlayıcılık etkisinin bulunduğu götürmektedir. Zamanaşımı süresince bağlayıcılık etkisini kabul ise, ceza mahkemesinin kararlarının bağlayıcılık kriterlerine tekrar yönlenmemize neden olur ki, eylemin sanık tarafından işlenmediğine veya diğer nedenlere ilişkin kararlar ile delil yetersizliğinden verilen beraat kararlarının mahiyet farkını tartışmayı gerekli kılar. Kesinleşmiş bir mahkeme kararı ile suçlu olduğu kanıtlanamayan hiç kimsenin, suçlu olarak kabul edilmemesi ilkesine bu kadar ters bir yargısal yorum kabul edilemez. Kişi hem, yargılandığı mahkemede aklanacak hem de idari yargıda ‘tam aklanmıyor’ olarak değerlendirilecektir. Bu durumun izahı, güçtür. Yine, ek gerekçeler ve deliller bulunması durumunda disiplin cezası verilmesine ilişkin gerekçe de, tutarsızdır. Öncelikle, ek delillerin bulunup da ceza yargılamasına bildirilmemesi, farklı bir cezai takibatı gerektirir ve hukuka uygun idareden beklenir bir davranış olamaz. Ceza yargılamasından gizlenen ek delillere dayanarak ise, kişinin disiplin yargılaması da olsa, mahkumiyeti yoluna gidilemez. Yine, ek gerekçelerin ise ek delillere dayalı olarak verilebileceği, ceza mahkemesinin kararının ayrılmaz bir cüzü olan gerekçenin ve kanaatinin aşılmasının, mantıklı izahının güç olduğu dikkate alınınca, delil yetersizliği ile beraatin diğer beraat hallerinden farklı telakki edilmesi, hatalıdır. Şu kabule gidilebilir ve sakıncası olmaz. Zimmet, rüşvet, görevi kötüye kullanma benzeri ağır, ceza kanunları bakımından da suç olarak düzenlenen eylemlerden, ceza mahkemesinde yargılanma sonucu kişi, delil yetersizliğinden beraat etmiştir; ancak kişinin bidayette tamamlanan eylemi cezai yargılamayı gerektirmeyecek nitelikli, hizmet kurallarını ihlal etmiş olabilir ve bu ihlal disiplin müeyyidesi ile cezalandırılabilir.²⁸ Aynı durum, delil yetersizliğinden beraat harici diğer haller için de, telakki edilebilecektir; ancak artık şahsa cezai yargılamaya konu eylemin disiplin hukukundaki karşılığı (Zimmet veya Rüşvet karşılığında meslekten ihraç vs.) disiplin yaptırımının uygulanması düşünülemez. Zaman zaman bu yoruma uygun, ancak münferit kararlara rastlanmaktadır.

Danıştay’a göre; *memur hakkında açılan ceza davası sonunda delil yetersizliği nedeniyle beraat kararı verilmekle beraber, davacının memuriyet sıfatıyla*

²⁸ ‘Davacı ceza yargılaması sonucu kanıt yetersizliğinden aklanmış ve Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü’nün ilgili maddelerinde öngörülen eylemleri kanıtlanmamış ise de, kendisine duyulan güven duygusunu sarsacak davranışlarda bulunduğu anlaşıldığından, polislik mesleğin hassasiyeti ve özelliği nedeniyle eylemine uyan bir ceza ile cezalandırılması gerekeceği hk.’ Danıştay 8. Dairesi E.1994/7095 K.1996/3113 T. Ahmet A.Y.E. s.428

‘ 657 sayılı yasanın 131. maddesine göre memurun ceza yasasına göre mahkum olması ya da olmaması disiplin cezasının uygulanmasına engel teşkil etmeyeceği, disiplin hükümleri bakımından memur sıfatı ile bağdaşmayacak nitelikte ve derecede yüz kızartıcı ve utanç verici hareketlerde bulunduğu anlaşılan davacıya, adli yargıda suç sayılan fiili nedeniyle delil yetersizliğinden beraat etmiş olduğuna bakılmaksızın , devlet memurluğundan çıkarma cezası verilmesinde hukuka aykırılık bulunmadığı hk.’ Danıştay İDDGK E.2003/67 K.2003/436 T. Ahmet A.G.E. s.439

*bağdaşmayacak utanç verici nitelikte bulunan eylemleri nedeniyle Devlet Memurluğundan Çıkarma cezasıyla cezalandırılmasında disiplin hukuku yönünden bir yanlışlık yoktur.*²⁹

e) Eylemin Hukuka Uygun Olduğuna İlişkin Kararların

Etkileri

Ceza mahkemesinde yargılanan memurun eylemde hukuka uygunluk nedenleri bulunduğu için beraat kararı verilmişse, o fiile disiplin cezası verilemez.³⁰ Hukuka uygunluk nedenleri, kural olarak ceza kanunu tarafından yasaklanmış olan bir fiilin, bu fiilin işlenmesine yetki veren veya onu emreden bir normun varlığı nedeniyle, suç sayılmasını engelleyen özel durumlar olarak tanımlanabilir. Mazeret nedenleri veya suçu ortadan kaldıran objektif nedenler fiilin hukuka aykırı olmasını önler ve dolayısıyla onu hukuken meşru veya hukuka uygun bir fiil haline getirirler. Hukuka uygunluk nedenleri çok defa hukuk tarafından tanınan bir yetkiye dayanır³¹ ve 'hukuka aykırılığı ortadan kaldırıp fiili hukuken meşru sayılan bir hareket haline getirirler.'³²

Hukuka uygunluk nedenleri objektif bir etkiye sahiptirler; yani sadece var olmaları etkilerini göstermeleri için yeterlidir. Failin bu konudaki düşüncesi ve inancı önem taşımaz.³³

Ancak, her halükarda İdare tarafından, zamanaşımı süresi içerisinde verilen ve kesinleşen disiplin cezasının bulunmaması gerekir. *Ceza mahkemelerinden alınan, gerekçesi ne olur ise olsun beraat kararı dayanak yapılarak, kesinleşen disiplin cezasının kaldırılması mümkün değildir.* Şartları var ise, yeniden mesleğe kabul için başvuruda bulunulabilir.

2) Sanığın Mahkumiyetine İlişkin Mahkeme Kararlarının

Etkileri

Ceza mahkemesi, aynı zamanda disiplin suçu da sayılan bir fiilin, hakkında ceza davası açılan kişi tarafından işlendiğine karar verirse, bu karar disiplin soruşturmasını etkiler. Artık, idarenin eylemin o kişi tarafından işlenmediğine karar vermesi mümkün değildir. Bu durumda, şartlar var ise disiplin soruşturması yapılması ve disiplin cezasının verilmesi gerekir.

C) Disiplin Cezalarının Ceza Yargılaması Ve Sonuçları İle

Bağlantısı

²⁹ Danıştay 10. Dairesi 26.10.2989 T E. 1987/1637 K. 1989/1877 DD s. 78-79 Aktarma Taşkın, s. 135

³⁰ Onur Karahanoğulları Memur disiplin Hukuku Niteliği ve İlkeleri Çağdaş yerel Yönetimler Dergisi C8 s.3 Temmuz 1999 s. 68 Aktarma Taşkın s. 132

³¹ Toroslu, Nevzat Ceza Hukuku Savaş Yayınları Ankara 2001 s. 65 Aktarma Taşkın, s. 135

³² Arturk/Gökçen/Yenidünya Ceza Hukuku genel Hükümler C.1 Seçkin Yayınları Ankara 2002 s. 473 Aktarma Taşkın, s.135

³³ Toroslu, s. 65 Akt. Taşkın, s. 135

Noterlerde ceza soruşturma ve kovuşturmalarının disiplin cezalarına etkisi incelendiğinde, *‘Noterin bir ceza kovuşturması sonunda hükmü giymiş yahut beraat etmiş olması, hakkında disiplin cezası uygulanmasına engel teşkil etmez. Ancak, disiplin işlem ve kararına konu teşkil eden fiilden dolayı ceza soruşturması açılmış bulunan noter hakkındaki disiplin kovuşturması, söz konusu soruşturma kesin bir karar veya hükmüyle sonuçlanıncaya kadar bekletilir.’*³⁴ hükmü getirilmiştir. Görüldüğü üzere, genel disiplin cezası verilme mantığı uyarınca ceza yargılamasının disiplin cezası verilmesini engellemeyeceği belirtilmekle birlikte, ceza yargılaması bekletici mesele sayılmıştır. Bu durumda, her ne kadar ceza yargılamasının disiplin cezasını engellemeyeceği belirtilmiş ise de, her halükarda ceza yargılamasının sonucu beklenmek zorundadır. En azından, kovuşturma veya soruşturma kesin bir kararla sonuçlanıncaya kadar Noter hakkında ceza tesisine gidilemeyecektir. Disiplin cezasına özgü, ceza yargılamasından arı cezalandırabilme yeteneği, ikinci durumda; Ceza yargılamasının, beraat veya mahkumiyet, bir şekilde sona ermesi üzerine, o kararla bağlı kalınmayarak Noterin cezalandırılabilmesinde ortaya çıkmaktadır. Mahkumiyet veya beraat sonucunun disiplin cezalarına etkisi, yukarıda ayrıntılı şekilde incelenmiştir.

Avukatlarda ceza kovuşturmasının disiplin cezalarına tesirine ilişkin düzenlemede ise *‘Avukat hakkında başlamış olan ceza kovuşturması, disiplin işlem ve kararlarının uygulanmasına engel olmaz. Şu kadar ki, disiplin işlem ve kararına konu teşkil edecek bir eylemde bulunmuş olan avukat hakkında aynı eylemlerden dolayı ceza mahkemesinde dava açılmış ise, avukat hakkındaki disiplin kovuşturması, ceza davasının sonuna kadar bekletilir.’*³⁵ Bu halde yönetim kurulunun isteği üzerine disiplin kurulu, avukatın işten yasaklanmasına yer olup olmadığı hakkında 153 ve 154 üncü maddeler uyarınca bir karar vermek zorundadır. Eylemin işlenmemiş veya sanığı tarafından yapılmamış olması sebebiyle beraat hali müstesna, beraatle sonuçlanmış bir ceza davasının konusuna giren eylemlerden dolayı disiplin kovuşturması, o eylemin ceza kanunları hükümlerinden ayrı olarak başlı başına disiplin kovuşturmasını gerektirir mahiyette olmasına bağlıdır.

³⁴ 1512 Sayılı Noterlik Kanunu 18.1.1972, 5.2.1972 gün 14090 s. Resmi Gazete madde 142

³⁵ Şikayetli avukatın vekil ücretini peşin aldığı bir davayı açmayarak özen yükümlülüğüne aykırı davrandığı gerekçesiyle başlatılan disiplin kovuşturması sonunda, Baro Disiplin Kurulu'nca disiplin cezası tayin edilmiştir. Disiplin kovuşturmasına konu oluşturan eylem nedeniyle ve görevi kötüye kullanmak suçundan dolayı Kartal 1.Ağır Ceza Mahkemesi 1999/136 Esas sayılı dosyasıyla açılan kamu davasının hükümlülükle sonuçlandığı, kararın temyiz edildiği; ancak Baro Disiplin Kurulunun karar verdiği tarihte dosyanın henüz Yargıtay'dan dönmediği anlaşılmıştır.

Avukatlık Yasası'nın 140/2.maddesinin emredici hükmüne rağmen “dosyanın Yargıtay'dan dönmesinin beklenmesinin sonuca etkili olmayacağı” gerekçesiyle kovuşturmanın sonuçlandırılması yasaya aykırı bulunduğundan kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir.

Disiplin işlem ve kararına konu teşkil edecek bir eylemde bulunmuş olan avukat hakkında aynı eylemlerden dolayı Ceza Mahkemesi'ne dava açılmış ise, Baro Disiplin Kurulları bu davanın kesin sonucunu beklemek zorundadırlar.

Sonuç olarak, ceza dosyasının Yargıtay'dan dönüp dönmediğinin araştırılması, bu davanın kesin sonucunun beklenmesi ve oluşacak duruma göre bir karar verilmesi için, İstanbul Barosu Disiplin Kurulu'nun (800.000.000-TL) para cezası verilmesine ilişkin kararının bozulmasına, oybirliği ile karar verildi. **T. 05.12.2003 E. 2003/260 K. 2003/382**

Baro yönetim kurulları hükümlülükle sonuçlanan bir ceza davasının konusunu teşkil eden eylemlerden dolayı ayrıca disiplin kovuşturması açmak zorundadırlar.³⁶ hükmü ile Noterler ile benzer mahiyette ceza soruşturması veya kovuşturmasının bekletici mesele yapılması zorunluluğunu getirmiş ve hem de verilen beraat kararlarının farklılığı nispetinde ceza tayinine gidilebileceğini bildirilmiştir.

Örneğin, Disiplin işlem ve kararına konu teşkil edecek bir eylemde bulunmuş olan avukat hakkında aynı eylemlerden dolayı Ceza Mahkemesi'ne dava açılmış ise, Baro Disiplin Kurulları bu davanın kesin sonucunu beklemek zorundadırlar.³⁷

Serbest Muhasebeci Mali Müşavir mesleği mensubu hakkında başlamış olan ceza kovuşturması; disiplin işlem ve kararlarının uygulanmasına engel oluşturmaz. Şu kadar ki; disiplin işlem ve kararına konu olacak bir eylem ve işlemde bulunmuş olan meslek mensubu hakkında aynı eylemlerden dolayı *Ceza Mahkemesinde dava açılmış ise; disiplin soruşturma ve kovuşturması bu davanın sonuna kadar bekletilir.*

Meslek mensubu hakkında açılan ceza davası nedeniyle disiplin kovuşturması bekletiliyorsa disiplin kurulunun 22 nci maddedeki karar verme süresi, *ceza davasının sonucu kurula ulaşına kadar kesilir.* (Aslında zamanaşımı durur)

Fiili, ceza davasına konu olsun veya olmasın hakkında "Geçici Olarak Mesleki Faaliyetten Alıkoyma" veya "Meslekten Çıkarma" cezasını gerektirecek nitelikte bir eylemden dolayı kovuşturma yapılan meslek mensubu; ilgili oda yönetim kurulunun isteği ve bu isteğin disiplin kurulunca uygun görülmesi veya disiplin kurulunun gerekli gördüğü hallerde, son karar verilene kadar, *tedbir niteliğinde geçici olarak mesleki faaliyetten alıkonulabilir.*

Oda yönetim kurulu; sonucu kendilerine ulaştırılmış olması koşuluyla hükümlülükle sonuçlanan bir ceza davasının konusunu oluşturan eylemden dolayı ayrıca disiplin soruşturması açmak *zorundadır.*³⁸

Diş Hekimlerinde disiplin cezaları ve ceza yargılaması ilişkisi madde 44'de, Cezai takibat ve hüküm tesisi disiplin soruşturması yapılmasına ve disiplin cezası uygulanmasına engel değildir.³⁹ şeklinde kısaca ve kapsamsız şekilde işlenmiştir. Diğer meslek örgütlerinde ise, benzer düzenlemelere yer verilmemiştir. *Bu durumda Noterler, Avukatlar ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler dışındaki meslek mensuplarının ceza yargulamalarının bekletici mesele sayılması, emredici bir düzenleme olmaması bakımından, mümkün görülmemektedir.* Disiplin kurulları, zamanaşımı süresi içerisinde, bu şekilde bir emredici düzenleme olmadığı veçhile, disiplin soruşturmasını tamamlamak zorundadır. Bu durumda, kimi

³⁶ Avukatlık kanunu madde 140

³⁷ Danıştay 3. Dairesi 30.3.1979 T E. 1979/87 K. 1979/253 DD S.36-37 s.110-112 Aktarma Taşkın, s. 136

³⁸ Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Disiplin Yönetmeliği Madde 30

³⁹ Türk Diş Hekimleri Birliği Kanunu Kanun Numarası: 3224 Resmi Gazete Tarih: 25.6.1985; Sayı:18792

farklı ve fiili olanaklar kullanılabilir. Örneğin; Mühendis ve Mimarlarda, Soruşturmaya suçların işlenmesinden itibaren 2 (iki) yıl içinde başlanmak zorundadır. Disiplin cezası gerektiren eylem, aynı zamanda genel kanuni bir suç oluşturuyor ve bu suç için, kanun daha uzun bir zaman aşımı süresi koymuş bulunuyorsa, bu zaman aşımı süresi uygulanır ve bu durum soruşturma açılmasında belirtilir.⁴⁰ denmekle, disiplin cezasını vermeye yetkili kurul, ceza yargılamasının sonucunu, o ceza için tayin edilen ve TCK'da yer alan ceza zamanaşımı süresine kadar öteleyebilecek ve bu süre içerisinde verilebilecek muhtemel ceza yargılaması sonucunu, soruşturmasında kullanacaktır.

⁴⁰ Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetmeliği madde 13

İKİNCİ BÖLÜM

ÖNGÖRÜLEN DİSİPLİN SUÇLARI VE CEZALARI

I- DİSİPLİN SUÇU VE CEZASI KAVRAMLARI

Fransızca ‘Disciple’ kökünden gelen disiplin terimi günlük dilde birçok anlama gelmekle birlikte hukuksal olarak istenilmeyen bir fiilin sonucu olarak uygulanan yaptırımı ifade eder.⁴¹ Kelime olarak eğitmek, düzenlemek, düzene koymak, yol ve yöntem anlamına gelen disiplin, bir kurumda çalışanların kurum düzenine aykırı davranışlarından dolayı karşılaşılan, kurum düzenini bozucu hal ve hareketleridir.⁴²

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, Anayasanın 135 inci maddesinin 1 inci fıkrasına göre, meslek mensuplarının birbirleri ve halkla olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak ve meslek disiplinini ve ahlakını korumakla görevli kılındıklarından, meslek mensuplarının meslek düzenine aykırı davranışlarına disiplin cezaları vermeye yetkilidirler.⁴³

Çalışma konumuz olan meslek örgütlerinde ‘disiplin’in net bir tanımı verilmemekle birlikte, kimlere disiplin cezası verileceğine ilişkin tanımlamalardan, belirli sonuçlara/nitelendirmelere varmak olasıdır. Örneğin, Mühendis ve Mimar Odaları Birlik Yönetmeliğinde ‘Disiplin cezaları, meslek mensuplarının Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununa, Tüzüğüne ya da Ana Yönetmeliğine, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Genel Kurul kararlarına, ilgili Odanın Tüzüğüne ya da Ana Yönetmeliğine, Genel Kurul kararlarına ya da Yönetmeliklerine aykırı hareketleri görülenlere, meslekle ilgili işlerde gerek kasten gerekse ihmal göstermek suretiyle maddi ya da manevi zarara neden olan, akdettiği sözleşmelere uymayan, meslek şeref ve haysiyeti ile bağdaşmayan hareketleri saptananlara verilir.⁴⁴ denmektedir. Avukatlık Kanununda ise benzer şekilde, Avukatlık onuruna, düzen ve gelenekleri ile meslek kurallarına uymayan eylem ve davranışlarda bulunanlarla mesleki çalışmada görevlerini yapmayan veya görevinin gerektirdiği dürüstlüğe uygun şekilde davranmayanlar hakkında bu Kanunda yazılı disiplin cezaları uygulanır.⁴⁵ denmekte. Benzer şekilde Meslekin vakar ve onuruna aykırı eylem ve hareketlerde bulunanlarla, görevlerini yapmayan veya kusurlu olarak yapan yahut da görevinin gerektirdiği güveni sarsıcı hareketlerde bulunan noterler hakkında, noterlik hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesi amacı ile, durumun

⁴¹ Sancakdar s. 119 Akt. Taşkın

⁴² Sönmez, Nevzat Disiplin Hukuku ve Meslek İçerik Sınavlara Hazırlık Kitabı Seçkin Yayınevi Ankara 2002 s.15

⁴³ Günday, Metin İdare Hukuku Dersleri Ankara 1996 İmaj Yayıncılık s.222

⁴⁴ Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetmeliği madde 3

⁴⁵ Avukatlık kanunu madde 134

niteliğine ve ağırlık derecesine göre... disiplin cezaları verilir.⁴⁶ Yine, Diş Hekimliği vakar ve onuruna veya meslek düzen ve geleneklerine uymayan fiil ve hareketlerde bulunanlar ile mesleğini gereği gibi uygulamayan veya kusurlu olarak uygulayan veyahut görevin gerektirdiği güveni sarsıcı davranışlarda bulunan meslek mensupları hakkında; fiil ve hareketin niteliği ve ağırlık derecesine göre disiplin cezaları verilir.⁴⁷

II) KAMU MESLEK KURULUŞLARI NİTELİĞİNDEKİ MESLEK KURULUŞLARINDA DİSİPLİN SUÇLARI VE CEZALARI

A) Kamu Meslek Kuruluşları Niteliğindeki Meslek Kuruluşları İtibarıyla Disiplin Suçları Ve Cezaları

Uyarma: Görevinin icrasında daha dikkatli davranılması gerektiğinin, yazı ile meslek mensubuna bildirilmesidir;

Kınama: Meslek mensubuna ve/veya aday meslek mensubuna, görevinde ve davranışlarında kusurlu olduğunun yazı ile bildirilmesidir.

Para cezası: Kanunda veya yönetmelikte öngörülen alt ve üst sınırları belirli bir miktar paranın, yine yasa veya yönetmelikte belirtilen mercilere ödettirilmesidir.

Geçici olarak işten çıkarma: Mesleki sıfatı saklı kalmak koşuluyla, belirli bir süre ile sınırlı, görevden uzaklaştırmaktır.

Yeminli sıfatını kaldırma: Yeminli Mali Müşavirin, 'yeminli' sıfatının kaldırılması ve mührünün geri alınmasıdır.

Odadan ihraç: Disiplin cezasına konu eylemin icra edildiği tarihte, kayıtlı olunan, sınırları belirli bir alanda faaliyet gösteren örgütten, ihraç edilmedir.

Meslekten çıkarma: İlgili mesleği icra etmekten, kesin olarak yasaklanmadır.

B) Kamu Meslek Kuruluşları Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarında Disiplin Cezaları Ve Suçlarının Karşılaştırılması

Değişik meslek mensuplarına uygulanması öngörülen disiplin cezaları, her ne kadar büyük oranda denklik sergilese de, aşağıda işleneceği üzere, kimi müeyyidelere önemli farklılıklar sergilemektedir.

Noterlere Uygulanabilecek Disiplin Cezaları: Uyarma, Kınama, para cezası, geçici olarak işten çıkarma, meslekten çıkarma⁴⁸ iken;

Avukatlara Uygulanabilecek Disiplin Cezaları: Uyarma, kınama, para cezası, işten çıkarma, meslekten çıkarma⁴⁹ olarak denklik sergilemektedir.

46 1512 Sayılı Noterlik Kanunu 18.1.1972, 5.2.1972 gün 14090 s. Resmi Gazete madde 125

47 Türk Dişhekimleri Birliği Ve Dişhekimleri Odalarının Disiplin Yönetmeliği www.tdb.org.tr/cm/pages/mkl_gos.php?nt=78 - 73k - 14 Ağustos 2006

48 1512 Sayılı Noterlik Kanunu 18.1.1972, 5.2.1972 gün 14090 s. Resmi Gazete madde 126

49 Avukatlık kanunu madde 135

Eczacılara Uygulanabilecek Disiplin Cezaları: Yazılı ihtar, para cezası, üç günden 180 güne kadar sanat icrasından men, mıntıkada çalışmaktan menetmek⁵⁰ iken;

Tabiplere Uygulanabilecek Disiplin Cezaları: Yazılı ihtar, para cezası, 15 günden 6 aya kadar geçici olarak sanat icrasından meni, mıntıkada çalışmaktan men'dir.⁵¹

Diş Hekimlerine Uygulanabilecek Disiplin Cezaları: Uyarma, kınama, para cezası, Oda bölgesinde bir aydan altı aya kadar serbest meslek uygulamasından alıkonma, Oda bölgesi içinde serbest meslek uygulamasından sürekli olarak alıkonmadır;⁵²

Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Mensuplarına Uygulanabilecek Disiplin Cezaları: Uyarma, kınama, geçici olarak mesleki faaliyetten alıkoyma, yeminli sıfatını kaldırma, meslekten çıkarmadır. ⁵³

Mühendis ve Mimarlar Uygulanabilecek Disiplin Cezaları: Yazılı uyarı, para cezası, 15 günden 6 aya kadar serbest meslek uygulamasının yasaklanması, odadan ihraçtır.⁵⁴

Veteriner Hekimlere Uygulanabilecek Disiplin Cezaları: Yazılı ihtar, para cezaları, Meslek icrasından geçici olarak men⁵⁵dir.

C) Cezalar Yönünden Karşılaştırma

Öngörülen Disiplin cezalarının karşılaştırılmasında şu sonuçlara ulaşmak mümkündür:

Öncelikle, Eczacılar, Tabipler, Veteriner Hekimler ve Diş Hekimleri için *Meslekten Sürekli Men cezası bulunmamaktadır*. Bu meslek örgütlerinde mıntıkadan, oda veya çalışma bölgesinden men söz konusu olup; başka bir bölgede mesleğin icrasına engel olacak şekilde disiplin cezası verilmesi, mümkün değildir.

Meslekten geçici olarak yasaklama mümkün iken, kesin yasaklanmanın söz konusu olmaması, özellikle sağlık alanında faaliyet gösterme üst kimliğine sahip bu mesleksel yapılanmada, meslek etiği bakımından oldukça sakıncalı bir eksikliklerdir.

⁵⁰ Türk Eczacıları Birliği Kanunu Kanun Numarası: 6643 Resmi Gazete Tarih: 2.2.1956; Sayı: 9223 madde 30

⁵¹ Türk Tabipleri Birliği Kanunu Kanun no : 6023 Kabul Tarihi: 23/01/1953 Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 31/01/1953

⁵² Türk Diş Hekimleri Birliği Kanunu Kanun Numarası: 3224 Resmi Gazete Tarih: 25.6.1985; Sayı:18792

⁵³ Serbest Muhasebecilik,Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Disiplin Yönetmeliği

⁵⁴ Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetmeliği madde 4

⁵⁵ Türk Veteriner Hekimleri Birliği Veteriner Hekim Odaları Soruşturma, Yargılama Yöntemleri Ve Veteriner Hekimlik Disiplin Yönetmeliği Yayımlandığı Resmi Gazetenin Tarihi: 24.09.2000-Sayısı: 24180 madde 5

Mühendis ve Mimarlarda da, en ağır disiplin cezası odadan ihraç olup, meslekten kesin yasaklanma, tıpkı Eczacılar, Tabipler, Veteriner Hekimler ve Diş Hekimleri gibi, söz konusu değildir.⁵⁶

Noterler, Avukatlar, Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Mensupları için ise, meslekten kesin yasaklanma, en ağır disiplin cezası olarak varlığını korumaktadır.

Toplumsal yaşam bakımından büyük önem taşıyan örgüt mensuplarına uygulanacak müeyyideler arasındaki bu eşitsizlik, yukarıda izah edilen sakıncası bir yana, özellikle sağlık sektörü mensuplarındaki benzerlik bakımından, oldukça ilgi çekicidir.

Yine, Eczacılar, Tabipler, Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Mensupları ve Mimar/Mühendislerde Kınama cezası bulunmamaktadır.

1) Uyarma Cezası

Dişhekimlerinden, Diş hekimliği vakar ve onuruna veya meslek düzen ve geleneklerine uymayan fiil ve hareketlerde bulunanlar ile mesleğini gereği gibi uygulamayan veya kusurlu olarak uygulayan veyahut görevin gerektirdiği güveni sarsıcı davranışlarda bulunan meslek mensupları hakkında; fiil ve hareketin niteliği ve ağırlık derecesine göre, disiplin cezalarından uyarma cezası verilebilmektedir.

Uyarma; Diş Hekimine görevinde ve davranışlarında daha dikkatli davranması gerektiğinin yazı ile bildirilmesidir.

Uyarma cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

a) Yönetmelikte belirtilen diğer disiplin suçlarının kapsamı dışında kalan ve mevzuatın Diş Hekimlerine yüklemiş olduğu görevleri yerine getirmemek,

b) Meslek ahlak ve anlayışı ile bağdaşmayan davranışlarda bulunmak.

c) Türk Diş Hekimleri Birliği ve Birliğe bağlı odaların genel kurullarında yasa, tüzük ve yönetmeliklere uygun olarak alınan kararlara aykırı davranmaktır.

Mimar ve Mühendislerde yazılı uyarı cezası ise, İlgili meslek mensubunun mesleğini uygularken meslektaşları, üçüncü kişiler, Türk

⁵⁶ Şu hususu hatırlatmakta fayda vardır. Meslekten kesin olarak yasaklanma cezasının bulunmaması, sadece disiplin müeyyidesi bakımından incelenmekte olup, işlenen fiil TCK uyarınca şahsın meslek mensubu olmasını engeller nitelik sergiler ise üye meslekten kesin olarak yasaklanabilecektir. Affa uğramış olsa bile; zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, dolandırıcılık, hırsızlık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlardan biriyle veya Türk Ceza Kanunu'nun İkinci Kitabının Birinci Babında yazılı suçlardan veya bu suçların işlenmesini aleni olarak tahrik etmek suçlarından veya Türk Ceza Kanunu'nun 312'nci maddesinin ikinci fıkrasında yazılı sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa açıkça tahrik etme suçlarından mahkûm olanlar veya Türk Ceza Kanunu'nun 536'ncı maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yazılı eylemlerle aynı Kanun'un 537'nci maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında yazılı eylemleri siyasi ve ideolojik amaçlarla işlemek suçlarından mahkûm olanlar.

Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve Oda birimleriyle daha düzenli ve uyumlu bir tutum içinde olması gerektiğinin yazı ile kendisine bildirilmesidir.

Mimar ve Mühendislere bu ceza aşağıdaki durumlarda verilir:

a) Diğer maddelerde belirtilen disiplin suçları kapsamına girmeyen ve meslek ile ilgili kanun, tüzük ve yönetmeliklerin verdiği görevleri yerine getirmemek,

b) Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ya da Oda birimlerinin, organlarının çalışmalarını aksatıcı tutum ve davranışlarda bulunmak,

c) Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ya da Oda organlarına seçilmiş üyelerin kanun ya da yönetmeliklerin kendilerine yüklediği görevleri yapmamak,

d) Onur Kuruluna sevk edilen bir üyeye ilişkin karar kesinleşmeden, bu üyenin haklarını sınırlayıcı davranışlarda bulunmak.

Tabipler Birliği mevzuatı ise, uyarma cezasının nitelik ve derecesine göre bir belirleme yapmamış, Haysiyet Divanı, evrakı kendisine tevdi edilen azaların fiil ve hareketlerinin mahiyetine göre, aşağıdaki inzibati cezaları verir, ifadesine devamla, yazılı ihtar cezasını saptamıştır. İhtar (uyarı) cezası gerektirir eylem ve davranışlar ise, meslek etiği kurallarından çıkarılabilecektir.

Veteriner Hekimlerde öngörülen disiplin cezalarından yazılı ihtar (uyarmayı) gerektiren fiil ve haller şunlardır:

a) Taşındığı sıfatın gerektirdiği vakara yakışmayan tutum ve davranışta bulunmak,

b) Görevine ve iş sahiplerine ilgisiz kalmak,

c) Özel bir maksada dayalı olmaksızın yetkili olmadığı halde, mesleğiyle ilgili bilgi sızdırmak,

d) Mesleği ile ilgili asılsız bilgiler yaymak,

e) Görev mahallinde uygulanması gereken usul ve esaslara aykırı davranmak,

f) Hizmet içi ve dışında konumunun gerektirdiği itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışta bulunmak,

g) İş arkadaşlarına, hasta ve iş sahiplerine söz veya hareketle sataşmak,

h) Görev yerinde genel ahlak ve edep dışı davranışlarda bulunmak,

i) Çıkar sağlamak amacıyla hasta ve iş sahiplerine bilerek yanlış uygulamalar yapmak,

j) Görevin gereği hazırladığı belgelerde ilgili kanunlarca belirlenen esaslara uymamak veya bu belgelerde tahrifat yapmak.

Avukata, mesleğinin icrasında daha dikkatli davranması gerektiğinin bildirilmesi uyarıdır; uyarma cezasını gerektirir eylemler, meslek etiği kurallarına atıfla yorumlanmıştır. Örneğin:

İtirazın süresinde yapıldığı anlaşıldıktan sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:... Satıcı ve alıcı arasındaki sözleşmede açıkça belirtilen ilk taksitin ödeme gününden yirmi iki gün önce, henüz muaccel hale gelmemiş bir borç için Avukatın borcun tamamının ödenmesi hususunda borçluya ihtarname göndermesi ve üstelik bu ihtarnameye tanıdığı sürenin ilk taksit tarihinden önceki bir günde sona ermesi, Avukatlık Yasasının 34. maddesinde ve Meslek Kurallarınının 3 ve 4. maddelerinde yer alan ilkelere ters düşmektedir. Avukat,

müvekkilinin talimatı ne yolda olursa olsun, görevini yerine getirirken bağımsızlığını korumak, hukuktan ve yasalardan yana olmak ve mesleğin itibarının zedelenmesine neden olabilecek davranışlardan kaçınmak zorundadır. Bu nedenle haksızlığı tartışılmayacak kadar açık olan taleplerle şikayetçiyi zor durumda bırakan ve rahatsız eden Avukatın eylemi disiplin suçu oluşturduğundan, Baro Disiplin Kurulunca yapılan değerlendirme isabetli bulunmuş ve kararın onanması gerekmiştir.

Yine, Avukatlık unvanından başka emekli banka müdürü ve serbest muhasebeci ve mali müşavir unvanlarını da kullanan şikayetlinin eylemi Avukatlık Yasası'nın "Reklam Yasağını düzenleyen 55. maddesi ile Reklam Yasağı Yönetmeliği'ne açıkça aykırı bulunduğundan "disiplin suçu" oluşturmaktadır. Bu nedenle Baro Disiplin Kurulu'nun eylemin niteliği yönünden yaptığı değerlendirme isabetli bulunmakla birlikte, eylem ile tayin edilen ceza arasında adalete uygun bir dengenin sağlanamadığı anlaşılmış ve Avukatlık Yasası'nın 158. maddesindeki ilkeler de gözetilerek "uyarma" cezasının "kınama" cezasına çevrilmesi suretiyle düzeltilerek onanması gerekmiştir.

Noterlerde de benzer şekilde uyarma, Notere görevinde daha dikkatli davranması gerektiğini yazı ile bildirmektir, şeklindeki tariflerle yetinilmiştir.

Serbest Muhasebeci, Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlere, Meslek Mensuplarına ve Aday Meslek Mensuplarına uygulanacak disiplin cezalarından uyarma, mesleğin yürütülmesinde daha dikkatli davranılması gerektiğinin, yazı ile bildirilmesidir ve bu ceza aşağıdaki durumlarda uygulanır:

- a) Müşterilerin işlerine karşı, kayıtsız ve ilgisiz kalınması,
- b) Birlikçe yayımlanan, genelge ve yönerge hükümlerine aykırı olarak, meslek disiplinini bozucu hareketlerde bulunulması,
- c) Aday meslek mensubunun, mesleğin vakar ve onuru ile bağdaşmayan işler yapmasına neden olunması veya bilerek izin verilmesi veya bu eyleme göz yumulması,
- d) Diğer meslek mensubu hakkında, ilgili kuruluşlara asılsız ihbar veya şikayette bulunulması,
- e) Yasal düzenlemelere uygun tabela asılmaması,
- f) Müşteri bildirim listelerinin odaya verilmemesi,
- g) Kanun ve Yönetmeliklerde öngörülen sosyal sorumluluk hükümlerine uyulmaması,
- h) En az iki kez yazı ile istenmesine rağmen, oda aidat borçlarının haklı gerekçe olmaksızın ödenmemesi,
- i) Adres değişikliklerinin, Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun olarak süresinde bildirilmemesi,
- j) Mesleğin yürütülmesi esnasında; görevi ile ilgisi olmayan konularda, çıkar çatışmalarına taraf olunması,
- k) Yukarıda sayılanlar dışında, mesleğin vakar ve onuruna aykırı davranışlarla, görevin gerektirdiği güveni sarsıcı hareketlerde bulunulması.

Eczacılar Odasında Haysiyet Divanı, odaya girmeyen veya bu kanunun kendisine tahmil ettiği diğer vecibeleri yerine getirmeyenler ile evrakı kendisine tevdi edilen azanın meslek adap ve haysiyetine aykırı olan fiil ve hareketlerinin mahiyetine göre, yazılı ihtar (uyarı) cezası verebilmektedir.

2) Kınama

Diş Hekimlerine görevinde ve davranışlarında kusurlu sayıldığıının yazı ile bildirilmesi, kınamadır.

Kınama cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

a) Uyarı cezasını gerektiren durumları, uyarıya rağmen tekrarlamamak;

b) Meslektaşları ve meslek kuruluşlarını gerek fiil ve hareketleri ile gerekse sözlü ve yazılı beyanları ile küçük düşürücü veya rencide edici davranışlarda bulunmak.

c) Oda ve Birlik organlarına seçilmiş olduğu halde, hukuksal düzenlemeler ve Genel Kurul kararları ile kendisine yüklenen görevleri yapmamak,

d) Oda veya Birlik organlarına seçilmiş üyelerin görev yapmasını engellemek.

Avukatlara da benzer şekilde, mesleğinde ve davranışında kusurlu sayıldığıının bildirilmesi, kınamadır. Örneğin:

Avukat yüklendiği görevi özen, doğruluk ve onur içinde yerine getirmek ve mesleğin itibarını zedeleyecek her türlü tutum ve davranıştan kaçınmak zorundadır. Şikayetlinin eylemi, mesleğin bu temel ilkelerine ters düştüğünden disiplin suçu oluşturmaktadır. Ayrıca Avukatın, Ankara Asliye 2. Ticaret Mahkemesinin 1995/348 Esas sayılı dosyasına verdiği tarihsiz dilekçede şikayetçi meslektaş hakkında kullandığı sözler de küçük düşürücü nitelikte görülmüştür. Şikayetçi Avukatın kurallara aykırı ve tabrik edici bir davranışı söz konusu olduğu takdirde, bu yoldaki şikayetlerin mercii yalnız barolardır (Meslek Kuralları Madde 26). Bu tür bir eylemin işlenmiş olması, muhatabı olan Avukata kurallara aykırı davranmak hakkını vermez. Bu nedenlerle Baro Disiplin Kurulunca yapılan değerlendirme isabetli bulunmuş ve kararın onanması gerekmiştir.⁵⁷

Müellifi olduğu kitabının kapağında ismiyle birlikte "Emekli Adalet Başmüfettişi, Avukat" unvanlarını kullanan şikayetli, savunmasında, "kitabı yazmaya başladığında Adalet Başmüfettişi olarak görev yaptığını, matbaaya verdiği anda emekliye ayrılarak avukatlığa başladığını, başmüfettişlik yaptığı sırada emek sarf ederek yazdığı kitapta bu unvanı kullanmasının 24 yıl görev yaptığı bu mesleği hiçe saymak anlamına

⁵⁷ TC Barolar Birliği Disiplin Kurulu Esas No: 1997/83 Karar No: 1997/999 Tarihi: 11.10.1997 • Avukatlık özen mesleğidir ÖZET: Avukatlık mesleği, özen doğruluk ve onur içinde yerine getirilmelidir. Bunun ihlali halinde toplum önünde mesleğe olan güven sarsılacaktır. (Mes. Kur. md. 26) İtiraz Olunan Karar: Ankara Barosu Disiplin Kurulu'nun kınama cezası verilmesine ilişkin 21.03.1997 günlü, 1996/39 Esas, 1997/44 Karar Sayılı kararı.

geleceğini, bu nedenle hem başmüfettiş hem de avukat unvanını kullanarak kitabı basıma verdiğini” bildirmiştir. Doğal olan durum, yazarın yayınlanan kitabın piyasaya çıktığı tarihteki sıfatının-veya unvanını- yazılmasıdır. Yazarın –akademik unvanla ilgisi olmayan- geçmişteki görevine ilişkin resmi sıfatını avukatlığa başladıktan sonra da kullanmaya devam etmesi, üstelik bununla da yetinmeyerek kitabının satışını arttırmak amacıyla adalet kurumlarının aracılığına kullanmaya yönelmesi, savunmalarında samimiyet ifade eden beyanları ile çelişmektedir. “Emekli Adalet Başmüfettişi” sıfatını kullanmasındaki amaç, kitabı görenlerde deneyim ve bilginlik izlenimi uyandırmak ve diğer meslektaşlarına göre ayrıcalıklı bir statüye sahip olduğunu belirtmektir. Ayrıca, Şikayetli “Emekli Adalet Başmüfettişi” sıfatından sonra ve parantez içinde “Avukat” unvanını kullanmakla, eski resmi görevini ön plana çıkarmış ve yeni mesleğine gereken saygıyı göstermemiştir. **“Serbest meslek” olmakla birlikte öncelikli niteliği “kamu hizmeti” olarak belirginleşen avukatlık mesleğinde reklama ve ayrıcalık ifadelerine gerek yoktur.** Bu nedenle Avukatlık Yasasının “reklam yasağı” nı düzenleyen 55.maddesi hükmüne ve TBB Meslek Kurallarının 4,7 ve 8. Maddelerine aykırı bulunan eylem “disiplin suçu” oluşturduğundan, Baro Disiplin Kurulunun davranışın niteliğine uygun düşmeyen düşüncelere dayanarak yaptığı değerlendirmede hukuki isabet görülmemiş ve kararın kaldırılması ile disiplin cezası tayini gerekmiştir. Sonuç olarak, itirazın kabulü ile, İzmir Barosu Disiplin Kurulu’ nun “Disiplin Cezası Tayinine Yer Olmadığına” ilişkin kararının KALDIRILMASINA ve yeniden incelemeyi gerektiren bir halin bulunmaması nedeniyle, Şikayetli Avukatın KINAMA CEZASI İLE CEZALANDIRILMASINA, oy birliği ile karar verildi.⁵⁸

İtirazın süresinde yapıldığı anlaşıldıktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü: Şikayetli avukatın üstlendiği iki ayrı icra takibinde borçlunun adresi olarak müvekkili alacaklının adresini gösterdiği, ödeme emirlerinden birinin bizzat alacaklıya, diğerinin de alacaklının muhasebecisine tebliğ edildiği, icra dosyalarındaki tutanaklar, kayıtlar, İcra Tetkik Merci Hakimliği kararları ve diğer bilgi ve belgelerle sabit bulunmaktadır. **Avukat yüklendiği görevi özen, doğruluk ve onur içinde yerine getirmek ve mesleğin itibarını zedeleyecek her türlü tutum ve davranıştan**

⁵⁸ Esas No : 2002/97 Karar No : 2002/229 İtiraz Olunan Karar Ve Özeti : İzmir Barosu Disiplin Kurulunun Disiplin Cezası Verilmesine Yer Olmadığına İlişkin 07.12.2001 günlü kararı, TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ DİSİPLİN KURULU KARARITC Barolar Birliği Disiplin Kurulu Esas No: 1997/83 Karar No: 1997/999 Tarihi: 11.10.1997

(Ankara Bar.D.K.10.06.1988 T.,1988/14 E.,1988/17 K.,TBB D.K. 08.04.1989 T.1989/2 E. 1989/21 K.) Avukatın yaptığı icra takibinde müvekkili şirketin adresini borçlunun adresi olarak göstermesi ve tebligatların müvekkil tarafından alınması doğruluk ve dürüstlük kurallarına aykırıdır. Bu nedenle İzmir Bar.D.K.ca şikayetli avukat hakkında verilen *kınama* cezasının onanmasına oybirliğiyle karar verildi.

Avukat özel yaşamında mesleğin onur ve ahlakına uygun hareket etmek zorundadır. Üst düzey güven statüsüne sahip olma üst düzey ahlaki beklentilerin olmasına sebeptir.Bundan dolayı avukatın muvazaalı gayrimekul işlemlerine katılması meslek saygınlığını zedeleyen haller arasında sayılmıştır.Bu nedenle şikayetli avukat (Ş.K.) hakkında İst.Bar. D.K.nca verilen *kınama* cezasının onanmasına oybirliğiyle karar verildi.

kaçınmak zorundadır. Şikayetlinin eylemi, mesleğin bu temel ilkelerine ters düştiğünden disiplin suçu oluşturmaktadır. Ayrıca Avukatın, Ankara Asliye 2. Ticaret Mahkemesinin 1995/348 Esas sayılı dosyasına verdiği tarihsiz dilekçede şikayetçi meslektaş hakkında kullandığı sözler de küçük düşürücü nitelikte görülmüştür. Şikayetçi Avukatın kurallara aykırı ve tabrik edici bir davranışı söz konusu olduğu takdirde, bu yoldaki şikayetlerin mercii yalnız barolardır (Meslek Kuralları Madde 26). Bu tür bir eylemin işlenmiş olması, muhatabı olan Avukata kurallara aykırı davranmak hakkını vermez. Bu nedenlerle Baro Disiplin Kurulunca yapılan değerlendirme isabetli bulunmuş ve kararın onanması gerekmiştir. Sonuç olarak, itirazın reddiyle, Ankara Barosu Disiplin Kurulu'nun "**Kınama**" cezası verilmesine ilişkin kararının ONANMASINA, oybirliği ile karar verildi.⁵⁹

Şikayetli avukatlar hakkında "Pera Hukuk Bürosu ismini internetteki web sitesinde, mesleki faaliyetlerinde ve başlıklı kağıtlarında kullandıkları ancak Reklam Yönetmeliğinde düzenlenmiş olan "Önceden Baroya bilgi verme, -internet sayfasında bulunması gereken bilgileri tam olarak açıklamak gibi- yükümlülükleri yerine getirmedikleri" iddiası ile başlatılan disiplin kovuşturması sonucunda, Baro Disiplin Kurulunca eylem Avukatlık Yasası'nın 44 ve Türkiye Barolar Birliği Reklam Yönetmeliğinin 9/2 maddelerine aykırı bulunarak, her iki Şikayetli avukatın ayrı ayrı para cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir. Yapılan incelemede; şikayetli avukatların internette açtıkları web sitesinde "Pera Hukuk Bürosu" başlığı altında, isimlerini ve faaliyet alanlarını belirttikleri ve açıklamalarda buldukları anlaşılmıştır. **Avukatlık Yasası uyarınca avukat, hukukun hizmetinde olup, kamu hizmeti görmektedir. Bu niteliği nazara alınarak tesis edilen reklam yasağı, mesleğin ticarileşmesini engellediği kadar, avukatın bağımsızlığını da korumayı, meslek anlayışının zarara uğratılmasını önlemeyi amaçlamaktadır.** Avukatlık Yasası'nın 55.maddesi "Avukatın iş elde etmek için reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmasını" yasaklamış bulunmakta, 44.madde ise "Avukatların birlikte meslek çalışmalarını yürütmeleri halinde birlikte çalışan avukatlardan biri ya da birkaçının ad ve/veya soyadının yanında (Avukatlık Bürosu) ibaresinin kullanılmasının zorunlu olduğunu" kabul etmektedir. Türkiye Barolar Birliği Reklam Yönetmeliği'nin 9/2.maddesi de "Avukatın faaliyetlerini ve bürosunu tanıtacak şekilde internet sayfası açma hakkı, öncelikle üyesi bulunduğu Baro ve Türkiye Barolar Birliği'ne aittir. Bu yönetmelik kapsamında olanlar, bağlı bulunduğu Baroya önceden bildirmek kaydıyla ve yönetmelikte belirlenen koşullara uygun bir internet sayfası açabilir ve bu sayfada mesleki makalesini ve bilimsel çalışmalarını yayınlatabilir." hükmünü içermektedir. Şikayetli avukatların internette açtıkları web sitesinde, "Pera Hukuk Bürosu" adını kullanmaları ve faaliyet konularını bildirmeleri Avukatlık Yasası'nın 44 ve 55.maddeleri ile Türkiye Barolar Birliği Reklam Yönetmeliği'nin 9/2 maddesine aykırı eylemlerin disiplin suçu oluşturduğuna ilişkin değerlendirme doğru olmakla birlikte, şikayetli avukatların sicillerinde disiplin cezalarının olmayışı, davranışın niteliği ile tayin edilen ceza arasında Yasa'nın 158.maddesinde öngörülen ilkelere uygun ve adil bir dengeyi sağlanamadığı anlaşıldığından her iki şikayetli avukat hakkında tayin

⁵⁹ TBBDKK İtiraz Olunan Karar: Ankara Barosu Disiplin Kurulu'nun kınama cezası verilmesine ilişkin 21.03.1997 günlü, 1996/39 Esas, 1997/44 Karar Sayılı kararı.

olunan 600.000.000-TL'lık para cezası verilmesine ilişkin kararın “kınama” cezasına çevrilmesi suretiyle düzeltilerek onanmasına ve şikayetli avukatların ayrı ayrı kınama cezası ile cezalandırılmalarına, oybirliği ile karar verildi.⁶⁰

Şikayetli avukat hakkında “internette açtıkları web sayfasında avukatlık bürosunun ve büroda yer alan avukatların faaliyet konularının anlatıldığı, referanslar başlığı altında müvekkil isimlerinin açıklandığı, çalışma alanlarının gösterildiği bu sebeple Avukatlık Yasası'nın 55.maddesi ve TBB.Meslek Kuralları'nın 7.maddesine aykırı davrandığı” iddiası ile açılan disiplin kovuşturması sonunda, Baro Disiplin Kurulu'nca eylem sabit görülmüş ve şikayetli avukatın “kınama” cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir. Şikayetli avukatın internette açtığı web sayfasında “Hakkımızda” başlıklı kısım ile “Referanslar” başlıklı kısımda, danışmanlık ve avukatlık hizmeti verdikleri kurum ve kuruluşların isimlerini tek tek açıkladıkları, faaliyet konularının bildirildiği, soru cevap formu başlıklı kısım ile de ücretsiz hukuki danışmanlık yaptığı, dosya içinde ki internetten alınan kopyalardan anlaşılmaktadır. Avukatlık yasası uyarınca avukat, hukukun hizmetinde olup, kamu hizmeti görmektedir. Bu niteliği nazara alınarak tesis edilen reklam yasağı, mesleğin ticarileşmesini engellediği kadar, avukatın bağımsızlığını da korumayı, meslek anlayışının zararına uğratılmasını önlemeyi amaçlamaktadır. Avukatlık Yasası'nın 55.maddesi “Avukatın iş elde etmek için, reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmasını yasaklamış bulunmakta”, TBB. Meslek Kuralları'nın 7.maddesi de “Avukatın kendisine ün kazandırmaya yönelik davranışlarda bulunmaktan kaçınmakla yükümlü olduğunu” kabul etmektedir. Şikayetli avukatın, internette açtığı web sayfasında, “Hakkımızda” ve “Referans” başlıklı kısımda vekili bulunduğu kurum ve kuruluşların isimlerini, bilgilendirme açısından zorunluluk olmamasına rağmen tek tek açıklaması ve bu şirketlere danışmanlık ve avukatlık hizmeti verdikleri görüntüsünü vermesi, büronun ve büroda çalışan avukatların faaliyet konularını bildirmesi, soru cevap formu ile ücretsiz danışmanlık yapması ile tanıtım boyutu aşılmış, iş sağlama amacına yönelik, meslektaşları ile haksız rekabete yol açacak bir boyuta ulaşılmıştır. Bu da Avukatlık Yasası'nın 55.maddesi, TBB.Meslek Kuralları'nın 7. maddesinde kabul edilen kriterlere aykırılık teşkil etmektedir. Eylem tarihi olan 25.03.2000 gününden itibaren Avukatlık Yasası'nın 159/2.maddesinde öngörülen dört buçuk yıllık zamanaşımı süresi geçmediğinden, şikayetlinin zamanaşımına ilişkin itirazı da kabul edilmemiştir. Bu durum karşısında, eylem disiplin suçunu oluşturduğundan, Baro Disiplin Kurulu'nca yapılan değerlendirmede hukuki isabetsizlik görülmemiş ve kararın onanması gerekmiştir. Sonuç olarak, itirazın reddiyle, İstanbul Barosu Disiplin Kurulu'nun şikayetli avukat hakkında “kınama” cezası verilmesine ilişkin kararının onanmasına, katılanların oybirliği ile karar verildi.⁶¹

Şikayetli avukat hakkında devam eden disiplin kovuşturması sırasında, Baro Yönetim Kurulu'nun isteği üzerine Baro Disiplin Kurulu'nca “soruşturma sonuçlanıncaya kadar tedbir mahiyetinde işten yasaklama” kararı verilmiştir. Avukatlık Yasası'nın

⁶⁰ BAROLAR BİRLİĞİ DİSİPLİN KURULU KARARLARI T. 05.12.2003 E. 2003/275 K. 2003/392 * Birlikte çalışan avukatlara ait web sayfası * Reklam yasağı (Av. K. m. 44,55; TBB Reklam Yönetmeliği m. 9/2)

⁶¹ BAROLAR BİRLİĞİ DİSİPLİN KURULU KARARLARI T.06.06.2003 E.2003/63 K.2003/168 * Reklam yasağı* Web sayfası (Av.K. m.55; Av.Meslek Kuralları 7)

153/1. maddesi hükmüne göre “hakkında meslekten çıkarma cezasını gerektirebilecek bir işten dolayı kovuşturma yapılmakta olan avukat” disiplin kurulu kararıyla tedbir mahiyetinde işten yasaklanabilir. Disiplin kovuşturmasına konu olan eylem nedeniyle Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2003/105 esas sayılı dosyasıyla açılan ve beraat kararıyla sonuçlanan kamu davasında şikayetliye isnat olunan suç “avukatlık görevini kötüye kullanmak” dır. Türk Ceza Yasası'nın 240. maddesinde düzenlenen bu suç, Avukatlık Yasası'nın 5.maddesinin (a) bendinde belirtilen ve 136. maddeye göre “meslekten çıkarma” cezasını gerektiren suçlardan değildir. Bu nedenle, itiraz konusu olayda Avukatlık Yasası'nın 153. maddesinde açıklanan koşullar oluşmamıştır. Kaldı ki, kamu davası beraatla sonuçlanmış ve bu husustaki karar da kesinleşmiş bulunduğundan, bu nedenle dahi, yasanın 156. maddesinin emredici hükmüne göre, işten yasaklama kararının Baro Disiplin Kurulu'nca kaldırılması gerekirdi. Yukarıda açıklanan durum karşısında, Baro Disiplin Kurulu'nca işten yasaklama kararı verilmesi ve sonradan bu kararın kaldırılmaması Avukatlık Yasası'nın 153. ve 156.maddelerinin açık bir şekilde ihlal edildiğini gösterdiğinden, yasaya aykırı olan söz konusu kararın kaldırılması gerekmiştir. Sonuç olarak, itirazın kabulüyle, Diyarbakır Barosu Disiplin Kurulu'nun, şikayetli avukatın “tedbir mahiyetinde işten yasaklanmasına” ilişkin kararının kaldırılmasına, oybirliği ile karar verildi.⁶²

Notere, görevinde veya davranışında kusurlu sayıldığını yazı ile bildirilmesi kınama olarak düzenlenmiştir. Noterlere bildirim yazılı olduğu belirtilmiştir. Ancak bu durum işlemin yazılı olması gerekliliği karşısında fazla önem taşımamaktadır.

Serbest Muhasebeci, Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlere uygulanacak disiplin cezalarından Kınama, görevinde ve davranışlarında kusurlu olunduğunun yazı ile bildirilmesidir. Kınama cezası, aşağıdaki durumlarda uygulanır:

a) Üç yıllık bir dönem içinde uyarma cezası gerektiren eylemlerin yinelenmesi,

b) Meslek mensuplarınca, sahip olunmayan ünvanların kullanılması,

c) Yeminli mali müşavirlerce, kendisinin, eşinin (boşanmış dahi olsa) usul ve fiirundan birinin ve üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) kan ve sıhri hısımlarının veya bunların ortak veya yönetiminde oldukları firmaların işlerine bakılması veyahut bu yakınlıktaki akrabalarından olan Serbest Muhasebecilerin ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin baktığı işlerin, tasdik edilmesi,

d) Meslek mensuplarınca, Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte öngörülen yazılı hizmet sözleşmesi yapmadan iş kabul edilmesi,

e) Meslek mensuplarınca, sahte veya içeriği itibariyle yanıltıcı belge düzenlediği resmi kurum ve kuruluşlarca saptanan iş sahiplerinin (zorunlu olarak oda tarafından görevlendirmeler hariç), odalar ve Birlik tarafından ilanından sonra defterlerinin tutulması ve işlerinin görülmesi,

⁶² BARO DİSİPLİN KURULU KARARLARI T.18.05.2003 E.2003/165 K.2003/163 * İşten yasaklama * Meslekten çıkarma (Av.K.m.5/a,136,153/1,156; TCK m.240)

- f) Meslek mensuplarınca, reklam yasağına uyulmaması,
- g) Meslek mensuplarınca, asgari ücret tarifesinde yer alan ücretlerin altında iş kabul edilmesi,
- h) Ücret Yönetmeliğine aykırı davrandığı için işi geri verilmiş ve oda ve Birlikçe ismi ilan olunmuş iş sahiplerinin (zorunlu olarak oda tarafından görevlendirmeler hariç) işlerinin kabul edilmesi,
- i) Çalışanlar listesine kaydolmadan ünvan kullanarak, mesleki faaliyette bulunulması,
- j) Yeminli Mali Müşavirlerce, kendi defterleri hariç, defter tutulması, muhasebe bürosu açılması veya muhasebe bürosuna ortak olunması,
- k) Başka bir meslek mensubu ile sözleşmesi bulunan müşterilere, bilerek iş önerilmesi ve diğer meslek mensubu hakkında olumsuz yorumlarda bulunulması,
- l) Aynı ünvan sahibi meslek mensubunun sorumluluğundaki işlerle ilgili, görev ve sorumluluk almadan, bir başka meslek mensubunun görüş bildirmesi, uygulamaları hakkında iş sahiplerine karşı olumsuz eleştiriler yapması,
- m) Mesleğin gereği gibi yürütülmesini sağlayacak şekilde; şubenin bağlı bulunduğu odanın çalışanlar kütüğüne kayıtlı sorumlu ortak görevlendirmeden ve bu ortak sayısından fazla şube açılması,
- n) Meslek mensuplarınca, kasıt olmaksızın gerekli özen ve titizlik yeterince gösterilmeden; yasal düzenlemelere ve ilan olunmuş norm ve standartlara aykırı olarak beyanname ve bildirimlerin imzalanması, denetlenmesi ve tasdik edilmesi,
- o) Oda ve birlik kurulları başkan ve üyelerinin; bu görevleri dolayısıyla kanun ve yönetmeliklere aykırı davrandıklarının tespit edilmesi,
- p) Serbest Muhasebeci ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerce; çalışanlar kütüğüne kayıt olmadan birden fazla beyanname imzalanması,
- q) Bu Yönetmelikte yer almayan; 3568 sayılı Kanuna aykırı diğer eylemlerde bulunulması ve Birlikçe çıkarılmış diğer yönetmelik hükümlerine ve zorunlu meslek kararlarına uyulmaması.
- Mimar ve Mühendislerde,** Tabipler ve Veterinerlerde, yukarıda da işlendiği üzere, Kınama cezası düzenlenmemiştir.

3) Para Cezası

Diş Hekimlerine, bölgesinde o yıl uygulanan asgari muayene ücretinin on katından az elli katından fazla olmamak üzere para cezası verilebilmektedir. Para cezasını gerektiren fiil ve haller ise şunlardır:

- a) Reçete kağıtları, el ilanları, promosyon malzemeleri ve benzeri araçlarla reklam yapmak veya sanal ortamlar da dahil olmak üzere her türlü iletişim araçlarında reklam amacına yönelik veya haksız rekabeti sağlayıcı yazılar yazmak, yazdırmak veya açıklamalarda bulunmak; çalıştığı veya ortağı

olduğu kuruluş veya şirket aracılığı ile anılan eylemlerin yapılmasını sağlamak veya yapılmasına göz yummak,⁶³

b) Özel sağlık kuruluşlarının açılış, adres değişikliği, telefon değişikliği gibi durumlarda; bu değişiklik ve açılış izleyen bir ay içinde, en çok üç kez ve mevzuattaki kurallara uygun biçimde verilen ilanlar hariç, her türlü iletişim araçlarına ve sanal ortamlara ilan vermek,

c) Meslek uygulamasında herhangi bir şekilde haksız kazanç sağlamaya yönelik davranışlarda bulunmak,

d) Tababet Uzmanlık Tüzüğüne göre uzmanı olmadığı konularda uzmanmış gibi herhangi bir şekilde tanıtım yaparak dış hekimliği yapmak,

e) Birlikçe çıkartılmış Tabela Standardına uymamak,⁶⁴

f) Birlikçe belirlenen asgari muayene ve tedavi ücreti tarifesindeki meblağların altında ücret almak, alınmasına göz yummak,

g) Yasa ve yönetmeliklerle öngörülen sürelerde Oda'ya kayıt olmamak,

h) Mesleğini kusurlu uygulamak (malpractice),

i) 3224 sayılı Kanununun 42inci maddesinde belirtilen ikinci görev yasağı ve bildirim zorunluluğuna aykırı davranmak,

j) Oda aidatını, haklı bir mazereti olmaksızın, Genel Kurul tarafından belirlenen zamanda ödememek,⁶⁵

k) Herhangi bir şekilde maddi çıkar sağlamak için meslektaşlara muayene ve tedavi için hasta göndermek,

l) Kendisine hasta sağlması için aracı kullanmak veya herhangi bir kişi veya kuruma bu nedenle çıkar sağlamak,

m) Resmi hasta sevklerinde usulsüz uygulamalar yapmak; sevk edilen hastaları zorunlu haller dışında kendisine, yakınına veya ortağına ait sağlık kuruluşlarına yönlendirici tavır ve davranışlarda bulunmak,

n) Kurum ve kuruluş çalışanlarının ağız dış sağlığı muayene ve tedavilerinin yapılmasına yönelik olarak ilgili kurum ve kuruluşlarla Oda bilgisi ve onayı dışında sözleşme yapmak.

Mimar ve Mühendislerde ise para cezalarında uygulanacak cezanın tutarı, olayın doğurduğu sonuçlara göre belirlenir. Aslında belirsizlik taşımakla, yerinde bir düzenleme değildir. Para cezası aşağıdaki durumlarda verilir:

⁶³ Danıştay 8. Dairesi E.1989/309 K.1990/655 T.05.06.1990: T.1990 Davacıların 1219 Sayılı Yasa İle Tıbbi Deontoloji Tüzüğünde Öngörülen Bilgiler Dışında, Kendilerini Övücü Nitelikte Ve Reklam Amacına Yönelik Olarak Çeşitli Şekillerde Yaptıkları Duyurular Nedeniyle Türk Dış Hekimleri Birliği Oda Disiplin Yönetmeliği Uyarınca **Para Cezası** İle Cezalandırılmalarında Hukuka Aykırılık Bulunmadığı Hk.

⁶⁴ Danıştay 8. Dairesi E. 1995/3009 K. 1996/311 T. 12.02.1996 İşyerine 3 Adetten Fazla Tabela Asan Ve 24 Saat Açık Olduğu Yazan Dış Hekimine Deantoloji Tüzüğü Ve Tabela Yönetmeliği Uyarınca Para Cezası Verilmesinde Hukuka Aykırılık Bulunmadığı Hk.

⁶⁵ Bu durumun disiplin cezası olarak öngörülmesi disiplin cezasının verilme mantığına uygun düşen bir neden değildir. Meslek etiğinin korunması gayesini aidat borçlarının ödenmemiş olması kapsama. Aidat borçları için olsa olsa icra takibine geçilebilir ve mensubun icra takibine düşmesine neden olması disiplin cezasına konu olabilecektir. Y.N.

- a) Meslek mensupları arasında haksız rekabete neden olacak davranışlarda bulunmak,
- b) Büro tescili ve tescil yenilemesi gerektiren durumlarda, tescilsiz mesleki etkinliklerde bulunmak, serbest mühendislik ve mimarlık ile ilgili yönetmelik ve talimatlara uymamak,
- c) Mesleki denetim uygulamasına aykırı davranmak,
- d) Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ya da Odalarca belirlenmiş asgari ücretin altında ücret almak,
- e) Uzmanı olmadığı konularda etkinlik yaparak ya da meslek uygulaması sırasında haksız kazanç sağlayarak üçüncü şahısları zarara uğratmak,
- f) Mühendislik mimarlık disiplini ilgilendiren projelerde, bir mühendis ya da mimar tarafından ya da sorumluluğunda yapılması gereken, ancak yetkisiz kişilerce yapılan projelere imza atmak ya da attırmak, imzacılık yapmak,
- g) Onur Kuruluna sevk edilen bir üye ile ilgili karar kesinleşmeden bu üyenin haklarını sınırlayarak ilgili üyenin ekonomik zararına neden olmak ya da mesleki itibarını zedelemek,
- h) Daha önce yazılı uyarı cezası aldığı halde uyarı gerektiren suçu yinelemektir.

Veterinerde ise Para cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

- a) Kanununun 55 inci maddesi gereğince haklarında meslek icrasından men kararı verilen veteriner hekimlerin Yüksek Haysiyet Divanınca tasdik edilmiş bulunmasına rağmen, mesleklerini icra etmeleri,
 - b) Yürüttüğü görevle ilgili konularda, yükümlü olduğu kişi ve kuruluşlara yalan ve yanlış beyanda bulunmak,
 - c) Görevi gereği verilen belgelerde tahrifat yapmak, tahrif edilmiş belgeleri kullanmak veya başkalarına kullandırmak,
 - d) Gerçeğe aykırı rapor veya belge düzenlemek,⁶⁶
 - e) Hayvan sağlığını korumada, ihmalde bulunmak.
- Avukatlar, Noterler, Eczacılar ve Tabiplerde ise, güncellenmiş oranlarda para cezası verebilmekle birlikte, para cezasını gerektiren durumlar belirtilmemiştir.

4) Meslekten Geçici Men

Diş Hekimlerinde, Geçici Olarak Meslek uygulanmasından Men, Oda bölgesinde bir aydan altı aya kadar serbest meslek uygulamasından alıkonmadır. Meslekten geçici men cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

⁶⁶ Aslında b, c, d benlerindeki durumlarda meslek mensubu hakkında ayrıca Cumhuriyet Savcılığına bildirimde bulunulmakta ve evrakın mahiyetine göre şahıs hakkında Savcılıkça cezalandırılma istemi ile dava açılabilir. Açılan davanın sonucu veya davanın bizatihi bekletici mesele yapılması durumu ise, diğer başlık altında işlenmiştir.

a) Aynı ilde veya farklı illerde birden fazla özel sağlık kuruluşu açmak, birden fazla özel sağlık kuruluşunda çalışmak, başka bir özel sağlık kuruluşunda çalışan dişhekimini çalıştırmak,

b) Acil yardım, resmi veya insani vazifesinin ifası halleri hariç olmak üzere, mesleki veya şahsi sebeplerle hastaya bakmayı reddetme hali dışında hastaların gerekli tıbbi müdahalelerini kasıtlı olarak başlatmamak, yapmamak veya gerekli olmasına karşın ilgili kuruluşlara sevkini geciktirmek veya yapmamak,

c) Meslek uygulaması sırasında öğrenilen hastalara ait sırları yasal zorunluluk dışında açıklamak,

d) Muayene ve tedavi sırasında hastaların cinsiyet, ırk, milliyet, din, dil, mezhep, ahlaki düşünce, kişilik, sosyal ve siyasi durumlarına göre ayrıcalıklı uygulamalar yapmak,

e) Maddi veya başkaca çıkar için gerçeklere uymayan reçete, rapor veya belge vermek,

f) Diplomasını çıkar karşılığı, dişhekimliği yapmaya yetkisi olmayan kişi veya kişileri vermek veya kullandırmak,

g) Meslek dışı personeli ağız içinde çalıştırmak veya buna göz yummak,

h) Hakkında yargı mercilerince veya disiplin kurullarınca meslek uygulamasından geçici alıkonma cezası verildiği halde, bu dönemde meslek uygulamasında bulunmak,⁶⁷

i) Yüz kızartıcı bir suçtan hüküm giymek,

j) Mesleki bilgi ve becerilerini insan onuruna ters düşecek amaçlarla kullanmak veya işkence yapmak, resmi görevi icabı dahi olsa işkenceye katılmak veya işkence olarak nitelendirilecek müdahale ve davranışlarda bulunmak.

Geçici meslekten alıkonma ile ilgili kararlar dişhekiminin muayenehanesinin kapısına, toplu muayenehane, poliklinik gibi birden fazla hekim veya dişhekiminin birlikte çalıştığı özel sağlık kuruluşlarında ise dişhekiminin dişsağlığı hizmeti verdiği birimde mühürlenene girişin yanına asılır ve ceza süresince asılı kalır.⁶⁸

Mimar ve Mühendislerde, Meslek uygulamasının yasaklanması cezası ilgilinin geçici bir süre için mühendislik ya da mimarlıkla ilgili bir işte çalışma yapmasının yasaklanması ve üyelik haklarının bu süre içinde kullandırılmamasıdır.

Yasaklama süresi 15 (on beş) günden az 6 (altı) aydan çok olamaz.

⁶⁷ Üye Disiplin cezası sonucu meslekten geçici olarak men cezası almış ve buna aykırı tedavi gerçekleştirmesi nedeni ile bu hüküm uyarınca yeniden geçici olarak meslekten men cezası almış ise, aslında otomatik olarak madde 10 uyarınca Oda Bölgesinde Meslekten sürekli olarak alıkonma cezası almış olmaktadır.

⁶⁸ Bu düzenlemenin temel İnsan Haklarına uygun olduğu söylenemez. Hiç kimse cezasının teşhiri yolu ile mağdur edilmemelidir. Yasaklamanın kapıya yapılandırılmasının, ortaçağ fişleme sistemini anımsattığını belirtmek isterim. Aynı hükmün devamında yasağa uymamanın müeyyidesi zaten belirtilmiştir. Yapılması gereken yasağın muhtemel ihlalini takiptir.

Sürenin verilmesinde asgari süre göz önünde bulundurulur, ancak aynı olaydaki birden fazla etkenin bulunması durumunda ceza ağırlaştırılır.

Aynı suçun tekrarı durumunda ceza bu kez iki katı olarak uygulanır.

Serbest meslek uygulamasından yasaklama cezaları aşağıdaki durumlarda verilir:

- a) Para cezasıyla cezalandırılmış bir suçu bilinçli olarak yinlemek,
- b) Kişisel ya da bir grup adına çıkar sağlamak için mesleğini bilime ve meslek tekniğine aykırı biçimde uygulayarak kamuya, halka, üçüncü şahıslara zarar vermek,
- c) Temelsiz suçlamalarla mesleği, meslek mensuplarını ya da Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Odalar ya da bunların alt birimlerini kamuoyunda küçük düşürmek ya da etkinliklerini engellemek.

Tabiplerde Haysiyet Divanı, evrakı kendisine tevdi edilen azaların fiil ve hareketlerinin mahiyetine göre, 15 günden 6 aya kadar geçici olarak sanat icrasından men cezası verebilmektedir.⁶⁹

Veterinerlerde Meslek icrasından geçici olarak men cezasını gerektiren fiil ve haller şunlar⁷⁰dır:

- a) Görev yaptığı bölgenin odasına kayıtlı olmadan veteriner hekimlik mesleğini icra etmek,
- b) Çıkar sağlamak amacıyla bilerek usule uygun olmayan tedavi yapmak veya ekonomik kayba yol açmak,
- c) Duyurulması zorunlu hayvan hastalıklarının ilgili kurumlara bildirilmesine kayıtsız kalmak,
- d) Salgın hayvan hastalıklarıyla savaşta uyulması gereken kuralları yerine getirmemek,
- e) Hayvanlara eziyet etmek,
- f) İnsan sağlığını tehdit eden hayvansal gıdaların üretimi, korunması ve tüketimi sürecinde görevini savsaklamak.⁷¹

Avukatın veya avukatlık ortaklığının üç aydan az ve üç yıldan fazla olmamak üzere mesleki faaliyetlerinin yasaklanması mümkündür.⁷²

⁶⁹ Danıştay 8. Dairesi E. 2002/3617 K. 2003/1580 T. 07.04.2003 Doktor Olan Davacının Bir Ay Süreyle Geçici Olarak Meslekten Alıkoyma Cezasıyla Cezalandırılmasına İlişkin İşlemin İptali İstemiyle Açılan Davada Özel Hastane Olma Ölçütünden Hareketle Daha Fazla Gelir Elde Etme Amacıyla Hastayı Sezeryanla Ameliyatına Yönlendirdiği Ve Daha Sonra Tıbbi Gereklik Ölçütü Yerine Hastaya Mali Külfet Yükleme Ölçütünü Gözeterek Patolojik Tetkik Yaptırmadığı Ve Böylece Deontoloji Kurallarına Uymadığı Anlaşılan Davacıya Verilen Disiplin Cezasında Hukuka Aykırılık Bulunmadığı Davacının Ceza Yargılamasındaki İnceleme Sonucu Eyleminin Kusursuz Olduğundan Bahisle Dava Konusu İşlemin İptal Edilmesinde Hukuka Uyarlık Bulunmadığı Hk.

⁷¹ Türk Veteriner Hekimleri Birliği Veteriner Hekim Odaları Soruşturma, Yargılama Yöntemleri Ve Veteriner Hekimlik Disiplin Yönetmeliği Madde 8

⁷² BARO DİSİPLİN KURULU KARARLARI Avukatın işle orantılı olamayacak miktarda masraf avansı alması ,bu avansın kullanılmayan bölümünü iade etmemesi ve icra dosyasına ihtiyati hacizden vazgeçtiğini bildirmesine rağmen sonradan tarihi değiştirilen eski talimat yazısını kullanarak haciz uygulaması disiplin suçu oluşturur.Bu nedenle şikayetli avukat hakkında İst.Bar.D.K.ca verilen **üç ay süreyle işten çıkarma** cezasının onanmasına oybirliğiyle karar verildi.

Noterlerin Geçici olarak işten çıkarması ise Noterlik sıfatı saklı kalmak şartıyla, bir aydan altı aya kadar görevinden uzaklaştırılmasıdır.

Serbest Muhasebeci, Mali Müşavir Ve Yeminli Mali Müşavirlerde Geçici olarak mesleki faaliyetten alıkoyma, Mesleki sıfatı saklı kalmak koşuluyla, altı aydan az, bir yıldan fazla olmamak üzere, mesleki faaliyetten alıkoymadır. Geçici olarak mesleki faaliyetten alıkoyma cezası, aşağıdaki hallerde uygulanır:

a) Üç yıllık bir dönem içinde kınama cezası gerektiren hallerin ve eylemlerin yinelenmesi,

b) Çalışanlar listesinde kayıtlı bulunan meslek mensuplarınca sahip olunan ünvanla Kanunun 2'nci maddesinde yer alan işlerin yürütülmesi amacıyla gerçek ve tüzel kişilere bağlı ve onların işyerlerine bağımlı olarak açık veya gizli hizmet sözleşmesi ile çalışılması,

c) Meslek mensuplarınca mesleği yapmaları yasaklanmış kişilerle işbirliği yapılması,

d) Ticari faaliyet yasağına uyulmaması,

e) Meslek mensuplarınca, beyanname ve bildirimlerin imzalanması ve denetimi ile ilgili yasal düzenlemelerdeki ilke ve kurallarla, ilan olunmuş norm ve standartlara kasten aykırı davranılması veya beyanname imzalama yetkisinin kasten gerçeğe aykırı olarak kullanılması,

f) Yeminli Mali Müşavirlerce, tasdike ilişkin yasal düzenlemelerdeki ilke ve kurallarla, ilan olunmuş norm ve standartlara kasten aykırı davranılması veya tasdik yetkisinin kasten gerçeğe aykırı olarak kullanılmasıdır.

Eczacılarda, üç günden 180 güne kadar sanat icrasından men cezası verilebilmektedir.

5) Kesin Olarak Meslekten Çıkarma

Diş Hekimleri, Oda bölgesinde iki defa serbest meslek uygulamasından alıkonma cezası almaları durumunda, oda bölgesi içinde serbest meslek uygulamasından sürekli olarak alıkonulmaktadır. Oda bölgesinde bir kez geçici meslekten alıkonma cezası almış olanlar, daha sonra aynı veya değişik bir suçtan ikinci kez meslekten alıkonma cezası veya değişik suçlardan aynı anda iki geçici meslekten alıkonma cezası aldıklarında, oda bölgesinde sürekli olarak serbest meslek uygulamasından alıkonma cezası almış sayılırlar.

Geçici meslekten alıkonma cezası alanlar, ceza süresince ve sürekli meslekten alıkonma cezası alanlar sürekli olarak ceza aldıkları oda bölgesinde,

(İst.Bar.D.K.16.10.1991 T.,1991/D.35 E.,1991/41 K., TBB D.K. 07.11.1992 T. 1992/51 E.,1992/79 K.)

Avukatın müvekkiline ait duruşmalarda başlangıçta hazır bulunup, daha sonra aralıksız katılmaması görevi ihmal niteliğindedir.Bu nedenle şikayetli avukat (B.A.)hakkında Ankara Bar.D.K.ca verilen **üç ay süreyle işten çıkarma** cezasının onaylanmasına oybirliğiyle karar verildi.

herhangi bir şekilde serbest dişhekimliği yapamazlar. Meslekten sürekli veya geçici alıkonma cezası alanların var ise muayenehaneleri ve dişhekimliği toplu muayenehane, poliklinik ve benzeri adlar altındaki özel sağlık kuruluşlarında çalışıyor ise bu kuruluşta kendisine münhasıran tahsis edilmiş olan hizmet verdiği birim, mühürlenerek kapatılır.

3224 sayılı Kanun'un 42'nci maddesi uyarınca özel bir kurumda ikinci görevi olan dişhekimliği meslekten geçici veya sürekli alıkonma cezası aldığı anda, bu işyerinde de dişhekimliği yapamaz.

Meslekten geçici veya sürekli alıkonma cezası alanların ceza süresince mesleğini herhangi bir şekilde yaptıklarının tespiti halinde, haklarında 1219 sayılı Kanun'un 42'nci maddesine göre ceza takibatına başvurulur ve ayrıca disiplin soruşturması açılır.

Mimar ve Mühendislerde de benzer şekilde, genel hükümlere göre medeni haklarını kaybetmiş olan, daha önce meslek uygulamasının yasaklaması cezasıyla cezalandırılmış olan ve aynı nitelikte suçu bilinçli olarak yineleyen, meslek topluluğuna zarar vermeyi sürdürerek meslek topluluğuna kazanılamayacağına kanaat getirilen üyeye, Odadan İhraç cezası verilir.⁷³

Tabiplerde, bir mınıtkada üç defa sanat icrasından meni cezası almış olanları o mınıtkada çalışmaktan men cezası verilebilmektedir.⁷⁴

Avukatlarda Meslekten çıkarma; Avukatlık ruhsatnamesinin geri alınarak, avukatın adının baro levhasından silinmesi ve avukatlık unvanının kaldırılmasıdır.⁷⁵ Avukatlık ortaklığı için de baro avukatlık ortaklığı sicilinden silinmesidir.⁷⁶

Noterler ise bir daha atanmamak üzere noterlikten çıkartılmaktadırlar.⁷⁷

Serbest Muhasebeci, Mali Müşavir Ve Yeminli Mali Müşavirlerde, Meslek mensubunun ruhsatnamesinin geri alınarak bir daha mesleği yürütmesine izin verilmemesidir.

Yeminli Mali Müşavirlerin, mükerrer şekilde, tasdike ilişkin yasal düzenlemelerdeki ilke ve kurallarla, ilan olunmuş norm ve standartlara kasten aykırı davranışlarının veya tasdik yetkilerini mükerreren kasten gerçeğe aykırı olarak kullandıklarının anlaşılması ve bu durumun mahkeme kararı ile kesinleşmesi halinde, Yeminli sıfatını kaldırma cezası verilir ve mühürü geri alınır. Meslekten çıkarma cezası aşağıdaki hallerde uygulanır:

a) Beş yıllık dönem içinde iki defa mesleki faaliyetten alıkoyma cezası ile cezalandırılmasından sonra bu cezayı gerektiren eylemin yeniden işlenmesi,

⁷³ Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetmeliği madde 7

⁷⁴ Türk Tabipleri Birliği Kanunu Madde 39

⁷⁵ Danıştay Sekizinci Daire E. 1998/2209 K. 1996/5421 T. 11/06/1998 Baro Yönetim Kurulu Kararı İle 1136 Sayılı Yasanın 5/A, 135/5 Ve 74/1. Maddeleri Uyarınca, Ruhsatnamesinin İptaline Ve Bir Daha Yazılmamak Üzere Levhadan Silinmesine Karar Verilen Avukatın, T.C.K.nun 121 Ve Devam Maddelerinde Belirtilen Memnu Haklarının İadesine Karar Verilmesinden Sonra, Yeniden Baro Levhasına Yazılabileceği Hk.

⁷⁶ Avukatlık kanunu

⁷⁷ Noterlik Kanunu md.126

- b) Mesleğin yürütülmesi sırasında, meslek dolayısıyla işlenen suçlardan dolayı ağır hapis cezası ile cezalandırılmış olunması,
- c) Meslek mensuplarının kasten vergi zıyanına sebebiyet verdiklerinin mahkeme kararı ile kesinleşmesi,
- d) Meslek ruhsatnamesinin bir başkasına kiraya verilmesi veya herhangi bir şekilde bir başkasına kullandırılması,
- e) Başka meslek mensuplarının ad ve unvanları kullanılarak, beyanname düzenlenmesi ve imzalanması,
- f) Meslek mensuplarının Kanunun 4 üncü maddesindeki koşulları taşınamaması veya bu koşulların sonradan kaybedilmesidir.⁷⁸

Eczacılar, bir bölgede üç defa sanat icrasından memnuiyet cezası almış iseler, o muntıkada çalışmaktan men cezası alacaklardır. Haysiyet divanları, bu cezaların verilmesinde sıra gözetmeksizin takdir hakkını kullanırlar. Ancak (c) fıkrasına göre muvakkaten sanat icrasından men edilen azanın eski fiil ve hareketlerinin tekerrürü dolayısı ile yeniden sanat icrasından men edilmeleri icab ettiği takdirde bu fıkra yazılı cezanın azami haddi verilir.⁷⁹

III- DİSİPLİN VE CEZA AYRIMI

Suçlarla diğer hukuka aykırı fiiller arasında sırf müeyyide bakımından gözetilecek bir farkın bazen yanıltıcı olabileceğini, zira suç olmayan bir takım fiiller hakkında da cezaya benzeyen, kişi hukuku bakımından, tıpkı cezalar gibi, bazı yoksunlukları gerektiren fiillerin var olduğunu belirtmiş (tik)...İşte bu çeşit yoksunlukları gerektiren müeyyidelerin uygulandığı hukuka aykırı fiillerin bir türü de disiplin cezalarını gerektiren *disiplin cezalarından* ibarettir ve bu tür fiillerin suçlar arasındaki farkları da belirtmek gerekmektedir. Suçlarla, disiplin suçları arasında nitelik farkı bulunduğunu iddia eden yazarlar olmuştur. Meselâ bunlardan *Bettiol'a* göre suç yüksek ahlâkî değerleri korumak gibi manevî bir değer taşıdığı halde, disiplin cezalarını gerektiren fiiller daha çok Devlet idaresine ait menfaatleri koruma maksadına yönelmiştir: bu yarar kamu hizmetlerinin devamlılığını sağlamaktan ve kamu düzenini bozabilecek fiillere karşı idareyi korumaktan ibarettir. *Grispigni* de şöyle bir ölçü vermektedir: bir müeyyide, tekerrür ihtimalinden ibaret olan sosyal tehlike ile mücadele için kabul edilmişse bir ceza müeyyidesidir ve böyle bir müeyyideyi ihtiva eden hukuk kuralı bir suç yaratmaktadır: böyle bir sosyal tehlikeyi değil de, kamu idaresine ait bir yararı koruma maksadını güden bir hukuk kuralı söz konusu ise idarî bir hukuka aykırı fiil, yani disiplin cezasını gerektiren bir hareket bulunur. Bazı yazarlar ise, suçlarla disiplin cezasını gerektiren fiiller arasında, nitelik bakımından değil, sadece usul yönünden fark gözetirler. Bunlardan *Carnelutti'*ye göre, bu kabil fiiller arasında ancak müeyyidenin uygulanması bakımından fark vardır; şayet

⁷⁸ Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Disiplin Yönetmeliği madde 9

⁷⁹ TÜRK ECZACILARI BİRLİĞİ KANUNU madde 30

bir müeyyide ceza yargılaması hukukunun öngördüğü esaslar içinde uygulanıyorsa, böyle bir müeyyideyi gerektiren fiil suçtur, buna karşılık bir müeyyide yargılama hukukunun dışında kalan usullerle ve daha yerinde olarak inzibatî yolda, gidilerek uygulanabiliyorsa fiil, disiplin cezasını gerektiren bir harekettir. Bu sebeple *Carnelutti* suçu “ *ceza yargılaması hukuku gereğince uygulanacak bir cezayı gerektiren haksız bir fiil* ” olarak tarif etmektedir.⁸⁰

Bu kısa açıklamadan sonra, Disiplin Hukuku ile Ceza Hukuku arasındaki farklara değinmek faydalı olacaktır.

Disiplin hukukunu ceza hukukundan ve disiplin cezasını gerektiren fiilleri, adli suçlardan ayıran başlıca fark, birincilerin özel bir ilişki ile hiyerarşik yetkiyi haiz olan veya olmayan bir topluluğa bağlılıktan doğmasına karşılık, ikincilerin devlet ülkesinde yaşama ve bulunma olayından ileri gelen genel bir itaat yükümünden doğmasından ibarettir. Bu ölçü disiplin cezasını gerektiren fiilleri bir yandan suçlardan, diğer yandan da emniyet tedbirlerinden ayırmaya yaramaktadır.⁸¹ Cezai yönden yaptırımı gerektirmeyen bir olay, kamu yararı ve kamu hizmetinin gerekleri yönünden hizmetin korunması veya kamu görevlisinin etkin ve güvenilir bir biçimde hizmete devamının sağlanması açısından disiplin cezasını gerektirebilir.⁸²

Suç, tipe uygun, hukuka aykırı, kusurlu harekettir,⁸³ bireyin ülkesinde yaşadığı devlete karşı olan genel itaat yükümünün ihlalini ifade eder. Disiplin cezasını gerektiren fiil ise bir kimsenin rızası ile tabi olduğu belirli bir topluluğa karşı olan özel bağlılık yükümüne karşı gelmesi halinde ortaya çıkar. Bu bakımdan suç, sosyal düzeni korumak amacıyla yaptırım altına alınan fiildir.⁸⁴

Devlet, cezayı, ceza vermek hakkına dayanarak uygular; disiplin cezasını ise adeta işveren sıfatıyla verir. Disiplin hukuku ile ceza hukuku arasındaki farklar şu şekilde özetlenebilir.⁸⁵

Genel sosyal düzeni tenkil yoluyla korumak için cezalandırılan fiiller suçtur.; kısmi bir düzeni korumak için müeyyide altına alınan fiiller ise disiplin cezasını gerektiren hareketlerdir.⁸⁶

Adli cezayı belirleme ve uygulama yetkisi sadece ve münhasıran devlete aittir; disiplin cezasını ise kamu otoriteleri kadar, yarı kamusal veya tamamıyla özel nitelik taşıyan kuruluşlar da uygulayabilir.⁸⁷

Devlet suç karşılığı ceza vermek hakkını kullanırken bunu bağımsız mahkemeler aracılığı ile ve önceden belirlenmiş yargılama kurallarına uymak yoluyla gerçekleştirir. Bu faaliyet niteliği açısından bir yargı faaliyetidir. Disiplin suçlarını cezalandırmadaki faaliyet idari bir faaliyettir. Bu faaliyet de önceden belirlenmiş organlar aracılığıyla yapılır, fakat bunlar idari örgütlenme içinde yer

⁸⁰ Dönmezer-Erman Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku C.I s.340

⁸¹ Dönmezer- Erman Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku C.1 10 B, Beta Y. İstanbul 1987, s,328 Aktarma T.Ahmet s,127

⁸² Danıştay 5. Ceza Dairesi E 1996, K 1999/1759 Aktarma Taşkın, s. 127

⁸³ Önder, Ayhan Ceza Hukuku Dersleri Filiz Kitabevi İstanbul 1992 s.4

⁸⁴ Yurtcan, s,15 ; Dönmezer,- Erman C.1 s,328

⁸⁵ Yurtcan, s,16

⁸⁶ Dönmezer-Erman s, 127

⁸⁷ Dönmezer-Erman s, 329

alan organlar ve komisyonlardır. *Bu noktada hatırlanması gereken temel nokta, disiplin suçlarını cezalandırmada her geçen gün güvenceler ve uygulanacak kurallar yönünden, ceza yargılamasının kurallarına bir yakınlaşmanın görülmesidir.* Özellikle savunma hakkının kullanılması yönünden bu durum daha bariz olarak dikkati çekmektedir.⁸⁸

Adli suçlar suçta kanunilik ilkesine tabidir. Oysa disiplin suçları için daha çok genel ibarelerin kullanılması doğaldır. Disiplin cezasının uygulanabilmesi için, disiplin yargılamasının yapılması, hiç olmaz sa önemli eylemler ve ağır yaptırımı gerektiren eylemler için şarttır. Örneğin bir memurun memurluktan ihracını gerektiren bir eylem için buna ihtiyaç vardır.⁸⁹

Yargılanması gereken bir eylem, hem bir suçu hem de disiplini bozucu bir davranışı birlikte içerebilir. Bu durumda her iki konu için iki ayrı mekanizmanın harekete geçmesi gerekir. Suçun var olup olmadığını tespit edebilmek için ceza yargılaması ve disiplin kurallarına aykırılık olup olmadığını tespiti için de disiplin yargılaması yapılır. Bu iki yargılama birbirinden ayrı olarak yürütülecektir. Bunun anlamı şudur; Eylemin suç olup olmadığını araştıran ve bunun yargılamasını yürüten mahkeme aynı zamanda sanığa disiplin cezası da verilir verilmeyeceği konusunu araştırmayacaktır. Bu, başka organ ya da kişilerce yerine getirilecektir. Bu bakımdan bu iki işlevin birlikte değil, fakat yanyana görülen işlevler olduğunu söylemek mümkündür.⁹⁰

Bu konuda birbirine zıt düşen kararların ortaya çıkmasına engel olmak için ceza yargılamasına öncelik verilir. Hatta bu konuda düzenlenen hukuk normlarında bu konu açıkça belirtilir. Bu durumda disiplin yargılamasını yürüten organın ceza yargılamasının sonucunu beklemesi şarttır. Böyle bir açıklığın olmadığı durumlarda, bekleme yükümünden söz edilemez. Ancak böyle durumlarda da disiplin yargılaması ile ceza yargılaması sonuçları arasında çelişki doğması riski çoğalacaktır. Bunu azaltmak için, özellikle ağır disiplin yaptırımları uygulanacak olan disiplin yargılamalarında, disiplin yargılamasının ceza yargılamasının sonucunu beklemesi gerektiği yönünde normların hukuk metinlerine yerleştirilmesi uygun olur. Öte yanda aynı eylemle ilgili olarak ceza mahkemesince verilen kararın, disiplin yargılaması yapanları ne oranda etkileyeceği ya da etkileyip etkilemeyeceği hususu, disipline aykırı eylemin hangi konuyu ilgilendirdiğine (örneğin askeri disiplin ya da memur disiplini gibi) göre, bu konudaki hukuk kurallarına göre belirlenecektir.⁹¹

Ceza kanunları memur olsun olmasın ülkenin üzerinde yaşayan herkes hakkında uygulanabilir. Halbuki memur statüsündeki disiplin cezaları yalnız memurluk mesleğinde bulunanlara uygulanabilir.⁹² ‘Aynı şekilde suçlar esas itibarıyla herkes tarafından işlenebilen fiillerdir. Disiplin yaptırımlarını gerektiren fiiller ise ancak belirli meslek mensupları tarafından işlenebilir.’⁹³

⁸⁸ Yurtcan, s, 16,; Dönmezer-Erman, C.1 s,329

⁸⁹ Taşkın, Kamu Görevlileri Disiplin Hukuku Ankara 2006 Seçkin Y. s, 128

⁹⁰ Yurtcan, s, 17

⁹¹ Yurtcan s. 17

⁹² Aslan s. 27

⁹³ İçel/Donay Ceza Hukuku (Genel Kısım) 3 B Beta Yayınları İstanbul 1999 s.35 Aktarma Taşkın

Disiplin cezaları sırf kamu hizmetinin iyi görülmesini sağlamayı hedef tutmaktadır. Ceza Kanununun amacı ise, kamu düzenini korumak ve toplumu savunmak esasına dayanır.⁹⁴ Bu saptamanın ‘kısmen’ doğru olduğunu belirtebiliriz. Meslek örgütlerinin disiplin cezası tayinindeki temel amaç mesleki etiğin korunması ve hizmetin dürüstçe devamının ikamesi ise de, temeldeki saik toplumun alınması gerekli hizmetten maksimum oranda faydalanması ve toplum düzeninin bozulmasının engellenmesidir.

Ceza hukuku kamu düzenine karşı işlenen fiillere uygulanacak tedbirleri içerdiği için, müeyyideler daha ağırdır. Halbuki disiplin cezaları yalnız mesleki hayata ve mesleki haklara etki eder.⁹⁵

Adli cezalar mahkemelerce belirlendiği halde, disiplin cezaları o meslek mensuplarının bağlı oldukları kurum, kuruluş veya meslek odalarının yetkili makam, meclis ya da kurullarınca belirlenir.⁹⁶

Ceza hukuku esaslarına göre bir fiile iki defa ceza uygulanamaz. Halbuki disiplin hukukuna göre, bir fiile ceza kanunu bakımından bir ceza uygulanmış olması, o fiile aynı zamanda disiplin cezası uygulanmasına engel teşkil etmez.⁹⁷ Disiplin cezasını gerektiren ‘eylemlerin Ceza Hukukunda olduğu gibi açık ve seçik bir şekilde gösterilmesi istense dahi, kanunilik ilkesine benzer bir ilke disiplin hukukunda geçerli değildir. – Bu fiillerin bir ceza kanununun kabahatler şeklinde düzenlediği basit suçlar biçiminde olması şartı yoktur.- Bir disiplin suçunun disiplin cezası ile karşılanması, bu fiil ceza kanununa bir suç tipi olarak alınmış ise, gerçek ceza müeyyidesi ile cezalandırılabilmesine engel teşkil etmez.⁹⁸ Diğer bir anlatımla *ne bis in idem* kuralı uygulanmaz. – disiplin yaptırımları kişinin görevini ihlal sebebiyle uygulanmalarının sonucu olarak, amaç görevini ihlal eden kişinin dikkatinin çekilmesidir. – disiplin yaptırımı ve ceza birbirinden bağımsız olunca, her iki yaptırımı gerektiren eylem sebebiyle aynı zamanda kovuşturma ve soruşturma yapılabilir.⁹⁹

Bir başka açıdan bakılınca da ‘disiplin suç ve cezaları ile ceza hukuku anlamında suç ve cezaları arasında çeşitli açılardan farklar mevcuttur.

A) Amaç Yönünden

Disiplin suçlarının tanzimi ve cezai müeyyide ile karşılaşmasındaki amaç “Kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamaktır.” Disiplin

⁹⁴ İçel/Donay s.36

⁹⁵ Taşkın, Kamu Görevlileri Disiplin Hukuku Ankara 2006 Seçkin Y. s, 129 Meslek mensuplarına verilen kimi disiplin cezalarının, adli cezalardan daha ağır nitelik göstermeleri, bu kuralı ihlal etmemektedir. Meslek mensupların önemli bir kısmı, mesleğini kaybetmekten se hapis veya ağır para cezasına razı olmakta iseler de, bu subjektif bir durumdur. Oysa karşılaştırma, objektif kıstaslar dahilinde yapılmaktadır.YN

⁹⁶ Odyakmaz A. Nevzad Ceza Hukuku 4 B Alfa Yayınları İstanbul 1999 s. 39 Aktarma Taşkın, s.129

⁹⁷ Taşkın s, 130

⁹⁸ Aslında aynı kuralın, disiplin hukukuna da özgü olduğunu görmekteyiz. Bu bakımdan ceza hukuku ile disiplin hukuku arasında, fark bulunmamakta. Disiplin hukukunda da, aynı fiil için iki disiplin cezası uygulanamamaktadır. YN

⁹⁹Önder s.11

cezaları sadece kamu hizmetlerinin gereği gibi görülmesini sağlamayı hedef tutmaktadır. Ceza Kanununun gayesi ise kamu düzenini korumak ve toplumu savunmak esasına dayanır. Kısaca şunu ifade edebiliriz ki; ceza hukuku temelde sosyal düzeni korumak amacıyla bu düzene aykırı hareketleri cezalandırırken, disiplin cezalarındaki amaç kurumun çalışma düzenini korumaktır.¹⁰⁰ Disiplin cezasını gerektiren eylemler ceza yargılamasının konusu dışındadır. Ceza yargılamasının konusunu bir toplumda toplumun düzenini bozan ve dar anlamda suç adını alan eylemler oluştururken, disiplin cezasını gerektiren eylemler toplumun bütününe ilgilendirmekten çok, belirli görevlerin zedelenmesi ya da toplumda belirli statülerde bulunan kişilerin yaptıkları hukuka aykırılıklar oluşturmaktadır.¹⁰¹

B) Kişiler Yönünden

Ceza kanunları memur olsun olmasın, herkese uygulanır. Oysa disiplin cezaları sadece memurlar¹⁰² hakkında tatbik olunur. Sadece memurlar tarafından işlenebilen ceza hukuku anlamında suçlar mevcut ise de bunlar mesleki disiplinden dolayı değil sosyal düzeni korumak amacıyla mevcuttur. Aradaki farkı belirginleştirmek için şu örneği verebiliriz; rüşvet hem ceza hukuku bakımından hem de disiplin rejimi açısından cezayı gerektirir. Anlatılmak istenen odur ki, bir memur hem ceza hukuku bakımından hem de disiplin hukuku bakımından cezalandırılabilir. Oysa memur olmayan birisi, bahsedilen suça iştirak etse, sadece ceza hukuku açısından cezalandırılacaktır; disiplin cezası alması söz konusu olmayacaktır. Net olarak şunu söyleyebiliriz ki; disiplin suçunun muhatabı sadece kamu hizmetlerinin görülmesini sağlayan memur olurken, ceza hukuku anlamındaki suçları bütün kişiler tarafından işlenebilir.¹⁰³

C) Uygulama Yönünden

Ceza hukukunda ceza adli mahkemeler tarafından verilirken, disiplin cezaları idari makamlar tarafından verilir. Başka bir ifade ile, ceza hukukundaki cezayı uygulama sadece devlete aittir, bu nedenle de ceza

¹⁰⁰ KIRMIZIGÜL, Hüsamettin: a.g.e. syf. 142 www.turkhukuksitesi.com/makale_97.htm - 164k

¹⁰¹ Yurtcan, Erdener Ceza Yargılaması Hukuku, 6, B Alfa Yayınları, İstanbul 1996, s, 15 Aktarma Taşkın, s.127

¹⁰² Atıf yapılan makalede sadece memur disiplin hukuku incelenmekte olduğundan, sık sık memur ifadesi kullanılmaktadır. Ancak, biz çalışma konumuz bakımından, uygun olduğu ölçüde memur kavramını, disiplin yargılamalarının incelendiği kamu hizmetlileri olarak anlayacağız.

¹⁰³ KIRMIZIGÜL- Aslında bu kıstas, tam anlamı ile belirleyici değildir. Ceza kanunlarının, potansiyel anlamda herkes için uygulanması ihtimali, tabii ki doğrudur ve disiplin müeyyideleri sadece o mesleğe mensup olanlara uygulanacaktır; ancak, ceza kanunları da, son tahlilde cezai hükümlere ilişkin ayrı ayrı maddelerden oluşmaktadır ki, her maddenin de iddia edildiği üzere, herkese uygulanmasına olanak bulunmamaktadır. Yine, aslında birçok suç, kamu hizmeti görenlere uygulanabilecek, özel faillik gerektirir nitelikte ihdas edilmiştir. (rüşvet, irtikap vb.) YN

verebilmek için daima hakim kararı gerekmektedir. Halbuki disiplin cezaları disiplin kurulları veya yetkili amirler tarafından verilebilir. Olguya bu açıdan baktığımız zaman, disiplin cezaları ceza hukuku anlamında ceza değil; cezaları doğuran tasarrufta bir kazai tasarruf değildir. Disiplin cezaları, kamu hizmetlerinin gereği gibi yapılabilmesini sağlamak amacıyla hiyerarşi kuvvetine dayanılarak alınmış idari tedbirlerdir. Danıştay da aynı fikirde olduğunu şu kararında ortaya koymuştur; “Disiplin kurullarınca verilen cezalar, Anayasanın 118inci maddesine göre bir idari yargı kararı değil, iptal davası biçiminde kesin karar veren kurul veya makama husumetin yöneltilmesi gerekir.¹⁰⁴ Disiplin cezasını gerektiren filler idari tasarruf alanına girer. Disiplin cezaları bunu vermeye yetkili kılınmış organlarca uygulanır. Hatta sözü geçen yetkiyi haiz organlarla, hakkında disiplin cezası uygulanacak kimse arasında hiyerarşi ilişkisinin bulunması hallerinde, disiplin yetkisinin hiyerarşik amir tarafından değil de, ayrı komisyonlarca kullanılması, idari bir tasarrufun varlığına hanel vermez. Disiplin yetkisini haiz organ ile fail arasında hiyerarşi ilişkisinin bulunması halinde, disiplin cezasını vermek yetkisi, esas itibarıyla, hiyerarşik yetkinin bir çeşididir ve bu bakımdan hiyerarşik amir tarafından kullanılmak gerekir. Ancak, amire böyle bir yetkinin tanınması, memur bakımından teminatsızlık teşkil edeceğinden, sözü geçen yetkinin birtakım disiplin kurul veya komisyonlarına bırakılması ve bunların faaliyetlerinin düzenlenmesi uygun görülmüştür. Bir fikre göre, bu komisyonlarca yapılan faaliyet idari bir nitelik taşıdığından, komisyon kararlarının bazılarında karşı bir yargı organına başvurulabileceği kanunen kabul edilmiş olsa da, itirazın kendisine başvuru yargı organı, disiplin cezasını sadece şekil yönünden (örneğin; yetkisizlik, yetki tecavüzü, gereken usullere riayet etmemek) inceleyebilir; cezanın verilmesinin uygun olup olmadığını inceleyemez.¹⁰⁵ Ceza hukukuna ilişkin cezalar yalnız hakim tarafından uygulanır. Halbuki disiplin cezaları idari makamlar ya da kurullar tarafından uygulanır.¹⁰⁶

D) Yasallık İlkesi Yönünden

1) Genel Olarak

Latince’de “*Nullum crimen nulla poena sine lege et iudicio*” olarak ifade edilen “Kanunsuz suç ve ceza olmaz” ilkesi ceza hukukunun temel ilkelerinden birini oluşturmaktadır. İlke ÖZTÜRK-ERDEM-ÖZBEK tarafından şöyle tarif edilmiştir: “Suç ve cezaların ancak KANUN ile konulması ve bunların usulüne uygun olarak ilan edilmek suretiyle herkes tarafından öğrenilmesinin

¹⁰⁴ KIRMIZIGÜL

¹⁰⁵ Taşkın s, 130

¹⁰⁶ İçel/Donay s. 36 Disiplin cezalarının İptal davası ile İdari Yargı denetimine tabi olması, cezanın yargıç veya yargıçlar tarafından verildiği izlenimini uyandırmamalıdır. Yargının buradaki fonksiyonu, verilen idari cezanın hukuksal yapılanmada formel ve içeriksel hukuka uygunluğunun denetlenmesidir. Bir denetim mercii olarak mahkeme, idare yerine geçerek ceza tayini yoluna gidemeyecektir. Yerindelik denetimini de aşan, ceza tayinine gidememe hali söz konusu olup, en ağırından, disiplin cezası verilmesine ilişkin bozma kararında mahkeme, kovuşturma/yaptırım aşamasında dikkat edilecek hususlara işaret edecektir. Y.N.

temin edilmesini ifade eden ilkeye kanunilik ilkesi denmektedir.” Anayasamızın 38inci ve TCK’nun 1inci maddeleri ile bu ilke mevzuatımızdaki yerini almıştır. Suçun kanuni unsurundan bahsederken anlatılmak istenen; öncelikle işlenen fiilin ceza hukukunda “kaynak kıymetini haiz olan bir metinde” önceden tespit edilmiş olması hususudur, ikinci olarak fiil kanundaki tarife uygun olmalıdır. Fiil işlendiği zaman herhangi bir pozitif metinde suç olarak tarif edilmemişse hareket suç olarak nitelendirilemeyecektir.¹⁰⁷

2) Disiplin Hukuku Açısından Kanunilik İlkesi

Disiplin Hukukunda da muhtelif fiil ve hareketler tarif edilmiş ve bu fiil ve hareketlerin işlenmesi durumunda karşılığında gösterilen disiplin cezalarının verilmesi gerekmektedir. Bir başka ifadeyle kanunilik ilkesi disiplin rejiminde de kullanılmalıdır. Fakat bu konuda bazı yazarlar tarafından idarenin tüzük, yönetmelik gibi düzenleyici işlemlerin de maddi bakımdan bir tür kanun olduğu zikredilerek idarenin bu işlemlerle suç yaratabileceği iddia edilmiş; uygulamada idarenin düzenleyici işlemlerle suç yaratabiliyor olması; böyle bir yetkisi bulunmadığı zaman idarenin işini yapamayacağı, ihtiyaçların mahalli olduğu, parlamentonun bunu her zaman her vakit iyi değerlendiremeyeceği; kanun yapmanın uzun sürdüğü, parlamentonun yavaş çalıştığı, oysa idarenin sorunlara hızla müdahale edip çözümler bulmak zorunda olduğu, gerekçe olarak ileri sürülmüştür. Bizce disiplin cezası vermesini gerektirecek eylemlerin ve bunlara uygulanacak disiplin cezalarının, bu eylemler ortaya çıkmadan önce hukuksal bir dayanağının (kanunun) bulunması diğer bir ifadeyle kanunda gösterilmesi, eylemlerin ve karşılığı disiplin cezaların kanunda açıkça belirtilmesi gerekir. Bu durum Anayasamızda yer alan “kanuni idare” ilkesinin doğal bir sonucudur. Gerçekten Anayasamızın gerek başlangıç hükümlerinde ve gerekse genel esaslar kısmındaki ikinci, altıncı, sekizinci ve on birinci maddelerinde yürütme ve idarenin hukuka ve kanunlara bağlılığı zikredilmiştir. Kanuni idare ilkesi, idarenin davranışlarına kanunun ve ona eşit hukuk kurallarının egemen olması demektir. Kanunun idari davranışlara egemen olması, bunların bütünü kanun tarafından düzenlenmesi gerektiği anlamına gelmez. Aksi takdirde idare çok güç işleyen bir müessese durumuna düşer, ve varoluş gayesi olan kamu hizmetlerinin gereği gibi yapılması aksar. Bu sebeple kanunun idaredeki düzenleme alanı idare edilenler yada idare açısından özgüven ve istikrar isteyen konulara ilişkin olmalıdır. Başka bir ifadeyle özgüven ve istikrar gerektirmeyen konular, kanunun verdiği yetki çerçevesinde idarenin düzenleyici işlemlere konu olabilir. Disiplin Hukukumuzda kanunilik ilkesine temel teşkil eden Anayasamızın 128inci maddesinin üçüncü fıkrasında “Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir” denilmiştir. Bu durumda memurların özlük haklarını etkileyecek nitelikte olan disiplin suç ve cezaları ile bu cezaların verilmesi ve uygulanmasına ilişkin düzenlemelerin kanunla yapılması esastır. Ancak disiplin

¹⁰⁷ KIRMIZIGÜL

rejimimizde suçlar tek tek tarif edilmeyip “memur vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunmak” gibi genel ibareler kullanılmıştır. Bu nedenle suç ve cezaların kanuniliği meselesi DMK açısından incelendiğinde, ceza hukukundaki gibi net değildir. Ayrıca 657 sayılı Kanunun 125inci maddesinin dördüncü fıkrası suç ve cezaların kanuniliği ilkesiyle çelişen bir başka düzenlemedir. Gerçekten anılan fıkra şöyledir “Yukarda sayılan ve disiplin cezası verilmesi gereken fiil ve hallere nitelik ve ağırlıkları itibariyle benzer eylemlerde bulunanlara da aynı neviden disiplin cezaları verilir.”Böylece sözü geçen ilke ile çelişen, bu kural ile kıyasa izin verilmiş, açıkça kanunda gösterilmeyen bir fiil ve hal “nitelik ve ağırlık itibariyle” kanunda yer alan eylemlere benziyor ise memura yine de ceza verilmesine olanak sağlanmıştır.¹⁰⁸

3) Yargı Mercilerinin Tutumu

Danıştay 10uncu dairesinin verdiği bir kararda şöyle denilmektedir: *“Amir ve üstlerine söz, yazı ve davranışla hakaret ve tehdit eylemlerinin meslekten çıkarma cezası gerektireceği, Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü’nün 8/4. maddesinde öngörülmüştür. Dava konusu olayda davacı karakola getirildiğinde çeşitli küfürler ettiği, ancak bu sözlerin amirini veya arkadaşlarını hedeflemediği, bu eylemin metni yazılı 8/4. maddenin kapsamında bulunmadığı anlaşılmaktadır. Açıklanan nedenlerle idare mahkemesinin kararının bozulmasına...”* Anayasa Mahkemesi de, disiplin suç ve cezalarının Anayasamızın 38inci maddesine girdiği görüşündedir. Yüksek mahkeme buna gerekçe olarak, 38inci maddede idari ve adli cezalar arasında bir ayırım yapılmamış olmasını göstermektedir.¹⁰⁹

4) Sonuç

Sonuç olarak şu söylenebilir ki; Kanunilik ilkesi disiplin suç ve cezalarında da uygulanması hususu gerek doktrin ve gerekse yargı mercileri tarafından kabul edilmektedir. Kırmızıgül sorunun çözümünü şu şekilde dile getirmiştir: “Disiplin hukukun özelliği ne derece amaçlar bakımından ceza hukuku prensipleri ile bağlı olmamayı gerektiriyor denilse de kanaatimce bu iddialar ceza hukuku genel ilkelerinden ayrılmayı haklı kılmamaktadır. Kanundaki disiplin suçu teşkil eden fiil ve haller fazladır eksik değildir. Bu nedenle kıyasa cevaz veren suç ve cezada kanunilik ilkesine ters düşen bu hükmün kanundan çıkarılması uygun olacaktır. Kaldı ki bu hükme göre verilen bir cezaya da çok seyrek rastladığımı belirtmeliyim.¹¹⁰

E) Müeyyide Bakımından

Ceza hukukundaki müeyyideler, disiplin cezalarına göre daha ağırdır; çünkü ceza hukuku sosyal düzeni korumaktadır. Bu bakımdan cezaların temel hak ve hürriyetlere yönelmesi ve yaşam hakkına kadar

¹⁰⁸ KIRMIZIGÜL

¹⁰⁹ KIRMIZIGÜL

¹¹⁰ KIRMIZIGÜL

uzanması normal karşılanmalıdır. Disiplin cezaları ise sadece mali haklara ve mesleki hayata yöneliktir. Diğer bir ifadeyle ceza hukukunda söz konusu edilen ceza toplum düzenini bozan, bu düzene aykırı olan hareketler ve davranışlara uygulanmaktadır; böylece ceza görenin temel hürriyetleri ve hakları kısıtlanmaktadır. Disiplin cezalarında ise söz konusu olan toplum düzenine aykırı davranışlar değil, belli bir kurum düzenine aykırı davranışlar sonucu verilen cezalar, ilgilinin temel hak ve hürriyetleri üzerinde değil; çalıştıkları kurum ile bunlar arasındaki ilişkilerde kendini gösterir. Örnek vermek gerekirse, ceza hukukunda hapis cezası vs. mevcut iken, disiplin hukukunda, uyarma, kınama gibi hizmet ilişkileri mevcuttur.¹¹¹

¹¹¹ KIRMIZIGÜL

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KAMU MESLEK KURULUŞLARI NİTELİĞİNDEKİ MESLEK KURULUŞLARINDA DİSİPLİN SORUŞTURMASI USULÜ

I- GÖREV, YETKİ VE OLUŞUM

A) Oda Disiplin Kurulunun Görev Ve Toplantıları

Diş Hekimlerinde Oda Disiplin Kurulu Genel Kurul'ca iki yıllık bir dönem için Oda üyeleri arasından seçilen beş asil ve beş yedek üyeden oluşur.

Disiplin Kurulu'na seçilebilmek için bu Kanuna göre genel seçilme yeterliği yanında Türkiye'de en az bilfiil on yıl dişhekimliği yapmış olmak şarttır. Hizmet süresi bakımından yeterli sayıda aday bulunmazsa sırasıyla daha az hizmeti olanlar da aday olabilir.

Disiplin Kurulu asil üyeleri ilk toplantıda gizli oyla kendi aralarında bir Başkan ve bir Raportör seçerler.

Oda Disiplin Kurulu'nun görevi, Oda Yönetim Kurulu'nun disiplin kovuşturması açılmasına dair kararı üzerine inceleme yaparak disiplinle ilgili kararları ve cezaları vermek, Kanunla verilen diğer yetkileri kullanmaktır.¹¹²

Oda Disiplin Kurulu toplantıya, Yönetim Kurulu tarafından, asil üyelere toplantı tarihinden en az üç hafta önceden taahhütlü mektup gönderilmek suretiyle çağrılır. Geçerli bir mazereti nedeniyle toplantıya katılmayacak üyelerin toplantıdan bir hafta önce durumlarını belirtmeleri üzerine yerleri yedek üyelerle doldurulur.

Mazereti olmaksızın üst üste iki toplantıya katılmayan asil üyelerin üyelikleri düşer, yerlerine sırasıyla en fazla oy alan yedek üye getirilir.

Disiplin Kurulu toplantılarında Disiplin Kurulu Başkanı bulunmazsa o toplantıyı yönetmek üzere katılanlar arasından bir başkan seçilir. Seçim gerçekleşmezse kurula toplantıya katılanların en yaşlısı başkanlık eder.

¹¹² Danıştay 8. Dairesi E.2003/5850 K. 2003/5850 T. 12.03.2004 Üniversite Rektörü Ve ? Olan Davacının, Mesleği İle İlgili Olarak Yaptığı Yayının Nitelendirilmesinin, 2547 Sayılı Yasada Belirtilen Usul Ve Esaslara Tabi Olduğu, Ttb Tarafından Yayın Etiğine Aykırı Davranıldığından Bahisle Disiplin Cezası Verilmesinde Hukuka Uyarlık Bulunmadığı Hk.

Danıştay 8. Dairesi E. 2001/4095 K.2002/4554 T.07.10.2002 KAMU PERSONELİ OLAN DAVACIYA TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİNCE CEZA VERİLEMEYECEĞİ HK.

Danıştay 8. Dairesi E. 1982/2090 K.1983/2056 T. 27.10.1983 1136 SAYILI YASANIN 136.MADDESİNİN 1 VE 3.FIKRALARINDA BELİRTİLEN HALLER DIŞINDA, BARO DİSİPLİN KURULLARININ MESLEKTEN ÇIKARMA CEZASI VERME YE YETKİLİ OLMADIKLARI HK.

Oda Disiplin Kurulu üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır. Hazır bulunanların salt çoğunluğu ile karar verir. Oylarda eşitlik halinde Başkan'ın bulunduğu taraf üstün tutulur.

B) Birlik Yüksek Disiplin Kurulunun Oluşumu

Birlik Yüksek Disiplin Kurulu, Birlik Genel Kurulu'nca iki yıllık bir dönem için Birlik Genel Kurulu delegeleri arasından seçilen dokuz asıl ve dokuz yedek üyeden oluşur.

Birlik Yüksek Disiplin Kurulu'na seçilebilmek için bu Kanun'a göre seçilme yeterliğinin yanında, Türkiye'de en az bilfiil onbeş yıl dış hekimliği yapmış olmak şarttır. Hizmet süresi bakımından yeterli sayıda aday bulunamazsa sırasıyla daha az hizmeti olanlar da aday olabilir.

Birlik Yüksek Disiplin Kurulu asıl üyeleri ilk toplantılarında kendi aralarında gizli oyla bir Başkan ve bir de Raportör seçerler.

C) Birlik Yüksek Disiplin Kurulunun Görev Ve Toplantıları

Birlik Yüksek Disiplin Kurulu'nun görevi, Oda Disiplin Kurullarının kararlarına karşı yapılacak itirazları incelemek ve Kanunla verilen diğer yetkileri kullanmaktır.

Yüksek Disiplin Kurulu toplantıya Merkez Yönetim Kurulu tarafından, asıl üyelere toplantı tarihinden en az bir ay önce taahhütlü mektup gönderilmek suretiyle çağılır. Geçerli bir mazereti nedeniyle toplantıya katılmayacak üyelerin toplantı tarihinden on gün önce durumlarını belirtmeleri üzerine yerleri yedek üyelerle doldurulur.

Mazereti olmaksızın üst üste iki toplantıya katılmayan asıl üyelerin üyelikleri düşer, yerlerine sırasıyla en fazla oy alan yedek üye getirilir.

Yüksek Disiplin Kurulu toplantılarında Başkan bulunmazsa o toplantıyı yönetmek üzere katılanlar arasından bir başkan seçilir. Seçim gerçekleşmezse, kurula, toplantıya katılanların en yaşlısı başkanlık eder.

Yüksek Disiplin Kurulu üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve tamsayısının salt çoğunluğu ile karar verir. Oylarda eşitlik halinde Başkan'ın bulunduğu taraf üstün tutulur.

D) Oda Ve Birlik Organlarına Seçilme Yeterliliği

Bu Kanunda aksine hüküm yoksa, Oda ve Birlik organlarına aşağıda yazılı olan meslek mensupları seçilemezler:

- a) Türkiye'de dış hekimliği yapmaya hak kazanıp da en az beş yıl mesleğini bilfiil icra etmemiş olanlar,
- b) Oda ve Birlik Disiplin Kurullarınca geçici olarak meslek uygulamasından alıkonma cezası almış olanlar,
- c) Kamu hizmetinden yasaklılar,
- d) Taksirli suçlar hariç, toplam altı aydan fazla hapis veya süresi ne olursa olsun ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar,

e) Affa uğramış olsa bile; zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, dolandırıcılık, hırsızlık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlardan biriyle veya Türk Ceza Kanunu'nun İkinci Kitabının Birinci Babında yazılı suçlardan veya bu suçların işlenmesini aleni olarak tahrik etmek suçlarından veya Türk Ceza Kanunu'nun 312'nci maddesinin ikinci fıkrasında yazılı sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa açıkça tahrik etme suçlarından mahkûm olanlar veya Türk Ceza Kanunu'nun 536'ncı maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yazılı eylemlerle aynı Kanun'un 537'nci maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında yazılı eylemleri siyasi ve ideolojik amaçlarla işlemek suçlarından mahkûm olanlar.

Seçildikten sonra bu maddede yazılı suçların herhangi birinden mahkûm olanların kurul üyelikleri, kendiliğinden sona erer.¹¹³

Mimarlar ve Mühendislerde Yüksek Onur Kurulu Birlik Genel Kurulunca delegeler arasından gizli oyla iki yıl için seçilen beş asıl ve beş yedek üyeden oluşur.

Yüksek Onur Kuruluna aday olabilmek için daha önce Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim, Denetim, Yüksek Onur Kurullarında ya da Oda Yönetim, Denetim, Onur Kurullarında asıl üye olarak görev yapmış olmak ve herhangi bir disiplin cezası almamış olmak zorunludur. (Madde 5)

E) Yüksek Haysiyet Divanı

Oda Onur Kurulları Oda Genel Kurulunca seçilen beş asıl ve beş yedek üyeden oluşur.

Onur Kuruluna aday olabilmek için meslekte en az on yılını doldurmuş olmak ve herhangi bir disiplin cezası almamış olmak zorunludur.

Oda Onur Kurulu, Oda Yönetim Kurulunca ya da Oda Yönetim Kurulu tarafından soruşturmaya gerek olmadığı kararına karşı gelen kişi ya da kuruluşlarca kendisine yansıtılan konuları ya da Yüksek Onur Kurulu tarafından bozulan kararları inceleyerek karara bağlar.¹¹⁴

Tabipler için, her tabip odasında bir haysiyet divanı bulunur. Divan 5 tabipten teşekkül eder. Müddeti 2 yıldır.

Haysiyet divanı azası odalara kayıtlı bulunan tabipler arasından 5 asıl ve 5 yedek olmak üzere 18 inci madde hükümlerine göre umumi heyet tarafından gizli rey ile seçilir.

Asıl azalıklardan açılan yerlere rey sırasına göre yedek aza getirilir.

Haysiyet Divanına seçilebilmek için yurt içinde en az 10 sene meslekte çalışmış olmak şarttır. Bu vasıftaki azalarla heyet tamamlanamazsa yurt içinde en az 5 sene hizmet etmiş bulunanlar da Haysiyet Divanına asıl ve yedek aza seçilebilirler.

¹¹³ Türk Dişhekimleri Birliği Kanunu

¹¹⁴ Mimarlar Odası Onur Kurulu Yönetmeliği

İdare Heyeti azaları hakkında tatbik olunan 22 nci ve 23 üncü maddelerin hükümleri Haysiyet Divanı azaları için de caridir.

Haysiyet Divanı azaları ilk toplantıda kendi aralarında bir reis, bir reis vekili ve bir sözcü seçerler.

Azaların mazereti halinde heyet yukarıdaki müddetle mukayyet olmamak üzere çağrılacak yedeklerle tamamlanır. Üç defa mazeretsiz olarak toplantıya gelmeyen aza istifa etmiş sayılır.

Yüksek Haysiyet Divanı

Yüksek Haysiyet Divanı Büyük Kongrece seçilen dokuz asıl ve dokuz yedek üyeden oluşur. Yüksek Haysiyet Divanına seçilebilmek için Türkiye’de en az onbeş yıl tabiplik yapmış olmak ve bu Kanunun 39 uncu maddesinde yazılı cezalardan herhangi birini almamış olmak gerekir.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının Müsteşar veya yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı veya yardımcısı ile Birinci Hukuk Müşaviri müşahit olarak Yüksek Haysiyet Divanı toplantılarına katılabilirler fakat oy kullanamazlar.

Divan Ankara’da Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyinde olağan olarak Haziran ve Ekim aylarında olmak üzere yılda iki defa toplanır.

Merkez Konseyi ya da son toplantının başkanının daveti üzerine divan daha sık toplanabilir.¹¹⁵

Veterinerlerde Haysiyet divanı; iki yıl için seçilen beş üyeden oluşur. (Madde 35)

Haysiyet divanı, ilk toplantılarında gizli reyle aralarından bir reis, bir sözcü ve bir katip seçmek suretiyle vazife taksimi yapar.

Haysiyet divanına seçilebilmek için meslekte en az 10 sene çalışmış olmak şarttır. Odaya kayıtlı azalar arasında bu evsafa aza bulunmadığı takdirde beş sene hizmet etmiş bulunanlar arasından seçilebilir.¹¹⁶

Noterlerde için Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kurulu, Birlik Kongresi tarafından kendi üyeleri arasından gizli oyla seçilen beş üyeden kurulur. Ayrıca üç de yedek üye seçilir.

Kurul, seçimden sonraki ilk toplantısında kendi üyeleri arasından bir başkan seçer.

Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kurulu üyeleri dört yıl için seçilir. Süresi dolan üye yeniden seçilebilir.

171 inci maddenin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9 ve 10 uncu fıkraları hükümleri burada da kıyasen uygulanır. ¹¹⁷

Her eczacı odasında bir Haysiyet Divanı kurulur. Divan, beş asil ve beş yedek azadan terekübeder. Müddeti iki yıldır.

Haysiyet Divanı azası umumi heyette gizli reyle seçilir. Reyler açık olarak tasnif edilir.

Asil azalıktan her hangi bir surette yer açıldığı takdirde yedek azadan en çok rey alan asil azalığa geçer.

¹¹⁵ Türk Tabipler Birliği Kanunu

¹¹⁶ Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği İle Odalarının Teşekkül Tarzına Ve Göreceği İşlere Dair Kanun (1)

¹¹⁷ Noterlik Kanunu

Haysiyet Divanına seçilebilmek için yurt içinde en az beş sene çalışmış olmak şarttır.

Bu vasıftaki aza ile heyet tamamlanamadığı takdirde en az üç sene hizmet etmiş bulunanlar da seçilebilirler.

Haysiyet Divanı azası ilk toplantıda kendi aralarından bir reis, bir reisvekili, bir de sözcü seçerler.

Müzakereler ve bu maksatla tutulan zabıtlar gizli olup reisin mesuliyeti altında muhafaza edilir.

Haysiyet Divanının toplanmasına lüzum görüldüğü takdirde keyfiyet taahhütlü bir mektupla veya imza mukabilinde en az bir hafta evvel azaya yazılı olarak bildirilir. Toplantıya gelemeyecek aza toplantıdan üç gün evvel yazı ile mazeretlerini bildirmeye mecburdur.

Azanın mazeretleri halinde heyet yukardaki müddetle mukayyet olmaksızın çağrılacak yedek aza ile tamamlanır. Üç defa mazeretsiz olarak toplantıya gelmeyen aza istifa etmiş sayılır.

Haysiyet Divanına iştirak edecek azaya mensubolduğu oda bütçesinden yol ve zaruri masrafları ödenir.¹¹⁸

II- DİSİPLİN SORUŞTURMASININ BAŞLATILMASI

A) Soruşturmanın Başlatılması Nedenleri

Eczacılar da disiplin soruşturmasının başlaması: İdare Heyeti meslektaşlar arasında vukuunu her hangi bir suretle haber aldığı ihtilafları hal ve telife çalışır ve icabında tahkikatını tamamlayarak evrakını haysiyet divanına verir, denmekle, öncelikle Yönetim Kurulunun herhangi bir şekilde eylemi öğrenmesinin, resen disiplin soruşturmasının başlaması için kafi olduğu belirtilmektedir.

Avukatlar hakkında disiplin soruşturmasının başlaması: Kovuşturmanın dayandığı şikayet veya ihbarın vaki olduğu yahut Cumhuriyet savcısının kovuşturma isteğinde bulunduğu veya kovuşturmaya esas teşkil eden eylem veya davranışın re'sen haber alındığı tarihte avukat hangi baronun levhasında yazılı ise, disiplin kovuşturmasına karar verme ve kovuşturmayı yürütme yetkisi o baroya aittir, demekle; kovuşturmanın başlaması için şikayet, ihbar, Cumhuriyet Savcısının istemi veya re'sen haber alınmanın yeterli olduğu belirtilmektedir. .

Noterler hakkında disiplin soruşturmasının başlaması: Noterlikler, Cumhuriyet savcılarının devamlı denetimi altında olup, yılda en az bir defa teftiş olunurlar. Münferit sulh mahkemesi yanındaki noterlikler, bu mahkemenin bağlı bulunduğu asliye mahkemesinin Cumhuriyet savcılığının teftişine tabidirler. Yine Noterlikler adalet müfettişleri tarafından da teftiş edilirler. Adalet müfettişleri ve Cumhuriyet savcıları lüzum gördükleri takdirde noterlik dairelerindeki evrak, defter ve cilt bentleri daire içinde muhafaza altına

¹¹⁸ Türk Eczacıları Birliği Kanunu Kanun Numarası:6643
www.hukuki.net/kanun/6643.13.text.asp - 86k

alabilirler. Türkiye Noterler Birliği, gözetim ve denetim görevini, yetkili kılacağı birlik ve Noter Odalarının yönetim kurulu başkan veya üyeleri veya kuracağı denetleme kurulu marifetiyle yerine getirir.

Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Mensupları hakkında disiplin soruşturmasının başlaması: a) İlgilinin ihbar ve şikâyeti; b) İlgili oda kurullarından herhangi birinin isteği; c) Birlik Kurullarından herhangi birinin isteği; d) Sorumlu görülen oda veya birlik kurul başkan ve üyeleri hakkında; ilgili oda veya Birlik Genel Kurulunun kararı üzerine yapılır.

Mühendis ve Mimarlar hakkındaki soruşturmanın başlaması: Bildirim üzerine ya da Yönetim Organlarınca yapılır. Sözlü ya da yazılı bildirim ise, herhangi bir kişinin ilgili Oda birimlerine başvurusu ve hakkında bildirimde bulunduğu meslek mensubunu belirtip iddialarını açıklamasıyla yapılmış olur.

Veterinerler Hekimlerde disiplin soruşturmasının başlaması: Herhangi bir kişinin Merkez Konseyine veya odaya başvurusu ve hakkında bildirimde bulunduğu veteriner hekimi ve bu Yönetmeliğin kapsadığı diğer kişileri belirtip iddialarını açıklamasıyla yapılmış olur. Yine **Kendiliğinden Soruşturmada** Merkez Konseyi, bildirim veya yakınma olmadan da 6343 sayılı Kanun, bu Kanuna göre çıkarılmış yönetmelikler, Deontoloji ve Etik kurallara aykırı hareketlerin varlığı halinde, ayrıca; mesleğin, meslektaşlarının, odaların ve Birliğin onur ve itibarını sarsıcı her tür eylem, beyan ve yayında bulunan bu Yönetmelik kapsamındaki kişiler hakkında ilgili odasınca soruşturma açılmasını isteyebilir.

Diş Hekimlerinde disiplin soruşturmasının başlaması: Sözlü ihbar veya şikâyet, herhangi bir kişinin Birlik veya odaya başvurusu ve hakkında ihbarda bulunduğu diş hekimini belirtip iddialarını açıklamasıyla yapılmış olur.

Yazılı veya sözlü ihbar veya şikâyette bulunan kişinin, açık kimliği ve adresi, ihbar veya şikâyet olunan diş hekiminin kimliği, ihbar veya şikâyetin konusu; maddi olaylar ve ihbar gününün belirtilmesi zorunludur.

İhbar veya şikâyetin sözlü yapılması halinde, aynı hususlar Birlik başkanı, oda başkanı veya yönetim kurulu üyelerinden biriyle, ihbar veya şikâyette bulunan kişi ve kâtip tarafından imzalanarak bir tutanakta gösterilir.

İhbar veya şikâyette bulunanın kimliği, adresi ve imzası bulunmayan istekler işleme konulmaz. Ancak, böyle durumlarda yönetim kurulları gerekli görürse ihbar veya şikâyetin konusu hakkında soruşturma açabilir.

Görüldüğü üzere, üye hakkındaki soruşturmanın başlaması yazılı, sözlü ihbar, meslek örgütlerinin res'en incelemeye geçmesi, Cumhuriyet Savcılığı ve üst denetim organlarının teftiş ve olağan denetimi ile, olağanüstü denetim sonucu suç teşkil eden eylemin öğrenilmesi üzerine merciin harekete geçmesi ile mümkündür.

Kimi meslek örgütlerinde yazılı ve sözlü bildirimler için, bir takım sıkı kriterler benimsenmiştir. Örneğin, bildirim veya yakınmanın sözlü yapılması durumunda yakınmada bulunan kişinin açık kimliği, adresi, hakkında bildirim yapılan veya yakınılan kişinin kimliği, yakınma veya bildirim konusu,

maddi olaylar, bildirim günü, varsa konuyla ilgili kanıtları içeren Merkez Konseyi veya oda yönetim kurulu üyelerinden biriyle bildirim veya yakınmada bulunan kişi ve sekreter tarafından imzalanan bir tutanak tutulması zorunludur.

Yazılı bildirim veya yakınma, ilgili odaya ve Merkez Konseyine verilecek yazıyla yapılır. Bu yazı, yukarıdaki hususları içermelidir. Aksi halde yakınmayı veya bildirimi yapan kişiden bu hususlar, Merkez Konseyi veya oda yönetim kurulları tarafından sağlanmalıdır.

Kimliksiz, adresiz ve imzasız bildirim veya yakınmalar işleme konmaz.

Yukarıdaki unsurları taşımayan dilekçelerin işleme konulmaması ibaresi, aslında fazla önem taşımamaktadır. *Örgüt, res'en harekete geçme yetisine sahiptir ve bir şekilde, kendisine ulaşan disiplin suçuna konu eylemin öğrenilmesi ile birlikte, maddi gerçeği araştırma yükümlülüğü altında bulunmaktadır.* Kanımca, kendisine isimsiz veya imzasız da olsa, bir ihbar mektubu gelen yönetim, işin gerçeğini araştırmak mükellefiyeti altındadır. Tabi ki, yapılacak soruşturmada isimli ve imzalı dilekçenin akıbetini yansıtır bir araştırma ve delil toplama imkanı olmayabilir ve ihbarın başarı şansı, nisbeten daha az olacaktır. Ancak, bu farklı bir argümandır ve somut verileri bünyesinde taşıyan, hakaretimiz veya düşmanca saiklerle düzenlendiğinin, yine eylemin disiplin soruşturmasını gerektirir nitelikte bulunmadığının ilk anda ve açıkça anlaşılmasının olanaklı olmadığı durumlarda, yazılı veya sözlü ihbarların muhakkak dikkate alınması; ve asla ihbarın işleme alınmayarak reddedilmemesi, gerekir. Yine, işleme konmayacak olan belki, ihbar başvurusudur. Ancak, öğrenilen hususun yok sayılması veya teğet geçilmesi, olanaksızdır. İhbar sahibinin ismini gizleyerek müdahillik hakları kullanamaması veya hukuksal taleplerde bulunamaması, örgütün araştırma yükümlülüğünü bertaraf etmez. Dolayısı ile meslek örgütlerinin yetkilileri, kendilerine ulaşan ihbar, bilgi ve verileri, yukarıdaki kalın süzgeçten geçirdikten sonra, muhakkak dikkate almalı ve ön incelemeyi gerçekleştirmelidir. Önemli olan muhtemel mağdur şahsın şikayetinde başarı sağlamanın olanaklı hale getirilmesi değil, meslek mensuplarını, işlerinin gereği gibi icrasında, denetim altına almaktır. Aksi halde, görevlerini ihmal etmiş olacaklar ve kendilerinin Disiplin soruşturmasına muhatap olmaları, kaçınılmazdır.

B) Şikayetin Geri Alınması Ve Etkileri

Şikayet veya ihbarda bulunanın, bu ihbar ve şikayetten vazgeçmesinin veya üye ile anlaşmaya varmasının soruşturma veya kovuşturmayaya etkisinin incelenmesi için, disiplin cezası ile sağlanmak istenen amaca bakmak, doğru olacaktır. Örneğin, Avukatlık Kanununda Avukatlık onuruna, düzen ve gelenekleri ile meslek kurallarına uymayan eylem ve davranışlarda bulunanlarla mesleki çalışmada görevlerini yapmayan veya görevinin gerektirdiği dürüstlüğe uygun şekilde davranmayanlar hakkında bu Kanunda yazılı disiplin cezaları uygulanır, denmektedir. 'Disiplin kovuşturmasının yürütülmesi ve karara bağlanması şikayetçinin şikayetinde

ısrar etmesine veya karşılıklı olarak ibralaşmalarına bağlı olmayıp, şikayetçiye tatmin amacına da yönelik değildir. Amaç, Avukatlık Yasası'nın 158. maddesinde açıklandığı gibi, avukatlık onurunu ve itibarını, meslek düzen ve geleneklerini korumak ve mesleğin adalete uygun olarak yerine getirilmesini sağlamaktır. Bu ilkenin gereği olarak, avukat hakkında açılan disiplin kovuşturmasından, **sırf şikayetçinin isteği üzerine vazgeçilemez.** Soruşturma ve kovuşturma aşamalarında, Baro yönetim ve disiplin kurulları, şikayetçinin isteklerinden bağımsız olarak hareket etmek, olayı Avukatlık Yasası ve TBB Meslek Kuralları yönünden değerlendirmek zorundadırlar.¹¹⁹ Yine, benzer şekilde Noterlik Kanununda da Meslekin vakar ve onuruna aykırı eylem ve hareketlerde bulunanlarla, görevlerini yapmayan veya kusurlu olarak yapan yahut da görevinin gerektirdiği güveni sarsıcı hareketlerde bulunan noterler hakkında, noterlik hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesi amacı ile, durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre disiplin cezaları verilir, denmektedir.¹²⁰

Takibi şikayete bağlı suçlarda şikayetten vazgeçme ile davanın (düşmesi) halinde eylem ayrıca disiplin cezasını gerektiriyorsa disiplin cezası verilmesine bir engel yoktur. Çünkü şikayete bağlı olup olmama, belirli ceza yaptırımlarının takibi için gereken ve suçun niteliğinden kaynaklanan özel bir durumdur. Bu özellik, disiplin cezaları bakımından geçerli değildir. Belirli fiillerin işlenmesi halinde idare, mevzuatın öngördüğü bağlı yetki çerçevesinde hareket etmek zorundadır. Çoğu kez takdir yetkisi suç için verilecek disiplin cezasının alt ya da üst sınırlarının uygulanmasının tespitinde söz konusu olmaktadır.¹²¹

Sonuç olarak, disiplin soruşturması veya kovuşturması, şikayetten vazgeçmeden etkilenmemektedir.

Şikayetli avukat hakkında, şikayetçinin vekaletini üstlenerek açtığı dava sonucunda mahkemece verilen kararı icraya koyduğu, icra takibi sırasında tahsil ettiği parayı müvekkiline vermediği” iddiası ile başlatılan disiplin kovuşturması sonunda, Baro Disiplin Kurulu'nca şikayetli avukat hakkında “disiplin cezası tayinine yer olmadığına” karar verilmiştir. Dosyada ki belge ve bilgilerden, şikayetli avukatın, şikayetçi adına açtığı davanın yargılaması sonunda verilen kararı icraya koyduğu ve icra takibine konu alacağını tamamını tahsil etmesine rağmen, müvekkiline ödemediği, bu para karşılığında şikayetçiye şahsi bonosunu verdiği, bonoyu da vadesinde ödemediği, şikayetli avukat hakkında disiplin kovuşturması başlatıldıktan sonra şikayete konu paranın şikayetçiye ödenmiş olduğu anlaşılmaktadır. Avukat, yüklendiği görevi, bu görevin kutsallığına yakışır bir şekilde özen, doğruluk ve onur içinde yerine getirmek ve avukatlık unvanının gerektirdiği saygı ve güvene yakışır bir şekilde hareket etmekle yükümlüdür. (Avukatlık Yasası m. 34). Ayrıca avukat, müvekkili adına tahsil ettiği paraları ve başkaca değerleri geciktirilmeksizin müvekkiline vermek zorundadır. (TBB Meslek Kuralları m. 43) Şikayetli avukatın, müvekkili adına tahsil ettiği parayı, müvekkiline ödememesi, müvekkiline borçlanarak verdiği bonoyu da ödememiş olması disiplin suçunu oluşturmaktadır.

¹¹⁹E.2003/30K.2003/137 www.barobirlik.org.tr/calisma/Disiplin_kararlari/kararlar/2004

¹²¹ Oğurlu s. 118 Akt. Taşkın

Şikayetçinin, şikayetinden vazgeçmiş olması veya şikayetli avukatın icra dosyasından çekmiş olduğu parayı disiplin kovuşturması açılmasından sonra ödemiş olması, Baro Disiplin Kurulu'nu bağlamaz ve disiplin kovuşturmasını etkilemez.

Bu nedenle, Baro Disiplin Kurulu'nun, şikayetli avukatın eyleminin disiplin suçunu oluşturmadığına ilişkin değerlendirmesinde hukuki isabet görülmemiş ve şikayetli avukat hakkında eylemin özel ağırlığı ve Avukatlık Yasası'nın 158. maddesi de gözetilerek disiplin cezası tayini gerekmiştir.¹²²

III- DİSİPLİN KURULU ÜYELERİNİN REDDİ VE SONUÇLARI

A) Disiplin Kurulu Üyelerinin Reddi

Yargılamayı gerçekleştirecek, dolayısı ile Yargıç statüsü kazanacak Disiplin Kurulu üyelerinin, tarafsızlığını şüpheye düşürecek nitelikteki soruşturma ve yargılamalara iştirak etmemesi gerekir. Bu durumu güvenceye almak amaçlı, Disiplin Kurullarının reddi müessesesi getirilmiştir.

Eczacılar, Haysiyet Divanı azası bitarafılıklarını şüpheye düşürecek bir vaziyetin mevcudiyeti halinde reddolunabilirler. Ret talebinde bulunan aza iddiasını delilleriyle birlikte bildirmeye mecburdur. Bu takdirde reddolunan azanın yerleri yedekleriyle ikmal edilerek ve reis ile vekilinin birlikte reddi halinde gizli reyle geçici bir reis seçilmek suretiyle ret talebi incelenir. Red talebi kabule şayan görülmediği takdirde, talebin reddine karar verilmekle beraber, *ayrıca karar tarihinde yürürlükte olan yıllık aidatın dört katından on katına kadar para cezası ödenmesine karar verilir.*

Reddedilenlerin çokluğu dolayısıyla Haysiyet Divanının yedeklerle dahi teşkiline imkan görülmezse ret talebi en yakın Eczacı Odası Haysiyet Divanında incelenir. Yukardaki hükümler bu takdirde dahi aynen tatbik olunur. Ret talebinin reddi hakkındaki kararlara karşı esas mesele ile birlikte Yüksek Haysiyet Divanına itiraz olunabilir. Ancak, aşağıdaki vaziyette bulunan haysiyet divanı reis ve azası heyete katılamazlar:

- a) İncelenilen mesele ile alakası bulunanlar,
- b) Hakkında inceleme yapılan kimsenin usul veya füruu,
- c) Üçüncü dereceye kadar olan civar hısımları (bu derece dahil) kardeş, amca, dayı, hala, teyze ve yeğenler,
- d) Evlilik rabıtası mürtefi olsa dahi karı ve koca ile bunların usul ve füruu,
- e) Evlatlık ile evlat edinenler.

Tabipler Odasında, Haysiyet Divanı azaları bitarafılıklarını şüpheye düşürecek bir vaziyetin mevcudiyeti halinde reddolunabilir. Ret talebinde bulunan kimse iddiasını delilleri ile birlikte bildirmeye mecburdur. Bu takdirde reddolunan asıl azanın yerleri yedeklerle ikmal edilmek ve reis ile vekilinin birlikte reddi halinde gizli reyle geçici bir reis seçilmek suretiyle evveleminde ret

¹²² T.21.06.2003 E.2003/84 K.2003/201 * Müvekkil adına tahsilat * Müvekkile ödemedede gecikme * Şikayetten sonra ödeme * Şikayetten vazgeçmenin etkisi (Av.K. m.34, 158: Av.Meslek Kuralları m.43)

talebi incelenir. Ret kabule şayan görülürse esas mesele bu heyet tarafından tetkik edilerek karara bağlanır. Reddin asılsızlığı anlaşıldığı veya ret talebi kabule şayan görülmediği takdirde talebin reddine karar verilmekle beraber ayrıca para cezası ödenmesine de karar verilebilir. Reddedilenlerin çokluğu dolayısıyla Haysiyet Divanının yedeklerle dahi teşkiline imkan görülemezse ret talebi en yakın Tabip Odası Haysiyet Divanında incelenir ve yukarıdaki hükümler bu takdirde dahi aynen tatbik olunur. Ret talebinin reddi hakkındaki kararlara ancak esas mesele ile birlikte Yüksek Haysiyet Divanına itiraz olunabilir. Ancak yukarıda bentler halinde sıralanan sakıncalardan birisinin varlığı halinde üye heyete katılamaz.

Veterinerlerde, aşağıda yazılı haller karşısında kalan haysiyet divanı azaları:

I. Tetkik edilen mesele ile alakası bulunduğu;

II. Hakkında tetkikat yapılan kimsenin usul ve furuundan olduğu, (Baba oğul, ana baba bir veya baba yahut ana bir kardeş, amca, teyze, dayı, hala, karı koca veya evlilik zail olsa dahi karı ile koca ve bunların usul ve furuu gibi.)

III. Evlatlık ile evlatlık edinme gibi; hallerde divan toplantısına iştirak edemezler.

Şikayetli hakkında TBB Avukatlık Meslek Kuralları'nın 27/3 maddesi uyarınca açılan disiplin kovuşturması sonucu Baro Disiplin Kurulu'nca ceza tayinine yer olmadığına karar verilmiştir.

Şikayetli avukatın müvekkilinin Karaman Barosu Yönetim Kurulu'nun Baro Levhasına yazılma isteminin reddine ilişkin karar aleyhine Ankara 2. İdare Mahkemesi'nin 2002/1113 esas numarasında kayıtlı dava açtığı ve bu davada Av. Meslek Kuralları'nın 27/3 maddesi uyarınca Baroya bilgi vermediği dosyadaki bilgi ve belgelerden anlaşılmıştır.

Avukatlık Meslek Kuralları'nın 27/3 maddesinde “ bu kural, bilgi verme yükümlülüğü ile ilgili olarak baroların ve Türkiye Barolar Birliği'nin üçüncü şahısların aleyhine veya üçüncü şahısların barolar ve Türkiye Barolar Birliği aleyhine açacağı davalar içinde geçerlidir ” denilmekte olup, üçüncü şahısların vekili sıfatı ile barolar ve Barolar Birliği aleyhine açılacak davalarda da usulüne uygun olarak bildirim yapılması zorunluluğu dile getirilmektedir.

Şikayetlinin savunmasında belirttiği 14.06.2002 tarihli dilekçesinde “ ileride açacağımız idari davalara delil olarak kullanmak üzere ” ibaresi ile bilgi verme yükümlülüğünü yerine getirdiği sonucuna varılarak ceza tayinine yer olmadığına karar verilmiş ise de bu bildirim hangi davayı takip edeceğini açık ve net bir şekilde yapılması gerektiği zorunluluğu karşısında Baro Disiplin Kurulu'nca yapılan hukuksal değerlendirme isabetli bulunmamış ve ceza tayini gerekmiştir.

Şikayetli avukatın Disiplin Kurulu üyelerini reddettiği gerekçesiyle yaptığı itiraz da, dosyaya red sebeplerini kanıtlayan herhangi bir bilgi ve belge sunulmadığından yerinde görülmemiş ve reddedilmiştir.¹²³

¹²³ Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği İle Odalarının Teşekkül Tarzına Ve Göreceği İşlere Dair Kanun (1) Kanun Numarası 6343 Kabul Tarihi: 9/3/1954 Yayımlandığı R.Gazete : Tarih: 18/3/1954 Sayı: 8661 Yayımlandığı Düstur : Tertip: 3 Cilt: 35 Sayfa: 1461

Avukatlarda ise, Disiplin kurulu üyeleri, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda yazılı sebeplerle reddedilebilir¹²⁴ ve istinkaf edebilirler. Ret istemi, reddi istenen üyeden başkalarının katılmasıyla incelenir. Ret ve istinkaf sebebiyle kurulun toplanamaması halinde 139 uncu maddeye göre işlem yapılır.

Hakim yerine, disiplin kurulu üyesi, şüpheli ve sanık isimlendirmelerinin yerine ise meslek mensubu isimlendirmelerinin kullanılması durumunda, aslında C.M.K.'ya atıfla düzenleme yapılması, oldukça yerinde olmuştur.

Red usulü, Avukatlık Kanunu madde 139'a uygun şekildedir. C.M.K.'na, sadece **red sebepleri** bakımından atıfta bulunulmuştur.

Noterler Birliği Disiplin Kurulu bakımından da Baro Disiplin Kurulları üyelerinin reddi müessesesi benzeri, C.M.K.'na atıf yapılmaktadır.

Mimarlarda ise sadece Mimar Onur Kurulu Toplantılarına Katılmayacak Olanlar belirlenmiş olup, Onur Kurulu üyeleri, kendilerine, eşlerine, üçüncü dereceye kadar kan ve sırhı hısımlarına ilişkin soruşturmalarda kurul toplantılarına katılamazlar, denilmesi ile yetinilmiştir. Red müessesesi, düzenlenmemiştir.

B) Üyenin Reddi Talebinin Reddi Halinde Verilen Ceza Ve Eleştirisi

Red müessesinin ilgili meslek örgütü yasası ve yönetmeliğinde, ayrıntılı şekilde düzenlenmesi, öğretici, yol gösterici ve pratik olması bakımından, faydalıdır. Ancak, müessesenin ilgili meslek mensuplarının mevzuatında düzenlenmemiş olması, evrensel yargılama hukuku temel ilkelerinden olan, tarafsız bir kurulda yargılanma hakkının bertaraf edilmesine, olanak tanıyamaz. Her halükarda, C.M.K.'nda yer alan red sebepleri varlığını ve geçerliğini koruyacaktır.

Örgütlerin düzenlemelerinde de yine bir takım eksikliklerin bulunduğu hemen göze çarpmaktadır. *Öncelikle zabıt katibinin reddi düzenlenmemiştir.*

Üyenin reddinin reddi halinde ise, yargılanan meslek mensubuna para cezası verilmesi, Adil Yargılanma Hakkında asla savunulamayacak bir düzenlemedir. Bir ceza yargılaması olan disiplin soruşturma ve yargılamalarında taraflar iddialarını, serbestçe ve baskı altında kalmadan belirtebilmelidirler. Bu itibarla para cezası verilmesine ilişkin düzenlemeler A.İ.H.S. madde 6 ve T.C. Anayasası madde 36'da belirtilen Adil Yargılanma Hakkının ihlali niteliğindedir. Yine red müessesesinden ceza tehdidi ile çekinmek, etkili başvuru yolunu da tıkamaktadır ki, A.İ.H.S. madde 13'e de ihlal niteliği taşır. Maddenin Anayasa 90/son fıkrası uyarınca uygulanmaması ve Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine taşınması halinde başarılı olunabileceği kanaatindeyim. Nitekim, geçmiş Ceza Muhakemeleri Usul Yasamızda Hakim Reddinin reddi

¹²⁴ T. 21.02.2004 E. 2004/7 K.2004/60 * Baro levhasına yazılma isteminin reddi * Baroya bilgi verme yükümlülüğü * Disiplin Kurulu üyelerini red (**Av. Meslek Kuralları m. 27/3**)

¹²⁵ C. M. K. Hâkimin davaya bakamayacağı hâller M.22

halinde, benzer şekilde para cezaları öngörölmüş iken; yeni Ceza Muhakemeleri Yasamızda, bu tür bir cezalandırma hükmü, son derece yerinde olarak, getirilmemiştir.

Yine red isteminin şekli, süresi, red istemi ile delillerin bildirilmesindeki nitelik ve sonradan çıkan nedenler yüzünden red talebinde bulunabilme kabiliyeti, açıklayıcı şekilde belirtilmemiştir. Bu itibarla, Ceza Muhakemeleri Yasası yol gösterici olabilecektir.

IV- DİSİPLİN KOVUŞTURMASININ ŞEKLİ

Noterler hakkında disiplin kovuşturması, Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kurulu tarafından yapılır.

Kurul başkan ve üyelerinden biri hakkında yapılmış olan şikayetler üzerine, ilgili kurulun bu kovuşturmayla alakalı çalışmalarına katılamaz. Bu yüzden açılacak üyelikler yedekleri tarafından, onların da engelli olmaları halinde Türkiye Noterler Birliği Yönetim Kurulunda görevli, engeli olmayan en kıdemli noter tarafından doldurulur.

Şikayetin intikali üzerine kurul, evvela şikayet veya ihbar konusunun kovuşturmaya değer olup olmadığı hakkında bir karar verir.

Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kurulu, şikayet veya ihbar konusunun kovuşturmaya değer olmadığına karar verirse, bu kararı şikayet olunan noterin çalıştığı yerdeki Cumhuriyet savcısına ve varsa şikayetçiye tebliğ eder.

Cumhuriyet savcısı veya şikayetçi, tebliğden itibaren 15 gün içinde doğrudan doğruya veya Türkiye Noterler Birliği aracılığı ile, Adalet Bakanlığına verecekleri bir dilekçe ile bu karara itiraz edebilirler. Türkiye Noterler Birliği, kendisine verilen itiraz dilekçelerini derhal Adalet Bakanlığına intikal ettirir. İtiraz üzerine Bakanlık disiplin dosyasını getirterek inceler ve bir karar verir. *Bakanlığın bu kararı kesindir.*

Kurul, şikayet veya ihbar konusunda kovuşturma açılmasına karar vermiş yahut da kovuşturma açılmasına yer olmadığına dair verilen karar Adalet Bakanlığınca bozulmuş ise, şikayet olunan noter hakkında kovuşturmaya geçilir.

Kovuşturma açılmasına yer olmadığına dair verilen kararların kesinleşmesi halinde, aynı konuda yeniden inceleme yapılabilmesi, *yeni delillerin bulunmasına ve kesinleşme tarihinden itibaren üç yıl geçmemiş olmasına bağlıdır.*

Kovuşturma açılması kararından sonra Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kurulu, bir üyesini işi incelemek üzere görevlendirir.

Bu üye, delilleri toplar, gerekli gördüğü kimselerin ifadelerini yeminli olarak alır ve şikayet olunanın savunmasını da aldıktan sonra, dosyayı bir rapor ile birlikte kurula verir. Bu raporun en geç üç ay içinde kurula

verilmesi şarttır. Ancak, işin gerektirdiğine kanaat getirildiği takdirde, bu süre kurulca iki ay daha uzatılabilir.¹²⁶

Kurul, raporun tevdiinden itibaren en geç iki ay içinde, işi sonuçlandırmak zorundadır.

Kovuşturma yapan üyenin incelemesini tamamlayıp, raporunu Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kuruluna vermesinden sonra, noter talep etmiş ise, kurul, incelemenin duruşmalı olarak yapılmasına karar verir. Duruşma gizli olarak yapılır.¹²⁷

Davetiye tebliğine rağmen noter duruşmaya gelmez veya bir vekil göndermezse, duruşma gıyapta devam eder. Şu kadar ki, gelinmediği takdirde duruşmanın gıyapta yapılacağına davetiyeye yazılması zorunludur.

Duruşmaya, ilk incelemeyi yapan üyenin raporunu okuması ile başlanır.

Delillerin gösterilmesi, takdir ve karar çoğunluğu, Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kurulu, delillerin ne suretle gösterileceği ve inceleneceğini, istek veya vazgeçmeyle yahut evvelce verilmiş kararlarla bağlı kalmaksızın takdir ve tayin eder.

Kararlar, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile verilir.

Tanık ve bilirkişi dinlenmesi, Tanık veya bilirkişilerin duruşmaya çağırılmasına veya üyelerden biri tarafından dinlenilmesine yahut yazılı ifadesinin okunması ile yetinilmesine Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kurulu karar verir.

Ancak, inceleme konusu olayın delili, yalnız bir tanığın kişisel bilgisinden ibaret ise, bu tanık her halde dinlenir.

Duruşma tutanağı, Duruşma tutanağı, başkanın görevlendirdiği bir üye tarafından tutulur. Duruşmadan önce veya duruşma dışında dinlenen kimselere ait tutanakların duruşmada okunması zorunludur.

İstinabe talimatının yerine getirilmesi, İstinabe yolu ile verilen talimat, dinlenilmesi istenilen kimsenin bulunduğu yere en yakın noter odası başkanı veya bunun görevlendireceği bir noter tarafından yerine getirilir.

Tanık ve bilirkişilerin çağırılması, Tanıklar ve bilirkişiler Tebligat Kanunu hükümlerine göre çağırılır.

Usulüne göre çağırılıp da gelmeyen veya kanuni bir sebep olmaksızın tanıklık yahut bilirkişilikten veya yemin etmekten çekinen kimsenin, giderlerden hafif para cezasına çarptırılması, bu kimsenin ikamet ettiği yer sulh ceza mahkemesinden istenebilir. Ayrıca istek üzerine, tanıkların zorla getirilmesine Ankara Sulh Ceza Mahkemesi karar verir.

Yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılan ve zorla getirilmesi istenmeyip yeniden çağırılan tanık ve cezalandırıldıktan sonra yeniden çağırılan bilirkişi yine gelmezse tekrar cezalandırılır.

Sulh hakimi, gerek hafif para cezasına, gerekse zorla getirmeye Disiplin Kurulunun tutanak örneği üzerinden karar verir.

¹²⁶ Bu süre kovuşturması sürdürülen üye bakımından hak doğurucu nitelikte bir zamanaşımı süresi değil; iç işleyiş ile ilgili düzenleyici bir süredir. Genel kovuşturma zamanaşımına kadar rapor sunulması olanaklıdır.

¹²⁷ Duruşmanın gizliliğine ilişkin açıklama diğer bölümde yapılmıştır.

Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kurulunca, 132 nci maddeye göre görevlendirilen üye de, çağrıya rağmen gelmeyen tanığın zorla getirilmesi hususunda sulh ceza hakiminden karar istemeye yetkilidir.

Avukatlar hakkında disiplin kovuşturması, yönetim kurulu tarafından verilen bir kararla açılır.

Yönetim kurulu, ivedilikle ve her halde ihbar, şikayet veya istek tarihinden itibaren en çok bir yıl içinde disiplin kovuşturması hakkında bir karar vermeye mecburdur.

Yönetim kurulu, ilgilinin ihbar ve şikayeti veya Cumhuriyet savcısının isteği üzerine yahut re'sen, disiplin kovuşturması açılmasına karar vermeye esas olacak soruşturmanın yapılması görevini kendi üyelerinden birine verebilir. Soruşturma ile görevlendirilen üye, delilleri toplar, gerekli gördüğü kimselerin ifadelerini yeminle de alabilir; hakkında soruşturma yapılan avukatı da dinledikten veya dinlemek için verilen süre dolduktan sonra dosyayı bir raporla yönetim kuruluna verir. Yönetim Kurulu, soruşturma maksadıyla her türlü adli ve idari mercilerden bilgi ve belge isteyebilir, ilgili dosyaları veya örneklerini isteyip, inceleyebilir.

Şikayet, ihbar veya istem konusu eylem veya davranış hakkında kovuşturma açılmasına yer olmadığına dair yönetim kurulu tarafından verilecek kararlar ilgililere ve Cumhuriyet savcısına tebliğ olunur.

Disiplin kovuşturmasına yer olmadığına dair kararlara itiraz, Baro yönetim kurulunun, disiplin kovuşturmasına yer olmadığına dair kararlarına karşı, tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde şikayetçi veya Cumhuriyet savcısı tarafından Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kuruluna itiraz olunabilir.

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu tarafından dosya üzerinde yapılacak inceleme sonunda şikayet, ihbar veya istem konusu incelemeye değer mahiyette görülürse, evvelki karar kaldırılarak, disiplin kovuşturmasının açılması için dosya evvelki kararı veren baroya gönderilir. Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunun bu kararları kesindir.

Baro Yönetim Kurulunun disiplin kovuşturmasına yer olmadığına dair kararları süresi içinde itiraz edilmezse kesinleşir.

Birinci fıkra gereğince yapılan itiraz üzerine, Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu tarafından verilen itirazın reddine dair kararlar Adalet Bakanlığına ulaştığı tarihten itibaren iki ay içinde bakanlıkça karar verilmediği veya karar onaylandığı takdirde kesinleşir. Ancak Adalet Bakanlığı uygun bulmadığı kararları bir daha görüşülmek üzere, gösterdiği gerekçesiyle birlikte Türkiye Barolar Birliğine geri gönderir. Geri gönderilen bu kararlar, Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunca üçte iki çoğunlukla aynen kabul edildiği takdirde onaylanmış, aksi halde onaylanmamış sayılır; sonuç Türkiye Barolar Birliği tarafından Adalet Bakanlığına bildirilir.

8 inci maddenin 6 ncı ve 7 nci fıkraları hükümleri bu halde de kıyasen uygulanır.

Aynı eylemden dolayı yeniden inceleme, disiplin kovuşturması açılmasına yer olmadığına dair kararın konusuna giren eylemlerden dolayı yeniden inceleme yapılabilmesi, yeni delillerin bulunmasına ve bu kararın kesinleştiği tarihten üç yıl geçmemiş olmasına bağlıdır.

Disiplin kurulunda duruşma

Disiplin kovuşturması açılmasına karar verilen hallerde, yönetim kurulunun iletmesi üzerine disiplin kurulu, incelemesini evrak üzerinde yapar. Disiplin kuruluna gönderilen dosya içinde avukatın sicili de bulunur. Avukatın isteği veya disiplin kurulunca gerek görülmesi halinde, inceleme duruşmalı olarak yapılır.

Duruşma gizli olur.

Disiplin kurulu incelemeyi ivedilikle ve herhalde kararın kendisine gelişi tarihinden itibaren en geç bir yıl içinde sonuçlandırmak zorundadır. Ceza davasının sonucunun beklenmesini gerektiren haller saklıdır.

Gıyapta duruşma, Çağrıya uymayan avukatın gıyabında duruşma yapılır. Şu kadar ki, duruşmaya gelmediği takdirde duruşmanın gıyabında yapılacağı davetiyeye yazılması şarttır.

Delillerin gösterilmesi ve incelenmesi, Disiplin kurulu, delillerin gösterilme ve incelenme şeklini, istek veya feragatle yahut evvelce verilmiş kararlarla bağlı olmaksızın takdir ve tayin eder.

Tanık ve bilirkişi dinlenmesi, Tanık ve bilirkişinin duruşmaya çağırılması veya üyelerden biri tarafından yahut istinabe yoluyla dinlenmesi veya yazılı ifadesinin okunmasıyla yetinilmesi, disiplin kurulunun takdirine bağlıdır.

Ancak, bir olayın delili yalnız bir tanığın şahsi bilgisinden ibaret ise, bu tanık her halde dinlenir.

Şikayetli stajyer avukat hakkında 27.12.2001 günlü staj eğitim çalışması esnasında Baro Başkanı ve Staj Eğitim Kurulu üyeleri ile yaptığı tartışmada, "Ben Gaziantep Barosu'nda bulunmaktan utanç duyuyorum. Çünkü Ulucanlar cezaevinde insanlar öldürülürken Gaziantep Barosu bu tür konulara karşı duyarsız kalmıştır.....bu nedenle utanç duyuyorum.....gidecek olan biri varsa o ben değilim" sözlerinden dolayı açılan disiplin kovuşturması sonunda eylemi sabit görülerek disiplin cezası tayin edilmiştir

*Şikayetli savunmasında iddia edilen sözleri söylemediğini, ancak toplumsal olaylar karşısında baroların kayıtsız kalamayacaklarını, tepki vermeleri gerektiğini, bu nedenle "Sayın Başkanım meslek öyle bir hale getirildi ki, ben bir ortamda ne olacaksın sorusuyla karşılaştığımda, avukat olacağım demeye utanır hale geldim" sözlerini kullandığını, Baro Başkanı'nın "Avukatlıktan utanıyorsan staj evraklarını toparlayıp gidersin, hiç zaman kaybetme" sözleri üzerine, "...meslekten, Avukatlık mesleğinden utanmadığımı, avukatlığı bu hale getirenlerden utandığımı belirttiğini ve kendisinin hiçbir yere gitmeyeceğini, avukatlık mesleğini layık olduğu konuma tekrar getirmek için çalışacağımı, gitmesi gerekenlerin kendisi değil, mesleği bu hale getirenler olduğunu....Gaziantep Barosu'nun bu ülkede yaşanan o kadar olay karşısında bir gün bile sesini çıkarmadığını dile getirdiğini" bildirmiş, sözlerinin eleştiri çerçevesi içinde değerlendirilmesi gerektiğini, olayla ilgili olarak tanık dinlenmediğini savunmuş; bu nedenle kararın bozulmasını istemiştir..Avukatlık Yasası'nın 147/2. maddesinde de **"Ancak, bir olayın delili yalnız bir tanığın şahsi bilgilerinden ibaret ise, bu tanık herhalde dinlenir" denilmekte olup, disiplin kurullarının talep edilmediği her halde resen tanık dinlenme zorunluluğu yoktur.***

Avukatlık Yasası'nın 110/17 maddesi, "Hukukun üstünlüğü ve insan haklarını savunmak ve korumak , bu kavramlara işlerlik kazandırmak" ile, Türkiye Barolar Birliği'ni ve baroları görevlendirmiştir. Büyük bir özveri ile bu görev yerine

getirilmektedir. Şikayetlinin salt bu nedenle mesleğin utanılacak hale geldiğini, gitmesi gerekenin de Baro Başkanı ve Staj Eğitim Kurulu üyeleri olduğunu” dile getirmesi kabul edilebilecek bir davranış değildir. Sarf edilen sözlerin eleştiri kapsamında, incelik, zarafet ve nezaket düzeyinde olmadığı tartışmasızdır. Bu nedenle Baro Disiplin Kurulu'nun yaptığı hukuksal değerlendirmede isabetsizlik görülmemiş, kararın onanması gerekmektedir.

Sonuç olarak, itirazın reddiyle, Gaziantep Barosu Disiplin Kurulu'nun “uyarma” cezası verilmesine ilişkin kararının onanmasına , oybirliğiyle karar verildi.¹²⁸

Duruşma tutanağı, Duruşma tutanağı, disiplin kurulu başkanının görevlendireceği bir üye veya katip tarafından tutulur.

Duruşma dışında dinlenenlere ait tutanakların duruşmada okunması zorunludur.

İstinabe talimatının yerine getirilmesi, İstinabe yoluyla verilen talimat, baro merkezinde disiplin kurulu veya bu kurulun bir üyesi, diğer yerlerde o baronun disiplin kurulunca görevlendirilecek bir avukat tarafından yerine getirilir.

Tanık ve bilirkişinin çağırılması, Tanıklar ve bilirkişiler Tebligat Kanunu hükümlerine göre çağırılır.

Usulüne göre çağırılıp da gelmeyen veya kanuni bir sebep olmaksızın tanıklık yahut bilirkişilikten veya yemin etmekten çekinen kimsenin giderlerden başka, hafif para cezasına çarptırılması, bu kimsenin ikamet ettiği yer sulh ceza hakiminden istenebilir. Ayrıca istek üzerine, tanığın zorla getirilmesine, Baronun bulunduğu il merkezindeki sulh ceza hakimi karar verir.

Yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılan ve zorla getirilmesi istenmeyip yeniden çağrılan tanık ve cezalandırıldıktan sonra yeniden çağrılan bilirkişi yine gelmezse tekrar cezalandırılır.

Sulh hakimi, gerek hafif para cezasına gerekse zorla getirmeye, disiplin kurulunun tutanak örneği üzerinden karar verir.

Veterinerler hakkında disiplin soruşturması için gerekli bildirim, sözlü bildirim veya yakınma, herhangi bir kişinin Merkez Konseyine veya odaya başvurması ve hakkında bildirimde bulunduğu veteriner hekimi ve bu Yönetmeliğin kapsadığı diğer kişileri belirtip iddialarını açıklamasıyla yapılmış olur.

Bildirim veya yakınmanın sözlü yapılması durumunda yakınmada bulunan kişinin açık kimliği, adresi, hakkında bildirim yapılan veya yakınılan kişinin kimliği, yakınma veya bildirim konusu, maddi olaylar, bildirim günü, varsa konuyla ilgili kanıtları içeren Merkez Konseyi veya oda yönetim kurulu üyelerinden biriyle bildirim veya yakınmada bulunan kişi ve sekreter tarafından imzalanan bir tutanak tutulması zorunludur.

Yazılı bildirim veya yakınma, ilgili odaya ve Merkez Konseyine verilecek yazıyla yapılır. Bu yazı yukarıdaki hususları içermelidir. Aksi halde yakınmayı veya bildirim yapan kişiden bu hususlar Merkez Konseyi veya oda yönetim kurulları tarafından sağlanmalıdır.

¹²⁸ T.09.05.2003 E.2003/50 K.2003/154 * Stajyer avukat * Hakaret * Tanık dinlenmesi (Av.K.110/17,146,147/2)

Kimliksiz, adresiz ve imzasız bildirim veya yakınmalar işleme konmaz.

Kendiliğinden Soruşturma, Merkez Konseyi, bildirim veya yakınma olmadan da 6343 sayılı Kanun, bu Kanuna göre çıkarılmış yönetmelikler, Deontoloji ve Etik kurallara aykırı hareketlerin varlığı halinde, ayrıca; mesleğin, meslektaşlarının, odaların ve Birliğin onur ve itibarını sarsıcı her tür eylem, beyan ve yayında bulunan bu Yönetmelik kapsamındaki kişiler hakkında ilgili odasınca soruşturma açılmasını isteyebilir.

İlk İncelemeci ve Soruşturmacı Atanması, Bildirim ve yakınmanın konusu çok ivedi ise yönetim kurulu derhal toplanır. İvedi olmayan durumlarda bildirim veya yakınmanın yapılmasından sonra gelen ilk yönetim kurulu toplantısında konuyu inceler. Bildirim ve yakınmayı önemsiz görürse "Soruşturmaya yer olmadığına dair karar" olarak şikayetçiye bildirir.

Yönetim kurulu bildirim veya yakınmayı soruşturmaya değer görürse;

a) Bildirim veya yakınma konusunu 7 gün içinde yazılı olarak ilgiliye bildirir. 30 gün içinde açıklanmasını varsa kanıtlarını göndermesini ister. Bu süre sonunda gelen yanıt ile birlikte konuyu değerlendirerek dosyanın haysiyet divanına sevk edilip edilmemesi konusunda kararını verir.

b) Yönetim kurulu gerekli gördüğü durumlarda da oda üyelerinden birini veya birkaçını soruşturmacı olarak atar. Soruşturmacı atanmış kişinin atandığına dair yönetim kurulu kararı alınması zorunludur. Soruşturmacı veya soruşturmacılar bu kararın bir örneğini, hakkında soruşturma yapılacak kişiye bildirmek zorundadır. Soruşturmacı atanmış oda üyesi veteriner hekim geçerli sebepleri varsa görevi kabul etmeyebilir.

Bu atanmanın görüşüleceği toplantıya eğer yakınmacı yönetim kurulu üyesi ise katılamaz.

Soruşturmanın Yapılış Şekli, Atanan soruşturmacı, soruşturmaya neden olan konuyu açık ve anlaşılır bir şekilde ve yazılı olarak kovuşturulan kişiye gizli olarak "iadeli taahhütlü mektupla" bildirir ve Kanununun 34 üncü maddesi uyarınca 30 gün içinde yazılı savunmasını ister. Bu süre içerisinde savunmasını vermeyen kişi savunma hakkından vazgeçmiş sayılır.

Soruşturmacı, soruşturmaya uğrayan kişinin leh ve aleyhindeki bütün delilleri toplar. Olayla ilgili tüm kişilerin yada kuruluş yöneticilerinin ifadelerine başvurabilir. Soruşturmacı tüm yazışmaları "GİZLİ" kaydıyla yapar.

Olayla ilgili tüm tanıkların ifadelerini alır. Her ifade, ayrı bir tutanakla tespit olunur.

Soruşturmacı, her türlü ifade ve benzeri tutanağı kendisi yazabileceği gibi, ilgili oda yönetimince görevlendirilecek bir sekretere de yazdırabilir.

Soruşturmacı, soruşturma kararının kendisine tebliğ tarihinden itibaren soruşturmayı iki ay içerisinde tamamlar. Soruşturma bu süre içerisinde tamamlanamazsa, ilgili oda yönetiminden ek süre istenir.

Soruşturmacı, tüm tanıkların üçer nüsha ifadelerini aldıktan sonra, kovuşturulan kişinin sözlü ifadesine başvurur. Bu ifade ile birlikte, üç nüsha kimlik tespiti de yapılır. İsnat edilen suç belirtilir ve hakkında toplanan deliller

ile tanık ifadelerine karşı görüşleri sorulur. Bu ifade tutanağı, ifadeyi veren, soruşturmacı ve sekreterce imzalanır.

Soruşturma sona erince, soruşturmacı tarafından bir sorgu özeti düzenlenir. Sorgu özetinde; soruşturmacı onayı, soruşturmaya başlama tarihi, yakıncının ve soruşturulanın kimliği, suç konuları, soruşturma safhaları, deliller, yakıncı, tanık ve soruşturulanın ifadeleri özetlenir. Suçlamaya konu olay ve olaylarla ilgili leyhte ve aleyhteki tüm belge ve ifadeler tartışılarak uygulanacak ceza tespit edilir. Sorgu özeti sonuna soruşturmacı, kendi kişisel görüşü olarak kişinin kusurlu olup olmadığına ve verilmesini uygun gördüğü cezayı da yazar. Ancak bu yargı, yönetim kurulunu ve haysiyet divanını bağlamaz.

Soruşturmacıların Harcamaları, Soruşturmacının soruşturma esnasında yaptığı tüm harcamalar, belge ile kanıtlanmak şartıyla oda bütçesinden ödenir.¹²⁹

Tabiplerde Haysiyet Divanı, evrakı kendisine tevdi edilen azaların fiil ve hareketlerinin mahiyetine göre aşağıdaki inzibati cezaları verir:

- a) Yazılı ihtar,
- b) Para cezası,
- c) 15 günden 6 aya kadar geçici olarak sanat icrasından meni,
- d) Bir muntıkada üç defa sanat icrasından meni cezası almış olanları o muntıkada çalışmaktan meni.

Haysiyet divanları, bu cezaların verilmesinde sıra gözetmeksizin geniş takdir hakkını kullanırlar.¹³⁰

Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir Ve Yeminli Mali Müşavirler Meslek Mensupları Hakkında Soruşturma a) İlgilinin ihbar ve şikayeti, b) İlgili oda kurullarından herhangi birinin isteği, c) Birlik Kurullarından herhangi birinin isteği, d) Sorumlu görülen oda veya birlik kurul başkanı ve üyeleri hakkında; ilgili oda veya Birlik Genel Kurulunun kararı, üzerine yapılır.

Oda ve Birlik Kurulu Üyeleri Hakkında Soruşturma, Oda kurullarının başkanı ve üyeleri hakkında (bu görevleri ile ilgili olarak), ilgili oda genel kurulunun disiplin soruşturmasına karar vermesi halinde; bu odanın disiplin kurulu, Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine göre gerekli inceleme ve araştırmaları yaparak kararını verir.

Birlik kurulları başkanı ve üyeleri hakkında yapılacak araştırmalar ise; Birlik Disiplin Kurulunca yapılarak, yine bu kurul tarafından karara bağlanır.

İhbar ve Şikayet, İhbar veya şikayet sözlü veya yazılı olmak üzere iki türlü yapılır.

- a) Sözlü ihbar veya şikayet : Herhangi bir kişinin oda veya birlik kurullarına başvurarak, hakkında ihbar veya şikayette bulunduğu meslek mensubunu belirtip iddialarını açıklaması ile yapılmış olur.

¹²⁹ Türk Veteriner Hekimleri Birliği Veteriner Hekim Odaları Soruşturma, Yargılama Yöntemleri Ve Veteriner Hekimlik Disiplin Yönetmeliği

¹³⁰ Türk Tabipleri Birliği Kanunu

b) Yazılı ihbar veya şikayet : Odalara veya Birliğe verilecek dilekçe ile yapılır.

Her iki durumda da başvuran kişinin açık kimliği ve adresi, ihbar veya şikayet olunan meslek mensubunun kimliği, ihbar veya şikayet konusu, maddi olaylar ve ihbar gününün belirtilmesi zorunludur. Sözlü ihbar veya şikayette aynı hususlar oda veya birlik kurulları başkanları veya kurul üyelerinden biri ile ihbar veya şikayette bulunan kişi tarafından imzalanacak bir tutanakta gösterilir.

Birlik kurullarına yapılan sözlü veya yazılı ihbar ve şikayetler gerekli görülürse 30 gün içinde ilgili odaya gönderilir.

İlk İnceleme, İlgili oda yönetim kurulu, ivedi durumlar hariç olmak üzere, ihbar, şikayet veya istem konusunun bildirilmesinden sonra gelen ilk toplantısında ihbar, şikayet veya istem konusunu incelemek zorundadır.

İhbar veya şikayette bulunanın kimliği, adresi ve imzası bulunmayan ihbar ve şikayetler işleme konulmaz. Şu kadar ki; Oda yönetim kurulu gerek gördüğü durumlarda, ihbar veya şikayet konusu hakkında kendiliğinden soruşturma yapabilir.

Soruşturma Yapılması, Şikayet veya ihbar veyahut istek konusu olan hususlar; ilgili oda yönetim kurulunun; üyeleri arasından görevlendireceği bir veya birkaç kişi tarafından incelenir.

Bu üye veya üyeler kanıtları toplar, ihbar veya şikayette bulunanları ve hakkında ihbar veya şikayet yapılan meslek mensubunu dinlemek üzere, süre belirler ve bu sürenin ilgililere duyurulmasını sağlar.

Görevli üye bu süre dolana kadar veya sürenin dolmasından sonra da gerekli göreceği kimselerin ifadelerini alabilir, gerekli gördüğü defter ve belgeleri inceleyebilir.

Görevli üye veya üyeler yaptığı incelemeler sonucunda düzenleyeceği raporu; oda yönetim kuruluna verir.

Oda yönetim kurulu; soruşturma raporunu eksik görürse, raporu düzenleyen üyeyi veya başka üyeleri eksikliği tamamlattırmak üzere görevlendirebilir. Tamamlanan soruşturma raporu yönetim kurulunca uygun görülmesi halinde disiplin kuruluna gönderilir.

Ancak, yönetim kurulu bu madde gereğince yapmış olduğu soruşturma ve kovuşturmayı ihbar, şikayet veya istek tarihinden itibaren en geç 3 ay içinde sonuçlandırır.

Genel kurulların istediği soruşturmaları ilgili disiplin kurulu yapar.

Disiplin Kovuşturması Başlatılmasına Yer Olmadığına İlişkin Karar, İlgili oda yönetim kurulu veya disiplin kurulları dosyayı ve raporu inceleyerek, hakkında şikayet veya ihbarda bulunulan meslek mensubu için disiplin kovuşturması başlatılmasına yer olmadığına ilişkin karar verebilir.

Bu kararda ihbar veya şikayette bulunanın adı ve adresi, şikayet olunan meslek mensubunun kimliği, atılı olan eylem ve kanıtlar ile gerekçe gösterilir.

Disiplin kovuşturmasına yer olmadığına ilişkin oda yönetim veya disiplin kurulu kararı; hakkında soruşturma açılmış meslek mensubuna ve varsa

ihbar, şikayet veya istemde bulunana, soruşturma tarihinden itibaren en geç 3 ay içerisinde yazılı olarak bildirilir.

Disiplin Soruşturmasına ve Kovuşturmaya Yer Olmadığına İlişkin Kararlara İtiraz, İlgili oda yönetim kurulu veya disiplin kurullarının, kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin kararlarına karşı; bu kararların bildirim tarihinden itibaren 30 gün içinde şikayetçi tarafından Birlik Disiplin Kuruluna itiraz edilebilir.

Oda Yönetim Kurulunca kovuşturma açılması gerekli görülen hallerde Oda Disiplin Kurulunca soruşturmaya yer olmadığına karar verildiği takdirde, Yönetim Kurulu tarafından bildirim tarihinden itibaren 30 gün içinde Birlik Disiplin Kuruluna itiraz edilebilir.

Birlik Disiplin Kurulu tarafından dosya üzerinde yapılacak inceleme sonunda şikayet, ihbar veya istem konusu incelemeye değer görülürse, ilgili oda yönetim veya disiplin kurulu kararı kaldırılarak, disiplin kovuşturması açılması için dosya tekrar ilgili odaya gönderilir.

Birlik Disiplin Kurulunun bu kararı kesindir.

Dosyanın Disiplin Kuruluna Gönderilmesi, İlgili oda yönetim kurulunun disiplin kovuşturması açılmasına karar vermesi halinde, kovuşturma dosyası derhal disiplin kuruluna gönderilir.

İlgili disiplin kurulu; hakkında disiplin cezası istenilen meslek mensubunun savunmasını aldıktan veya savunma için verilen süre bittikten sonra incelemesini evrak üzerinde yapar. Şu kadar ki, meslek mensubunun istemi veya disiplin kurulunun uygun görmesi halinde inceleme duruşmalı olarak yapılır. Duruşma gün ve saati en az 15 gün önce ilgiliye bildirilir. İlgilinin çağrıya uymaması halinde duruşmanın gıyabında yapılacağı belirtilir. Duruşma gizli olur.

Oda disiplin kurulu incelemeyi ivedilikle ve her halde kararın kendisine geliş tarihinden itibaren en geç altı ay içinde sonuçlandırmak zorundadır. Ceza sonucunun beklenmesini gerektiren haller saklıdır.¹³¹

Meslek Mensubunun Savunmasının Alınması ve Gıyapta Duruşma, Meslek mensubunun ve aday meslek mensubunun savunması alınmadan disiplin cezası verilemez. Yetkili disiplin kurulunun 15 günden az olmamak üzere bildirim hükümlerine göre verdiği süre içinde savunma yapmayanlar; savunma hakkından vazgeçmiş sayılırlar.

Savunma hakkından vazgeçmiş sayılan meslek mensupları hakkında gıyabında *duruşma* yapılır. Şu kadar ki; duruşmaya gelmediği takdirde duruşmanın gıyabında yapılacağının davetiyeye yazılması şarttır.

Kanıtların Gösterilmesi ve İncelenmesi, Disiplin kurulu; kanıtların gösterilme ve incelenme şeklini serbestçe belirler.

Tanık ve Bilirkişilerin Dinlenmesi, Tanık ve bilirkişilerin duruşmaya çağırılması veya yetkilendirme yolu ile dinlenmesi veyahut yazılı ifadelerin okunması ile yetinilmesi konularında ilgili disiplin kurulunun takdir hakkı mevcuttur. Ancak bir olayın kanıtı, yalnız bir tanığın şahsi bilgisinden ibaret ise; bu tanık her halde dinlenir.

¹³¹ Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Disiplin Yönetmeliği

Duruşma Tutanağı, Duruşma tutanağı disiplin kurulu başkanının görevlendirileceği bir üye veya yazman tarafından tutulur. Duruşma dışında dinlenenlere ait tutanakların duruşmada okunması zorunludur.

Mevcut Kanıtlara Göre Karar Verilmesi, Disiplin kurulu; çağrı yaptığı kişilerin çağrıya uymaması veya bilgi vermekten kaçınması yahut bilinen adreslerinde bulunmaması nedeniyle bilgi ve ifadelerini alamadığı hallerde mevcut kanıtlara göre karar verebilir.

Mühendis Ve Mimarlarda Disiplin işlemleri soruşturma ve kovuşturma olarak iki bölümdür.

Disiplin kovuşturmasına yer olmadığına ya da Onur Kuruluna sevk edilmesine karar verilebilmesi için Oda Yönetim Kurulu tarafından ilk incelemenin ya da soruşturmanın yapılmış olması gerekir.

Disiplin soruşturma ve kovuşturmalarda ilgiliye, kendisine yöneltilen suçun açık ve yazılı olarak bildirilmesi, yazılı savunmasının istenmesi ve bu savunma için 15 (on beş) günlük bir süre tanınması zorunludur.

Soruşturma, Soruşturmaya Başlanması ve Zamanaşımı, Soruşturma, bildirim üzerine ya da Yönetim Organlarınca yapılır.

Soruşturmaya suçların işlenmesinden itibaren 2 (iki) yıl içinde başlanmak zorundadır. Disiplin cezası gerektiren eylem, aynı zamanda genel kanuni bir suç oluşturuyor ve bu suç için, kanun daha uzun bir zaman aşımı süresi koymuş bulunuyorsa, bu zamanaşımı süresi uygulanır ve bu durum soruşturma açılmasında belirtilir.

Bildirim, Sözlü ya da yazılı bildirim, herhangi bir kişinin ilgili Oda birimlerine başvurması ve hakkında bildirimde bulunduğu meslek mensubunu belirtip iddialarını açıklamasıyla yapılmış olur.

Yazılı bildirimde, bildiri yapan kişinin açık kimliği, adresi, hakkında bildirimde bulunulan kişinin kimliği, bildirim konusu, maddi olaylar ve bildirim gününün belirtilmesi, varsa konuyla ilgili kanıtların belirtilmesi zorunludur. Aksi halde bu hususların yazılı bildirim yapan kişiden sağlanması Oda Yönetim Kuruluna aittir. Sözlü bildirim durumunda bu bilgilerin istenmesi ve bildirimde bulunan kişi ve ilgili Oda birimi yöneticilerinden birisi tarafından imzalanarak bir tutanak tutulması zorunludur. Bildirimde bulunan kişinin kimliği, adresi ve imzası bulunmayan istekler işleme konulmaz.

Bildirimde bulunan kişinin kimliği zorunluluk olmadıkça saklı tutulur. Disiplin kovuşturmasına yer olmadığı kararı verilen durumlarda, hakkında soruşturma yapılan kişinin isteği üzerine bildirimde bulunan kişinin kimliği kendisine açıklanır.

Yönetim Kurullarınca Soruşturma, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulu ya da Oda Yönetim Kurulları, bildirim olmasa bile mesleğin, meslektaşların, Birliğin ve Odanın onur ve itibarını sarsıcı her türlü eylem, beyan ya da yayında bulunan, bu Yönetmelik kapsamındaki kişiler hakkında ilgili Odası tarafından ya da başka bir Odadan soruşturma açılmasını isteyebilir.

İlk İnceleme ve Soruşturmacı Atanması, Oda Yönetim Kurulu, ivedi durumlar dışında bildirim yapıldığından itibaren en geç 2 (iki) ay içinde konuyu inceleyerek:

Bildirimi değersiz görürse, soruşturma açılmasına yer olmadığına ilişkin kararını bildirimde bulunan tarafa bildirir.

Bildirimi soruşturmaya değer gördüğünde ise Yönetim Kurulu şu iki yoldan birini izler.

(1) Yönetim Kurulu hakkında bildirim yapılan kişiye bildirim konusunu yazılı olarak bildirir ve tebliğ tarihinden başlayarak 15 (on beş) gün içinde ilgilinin açıklamasını ve varsa kanıtlarını bildirmesini ister. İlgilinin yanıtın-dan sonra ya da yanıt gelmemesi durumunda 15 (on beş) günlük sürenin bitiminden sonra dosyayı Onur Kuruluna sevk edip etmeyeceğine karar verir.

(2) Yönetim Kurulu, bildirimini inceleyerek gerekli gördüğü durumlarda bir ya da birkaç Oda üyesini soruşturmacı olarak atar. Soruşturmacı olarak atanan üyenin Oda Onur Kuruluna seçilme yeterliğinde olması gerekir. Soruşturmacının atandığına dair Yönetim Kurulu Kararı bulunmak zorundadır. Soruşturmacı bu kararın örneğini, hakkında suçlamada bulunulan kişiye bildirmek zorundadır. Soruşturmacı olarak atanan üye görevi kabul etmeyebilir. Eğer bildirimde bulunan kişi aynı zamanda Yönetim Kurulu üyelerinden biri ise bu atama kararında oylamaya katılamaz. Soruşturmacı raporunu hazırlayarak Yönetim Kuruluna sunar.

Bildirim Yönetim Kuruluna ulaşmasından itibaren 2 (iki) ay içinde işlem görmemiş ya da Yönetim Kurulu tarafından ek süre tanınmamış dosyalar Onur Kuruluna aktarılır. Ek süre 2 (iki) ayı geçemez.

Soruşturmanın Yöntemi, Soruşturmacı, hakkında soruşturma açılan kişiye suçlamayı açık ve anlaşılır bir biçimde yazılı ve gizli olarak tebliğ eder ve tebliğinden itibaren 15 (on beş) gün içinde yazılı açıklamada bulunmasını ister. İlgili kişi haklı gerekçeler göstererek 1 (bir) ayı geçmemek üzere ek süre isteyebilir. Bu süreler içinde savunmasını vermeyen kişi, savunma hakkın-dan vazgeçmiş sayılır. Gerekli görülen durumlarda suçlanan kişinin sözlü anlatımlarına başvurulur.

Soruşturmacı, kişinin lehinde ve aleyhindeki bütün kanıtları toplamakla yükümlüdür. Bu nedenle olayla ilgili tüm kişilerin ya da kuruluş yöneticilerinin bilgilerine başvurulabilir. Resmi makamlardan belgeler isteyebilir. Tanıkların sözlü anlatımlarına, bu anlatımları yazıya dönüştürmek koşuluyla başvurabilir.

Soruşturmacının bu amaçla yaptığı tüm yazışmalar GİZLİ kaydı ile yapılır.

Soruşturmacı, suçlanan kişinin anlatımının alınmasından ya da bunun için öngörülen sürenin dolmasından itibaren 20 (yirmi) gün içinde soruşturma dosyasını tamamlayarak Yönetim Kuruluna sunar.

Yönetim Kurulu, soruşturma raporunu eksik görürse, eksikliği uzatmasız en çok 20 (yirmi) gün içinde tamamlar.

Disiplin Kovuşturmasına Yer Olmadığına İlişkin Karar, Yönetim Kurulu, dosyayı inceleyerek, bildirimde bulunulan kişi hakkında disiplin kovuşturması açılmasını gerektirecek bir nedenin olmadığını saptadığı takdirde, disiplin kovuşturması açılmasına yer olmadığına gerekçeli olarak karar verir. Bu kararda

bildirimde bulunulananın adı ve adresi ile yöneltilen eylem, inceleme ve kanıtlar belirtilir.

Karar, bildirimde bulunan ilgili ile hakkında soruşturma açılmış üyeye bildirilir.

Soruşturma ve Kovuşturmaya Yer Olmadığı Kararına İtirazlar, Oda Yönetim Kurulunun soruşturma ya da kovuşturma açılmasına yer olmadığına ilişkin kararlarına karşı, ilgililer, bildirim tarihinden itibaren 15 (on beş) gün içinde, Oda Onur Kuruluna itiraz edebilirler. İtiraz dilekçesi, ilgili dosya ile birlikte Oda Yönetim Kurulu aracılığı ile Oda Onur Kuruluna gönderilir.

Oda Onur Kurulu tarafından dosya üzerinde yapılacak inceleme sonunda, bildirim ya da istem konusu incelemeye değer nitelikte görülürse, dosyayı incelemeye alır. Oda Yönetim Kurulu ve itiraz sahibi Onur Kurulunun bu kararına uymak zorundadır. Bu durumda soruşturma Onur Kurulu tarafından tamamlanır.

Oda Onur Kurulunun soruşturma ya da kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin kararlarına karşı, Oda Yönetim Kurulu ya da ilgili kişi Yüksek Onur Kuruluna itiraz edebilir.

Yüksek Onur Kurulu ve Oda Onur Kurulları kendilerine gelen dosyaları 2 (iki) ay içinde karara bağlarlar.¹³²

Mimarlar hakkında soruşturma;

- a) Oda ya da Şube Yönetim Kurullarına yapılacak bildirim ve yakınma ile,
- b) Birlik ya da ilgili Oda kurullarından herhangi birinin bildirimini ile,
- c) Yönetim Kurullarınca gerek duyulması üzerine kendiliğinden yapılır.

İlk İnceleme, Yönetim Kurullarına bildirim yapılması üzerine;

- a) Yönetim Kurulları kendilerine iletilen başvurularda bildirim değersiz görürse soruşturma açılmasına yer olmadığına karar verir ve bu kararını bildirimde bulunan tarafa tebliğ eder.
- b) Bildirim soruşturmaya değer görüldüğünde ise soruşturma başlatılır.

Soruşturmaya Yer Olmadığına İlişkin Kararlar Ve İtiraz, İlgililer Şube Yönetim Kurulunun soruşturma açılmasına yer olmadığına ilişkin kararlarına karşı Oda Yönetim Kuruluna, Oda Yönetim Kurulunun bu yöndeki kararlarına karşı ise Onur Kuruluna bildirim tarihinden itibaren 15 gün içinde itiraz edebilirler.

Onur Kurulunun soruşturmaya yer olmadığına ilişkin kararlarına karşı, Yönetim Kurulları ya da ilgili kişiler tarafından 15 gün içinde Yüksek Onur Kuruluna itiraz edilebilir.

İtirazı inceleyen kurul bildirim ya da yakınma konusunu incelemeye değer nitelikte görürse dosya incelemeye alınır. İtiraz üzerine verilen soruşturmanın açılmasına ilişkin kararlara, ilgili Kurullar ve soruşturmanın tarafları uymak zorundadır.

¹³² Türk Mühendis Ve Mimar Odaları Birliği Disiplin Yönetmeliği Temmuz 2002

Soruşturma Yöntemi, Oda Yönetim Kuruluna ya da şubelere yapılan bildirimler, ilgili Şube Yönetim Kuruluna iletilir. Soruşturma ilgili meslek mensubunun kayıtlı olduğu Şube Yönetim Kurulu tarafından yürütülür. Yönetim Kurulunun soruşturmayı bizzat yürütmeyi uygun gördüğü haller saklıdır.

Şube Yönetim Kurulu soruşturma yapmak üzere Soruşturma ve Uzlaştırma Kurulunu görevlendirir. Soruşturma ve Uzlaştırma Kurulu, iletilen konu üzerinde gerekli inceleme ve hazırlık çalışmalarını yapar. Değerlendirme sonucunda gerekli hallerde taraflar arasında uzlaşma sağlamaya çalışır. Uzlaşma sağlanamaması halinde, tarafların iddiaları ve savunmaları ile soruşturma konusu fillere ilişkin delilleri toplayıp soruşturma yöntemine uygun dosya düzenleyerek Şube Yönetim Kuruluna sunar. Soruşturma dosyası, hazırlanan raporla birlikte Şube Yönetim Kurulu tarafından Onur Kuruluna sevk talebiyle Oda Yönetim Kuruluna iletilir.

Oda Yönetim Kurulunun soruşturmayı bizzat yürütmeyi uygun bulduğu bildirim ve yakınmalarda, soruşturma Oda Yönetim Kurulunca yapılabilir. Bu durumda Oda Yönetim Kurulu, soruşturma konusunu açık ve anlaşılır bir şekilde ilgili meslek mensubuna tebliğ eder ve tebliğinden itibaren 15 gün içinde yazılı açıklamada bulunmasını ister. Yönetim Kurulu tarafından, tarafların bildirdiği ve disiplin suçunun tespitine yönelik tüm deliller toplanır, gerektiğinde tanık dinlenebilir, bilirkişi incelemesine başvurulabilir.

Delillerin toplanmasını müteakip hazırlanan raporlar, Yönetim Kurulu tarafından soruşturma dosyasıyla birlikte Onur Kuruluna sevk edilir.

Son Soruşturma Yöntemi, Onur Kurulu kendisine sevk edilen konular hakkında karar verirken; soruşturma konusunu açık ve anlaşılır şekilde anlatan bir yazı ile ilgili meslek mensubunun savunmasını ister. Gönderilen yazıda ilgiliye 15 gün içinde savunma vermediği takdirde savunma hakkından vazgeçmiş sayılacağı, ayrıca kanıt sunma, tanık dinletme, sözlü savunma yapma, kendisini avukat eliyle temsil etme hakkına sahip olduğu bildirilir.

Onur Kurulu bildirim sahiplerine iddiaları konusunda başkaca delilleri olup olmadığını sorabilir. Olayla ilgili tüm kişi ve kurumlardan bilgi ve belge isteyebilir, bilirkişi incelemesi yaptırabilir.

Onur Kurulunun kararları, gerekçeleriyle beraber uygulanmak veya Yüksek Onur Kurulunun onayına sunulmak üzere dosyası ile birlikte Yönetim Kuruluna teslim edilir.

Onur Kurulu Kararları ve Kararlarının İçeriği, Onur Kurulu kararlarında, cezayı gerektiren eylem, suçun oluştuğunun tespitine yarayan deliller, verilen cezanın dayanağı ve takdir hakkı kullanılıyorsa bunun gerekçesi ayrıntılı olarak belirtilir.

Kararın oybirliği ya da oyçokluğu ile alındığı da karar metninde yer alır.

Kararlara İtiraz, Onur Kurulunun Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin c, ç, ve d bentlerinde belirtilen cezalara ilişkin kararlarına karşı, tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde Yönetim Kurulu yoluyla Yüksek Onur Kuruluna itiraz olunabilir.

Kararların Kesinleşmesi, Onur Kurulu tarafından verilen Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin a ve b bentlerindeki cezalar kesindir;c, ç ve d bentlerindeki cezalar Yüksek Onur Kurulunun onayıyla kesinleşir.

Kararların Tebliği, Kesinleşen kararlar Yönetim Kurulu tarafından ilgiliye 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir.

Kararların Uygulanması, Yönetim Kurulu tarafından para cezalarının 30 gün içinde ödenmesi ilgiliden istenir. Tebliğ gününden itibaren 30 gün içinde ödeme yapmayanlar hakkında İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre takibat yapılır.

Meslekten men ve ihraç cezaları ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara duyurulur ve uygulanması takip edilir.

Kararların Sicile İşlenmesi, Yönetim Kurulu sicil defteri tutmak zorundadır. Kesinleşen disiplin cezaları ilgili meslek mensubunun siciline işlenir.

Ceza Kovuşturması İle Disiplin Soruşturmasının Bir arada Yürütülmesi, Meslek mensubu hakkında aynı olaydan dolayı ceza kovuşturmasına başlanmış olması disiplin soruşturmasını önlemez ve geciktirmez.

Yönetim Kurulu kendisine ulaştırılan ve hükümlülükle sonuçlanan bir ceza davasının konusunu oluşturan eylemden dolayı ayrıca disiplin soruşturması açmak zorundadır.

Duyurular, Disiplin soruşturması konusu olan fiiller ayrıca Türk Ceza Kanunu'na göre bir suç niteliği taşıyorsa Yönetim Kurulunca Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulur.

Oda tarafından uygulamaya konulan cezanın kişi, kurum ve kuruluş yetkililerince uygulanmaması durumunda, bu kişiler hakkında Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunulur ve kamuoyuna duyurulması sağlanır.¹³³

Dış Hekimleri Oda disiplin kurullarının yetki alanı, bölgeleriyle sınırlıdır. Bölgeleri dışında oluşan olaylardan bilgi edinen odalar soruşturma açılmasına ilişkin görüşlerini Birliği ve ilgili odaya iletmekle görevlidir.

Birlik Yönetim Kurulu, resen veya kendisine intikal eden ihbar ve şikayetleri değerlendirerek, Oda Yönetim, Denetim ve Disiplin kurulu üyeleri hakkındaki soruşturmayı kendisi yapar. Diğer dışhekimleri hakkında ise, ilgili Odadan, soruşturma açılması için, gerekli işlemlerin başlatılmasını ister. Birliğin bu kararı kesin olup Oda , bu istemi gecikmeden yerine getirmek zorundadır.

Soruşturmada ilgili kişi ve kurumlarla yapılan bütün yazışmalar iadeli taahhütlü olarak yapılır ve evrak alındı belgesi dosyada saklanır. Evrakın elden verilmesi halinde ise, ilgiliden alınan imzalı alındı belgesi dosyada saklanır.

Soruşturma veya itiraz konusu fiilin açıklığa kavuşturulması için kamu veya özel kurum ve kuruluşlarda inceleme yapılması gerekli ise, ilgili kurum ve kuruluşlarla yapılacak yazışma sonucunda soruşturmacıya gerekli kolaylık gösterilir.

Disiplin soruşturması ve disiplin kovuşturması olarak iki bölümdür.

¹³³ Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Mimarlar Odası Onur Kurulu Yönetmeliği (16-17 Nisan 2004 tarihli 39. Olağan Genel Kurulda kabul edilmiştir.)

Disiplin soruşturması sonucunda, kovuşturma açılmasına veya kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilebilir.

Disiplin soruşturmasında ilgiliye isnat edilen suç açık ve yazılı olarak bildirilir ve 15 günlük savunma süresi verilir. Bu süre, tebligatın ilgiliye tebliğinden itibaren işlemeye başlar.

Savunma Hakkı, Usulüne uygun savunma alınmadan disiplin cezası verilemez. Hakkında soruşturma yapılan dışhekimine gönderilen yazıda, disiplin soruşturmasına konu fiilin neden ibaret bulunduğu; süresinde savunmasını yapmaması halinde savunma hakkında vazgeçmiş sayılacağı belirtilir.

Soruşturma, İlgili hakkında soruşturma:

- a) İhbar veya şikâyete dayanarak,
- b) Birlik Merkez Yönetim Kurulu'nun, Cumhuriyet Savcısı'nın, Bakanlık veya taşra teşkilatındaki yetkili sağlık kuruluşunun isteği üzerine,
- c) Oda Yönetim Kurulu'nun göreceği lüzum üzerine resen,
- d) Oda yöneticileri hakkında Birlik Merkez Yönetim Kurulu'nun göreceği lüzum üzerine resen, yapılır.

İhbar veya Şikâyet, Sözlü ihbar veya şikâyet, herhangi bir kişinin Birlik veya odaya başvurması ve hakkında ihbarda bulunduğu dışhekimini belirtip iddialarını açıklamasıyla yapılmış olur.

Yazılı veya sözlü ihbar veya şikâyette bulunan kişinin, açık kimliği ve adresi, ihbar veya şikâyet olunan dışhekiminin kimliği, ihbar veya şikâyetin konusu; maddi olaylar ve ihbar gününün belirtilmesi zorunludur.

İhbar veya şikâyetin sözlü yapılması halinde, aynı hususlar Birlik başkanı, oda başkanı veya yönetim kurulu üyelerinden biriyle, ihbar veya şikâyette bulunan kişi ve kâtip tarafından imzalanarak bir tutanakta gösterilir.

İhbar veya şikâyette bulunanın kimliği, adresi ve imzası bulunmayan istekler işleme konulmaz. Ancak, böyle durumlarda yönetim kurulları gerekli görürse ihbar veya şikâyetin konusu hakkında soruşturma açabilir.

Re' sen Soruşturma, Birlik Merkez Yönetim Kurulu ve oda yönetim kurulları ihbar veya şikâyet olmasa bile, bu Yönetmelikte belirtilen fiillerin işlenip işlenmediğinin tesbiti ve bu cümleden olarak gereken işlemleri yapılması için ilgililer hakkında resen soruşturma açabilir, adli ve resmi makamlara başvurulabilir. Birlik Merkez Yönetim Kurulu'nun, dışhekimleri hakkında doğrudan soruşturma açma yetkisi bulunmayıp; yetkisi kanunlara, tüzüklere, yönetmeliklere ve Genel Kurul kararlarına uymayan yöneticiler ile yönetim, denetim ve disiplin kurulu üyeleri hakkında açılacak soruşturmalarda sınırlıdır. (Madde 18)

İlk İnceleme, Oda genel sekreterliğince ihbar veya şikâyetin metni derhal ilgiliye bildirilir. Diyecekleri var ise delilleri ile birlikte en geç bir hafta içinde göndermesi istenir. Sürenin bitmesi veya gelen cevap ile birlikte dosya yönetim kuruluna sunulur.

Oda yönetim kurulu; ivedi durumlar dışında, ihbar veya şikâyetin yapılmasından sonraki ilk toplantısında konuyu inceler. İhbar veya şikâyeti soruşturma açılmasına değer görmez ise "soruşturma açılmasına yer olmadığı"na ilişkin kararını ilgiliye bildirir. İhbar veya şikâyet soruşturmaya

değer görülür ise oda üyelerinden biri yönetim kurulunca soruşturmacı olarak atanır.

Hakkında ihbar veya şikayette bulunulan dışhekimî oda yönetim, denetim ve disiplin kurullarında görevli ise, ilgili oda yönetim kurulu, ilk toplantısından sonra 15 gün içinde gereği yapılmak üzere ihbar veya şikayete Birlik Merkez Yönetim Kurulu'na iletir. Birlik Merkez Yönetim Kurulu, oda yönetim, denetim ve disiplin kurullarında görevli dışhekimleri hakkında gelen ihbar ve şikayetleri ilk toplantısında görüşür.

Birlik Merkez Yönetim Kurulu konuyu soruşturmaya değer gördüğünde, üyelere birini soruşturmacı olarak atar.

Birlik organlarında görevli olanlar hakkındaki ihbar ve şikayetler şikayet edilen üyenin katılmadığı Birlik Merkez Yönetim Kurulunda değerlendirilir ve gerek görülürse soruşturma açılmasına karar verilerek kurul üyelerinden bir ya da bir kaç soruşturmacı olarak atanır.(Madde 19)

Soruşturmanın Yapılış Biçimi, Soruşturmacı; bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak göndereceği yazı ile suçlanan kişiden savunmasını ve delillerini ister. Suçlanan kişi, kendi delillerini toplamak için soruşturmacıdan ek süre isteyebilir. Verilecek bu süre şahsa tebliğ tarihinden itibaren 10 günü geçemez.

Soruşturmacı, gerekli olan her türlü delilleri toplar. İhbar veya şikayette bulunanları dinleyebilir ve soruşturma ile ilgili olarak gerekli gördüğü kişilerin ifadesini yeminli olarak da alabilir. Her soruşturma işlemi bir tutanak ile belirlenir. Tutanak, işlemin ne zaman ve nerede yapıldığını, işlemin niteliğini, kimlerin katıldığını, soruları ve alınan cevapları belirtecek şekilde düzenlenir ve katılanlarca birlikte imzalanır.

İfadesine başvurulacak kişi veya kişiler, soruşturma bölgesi dışında ise, kimlik , adres ve benzeri bilgiler belirtilir. Sorular belirlenerek ilgili odanın genel sekreterliğine iletir. Söz konusu işlemler görevlendirilmiş oda sekreterliğince ivedilikle yerine getirildikten sonra, edinilen bilgiler en geç 1 hafta içinde soruşturma yapılan odaya gönderilir.

Toplanan bütün kanıtlar incelendikten ve hakkında ihbar ve şikayette bulunulan üye gerekirse dinlendikten veya dinlenmek üzere verilen süre dolduktan sonra düzenlenen rapor yönetim kuruluna verilir.

Soruşturmacı atanma gününden itibaren en geç bir ay içinde soruşturmayı tamamlamak zorundadır. Ancak, soruşturmacının haklı sebepler göstererek yönetim kuruluna başvurması halinde, en çok üç kez olmak üzere bu süre birer ay uzatılabilir.

Disiplin Kovuşturması Açılmasına Yer Olmadığı Kararı, Yönetim Kurulu, dosyayı ve raporu inceleyerek, ihbar veya şikayette bulunulan dışhekimî hakkında, disiplin kovuşturması açılmasını gerektirecek bir durumun mevcut olmadığını tespit ettiği takdirde, “ Disiplin kovuşturması açılmasına yer olmadığına” gerekçeli olarak karar verir. Bu kararda, ihbar veya şikayette bulunanın adı ve adresi, şikayet olunan dışhekiminin kimliği, isnat olunan fiil, inceleme ve deliller belirtilir.

Karar, soruşturma isteğinin cumhuriyet Savcılığından gelmesi halinde, Cumhuriyet Savcılığına resmi yazı ile bildirilir; hakkında soruşturma açılmış bulunan dişhekimine ve varsa şikayetçiye tebliğ olunur.

Şikayetçiye tebligat, Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılır. Kararın ilgili dişhekimine veya şikayetçiye elden verilerek tebliğ edilmesi halinde tebligat günü, tebellüğ eden şikayetçinin veya ilgilinin adı ve soyadı bir tutanakla tespit edilerek tebliğ eden ve tebellüğ eden tarafından imzalanır. Cumhuriyet Savcılığına veya diğer resmi makamlara gönderilecek resmi yazı örneğine, alındığı tarih gösterilerek imza ettirilir. Tebligat parçaları ile tutanak ve Savcılık alındısı dosyaya konur.(Madde 21)

Disiplin Soruşturması veya Kovuşturması Açılmasına Yer Olmadığı Kararına İtiraz, Oda yönetim kurulunun, disiplin soruşturması veya kovuşturması açılmasına yer olmadığına dair kararına karşı tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde ihbar veya şikayet edenler tarafından Birlik Merkez Yönetim Kurulu'na itiraz edilebilir.İtiraz dilekçesi, kararı veren oda aracılığı ile dosyasına eklenerek, Birlik Merkez Yönetim Kurulu'na gönderilir. Dosyanın gidiş-dönüş posta ücreti itiraz edenden alınır.İtiraz süresinin bitiminden itibaren bir hafta içerisinde, posta masrafı ödenmezse itirazdan vazgeçilmiş sayılır ve karar kesinleşir. İtirazın Cumhuriyet Savcılığı veya diğer makamlarca yapılması halinde posta gideri ilgili oda tarafından ödenir.

Birlik Merkez Yönetim Kurulu tarafından, dosya üzerinde yapılacak inceleme sonunda, şikayet, ihbar veya istem konusu, incelemeye değer mahiyette görülürse, oda yönetim kurulunun kararı kaldırılarak, disiplin soruşturması veya kovuşturmasının açılması için dosya evvelki kararı veren odaya gönderilir. Oda , Birliğin bu kararına uymak zorundadır.

Süresi içinde itiraz edilemez veya itiraz üzerine Birlik Merkez Yönetim Kurulu itirazı reddederse, disiplin soruşturması veya kovuşturması açılmasına yer olmadığına dair kararlar kesinleşir.

Disiplin Kovuşturması Açılması, Oda yönetim kurulları veya Birlik Merkez yönetim Kurulunun disiplin kovuşturması açılmasına karar vermesi halinde, dosya derhal odalarda, oda disiplin kuruluna, Birlikte ise Birlik Yüksek Disiplin Kuruluna gönderilir.

Oda Disiplin Kurulu kararı ilgililere, bu Yönetmeliğin 14üncü maddesinde belirtildiği şekilde, iadeli taahhütlü olarak veya elden tebliğ olunur.

Birlik veya Oda Disiplin Kurulu Kararı, Birlik veya Oda Disiplin Kurulu, hazırlanan soruşturma dosyasını inceleyerek kararını verir. Birlik veya Oda Disiplin Kurulu kararı ilgililere, bu Yönetmeliğin 14üncü maddesi hükmüne uygun olarak, Yönetim Kurulu tarafından tebliğ edilir.

Oda Disiplin Kurulu Kararına İtiraz, Soruşturma dosyasının ilgilileri ve Oda Yönetim Kurulu, Oda Disiplin Kurulu kararının tebliğinden itibaren 15 gün içinde Birlik Yüksek Disiplin Kurulu'na itiraz edebilirler.

İtiraz dilekçi, ilgili odaya verilir. Oda, dosya ile birlikte itiraz dilekçesini, Birlik Yüksek Disiplin Kurulu Başkanlığına gönderir. Dosyanın, Birlik Yüksek Disiplin kuruluna gidiş-dönüş , posta gideri itiraz edenden alınır. İtiraz süresinin bitiminden itibaren bir hafta içerisinde posta masrafı ödenmezse, itirazdan vazgeçilmiş sayılır ve karar kesinleşir. İtirazın

Cumhuriyet Savcılığınca veya diğer kurum ve kuruluşlarca yapılması halinde, posta gideri oda tarafından ödenir.

Yüksek Disiplin Kurulu, disiplin cezalarına ilişkin itirazları, ilk toplantısında dosya üzerinden inceler ve suçlamanın durumuna göre sözlü açıklamaların faydalı olacağı ve olayı daha iyi aydınlatacağı düşünülüyor ise talep olmasa dahi, ilgili toplantıya davet edebilir.

Kurul, inceleme konusu kararın onaylanmasına veya kovuşturmanın derinleştirilmesi için kararın bozularak, dosyanın ilgili odaya gönderilmesine karar verebileceği gibi, yeniden incelemeyi gerektirmeyen durumlarda uygun görmediği kararı kaldırarak, işin esası hakkında karar verebilir. Yahut verilmiş olan kararı düzelterek onaylayabilir.

Kararların Uygulanması, İtiraz edilen cezalar ile itiraz olmasa bile meslekten geçici ve sürekli alıkonma cezaları, Birlik Yüksek Disiplin Kurulu'na onaylanmadıkça uygulanamaz. Birlik Yüksek Disiplin Kurulu kararıyla onanarak kesinleşen cezalar ilgili Oda tarafından uygulanır.

Para cezasına ilişkin kesinleşen Oda Disiplin Kurulu kararlarının ilgiliye tebliğinden itibaren 15 gün içinde ödenmemesi halinde İcra İflas Kanunu hükümlerine göre yerine getirilir.

Meslekten geçici alıkonma cezası ile oda bölgesinde çalışmaktan alıkonma cezalarının Yüksek Disiplin Kurulu tarafından onaylanması üzerine onama kararı ilgili dışhekimine tebliğ edilir. Tebligatta serbest dışhekimliği icrasının durdurulacağı tarih de belirtilir.

Tebliğatta belirtilen tarihte, Oda Yönetim Kurulu tarafından yetkilendirilen üç dışhekim üyeden oluşturulan bir kurul, kararın fiilen uygulanmasını sağlar. Kurulun yetkisi, ceza süresince devam eder. Oda Yönetim Kurulu her aşamada, bu kurulda değişiklik yapma ve yeni kurul oluşturmakta yetkilidir.

Alıkonma kararına fiilen uygulama, ilgili dışhekiminin mesleğini icra ettiği yerin gerektiğinde kolluk kuvvetlerinin yardımına da alınarak kapatılarak mühürlenmesi ve durumun ilgilinin de imzaladığı bir tutanakla tesbit edilmesi suretiyle yapılır. Muhatap dışhekiminin hazır olmaması halinde, alıkonma cezasının uygulanmasına ilişkin tutanağın bir örneği ivedilikle kendisine bildirilir.

Tutanakta, kapatmaya esas disiplin kararının tarih ve sayısı ile işyerinin kapalı kalacağı sürenin başlangıcı ve bitiş tarihleri gösterilerek belirtilir. Ayrıca işyerinin kapatıldığı süre içinde dışhekiminin mesleğini Oda bölgesinde serbest olarak icra edemeyeceği ve kapatılmış olan işyerinin bu süre içinde açılmayacağı, ilgili dışhekimine ihtar edilerek bu ihtar da düzenlenen tutanakta belirtilir.

Tutanak, 5 suret düzenlenerek bir nüshası kararın muhatabı dışhekimine verilir, bir sureti kapıya yapıştırılır, bir sureti mahallin en büyük sağlık yönetimine ve bir sureti Cumhuriyet Savcılığı'na gönderilir ve bir sureti de odada saklanır.

Oluşturulan kurul, serbest meslekten alıkonma süresi içinde işyerinin açılıp açılmadığının tesbiti için habersiz olarak aralıklı denetimler yapar. Her denetimde tutanak düzenlenerek dosyasına konulur. Denetimlerde

karara uyulmadığının tesbiti halinde durum tutanağa bağlanarak Oda Yönetim Kurulu'na sunulur.

Oda Yönetim Kurulu karara uyulmadığının tesbitine dair tutanak kendisine geldiğinde, 3224 sayılı Türk Dişhekimleri Birliği Kanununun 45inci maddesine göre işlem yapılması için Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunur ve ayrıca disiplin soruşturması başlatır.

Serbest meslekten geçici alıkonma süresinin bitiminde aynı kurul tarafından mahallinde tutulacak tutanak ile ceza süresinin sona erdiği ve işyerinin açılacağı, mühürün kaldırıldığı tesbit olunur. Bu tesbit tutanağının bir örneği, muhatap dişhekimine verilir veya gönderilir.(Madde 26)¹³⁴

V- GEÇİCİ OLARAK GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 137/1'inci maddesine göre; *Görevden uzaklaştırılma, devlet Kamu hizmetlerinin gerektirdiği hallerde, görevi başında kalmasında sakınca görülecek Devlet memurları hakkında alınan ihtiyati bir tedbirdir*¹³⁵ Hakkında disiplin soruşturması yürütölen bir memurun soruşturma süresi içinde görevine devam etmesi çeşitli yönlerden sakıncalı olabilir. Her şeyden önce, hakkında suçlama bulunan kamu görevlisinin görevini sürdürmesi kamu hizmetinin sağlıklı ve gerektiği şekilde yürütölmesine engel oluşturabilir. Bunun yanında sanık memur, suç konusu delilleri ortadan kaldırarak ya da değiştirerek karartabilir veya tanık memurlar üzerinde etkide bulunarak soruşturmanın seyrini etkileyebilir. Bu ve benzeri sakıncaların ortadan kaldırılması ve soruşturmanın selamete yürütölbilmesi için 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda ceza kovuşturmasının yanı sıra disiplin soruşturması süresi için de amirin takdirine bağlı olarak görevden uzaklaştırma müessesesi öngörölmüştür.¹³⁶

Görevden uzaklaştırma işlemi, Kamu görevlilerinin görevleri başında kalmaları halinde doğması olası sakıncaları önlemek amacını gütmektedir. Bu özelliği nedeniyle görevden uzaklaştırılan kamu görevlisinin kendisine atfedilen eylemle ya da görevden uzaklaştırılmasına neden olan olayla bir ilişkisinin bulunmadığının daha sora anlaşılması, görevden uzaklaştırma işlemi hukuka aykırı kılmaya yetmez.¹³⁷ Bunun gibi görevden uzaklaştırılmasına neden olan soruşturma konusu eyleminden yargılanarak beraat etmesi, görevden uzaklaştırma işlemi hukuka aykırı hale getirmez. Ayrıca Kamu görevlisinin görevi başında kalmasının kamu hizmeti açısından ortaya çıkaracağı sakınca ilgili kamu görevlisinin bir an önce görevden uzaklaştırılmasını gerekli kılar.¹³⁸

¹³⁴ Türk Dişhekimleri Birliği Ve Dişhekimleri Odalarının Disiplin Yönetmeliği

¹³⁵ Taşkın s.303

¹³⁶ Sağlam Mehmet, Türk Personel Hukukunda Disiplin Suç ve Cezalarına İlişkin esaslar ve Uygulamaları, Mahalli İdareler Derneği yayını Ankara 2003 s.172 Akt.Taşkın, s. 303

¹³⁷ Altay, Evren İdari yargı Kararlarını Uygulanmasından Doğan Uyuşmazlıklar Turhan Kitabevi Ankara 2004 s.16 Akt. Taşkın s.304

¹³⁸ Taşkın s. 304

Görevden uzaklaştırma kararı, hem disiplin hem de ceza kovuşturması açısından alınabilir. Görevden uzaklaştırma işlemi, memur hakkında yapılmakta olan kovuşturmanın her aşamasında uygulanabilir. Görevden uzaklaştırmanın iki amacı vardır. Bunlardan biri memur hakkında yapılan kovuşturmanın selametle yürütülmesini sağlamak, diğeri kamu hizmetinin soruşturma nedeniyle aksamasını önlemektir.¹³⁹

Bu açıklamalara göre; görevden uzaklaştırma adli veya disiplin cezasını gerektiren bir eylemi nedeniyle adli ve/veya idari soruşturma geçiren ve görevi başında bulunması kamu hizmetinin gereği gibi yerine getirilmesine engel olan veya engel olacağından ciddi şekilde kaygı duyulan bir kamu görevlisinin soruşturma süresi içinde, tedbir amacıyla yetkili makamlar tarafından geçici olarak görevinden uzaklaştırılmasıdır.¹⁴⁰

İdare, görevden uzaklaştırma tedbirini uygulamakta takdir hakkına sahiptir. Ancak bu hakkını kullanırken başvuracağı keyfilik yargısal denetime tabidir. Bu nedenle görevden uzaklaştırma tedbiri, kamu yararı ve hizmet gereklerinin göz ardı edildiği, idari yargıda ispatlanarak iptal edilebilir. Kamu görevlilerinin görevleri dışında ve görevleri ile ilgili olmayan eylemlerinin hizmet yönünden sakınca oluşturması kaydıyla görevden uzaklaştırılabilmeleri mümkündür. Bu nedenle, görevle ilgili olmayan ceza soruşturmaları nedeniyle görevden uzaklaştırma hukuka uygundur.¹⁴¹

Görevden uzaklaştırmanın amacı, kesinlikle ilgili kamu görevlisinin cezalandırılması değildir. Bu amaçla görevden uzaklaştırma kararı alınmayacağı gibi ilgili memurda ceza veriliyor hissi uyandırılmamalıdır.¹⁴²

Anayasa Mahkemesine göre; ölçülülük ilkesin üç alt ilkesi bulunmaktadır. Bunlar; Başvurulan önlemin ulaşılmak istenen amaç için elverişli olmasını arayan 'elverişlilik ilkesi', başvurulan önlemin ulaşılmak istenen amaç bakımından zorunlu olup olmadığını arayan 'gereklilik ilkesi', ve başvurulan önlem ve ulaşılmak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade eden 'orantılılık' ilkesidir.¹⁴³

Görevden uzaklaştırma işleminin iki temel amacı vardır. Bunlardan birincisi kamu hizmetinin en iyi şekilde yürütülmesini temin etmektir. İdare, görevden uzaklaştırma kararı verirken kamu hizmeti kaygısı taşır. Kamu hizmetinin gereği gibi yerine getirilemeyeceğinden ciddi şekilde kaygı duyduğu için ilgili kamu görevlini görevinden uzaklaştırır. İkinci husus, ilgili kamu görevlisi hakkında yapılan soruşturmanın sağlıklı şekilde yürütülmesi ve delillerin kaybedilmesinin önlenmesidir.¹⁴⁴

Danıştay'ın yerleşmiş içtihadına göre, disiplin kurullarının kararları yargı kararı niteliğindedir.¹⁴⁵ Bundan bazı sonuçlar ortaya çıkar. Bunlar içinde

¹³⁹ Gözübüyük Şeref Yönetim Hukuku Turhan Kitabevi Ankara 1996 s. 214

¹⁴⁰ Taşkın s.304

¹⁴¹ Taşkın s. 306

¹⁴² Taşkın s. 307

¹⁴³ AYM, E 1988/50 K 1989/27 T 23.06.1989 www.Anayasa.gov.tr/kararlar Akt. Taşkın s.307

¹⁴⁴ Danıştay 5. Dairesi 2001/5605 E.K. 2007/4713 T. 28.11.2002 Akt. Taşkın s.314

¹⁴⁵ Danıştay Kararları Dergisi S.60 s.115 Akt. Gözübüyük s. 204

en önemlisi, disiplin kurullarının, disiplin konularını karara bağlarken yargılama yöntemlerine benzeyen bir yöntem uygulamaları ve memura savunma olanağı sağlamalarıdır. Disiplin kurullarının yapısı, memurlardan oluşması bu kurulun bir yargı yeri gibi hareket etmesini önleyen önemli bir eksikliklerdir.¹⁴⁶

NOTERLER hakkında verilecek disiplin cezalarından, Geçici olarak işten çıkarma: Noteri, sıfatı saklı kalmak şartıyla bir aydan altı aya kadar görevinden uzaklaştırmaktır. (Madde 126)

Disiplin cezalarına dair kararlar, kesinleşmedikçe uygulanmaz. (Madde 143) Ancak, geçici yasaklama, mahiyeti üzeri kesinleşmeden uygulanmama kuralının, en önemli istisnasıdır.

Geçmiş beş yıl içinde, Disiplin Kurulunca verilerek kesinleşmiş bir kararla para veya geçici olarak işten çıkarma cezalarıyla tecziye edilmiş olanlar Yönetim Kurulu üyesi seçilemezler. (Madde 171)

Noter Odası Yönetim Kurulu Başkanlığına ve yönetim kurulu asıl ve yedek üyeliğine seçilebilmek için noterliğe engel bir suçtan dolayı hakkında son soruşturma açılmasına karar verilmiş bulunmamak veya beş yıl içinde noterlik mesleğinde geçici olarak işten çıkarma cezası almış olmamak gereklidir. Başkan ve üyelerden birinin seçim devresi içinde kesinleşmiş bir geçici olarak işten çıkarma cezası ile tecziyesi halinde bu görevi kendiliğinden sona erer. (Madde 184)

Noterlerin geçici olarak işten çıkarma cezası almaları halinde, 34 üncü madde uyarınca elde edilecek gelir, Türkiye Noterler Birliğinin gelirleri arasındadır. (Madde 189)

Geçici bir süre işten ayrılmalarda vekalet, Noterlerin, tutuklanma, işten el çektirme ve geçici olarak işten çıkarma gibi sebeplerden dolayı geçici bir süre işlerinden ayrılmaları halinde görevleri, 33 üncü madde¹⁴⁷ uyarınca gördürülür.¹⁴⁸

¹⁴⁶ Gözübüyük s. 204

¹⁴⁷ Boşalan noterliğin vekaleten yönetimi: Madde 33 - Her ne sebeple olursa olsun boşalan birinci, ikinci veya üçüncü sınıf bir noterliği, atanan noter göreve başlayınca kadar o noterlikte çalışan ve stajının altı ay'ını tamamlamış olan stajyer, bu durumdaki stajyerler birden fazla ise kıdemlisi, o noterlikte bu durumda stajyer yoksa noter odasının uygun bulacağı ve görevlendireceği aynı durumdaki stajyer, bunlardan hiç birisi bulunmadığı takdirde o noterliğin başkâtibi, onun da engelli bulunduğu hallerde en kıdemli kâtibi vekaleten yönetir.

(Değişik:16/11/1989 - 3588/5 md.) Noterlikte bu işi görececek katip bulunmadığı takdirde, Cumhuriyet Savcılığının bildirmesi üzerine, adalet komisyonu tarafından atanacak yeterli bir adalet memuruna bu iş gördürülür. İşin yürütülmesinde yetersiz kaldığının denetimlerde belirlenmesi halinde vekil her zaman değiştirilebilir.

Yukarıdaki fıkralar gereğince noterliği yürüten görevliye, kendi aylık veya ücretinden az olmamak üzere, noter odası tarafından tayin olunacak ücret, noterlik gelirinden ödenir. Ancak, bu ücret noterliğin aylık safi gelirinin yarısından fazla olamaz.

(Değişik: 16/11/1989 - 3588/5 md.) Vekilin daire dışında bizzat yapacağı işlemlerden alınacak yol ödeneği dahil noterliğin, aylık gayri safi gelirinden, noterlik aidatı vekilin ücreti ve noterliğin diğer giderleri ayrıldıktan sonra kalanı, gelir ve giderin müfredatlı listesi ile birlikte en geç müteakip ayın on beşine kadar vekil tarafından Türkiye Noterler Birliğine gönderilir.

¹⁴⁸ Noterlik Kanunu

AVUKATLAR hakkında öngörülen İşten yasaklanma, Hakkında meslekten çıkarma cezasını gerektirebilecek mahiyette bir işten dolayı kovuşturma yapılmakta olan avukatın disiplin kurulu kararıyla, tedbir mahiyetinde işten yasaklanabilmesidir. (Madde 135)

Kararın verilmesinden önce ilgilinin dinlenmiş veya dinlenmek üzere çağrılmış olup da, belirtilen günde gelmemiş olması şarttır. Ancak, baroya bildirdiği büro adresine tebligat yapılamayan avukatın, ayrıca çağrılması ve dinlenmesi zorunlu değildir.¹⁴⁹

Disiplin kurulu, bu karara esas olacak delillerin hangi sınır dahilinde gösterilip inceleneceğini, istekle bağlı olmaksızın, serbestçe takdir eder.

Karar, hakkında kovuşturma yapılan avukata, gerekçesiyle birlikte tebliğ olunur ve bu karar, verildiği tarihte yürürlüğe girer. Ancak, karara karşı Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kuruluna itiraz olunabilir. İtiraz, kararın uygulanmasını durdurmaz. Bu husustaki itirazlar ivedilikle ve en geç bir ay içinde karara bağlanır. İtiraz yerinde görülürse, karar kaldırılır. İşten yasaklanma kararı, yargı organları ile sair mercilere, baro başkanlığı tarafından, derhal duyurulur. (Madde 153)

Disiplin kurulu kararlarına karşı, Cumhuriyet Savcısı ve ilgililer, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde, Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kuruluna itiraz edebilirler. (madde 157)

Birlik disiplin kurulu, disiplin davalarını, dosya üzerinde inceler. Ancak, işten veya meslekten çıkarma cezasına yahut işten yasaklanmaya dair kararların incelenmesi sırasında, ilgili avukatın isteği üzerine veya kendiliğinden, duruşma yapılmasına karar verebilir.

İşten yasaklanmanın zorunlu olduğu haller, Haklarında, meslekten çıkarma cezası verilen veya (x) 42 nci madde uyarınca geçici olarak görevlendirilmiş olup, yapılan işlerin ücretini iş sahibinden aldığı halde, aynı maddenin son fıkrası gereğince kabule değer bir sebep olmaksızın ilgili mercie ödememiş olan avukatların, işten yasaklanmaları zorunludur. Yukarıdaki fıkarda belirtilen işten yasaklanma sebeplerinin meydana gelmesinden itibaren, iki ay içinde disiplin kurulunca haklarında işten yasaklama kararı verilmeyen avukatlar, “Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulunun” doğrudan vereceği kararlar, işten yasaklanırlar. (Madde 154)

İşten yasaklanmanın hükümleri, İşten yasaklanmış olanlar, bu tarihten itibaren avukatlığa ait yetkileri, hiçbir şekilde kullanamazlar. Bu hüküm, avukatın eşi ile reşit olmayan çocuklarına ait işlerde uygulanmaz.

Birinci fıkrada yazılı yasağa aykırı hareket eden avukat hakkında, 135 inci maddenin 4 ve 5 inci bentlerinde yazılı cezalardan biri uygulanır.

Mahkemeler, resmi daireler işten yasaklanan avukatları kabul etmemekle görevlidirler. (Madde 155)

¹⁴⁹ Bu düzenlemeye katılmak olanaksızdır. Herhangi bir şekilde ve Avukatın kusuru olmadan tebligatın yapılamamış olması halinde, ilgili üyeye, kendi Barosu tarafından telefon, faks veya diğer elektronik haberleşme araçları ile ulaşılması son derece mümkün ve hatta etğe uygun olacaktır.

İşten yasaklanma kararının kaldırılması, İşten yasaklanma kararı; kovuşturmanın durdurulmuş veya avukatlığa engel olmayan bir ceza verilmiş olması hallerinde, kendiliğinden kalkar.

İşten yasaklanma kararı, bu kararın verilmesine esas olan hal ve şartların bulunmadığı veya sonradan kalktığı sabit olursa, disiplin kurulu tarafından kaldırılır.(Madde 156)¹⁵⁰

VETERİNERLER hakkında öngörülen disiplin cezalarından, Meslek icrasından geçici olarak men cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

a) Görev yaptığı bölgenin odasına kayıtlı olmadan, veteriner hekimlik mesleğini icra etmek,

b) Çıkar sağlamak amacıyla, bilerek, usule uygun olmayan tedavi yapmak veya ekonomik kayba yol açmak,

c) Duyurulması zorunlu hayvan hastalıklarının, ilgili kurumlara bildirilmesine kayıtsız kalmak,

d) Salgın hayvan hastalıklarıyla savaşta uyulması gereken kuralları yerine getirmemek,

e) Hayvanlara eziyet etmek,

f) İnsan sağlığını tehdit eden hayvansal gıdaların üretimi, korunması ve tüketimi sürecinde görevini savsaklamak.(Madde 8)¹⁵¹

TABIPLERde Haysiyet Divanı, evrakı kendisine tevdi edilen azaların fiil ve hareketlerinin mahiyetine göre inzibati cezalardan, 15 günden 6 aya kadar geçici olarak sanat icrasından men cezasını verebilir.(Madde 39),

Bir mıntıkada, üç defa sanat icrasından meni cezası almış olanlar, o mıntıkada çalışmaktan men edilebilirler.

Memur olsun, serbest olsun Yüksek Haysiyet Divanı kararı ile geçici olarak sanat icrasından men edilen azalar, hiçbir suretle sanatlarını icra edemeyecekleri gibi, hasta kabul ettikleri yerler de kapatılır.

Bu karar, ilgililerce bilinmek üzere Sağlık ve Sosyal Yardım Vekaletince münasip görülecek yollarla ilan olunur ve tatbiki sağlanır.

Sanat icrasından meni müddetince, memur azaların memuriyetleri ile ilgili vazifelerine hanel gelmez.(Madde 49) Düzenleme, tababet ilmi, Doktorluk sanatı ile ilgili etik kuralları düzenleme altına almaktadır. Tabibin, Doktorluk mesleği harici idari görevi, farklı bir kulvar ve farklı bir disiplin müeyyidesi mevzuatına (657 sayılı DMK) tabidir. Örneğin, herhangi bir devlet hastanesinde Baştabip olan Doktor, Doktorluk mesleğinden geçici olarak yasaklanması halinde, her ne kadar Doktorluk mesleğini icra edemez ise de, idari görevi olan Baştabipliğe devam edebilecektir.¹⁵²

¹⁵⁰ Avukatlık Kanunu

¹⁵¹ Türk Veteriner Hekimleri Birliği Veteriner Hekim Odaları Soruşturma, Yargılama Yöntemleri Ve Veteriner Hekimlik Disiplin Yönetmeliği

¹⁵² Ancak, Doktorun mesleğini icra etmesine geçici olarak mani olan eylemi,, aynı zamanda 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca da açığa alınmayı gerektirmekte ise, bu durumda Devlet Memurları Disiplin Kurulu açığa alma işlemini, idari görevler için de, yerine getirebilecektir.

Yuarıdaki madde hükmüne göre sanat icrasından menedilen tabip ve diş tabipleri, kati karara rağmen sanatlarını yaparlarsa, Haysiyet Divanınca ayrıca (100) liradan (1000) liraya kadar¹⁵³ para cezasına çarptırılır.

Haysiyet divanları, bu cezaların verilmesinde sıra gözetmeksizin geniş takdir hakkını kullanırlar.

MUHASEBECİLERde Disiplin Cezası Türlerinden, Geçici olarak mesleki faaliyetten alıkoyma: Meslek mensubunu, mesleki sıfatı saklı kalmak koşuluyla altı aydan az, bir yıldan fazla olmamak üzere, mesleki faaliyetten alıkoymadır.(Madde 4)

Geçici olarak mesleki faaliyetten alıkoyma cezası aşağıdaki hallerde uygulanır:

a) Üç yıllık bir dönem içinde kınama cezası gerektiren hallerin ve eylemlerin yinelenmesi,

b) Çalışanlar listesinde kayıtlı bulunan meslek mensuplarınca sahip olunan ünvanla Kanunun 2 nci maddesinde yer alan işlerin yürütülmesi amacıyla gerçek ve tüzel kişilere bağlı ve onların işyerlerine bağımlı olarak açık veya gizli hizmet sözleşmesi ile çalışılması,

c) Meslek mensuplarınca, mesleği yapmaları yasaklanmış kişilerle işbirliği yapılması,

d) Ticari faaliyet yasağına uyulmaması,

e) Meslek mensuplarınca, beyanname ve bildirimlerin imzalanması ve denetimi ile ilgili yasal düzenlemelerdeki ilke ve kurallarla, ilan olunmuş norm ve standartlara kasten aykırı davranılması veya beyanname imzalama yetkisinin kasten gerçeğe aykırı olarak kullanılması,

f) Yeminli Mali Müşavirlerce, tasdike ilişkin yasal düzenlemelerdeki ilke ve kurallarla, ilan olunmuş norm ve standartlara kasten aykırı davranılması veya tasdik yetkisinin kasten gerçeğe aykırı olarak kullanılması.(Madde 7)

Disiplin Cezalarının Uygulanması, Disiplin cezaları kesinleşme tarihinden itibaren ilgili oda yönetim kurulu başkanlığınca uygulanır. Oda disiplin kurulu kararlarının birer onaylı örneği, karar tarihinden itibaren 30 gün içerisinde Birlik Disiplin Kurulu Başkanlığına gönderilir.

Uyarma ve kınama cezaları hariç diğer disiplin cezaları; Maliye Bakanlığı ile diğer ilgili kurum ve kuruluşlara duyurulur. Duyuru yapılan ilgili kurum ve kuruluşlar gerekli önlemleri alırlar. *Geçici olarak mesleki faaliyetten alıkoyma*, meslekten çıkarma ve yeminli sıfatını kaldırma cezaları; Resmi Gazete ve yöresinde uygun araçlarla ilan olunur. Disiplin cezaları, meslek mensubunun dosyasında saklanır.

Geçici olarak mesleki faaliyetten alıkoyma, meslekten çıkarma veya yeminli sıfatının kaldırılması cezasını alan meslek mensubu; elindeki işlerini, cezanın kesinleşme tarihinden itibaren 60 gün içerisinde, bağlı bulunduğu odaya teslim eder. Oda bu iş veya defter ve belgeleri, iş sahiplerine geri verir. İş sahiplerinin isteği halinde; Oda yönetim kurulunca görevlendirilecek bir meslek mensubuna, bu iş veya defter ve belgeler teslim edilir.

¹⁵³ Para cezaları dönemsel olarak değişikliğe uğramakta olup, takip edilmesinde zaruret bulunmaktadır.

Uyarma ve kınama cezaları dışındaki, geçici olarak mesleki faaliyetten alıkoyma, yeminli sıfatının kaldırılması ve meslekten çıkarma cezalarının, bu Yönetmeliğin 29 uncu maddesine göre kesinleşmesinden sonra Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirler iş kabul edemez ve mühür kullanamazlar. Bu konuda odalarca Maliye Bakanlığı ile diğer ilgili kurum ve kuruluşlara bildirim yapıldıktan sonra, önlem olarak Yeminli Mali Müşavirin mühürlerinin, Serbest Muhasebeci ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin ise ruhsatlarının geri alınması sağlanır.(Madde 12)

Disiplin Cezaları İle İlgili Yasaklara Uymama, Meslekten çıkarılanlar, yeminli sıfatı kaldırılanlar ve geçici olarak mesleki faaliyetten alıkonulanlar; bu yasakların gereklerini derhal yerine getirirler. Bu gerekleri yerine getirmeyenler hakkında odalar veya Birlik tarafından Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulur.(Madde 13)

Ceza Kovuşturmasının Disiplin Cezalarına Etkisi ve Meslek Mensupları Hakkında Tedbir Kararı Verilmesi, Fıili, ceza davasına konu olsun veya olmasın hakkında "Geçici Olarak Mesleki Faaliyetten Alıkoyma" veya "Meslekten Çıkarma" cezasını gerektirecek nitelikte bir eylemden dolayı kovuşturma yapılan meslek mensubu; ilgili oda yönetim kurulunun isteği ve bu isteğin disiplin kurulunca uygun görülmesi veya disiplin kurulunun gerekli gördüğü hallerde, son karar verilene kadar, *tedbir niteliğinde geçici olarak mesleki faaliyetten alıkonulabilir*.(Madde 30) ¹⁵⁴

MİMAR VE MÜHENDİSLER hakkında, disiplin cezası gerektiren fiil ve haller tespit edildiğinde, 15 günden 6 aya kadar serbest meslek uygulamasının yasaklanması, cezası verilebilir.(Madde 4)¹⁵⁵

Meslek uygulamasının yasaklanması cezası: İlgilinin geçici bir süre için mühendislik ya da mimarlıkla ilgili bir işte çalışma yapmasının yasaklanması ve üyelik haklarının bu süre içinde kullandırılmamasıdır. Yasaklama süresi 15 (on beş) günden az 6 (altı) aydan çok olamaz. Sürenin verilmesinde, asgari süre göz önünde bulundurulur, ancak aynı olaydaki birden fazla etkenin bulunması durumunda, ceza ağırlaştırılır. Aynı suçun tekrarı durumunda, ceza bu kez iki katı olarak uygulanır.¹⁵⁶ (Madde 9)

Serbest meslek uygulamasından yasaklama cezaları aşağıdaki durumlarda verilir:

- a) Para cezasıyla cezalandırılmış bir suç, bilinçli olarak yinelemek,
- b) Kişisel ya da bir grup adına çıkar sağlamak için mesleğini bilime ve meslek tekniğine aykırı biçimde uygulayarak kamuya, halka, üçüncü şahıslara zarar vermek,
- c) Temelsiz suçlamalarla mesleği, meslek mensuplarını ya da Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Odalar ya da bunların alt birimlerini kamuoyunda küçük düşürmek ya da etkinliklerini engellemek.

¹⁵⁴ Serbest Muhasebecilik,Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Disiplin Yönetmeliği

¹⁵⁵ Mimarlar Odası Onur Kurulu Yönetmeliği (16-17 Nisan 2004 tarihli 39. Olağan Genel Kurulda kabul edilmiştir.)

¹⁵⁶ Bu husus tekerrür başlığı altına işlenmiştir

Daha önce meslek uygulamasının yasaklaması cezasıyla cezalandırılmış olan ve aynı nitelikte suçu bilinçli olarak yineleyen meslek topluluğuna zarar vermeyi sürdürerek meslek topluluğuna kazanılamayacağına kanaat getirilen üyeye, Odadan ihraç cezası verilir.(madde 10)¹⁵⁷

DİŞHEKİMLERİne verilen disiplin cezalarından, Meslek uygulamasından geçici olarak yasaklanma: Oda bölgesinde, bir aydan altı aya kadar serbest meslek uygulamasından alıkonmadır.(madde 44)

Oda bölgesinde, iki defa serbest meslek uygulamasından alıkonma cezası alanlar, Oda bölgesi içinde serbest meslek uygulamasından sürekli olarak alıkonurlar.

Yasaklara ve bildirim mecburiyetine uymayanlar, Bu Kanunun 17 nci maddesinin dördüncü fıkrası ile 42 nci maddesinin birinci ve dördüncü fıkralarındaki hükümlere uymayanlar, ağır para cezası ile cezalandırılırlar.(Madde 46)¹⁵⁸

VI- SAVUNMA HAKKI VE DURUŞMA

A) Savunma Hakkı

*Eczacılar*dan Savunmaları istenir. Yapılan tebligata *on beş gün içinde* cevap vermeyen üyenin evrakı doğrudan doğruya, cevap verenlerinki savunmalarıyla birlikte, haysiyet divanına gönderilir.

Tabiplerden Tıpkı Eczacılar gibi savunmaları istenir. Yapılan tebligata *on beş gün içinde* cevap vermeyen üyenin evrakı doğrudan doğruya, cevap verenlerinki savunmalarıyla birlikte, haysiyet divanına gönderilir.

Avukatlar Hakkında yapılacak kovuşturmalarda, isnat olunan hususun avukata açıkça ve yazılı olarak bildirilmesi, yazılı savunmasının istenmesi ve bu savunma için *en az on günlük bir süre* tanınması zorunludur.

Şikayetli avukatın üstlendiği işten dolayı mahkemeye yatırılması gereken harç ve masrafları müvekkiline bildirme yükümlülüğünü yerine getirmediği ve bu neden ile davanın açılmamış sayılmasına neden olduğu görüşü ile açılan disiplin kovuşturması sonunda, Baro Disiplin Kurulu'nca eylemi sabit görülerek disiplin cezası tayin edilmiştir.

Şikayetli avukat Baro Disiplin Kurulu'ndaki savunmasını duruşmalı yapacağını ve savunma tanıkları olduğunu belirtmesi üzerine Baro Disiplin Kurulu'nca şikayetli avukata duruşma günü olarak 14.03.2002 tarihi bildirilmiştir.

Duruşma gününü bildiren tebligatın şikayetli avukata 11.03.2002 tarihinde yapılması üzerine, şikayetli avukat 13.03.2002 tarihinde Kadıköy ve Tuzla Mahkemelerinde 2002/775 ve 2001/507 esas sayılı davaları olduğunu, 14.03.2000 tarihinde de İzmir'de okuyan kızının hastalığı sebebi ile İzmir'de bulunması gerektiğini belirterek Baro Disiplin Kurulu'na mazeret bildirmiştir.

Baro Disiplin Kurulu'nun 14.03.2002 tarihli duruşmada şikayetlinin hastalığını teyit eden rapor sunmadığını gerekçe göstererek mazereti kabul etmediği anlaşılmıştır.

¹⁵⁷Türk Mühendis Ve Mimar Odaları Birliği Disiplin Yönetmeliği

¹⁵⁸ Türk Dış Hekimleri Birliği Kanunu Kanun Numarası: 3224 Resmi Gazete Tarih: 25.6.1985; Sayı: 18792

Baro Disiplin Kurulu'nun şikayetlinin mazeretini kabul etmemesi yerinde görülmemiştir. Zira duruşma gününü belirten davetiye, duruşmanın yapılacağı tarihten üç gün önce (11.03.2002 günü) tebliğ edilmiş olup, bu kısa süre içinde avukatın önceden planladığı işlerini ayarlayıp duruşmaya katılmasının mümkün olmayabileceği düşünülmelidir. Kaldı ki, Şikayetli İstanbul Kadıköy ve Tuzla Mahkemelerindeki davalarının dosya numaralarını da bildirmiştir. Ayrıca, kızının hastalığı nedeniyle İzmir'de olması gerektiğine ilişkin mazeretin raporla belgelenmediği nedeniyle bir defaya mahsus olmak üzere kabul edilmemiş olması da doğru bulunmamıştır.

Avukatlık Yasası'nda duruşmaya çağrı yazısının tebliği ile duruşma tarihi arasında ne kadar süre olması gerektiği hakkında açıklık olmamakla birlikte, bu hususta yasanın 137.maddesi hükmünün kıyasen uygulanması ve en az on günlük bir sürenin tanınması hakekaniyete uygun ve makul bir çözüm olarak kabul edilmelidir.

Bu durumda mazeretin kabul edilmemiş olması savunma hakkının kısıtlanması sonucunu doğuracağından, şimdilik için esasına girilmeden kararın bu nedenle bozulması gerekmektedir.

Sonuç olarak, itirazın yukarıda açıklanan nedenle kabulü ile, şikayetli avukata çağrı kağıdı gönderilmesi, incelemenin duruşmalı olarak yapılması ve oluşacak duruma göre bir karar verilmesi için Antalya Barosu Disiplin Kurulu'nun "kınama" cezası verilmesine ilişkin kararının bozulmasına, oybirliği ile karar verildi¹⁵⁹

Noterler hakkında yapılacak disiplin kovuşturmalarında, isnat olunan hususun ilgiliye açıkça ve yazılı olarak bildirilmesi, yazılı savunmasının istenmesi ve bu savunma için en az on günlük bir süre tanınması zorunludur.

Serbest Mubasebeci, Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlerden Savunması alınmadan, disiplin cezası verilemez. Yetkili disiplin kurulunun, 15 günden az olmamak üzere bildirim hükümlerine göre verdiği süre içinde savunma yapmayanlar; savunma hakkından vazgeçmiş sayılırlar.

Dışbekimlerinde savunmaları alınmadan disiplin cezası verilemez. Tebligata rağmen onbeş gün içinde savunmasını yapmayanlar, savunma hakkından vazgeçmiş sayılırlar.

Mimar ve Mühendisler Haklarındaki iddialar tebliğ edilir ve tebliğinden itibaren 15 gün içinde kendilerinden yazılı açıklamada bulunmaları istenir.

Veteriner Hekimler soruşturmaya neden olan konu açık ve anlaşılır bir şekilde, yazılı olarak "iadeli taahhütlü mektupla" bildirir ve Kanunun 34 üncü maddesi uyarınca, 30 gün içinde yazılı savunması istenir. Bu süre içerisinde savunmasını vermeyen kişi, savunma hakkından vazgeçmiş sayılır.

Görüldüğü üzere, bütün meslek örgütlenmelerinde disiplin soruşturması yapılan üyenin savunması alınmakta, haklarındaki iddialar yazılı, açık ve anlaşılır şekilde kendilerine tebliğ edilmekte ve tebligattan itibaren 10 ile 30 gün arasında değişen savunma süreleri tanınmaktadır. Bu konuda, en uzun savunma süresi 30 gün ile, Veteriner Hekimlere tanınmıştır. 10 gün ve 30 gün arasındaki sürenin, savunma yapılabilmesi bakımından makul olduğu, söylenebilir.

¹⁵⁹ T.09.05.2003 E.2003/42 K.2003/147* Duruşma tebligatı * Mazeret (Av.K.m.137)

İlgili cevap süresinde savunmasını yapacak üye ya tüm delillerin bildirmeli ya da delillerinin temin edilebileceği yerleri ve delilin mahiyetini açıklamalıdır. Her ne kadar yargılama ceza yargılamasını andırsa ve delillerin her aşamada bildirilebileceği düşünülse de, cevap sürelerinin geçirilmesinden sonra ibraz edilen deliller iddianın veya savunmanın genişletilmesi yasağı ile karşılaşabilmektedir. Örneğin AYİM 1995 yılında verdiği ‘Devlet Memurluğundan çıkarılma cezasıyla cezalandırılmasında hukuka aykırı bir yön bulunmadığı gibi, cevap verme süresi dışında ibraz ettiği rapora da, iddianın genişletilmesi yasağı karşısında itibar edilemez.’¹⁶⁰ kararı ile, sonradan verilen raporun değerlendirmeye alınmadığı belirtmiştir.

Davacı subaya savunması alınmadan disiplin amirince verilen uyarı yazısı ile uyarı cezası arasında hukuki sonuçları bakımından bir fark bulunmadığından, anılan uyarı yazısı yoklukla maluldür.¹⁶¹

Disiplin cezalarında savunma yazılı olarak alınabileceği gibi sözlü olarak da alınabilir.¹⁶²

Savunma hakkı tanınmaksızın tesis edilen disiplin cezası, şekil unsuru yönünden ağır ve apaçık hukuka aykırı bulunduğu için hükümünde sayılması gerekir.¹⁶³

Savunma hakkı tanınmadan verilen disiplin cezası ağır ve apaçık hukuka aykırı olduğundan yoklukla maluldür.¹⁶⁴

Meslek mensubuna savunma hakkının tanınması, doğaldır ki, savunma hakkının en detaylı şekilde açıklanmasının yapıldığı Ceza Muhakemeleri Kanunumuza atıf yapılmasını gerektirmektedir. Her ne kadar, soruşturma disipliner bir nüveye sahip ise de, kimi zaman ceza yargılamasından çok daha ağır müeyyidelerin yaşama geçtiği sonuçları açısından düşünülünce, üyenin gerek Ceza Muhakemeleri Kanunu’nun, gerek İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinin ve A.İ.H.M. içtihatları ile belirlenmiş standartlarının ve gerekse de diğer mevzuat ve Uluslararası Sözleşmelerdeki, savunmaya ilişkin haklarından faydalandırılmamasının, makul bir gerekçesi olamaz. Bu itibarla, bahis konusu savunmaya ilişkin hakların, niteliğine uygun düştüğü oranda, ki örneğin C.M.K.’da gözaltı, yakalama veya tutuklanmaya ilişkin birey haklarının, bu tür soruşturmalarda tatbiki mümkün değildir, disiplin soruşturmasında uygulanmaması, verilecek mahkumiyet kararında mutlak hukuka aykırılık ve bozma nedeni olacaktır. C.M.K.’da yer alan, disiplin soruşturmasının niteliğine uygun düştüğü oranda, bu haklar ‘üyeye, yüklenen suçun anlatılması; müdafii seçme hakkının bulunduğu ve onun hukukî yardımından yararlanabileceğinin, müdafii ifade veya sorgusunda hazır bulunabileceğinin, bildirilmesi; müdafii seçecek durumda olmadığı ve bir müdafii yardımından faydalanmak istediği takdirde, kendisine baro tarafından bir müdafii görevlendirilebileceği; yüklenen suç hakkında açıklamada bulunmamasının kanunî hakkı olduğu; şüpheden kurtulması için somut delillerin toplanmasını isteyebileceğinin

¹⁶⁰ AYİM 1. Dairesi T.22.11.1995 E 1995/352 K 1995/929 Akt. Taşkın

¹⁶¹ AYİM 2. Dairesi T.25.06.2001 E 2000/493 K 2001/562 Akt. Taşkın

¹⁶² AYİM 3. Dairesi T.03.10.2003 E 2003/150 K 2003/82 Akt. Taşkın

¹⁶³ AYİM 3. Dairesi T.28.01.2004 E 2003/151 K 2004/159 Akt. Taşkın

¹⁶⁴ AYİM 3. Dairesi T.21.10.2004 E 2003/21 K 2004/1570 Akt. Taşkın

hatırlatılması ve kendisi aleyhine var olan şüphe nedenlerini ortadan kaldırmak ve lehine olan hususları ileri sürmek olanağının tanınmasıdır.¹⁶⁵ Yine C.M.K. yorumunca, ‘üyenin beyanı, savunmasının alınmasında, özgür iradesine dayanmalıdır. Bunu engelleyici nitelikte kötü davranma, işkence, ilâç verme, yorma, aldatma, cebir veya tehditte bulunma, bazı araçları kullanma gibi bedensel veya ruhsal müdahaleler yapılamaz; Kanuna aykırı bir yarar vaat edilemez; Yasak usullerle elde edilen ifadeler, rıza ile verilmiş olsa da delil olarak değerlendirilemez, demektir. Maddenin 4. fıkrasında, Müdafî hazır bulunmaksızın kollukça alınan ifade, hâkim veya mahkeme huzurunda şüpheli veya sanık tarafından doğrulanmadıkça hükme esas alınmaz,¹⁶⁶ ifadesi kullanılmış ise de, kanımca bunu, üyeye özellikle kendisine Avukat atanması konusunda yasal haklarının hatırlatılmaması durumunda, Avukatsız alınan ifadesinin karara esas alınamayacağı şeklinde anlamak, gerekmektedir. ‘Özgürlüğünden mahrum edilmek söz konusu ise, ilke olarak adaletin tecellisi için yasal temsilci bulundurulmalıdır.’¹⁶⁷ Bir sanığın ücretsiz avukat yardımına hak kazanması iki koşula bağlıdır. Öncelikle sanığın avukata ödeme yapacak yeterli maddi gücü olmaması gerekir. İkinci koşul da ücretsiz avukat sağlanmasının adaletin selameti için gerekli olmasıdır.¹⁶⁸

B) Duruşma

Savunmaya ilişkin, yine en önemli haklardan birisi, duruşma isteme hakkıdır. C.M.K. ve diğer Uluslararası Sözleşmelerin tanıdığı hakların bir kısmını üyeye tanır ve hatta bunu bizzat Mesleki Örgütlenme Kanunları ve Disiplin Yönetmelikleri ile kabul eder isek, zorunlu olarak temel savunma argümanı olan duruşma hakkının da üyeye tanınması gerekir. Aksi halde, savunma hakkının hayalden öte anlam taşımayacağı muhakkaktır. Üyeye duruşma hakkının tanınması ise, spontane duruşma standartlarını ve öze sirayet eder şekilde şekli formu belirleme sorununu ortaya çıkarır ki, C.M.K. ve Ceza yargılaması ile A.İ.H.M. içtihatları ile 6. madde standartlarını kabul etmekten başka çare ve daha iyi bir yol olamaz. Bu itibarla, özellikle savunmasını gerçekleştiren üyenin, duruşma hakkından feragat etmesi söz konusu değil ise, talebi üzerine veya yasanın zorunlu kıldığı her durumda duruşma açılması, kaçınılmazdır.

Duruşma o derece önem taşır ki, ‘A.İ.H.M. disiplinle ilgili bir kurumda hiç açık duruşma yapılmadığı takdirde, tıbbi *temyiz mercii*ndeki duruşmanın açık olarak yapılmasının bu durumu düzeltmediğini...’¹⁶⁹ belirtmektedir.

¹⁶⁵ Kanun No. 5271 Kabul Tarihi : 4.12.2004 CEZA MUHALEMESİ KANUNU madde 147

¹⁶⁶ Kanun No. 5271 Kabul Tarihi : 4.12.2004 C.M.K madde 148

¹⁶⁷ Benham Birleşik Krallığa karşı 10 Haziran 1996 61. paragraf Akt. Nualla Mole- Catharina Harby s.18

¹⁶⁸ Nualla Mole- Catharina Harby s.56

¹⁶⁹ Diennet Fransaya karşı 26 Eylül 1995, 34 paragraf (Nualla Mole ve Catharina Harby A.İ.H.S.’nin uygulanmasına ilişkin kılavuz Adil Yargılanma Hakkı s.19)

Duruşma neden önemlidir ? ‘Duruşma herkesin gözü önünde yapılır; açıktır. Eğer kanıtama işlemi kapalı duruşmalarda yapılırsa, esasen o rejimin ve yargılamanın adları değişir. Açıklık da yetmez. Duruşmada, kanı yargısını oluşturacak makamlar, kanıt kaynaklarıyla (tanıklar, belgeler, bilirkişiler vb.) yüzyüze gelirler, doğrudan doğruya ilişki kurarlar. Bu kaynakların sergiledikleri durumlar, açık duruşmada yüksek sesle (sözlülük) tartışılır. Bu tartışmayı izleyen ve olayın varlığı, yokluğu, var ise onun kim tarafından gerçekleştirildiği konularında kanı yargısına varacak yargıçlar, tutanaklara göre değil, böyle yapılan bir duruşmadaki izlenimlere göre kanı oluştururlar. Tersisi durumda yargılamanın ilkeleri bir yana itilmiş; terlemeyen, kekelemeyen, cansız tutanaklara göre karar verilmiş olur.’¹⁷⁰

Yukarıda da belirtildiği üzere, üyeye duruşma hakkını tanımak, zorunlu olarak duruşma standartlarını da tanımak olur ki, gizli, kapalı duruşmaların öngörülmesi, duruşma hakkının özünü yok saymaktır. Hukuk devletinin, şeffaf demokrasinin gereği budur ve yüzyıllar önce keşfedilmiş, yargılamanın en önemli nüvesi açık duruşma hakkının, disiplin soruşturmalarında lüks addedilmesi veya bizzat bir kısım hükümlerle üyelere tanınmaması, gizli yapılacağına belirtilmesi, bizi savunmanın temel direğinin yok addedildiği bir hükme ulaştırır. Bu hükmün ise, mutlak hukuka aykırılık taşıdığı açıktır.

Örneğin Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Mensuplarına Uygulanacak Disiplin Cezaları Yönetmeliği Madde 22, Noterlik Kanunu Madde 133, Avukatlık Kanunu Madde 144, üyeye duruşma hakkı tanır iken, *duruşmanın gizli olmasını, emredici bir düzenleme ile getirmiştir*. Kimi meslek örgütlerinde ise, duruşma hakkından ya hiç bahsedilmemiş ya da, yukarıda olduğu üzere açıklık hakkının ihlal edileceği nitelikte düzenlemeler gerçekleştirilmiştir.

A.İ.H.S., herkese gerek medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalar, gerek cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda açık bir duruşmada karar verilmesi hakkını garanti eder. Yine, 6. madde genel ahlak, kamu düzeni ve ulusal güvenlik yararına, küçüklerin korunması veya davaya taraf olanların özel hayatlarının gizliliği gerektirdiğinde veya davanın açık oturumda görülmesinin adaletin selametine zarar verebileceği bazı özel durumlarda, mahkemenin zorunlu göreceği ölçüde, duruşmalar dava süresince tamamen veya kısmen basına ve dinleyicilere kapalı olarak sürdürülebilir, denmektedir.¹⁷¹

Adli kurumların baktığı davaların 6. madde (1)de söz edilen kamusal niteliği davacıları adaletin *gizlice, kamuoyu denetimi olmaksızın idaresine karşı korur; ayrıca, gerek üst gerekse alt mahkemelere güvenin devamını sağlayan bir yöntemdir*. Adaletin idaresini görünür kılarak kamuya açmak 6.madde (1)in hedeflerinden birinin, yani adil yargılamanın başarılmasına katkıda bulunarak, Sözleşme

¹⁷⁰ Selçuk, Sami Karşıoyların Turhan Kitabevi Ankara 2001 s.91

¹⁷¹ Nualla Mole ve Catharina Harby s.18

kapsamında tüm demokratik toplumların temel ilkelerinden biri olan bu garantiyi sağlar¹⁷²

Duruşmasız olaya ilişkin kanı yargısı oluşturanın sakıncaları saymakla bitmez:

1) Bir kere daha kötü araçlara, olanaklara sahip olanın ya da olmayanın yargısı, duruşma laboratuvarında daha yetkin araçlar ve olanaklarla donatılanın yargısı yerine geçer. Yargıladığın oranda daha sonuç çıkar: *'tantum judicatum, quouantum conclusum'* hukuk/mantık kuralı dışlanmış, çiğnenmiştir.

2) Adli yanılğı olasılığı artar.

3) Kendi olay/kanı yargılarının değersizleştiğini gören ilk derece (olay) yargıçları ciddi duruşma yapmazlar.¹⁷³

C.M.K. md. 182/(1) Duruşma herkese açıktır. (2) Genel ahlâkın veya kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı hâllerde, duruşmanın bir kısmının veya tamamının kapalı yapılmasına mahkemece karar verilebilir.

Görüldüğü üzere açık duruşma hakkı, gerek CMK gerek A.İ.H.S. ve gerekse de madde 6 ile A.İ.H.M. içtihatlarının zorunlu kıldığı, bir yargılama unsurudur. *Duruşmanın açıklığı kural, kapalılık ise istisnadır.*

T.C. Anayasası madde 36, Herkesin, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile *adil yargılanma hakkına* sahip olduğu belirtmektedir. Yine A.İ.H.S. madde 6 nizaların açık olarak görülmeyi isteme hakkından bahsetmektedir. A.İ.H.M. içtihatları da, yukarıda belirtildiği üzere, açıklığı zorunlu addetmektedir. Yine T.C. Anayasası madde 90. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin *milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır*, demektedir.

Ortaya 2 ihtimal çıkmakta. Eğer üyenin duruşma istemi kurul tarafından reddedilir ise, yargılamanın C.M.K., A.İ.H.S. madde 6 ve T.C.Anayasası madde 36 bağlamında adil olmadığından bahsedilir. Duruşmanın, açık yapılmasının spontane gerçekleşmemesi halinde de, aynı sonuca ulaşılabilir. Ancak, Avukatlık Kanunu madde 144 benzeri, duruşmanın gizliliği bir yasa ile hükümlendirilmiş ise, Anayasa madde 90 uyarınca üstün norm olan A.İ.H.Sözleşmesi madde 6, onun ayrılmaz parçası A.İ.H.M. içtihatları uygulanmalı ve duruşma açık yapılmalıdır. Yine hükmün, Anayasa madde 36'ya aykırılığı nedeni ile, somut norm denetimi uyarınca, Anayasa Mahkemesine iptal başvurusunda bulunulabilir.

Açık duruşmanın, mesleki itibarı zedeleyebileceği veya iş sahiplerinin gizli kalması gereken sırlarını, bilgilerini ifşa edebileceği; bu amaçla duruşmaların kapalı yapılmasının hüküm altına alınmasını uygun olabileceği iddiası, farklı kulvarda tartışılması gereken, ancak kural olarak duruşmaların

¹⁷² Axen Federal Almanya Cumhuriyetine karşı 8 Aralık 1983 25. paragraf Nualla Mole ve Catharina Harby s.19

¹⁷³ Selçuk s.103

açıklığı ilkesinden yasal anlamda feragat edilmesini gerektirmeyecek nitelikte, bir iddia olabilir. Duruşmanın kapalı olmasını üyenin istemesi halinde, duruşma açıklığı ve bizzat duruşma hakkından feragat etme kurumsal yapısı devreye girer ki, bireyin menfaatlerinin de ötesinde, kamusal bir menfaate ve hukuk devletinin gereğine işaret eden açık duruşma hakkından feragatin, açık duruşma işleminden sarfınazar edilebilecek unsurlara sahip olup olmadığı ayrıca irdelenmelidir. Bu irdeme ise, araştırma konumuzu aşar boyuttur.

VII- DİSİPLİN SORUŞTURMASI VE CEZALARINDA ZAMANAŞIMI

Ceza hukukunda; suçun işlenmesi veya hükmün kesinleşmesinden itibaren belirli bir sürenin geçmesi, devletin ceza ve infaz ilişkilerini devam ettirmesindeki sosyal yararın kaybolmasını sonuçlar. İşte belirli bir sürenin geçmesinin devletin cezalandırma yetkisini ortadan kaldırmasına zamanaşımı denir.¹⁷⁴ Suç işlendikten sonra belirli bir sürenin geçmesi halinde, Devlet kovuşturmada veya tespit edilmiş bulunan cezanın infaz edilmesinde, daha değişik bir ifade ile Devlet ceza verme hakkının gerçekleştirilmesinde bir yarar görmeyebilir.¹⁷⁵

Ceza kanununda zamanaşımı iki ayrı kurum olarak düzenlenmiştir. Dava zamanaşımı ve ceza zamanaşımı. Her iki kurumun da ayrı ayrı incelenmesinde fayda vardır.

A) Dava Zamanaşımı

Belli sürenin geçmesi nedeniyle kamu davasının açılmaması veya açılmışsa, davaya devam olunmayarak düşürülmesi sonucunu doğuran zamanaşımıdır.¹⁷⁶ Suçun işlendiği tarihten itibaren belli bir zamanın geçmesi durumunda, sanık hakkında kovuşturma işlemlerine devam edilmesine engel olan zamanaşımına, yeni TCK'nda benimsenen (m.66) kavram olarak, '*dava zamanaşımı*' denmektedir. Dava zamanaşımı, işlenen suçun cezalandırılabilirliğini ortadan kaldıran bir sebep niteliği taşımaktadır. İşlenen fiil, dava zamanaşımının dolmasına rağmen, hukuken tasvip edilmeyen bir fiil ve dolayısıyla, suç olma özelliğini muhafaza eder. Ancak, izlenen suç siyaseti gereğince, bir suçun işlendiği tarihten itibaren belli bir zamanın geçmesi durumunda bu suç açısından cezalandırılabilirlik niteliği artık ortadan kalkmış kabul edildiği için, Devlet, suçu işleyen, suçu işlediğinden şüphelenilen kişi hakkında kovuşturma işlemlerinin yapılmasına devam edilmesinden sarfınazar etmektedir.¹⁷⁷

¹⁷⁴ Demirbaş, Timur Ceza Hukuku Genel Hükümler Seçkin Yayınevi Ankara 2002 s. 623 Akt. Taşkın, s. 145

¹⁷⁵ Ayhan s. 666

¹⁷⁶ Centel, Nur Türk Ceza Hukukuna Giriş Beta Yayınevi İstanbul 2001 s.659 Aktarma Taşkın s. 145

¹⁷⁷ Özgenç, İzzet Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi Genel Hükümler Seçkin Yayınevi Ankara 2005 s. 744

Özellikle, ceza yargılamasının sonucunun bekletici mesele yapılmasını veya ceza yargılamasına konu eylem için ceza kanunlarındaki zamanaşımı sürelerinin uygulanmasının gerekli görüldüğü mesleki disiplin yargılamalarına konu olabilmesi bakımından, öngörülen ceza miktarına göre ayırımın ağırlık taşıdığı 5237 sayılı TCK madde 66 önem taşımaktadır.

B) Ceza Zamanaşımı

Mahkumiyet kararının kesinleştiği tarihten itibaren belli bir zamanın geçmesi durumunda mahkum olunan cezanın infazından sarfinazar edilmesine ise, biz infaz zamanaşımı demeyi tercih etmekle birlikte, yeni TCK'nunda ceza zamanaşımı ibaresi kullanması karşısında (m.68) biz de bu ifadeyi kullanmaktayız. Ceza zamanaşımında, kişi belli bir cezaya mahkum olmuş, bu ceza kesinleşmiş olmasına rağmen, kesinleşme tarihinden itibaren belli bir sürenin geçmiş olması nedeniyle Devlet bu cezanın infazından sarfinazar etmektedir. Ceza zamanaşımının dolması durumunda, mahkumiyet kararı varlığını muhafaza eder, ancak infaz edilmez.¹⁷⁸

C) Ceza Zamanaşımının Disiplin Soruşturmasına Etkisi

Ceza soruşturmasının zamanaşımı ile düşmesi disiplin kovuşturmasına etki etmez. Ceza kanunu yönünden zamanaşımına uğrayan eylem disiplin cezasını gerektirir nitelikte ise ceza verilir.¹⁷⁹ Meslek örgütlerinin kanunlarında bu konuda sadece 2 düzenlemeye ulaşabildim.

Avukatlık Kanunu Madde 141'de yer alan, 'Disiplin kovuşturması, yönetim kurulu tarafından verilen bir kararla açılır. Yönetim kurulu, ivedilikle ve her halde ihbar, şikayet veya istek tarihinden itibaren en çok bir yıl içinde disiplin kovuşturması hakkında bir karar vermeye mecburdur, hükmü ile Noterlik Kanununda yer alan, Ceza soruşturma ve kovuşturmalarının disiplin cezalarına etkisine ilişkin Madde 142'deki Noterin bir ceza kovuşturması sonunda hüküm giymiş yahut beraat etmiş olması, hakkında disiplin cezası uygulanmasına engel teşkil etmez. Ancak, disiplin işlem ve kararına konu teşkil eden fiilden dolayı ceza soruşturması açılmış bulunan noter hakkındaki disiplin kovuşturması, söz konusu soruşturma kesin bir karar veya hükümle sonuçlanıncaya kadar bekletilir. hükmü.

Sayılı kararıyla "İtiraz dilekçesinin süre yönünden reddine" karar verilmiş, ancak sözü edilen kararımız Adalet Bakanlığı'nın 21.04.2003 gün ve 009187 sayılı işlemiyle onaylanmayarak, bir daha görüşülmek üzere dosyası ile birlikte geri gönderilmiştir.

Adalet Bakanlığı'nın geri gönderme kararının gerekçesinde, özetle; "şikayetli avukatın eylemi aynı zamanda hizmet nedeni ile emniyeti suiistimal suçunu oluşturduğundan ve bu eylem için Türk Ceza Kanunu'nun 102/4 ve 104/2 maddelerinde

¹⁷⁸ Özgenç s. 753

¹⁷⁹ Aslan s. 38 Akt. Taşkın s. 147

öngörülen yedi buçuk yıllık zamanaşımı süresi dolmuş bulunduğundan zamanaşımı sebebiyle dosyanın ortadan kaldırılmasına karar verilmesi gerektiği” bildirilmiştir.

İtirazın yasal süresi içinde yapılmadığı hususunda Bakanlık ve TBB Disiplin Kurulu arasında bir görüş ayrılığı bulunmadığı anlaşılmaktadır. Adalet Bakanlığı'nın onaylamamaya ilişkin işleminin nedeni; şikayetli avukat tarafından yapılan itirazın süresinde yapılmamış olmasına karşın, TBB.Disiplin Kurulu'nun 1136 Sayılı Avukatlık Kanunu'nun 159/Son ve Türk Ceza Yasası'nın 102/4 ve 104/2.maddelerinde öngörülen zamanaşımı sürelerini nazara alması gerektiği yönündedir.

1136 sayılı yasanın 157.maddesi uyarınca, Baro Disiplin Kurulu kararlarına karşı Cumhuriyet Savcısı ve ilgililer, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu'na itiraz edebilirler. Yasanın tayin etmiş olduğu otuz günlük sürenin bitiminden sonra disiplin kurulu kararı kesinleşir. Süre geçirildikten sonra yapılmış olan itirazları ise Kurulumuz yasaya göre süre yönünden ret etmek zorundadır.

TBB Disiplin Kurulu yasal süresi içinde yapılan itirazlarda, disiplin davalarını usul ve esas yönünden inceleme yetkisine sahiptir. Baro Disiplin Kurulu kararları Tebligat Yasası ve Tüzüğüne uygun olarak tebliğ edilip, kesinleştikten ve yasal süresi geçirildikten sonra Cumhuriyet Savcısı ve ilgililerin yaptığı itirazlarda, Kurulumuz zamanaşımı da dahil olmak üzere işin esasına girmeksizin süre yönünden itiraz dilekçesinin reddine karar vermek zorundadır. Karar kesinleştikten sonra 1136 sayılı yasada, Türk Ceza Yasası'ndaki gibi kesinleşen kararlara ilişkin olağanüstü müraعات yolları da olmadığından, zamanaşımı konusunda bir inceleme yapılması yasal olarak olanaksızdır.

Adalet Bakanlığı'nın görüşü doğrultusundaki bir uygulamanın, itirazın kasıtlı olarak süre geçtikten sonra yapılmasına ve Baro Disiplin Kurulu karar tarihi ile – süresinde olmayan- itiraz tarihi arasında zamanaşımının gerçekleşmesinin sağlanmasına yol açabileceği de gözönünde bulundurulmalıdır.

Bu durumda, yukarıda gösterilen nedenler ve özellikle Avukatlık Yasası'nın 157.maddesinde belirtilen esaslar karşısında, şikayetli avukatın itirazını yasal süre içinde yapmamasına rağmen, itirazın süresinde kabul edilerek, “şikayetli avukatın eyleminin Türk Ceza Kanunu'nun 102/4 ve 104/2 maddelerinde öngörülen zamanaşımına girdiğini” kabul eden Bakanlığın geri gönderme gerekçesi yerinde görülmemiş ve geri gönderilen kararımızın aynen kabulü gerekmiştir.¹⁸⁰

Şikayetli avukat hakkında görevli memura hakaret ve müessir fiilde bulunmak iddiasıyla açılan disiplin kovuşturması sonucunda Baro Disiplin Kurulu'nca “disiplin kovuşturmasının Avukatlık Kanunu'nun 159/3 maddesine göre zamanaşımı sebebiyle ortadan kaldırılmasına” karar verilmiştir.

Uşak Barosu Disiplin Kurulu'nun söz konusu 01.08.2003 gün ve 2001/12 Esas, 2003/14 Karar sayılı kararı Uşak Cumhuriyet Başsavcılığına dosyası ile birlikte usulüne uygun olarak tebliğ edildikten sonra, Uşak Cumhuriyet Başsavcılığı 14.08.2003

¹⁸⁰ T.11.07.2003 E.2003/137 K.2003/232* Hizmet nedeni ile emniyeti suistimal * İtiraz *Zamanaşımı süreleri * Disiplin Kurulu'nun kesinleşen kararları (Av.K. m.157/7, 159/son; 765 sayılı TCK m.102/4, 104/2)İstanbul Barosu Disiplin Kurulu'nun Av.G. hakkındaki “Meslekten Çıkarma” cezası verilmesine ilişkin 20.11.2001 günlü ve 2001/165 esas, 2001/252 karar sayılı kararına, şikayetli avukatın itirazı üzerine TBB Disiplin Kurulu'nun 21.02.2003 tarihli ve 2002/264 esas, 2003/24 karar

gün ve B.2003/2627 sayılı yazıları ile karara itiraz edilmediğini Uşak Baro Başkanlığına bildirmiştir. Uşak Cumhuriyet Başsavcılığı söz konusu bu karara itiraz edilmediğini bildirdikten sonra bu kez 10.09.2003 gün ve B.2003/ 2627 sayılı yazı ile karara itiraz etmiştir.

İtiraz bir kanun yoludur. Uşak Barosu Disiplin Kurulu'nun şikayetli avukat hakkındaki disiplin kovuşturmasının zamanaşımı nedeniyle ortadan kaldırılmasına dair kararı şikayetlinin lehine bir karardır. Uşak Cumhuriyet Başsavcılığı da 14.08.2003 gün ve B.2003/2627 sayılı kararı ile bu karara itiraz edilmediğini bildirmiştir. Savcılığın bu kararı şikayetli lehine olan bir müradattır.

CUMK'nin 295 maddesine göre Cumhuriyet Savcılığı tarafından sanık lehine olan müradat onun muvafakati olmaksızın geri alınamaz. (Bu konuda Avukatlık Yasası'nda açık bir hüküm olmadığından CUMK'ye atıf yapılmıştır.)

Bu nedenle Uşak Cumhuriyet Başsavcılığı'nın şikayetli avukat lehine müradatta bulduktan (Disiplin Kurulu kararına itiraz edilmediğini bildirdikten) sonra, şikayetlinin muvafakatini almadan onun aleyhine disiplin kurulu kararına itiraz edemeyeceği tartışmasızdır.

Sonuç olarak, Uşak Cumhuriyet Başsavcılığı'nın yasaya uygun görülmeyen itirazının reddine, oybirliği ile karar verildi.¹⁸¹

İstanbul Barosu Disiplin Kurulu'nun Av. O. K. hakkında "1.000.000.000 TL Para Cezası" verilmesine ilişkin 18.03.2003 gün ve 2002/ D. 163 Esas, 2003/44 Karar sayılı kararına yapılan itiraz üzerine TBB Disiplin Kurulu'nun 01.11.2003 tarih ve 2003/226 Esas, 2003/351 Karar sayılı kararıyla ve oyçokluğuyla "Disiplin Kovuşturmasının Zamanaşımı Nedeniyle Ortadan Kaldırılmasına" karar verilmiş; ancak bu karar Adalet Bakanlığı'nın 23.02.2004 gün ve (04545) sayılı işlemi ile "bir daha görüşülmek üzere" dosyası ile birlikte geri gönderilmiştir.

Bakanlığın onaylamamaya ilişkin kararının gerekçesi "1136 sayılı Avukatlık Yasası'nın 140/2. maddesi uyarınca disiplin kovuşturmasının ceza davasının sonucuna kadar bekletilmesi gerektiği halde, zamanaşımı nedeniyle ortadan kaldırılmasında hukuki isabet görülmemiş olması" dır.

Adalet Bakanlığı'nın geri gönderme yazısı ile birlikte disiplin dosyası bir kez daha incelenerek gereği görüşülüp düşünüldü;

Uygulamada tartışma konusu yapılmakla birlikte 4616 sayılı Yasa "özel af" niteliği ağır basan kendine özgü bir düzenlemedir.

Bu bakımdan anılan Yasa'ya göre kamu davasının kesin hükme bağlanmasının ertelendiği hallerde Avukatlık Yasası'nın 140/2. maddesi hükmünün uygulanmasına gerek bulunmamaktadır.

Kaldı ki anılan madde uygulandığı takdirde geçecek bekleme süresi içinde kovuşturmanın zamanaşımına uğramasının kaçınılmaz olacağı ve böyle bir durumda yasa koyucunun amacına uygun bir sonuç elde edilemeyeceği de gözönünde bulundurulmalıdır.

Ayrıca işin esası hakkında karar verilmiş ve dosya zamanaşımı nedeniyle ortadan kaldırılmış bulunduğundan Av. Yasası'nın 144/1 maddesi uyarınca yeniden duruşma yapılmasında yarar da görülmemiştir.

¹⁸¹ T. 26.12.2003 E. 2003/314 K. 2003/430 * Görevli memura hakaret ve müessir fiil * Zamanaşımı * İtiraz * Sanık lehine müradat (Av. K. m. 159/3; CMUK m. 295

Bu nedenlerle geri gönderme gerekçeleri yerinde görülmemiş ve geri gönderilen kararımızın aynen kabulü gerekmiştir.

Sonuç olarak, Adalet Bakanlığı'nın 23.02.2004 tarih ve (04545) sayılı işlemiyle bir daha görüşülmek üzere geri gönderilen ve " Disiplin kovuşturmasının zamanaşımı nedeniyle ortadan kaldırılmasına" ilişkin bulunan 01.11.2003 gün ve 2003/226 Esas, 2003/351 Karar sayılı kurulumuz kararının yukarıda açıklanan nedenlerle aynen kabulüne ve neticenin Avukatlık Yasası'nın 157/7. maddesi hükmü gereğince, Adalet Bakanlığı'na bildirilmesine oybirliği ile karar verildi.¹⁸²

Oysa 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu 125. maddesinde, hem de her ceza için ayrı ayrı zamanaşımı süreleri belirtilmiştir. Bu durum, meslek mensupları için önemli bir sakınca ve eksikliklerdir.

Dava veya Ceza zamanaşımının başlaması, sona ermesi, kesilmesi ve durması hallerinin hiçbirisi, hiçbir meslek örgütünün mevzuatında düzenlenmemiştir. Bu kurumların tamamı için, Disiplin Yargılamasında da, 5237 sayılı TCK'nun tanım ve yine bu tanımlara uygun Yargıtay içtihatlarının kabul edilmesi gerekmektedir.

Yine meslek örgütlerinin büyük bir kısmında, farklı sürelerle de olsa kurulların karar verme süreleri bulunmaktadır. Örneğin, Türk Mühendis Ve Mimar Odaları Birliği Disiplin Yönetmeliği madde 16'da, Yüksek Onur Kurulu ve Oda Onur Kurulları kendilerine gelen dosyaları 2 (iki) ay içinde karara bağlarlar.' hükmü yer almaktadır. Bu ve benzer diğer düzenlemeler, kurulların iç işleyişleri ve çalışma disiplinlerine ilişkin düzenlemelerdir. Bu süreler, yukarıda işlenen zamanaşımı süreleri olarak kabul edilemez ve bu sürelerin aşılması ile verilen disiplin cezalarına, tabi ki yasada öngörülen zamanaşımı süresi içerisinde olmak kaydıyla, sürenin aşılması nedeni ile itiraz edilemez. Sürelerin aşılması disiplin cezasının tayini, ilgili kurul üyelerinin cezai sorumluluklarını doğurabilir. AYİM ve Danıştay'ın bu konudaki kararları nettir.

Tabiilerde, Disiplin soruşturmaları, meslekten alıkoyma cezası verilmesini gerektiren eylemlerin işlenmesinden itibaren beş yıl, diğer cezaların verilmesini gerektiren eylemlerin işlenmesinden itibaren iki yıl içinde soruşturma açılmasına dair iki yıl içinde soruşturma açılmasına ilişkin yönetim kurulu kararı verilmemiş ise, bu suçlarla ilgili disiplin işlemi yapılamaz. Ancak, disiplin işlemi gerektiren eylem, aynı zamanda bir suç oluşturuyor ve bu suç için, yasa daha uzun bir zamanaşımı süresi koymuş bulunuyorsa, bu zamanaşımı süresi uygulanır. (m.10)¹⁸³

Diş hekimlerinde Zamanaşımı, Disiplin cezası gerektirecek eylemlerin işlenmesinden itibaren 4 yıl geçmiş ise soruşturma yapılamaz.

¹⁸² T. 10.04.2004 E. 2004/53 K. 2004/127 * Disiplin kovuşturmasının zamanaşımı nedeniyle ortadan kaldırılması (Av. K. m. 140/2, 144/1, 157/7 Danıştay 8. Dairesi E. 2004/2443 K. 2005/1451 T. 29.03.2005 1136 SAYILI AVUKATLIK YASASI UYARINCA, EYLEMİN İŞLENMEMİŞ VEYA SANIĞI TARAFINDAN YAPILMAMIŞ OLMASI HALLERİ HARİÇ OLMAK ÜZERE, BERAATLE SONUÇLANMIŞ OLSA BİLE BU EYLEM İÇİN TÜRK CEZA YASASININ ÖNGÖRDÜĞÜ ZAMANAŞIMI SÜRESİNİN DİSİPLİN HUKUKU AÇISINDAN DA UYGULANMASI GEREKTİĞİ HK.

¹⁸³ www.ihd.org.tr/iskence/ttb.htm - 9k

Yönetim kurulu işe el koymuş ise bu süre işlemez. Disiplin cezası gerektiren eylem, aynı zamanda bir suç oluşturuyor ve bu suç için yasada daha uzun bir zamanaşımı süresi öngörülmüş ise, birinci fıkradaki süre yerine bu süre uygulanır.¹⁸⁴

Sonuç olarak şu kanaate ulaşmak mümkündür. Zamanaşımı hususunda mesleki mevzuat yeterince açık olmamakla birlikte, disiplin soruşturmasına konu eylem aynı zamanda TCK karşısında suç niteliği de taşımakta ise, TCK'nun o suç için öngörülen zamanaşımı disiplin cezası zamanaşımı yerine geçmektedir.

VIII- DİSİPLİN SUÇLARINDA TEKERRÜR VE CEZALARA ETKİLERİ

A) Genel Olarak Suçlarda Tekerrür

Tekerrür müessesenin bir suç politikası aracı olduğu hususundaki görüş oldukça yeni bir tarihe dayanır. Bu sebeple, müessesenin sistemleştirilmesinin tarihi yenidir. Ancak, kişinin birden fazla suç işlemesi halinde toplumun hükümlüye karşı daha sert ve enerjik davranmasının bir zorunluluk olduğu telakkisi, her toplumda hissedilmiştir. Eski hukuk kaynaklarında berrak olmasa dahi, tekerrür müessesinin izlerine rastlamak mümkündür. Ancak, bu dönemlerde müessese suçların içtimai veya toplu suçlar kavramı ile açıklanmaya çalışılmış, bugünün verdiği anlam biçiminde bir tekerrür müessesesi bilinmemiştir.¹⁸⁵

Kelime olarak tekerrür, bir şeyi tekrar etmek demektir. Ceza hukukunda ve disiplin hukukundaki anlamı da istenmeyen ve yaptırım altına alınan bir hareketin belli süreler içinde aynı kişi tarafından tekrarlanmasıdır. Her iki hukuk dalında da mükerrer olan kişiyle istenmeyen ve yaptırım altına alınan eylemi ilk defa yapan kişi bir tutulmamıştır. Tekrar suç işleyen kişiye daha ağır ceza düşünülmüştür. Ceza hukukunda tekerrür bir suçtan dolayı kesinleşmiş mahkumiyeti olan bir kimsenin yeniden suç işlemesidir. Birinci mahkumiyetten itibaren belirli bir süre içinde ikinci suçun işlenmesi halinde süreli tekerrür; birinci mahkumiyet üzerinden ne kadar süre geçerse geçsin ikinci bir suçun işlenmesi halinde süresiz tekerrür sisteminden söz edilir.¹⁸⁶

Non bis in idem, Aynı eylem ve konudan dolayı mükerrer yargılama ve cezaya çarptırmaya izin verilmemesi anlamına gelen bir ceza hukuku ilkesidir.¹⁸⁷ Genellikle yalnız ceza hukukuna özgü bir kavram olduğu düşünülen bu kural, aynı suç için iki kez ceza uygulanması, diğer bir deyişle çifte ya da mükerrer cezalandırma yasağı ceza hukukundan disiplin cezalarına, uluslararası savaş hukukundan devlet hukuku yaptırımlarına kadar hukukun birçok alanında kullanılmaktadır. Bir kimsenin sonraki suçunun cezası evvelki

¹⁸⁴ Türk Dışhekimleri Birliği Ve Dışhekimleri Odalarının Disiplin Yönetmeliği www.tdb.org.tr/cm/pages/mkl_gos.php?nt=78 - 73k - 14 Ağustos 2006

¹⁸⁵ Önder s. 572

¹⁸⁶ Taşkın s. 149-150

¹⁸⁷ Özay, İdari Yaptırımlar İÜ Yanın No. 3326 İstanbul 1985 .s35 Akt. Taşkın s.150

suçundan dolayı artırılırsa evvelki suça iki defa ceza verilmiş olacağından bir adalet kaidesi olan ‘Non bis in idem-aynı fiil iki defa cezalandırılmaz’ kuralına aykırı davranılmış olur. Evvelki suçunun cezasını gören fail topluma borcunu ödemiş, devlet de suçlu ile artık barışmıştır. Önceki suç adalet defterinden silinmiştir. Sonraki suç nedeni ile yeniden adalet terazisine konulamaz Diğer taraftan sonraki suça evvelki suçtan dolayı bir miktar cezanın eklenmesi ‘her suç kendisi için konulmuş ceza ile cezalandırılmalıdır’ kuralına da aykırılık teşkil eder.¹⁸⁸

Disiplin cezasına temel oluşturan eylem ya da davranış şeklindeki idari ihlal, aynı zamanda ceza hukukunda da suç sayılabilir. Bu durumda disiplin cezası yanında bir de adli ceza uygulanabilir. Adli ve idari yaptırım türü, sebep, sonuç, amaç, hukuksal dayanak ve usul açılarından birbirlerinden farklıdır.¹⁸⁹ Bir eylemden dolayı iki kez disiplin veya iki kez adli veya iki kez idari para cezası verilemez. Bir eylem farklı yaptırım hukukunu ihlal ediyorsa iki yaptırım uygulanması non bis in idem kuralının istisnası sayılamaz. Örneğin, hapis cezası alan bir kimsenin belli süre kamu hizmetlerinden yasaklanması veya vesayet altına alınması bir eylemden dolayı iki kez cezalandırmak sayılamaz. Çünkü hapis cezası ceza hukukuna, vesayet altına alınma medeni hukuka ve disiplin cezası da disiplin hukukuna ilişkin bir konudur.¹⁹⁰

Bir fıkre göre ‘Tekerrür, suçun ağırlığına tesir etmez. Çünkü bir mükerrir tarafından işlenmiş olması, suçun ne maddi ne de toplumsal zararını artırmış değildir. İki veya üç suç o kimse tarafından veya başka kişiler tarafından işlenmiş olabilir. Fakat zarar daima aynı kalacaktır. Eğer suç için kanunun koyduğu ceza genel olarak suçu önlemek bakımından yeterli idi ise, yeniden suç işlenmemiş olması lazım gelirdi; eğer yeni suç işlenmiş ise bu evvelki suça verilen cezanın yetersizliğinden değil, suçlunun ceza görmeyeceği yolundaki hesabında yanlış olmuş olmasındandır. Eğer kanunun koyduğu ceza esasen yetersizse bunun için mükerrire kızmakta sebep yoktur. Kanun koyucu o suç için daha ağır bir ceza koymalıdır.¹⁹¹

Sonraki suçun cezanın belirlenmesinde evvelki suçun dikkate alınması ceza sahasından dışarı çıkıp ahlak sahasına girmek demektir. Bu suretle cezalandırılan şey fiil değildir. Aksine failin vicdanın nüfuz edilmeye çalışılarak yaptığı hareketten dolayı değil, yapacağı farz ve tahmin olunan hareketlerden dolayı cezalandırılmış olur. Mükerrirlik bir fiil değil, failin bir sıfatıdır. Şahsi sıfatlar cezalandırılmaz. Bunlar ne suç ne de şiddet sebebidirler.¹⁹²

Ceza haklı bir nedenle artırılabilir. ‘Tekerrür’ olayı, birçok sosyal nedenlerin (cezaevleri teşkilatının kötülüğü, adli teşkilatın iyi işlememesi, ekonomik sosyal sebepler, hatta ceza mevzuatındaki kusurlar vs.nin suçluyu

¹⁸⁸ Oğurlu s. 103 Akt. Taşkın s. 150

¹⁸⁹ Kasar, Zişan ‘Televizyon Yayınlarının Radyo Ve Televizyon Üst Kurulu Tarafından Durdurulması Hukuka Uygun Mudur? Anayasa Mahkemesinin Önemli Bir Kararı Üzerine Konunun İncelenmesi’ İBD S.4 1997 s. 900 Akt. Taşkın s.151

¹⁹⁰ Taşkın s. 151

¹⁹¹ Erem/Danışman/Aturk s.620 Dönmezer/Erman C.111 s.176 Akt. Taşkın s. 152

¹⁹² Erem/Danışman/Aturk s.621 Dönmezer/Erman C.111 s.178 Akt. Taşkın s. 152-153

yeniden suç işlemeye yöneltmesi veya zorlaması) neticesi olduğundan suçun cezasının tekerrürden dolayı artırılması haksızlıktır. Mükerrire fazla ceza vermekle toplum, kendi kusurunu cezalandırmış, daha doğrusu, kendi hatalarının cezasını suçluya çektirmiş olur.¹⁹³

Ceza Hukukunda tekerrür müessesesinin bir tarifini verebilmek için kanunların tekerrür ile ilgili kabul ettikleri sistemi ve şartları göz önünde bulundurmak gerekir. Ancak, kabul edilen gerçek veya mefruz tekerrür ayrımı göz önünde bulundurulursa; bir suçtan dolayı kesin olarak mahkum olduktan sonra belirli süre içinde tekrar suç işleyen kişinin durumudur (mefruz tekerrür) veya ceza mahkumiyetinden ve mahkumiyet hükmünün infazından sonra tekrar suç işleyen kişinin durumudur (gerçek tekerrür) biçiminde tarifler verilebilir. Ceza hukukunda suçta tekerrür müessesesi bakımından üzerinde durulacak başlıklar: 1- Kişinin önce bir suç işlemiş olması ve sisteme göre mahkumiyet hükmü veya cezanın infaz edilmiş bulunması; 2- İkinci defa bir suçun işlenmiş olması ; 3- Bu suçun belirli bir süre içinde işlenmesi; 4- Bu suçun cezasının belirli bir oranda artırılmasıdır.¹⁹⁴

5237 sayılı Türk Ceza Kanununda Tekerrür 58'inci maddede düzenlenmiştir. Bu maddeye göre; *'Önceden işlenen suçtan dolayı verilen hüküm kesinleştikten sonra yeni bir suçun işlenmesi halinde tekerrür hükümleri uygulanır. Bunun için cezanın infaz edilmiş olması gerekmez.'*¹⁹⁵

5237 sayılı TCK, 765 sayılı TCK'den farklı düzenleme getirmiştir. Buna göre; kişinin daha önce işlediği suç nedeni ile belirli bir cezaya mahkum edilmiş olmasına rağmen suç işlemede gösterdiği kararlılıkla toplum açısından tehlikeliliğini ifade eden tekerrür, kişi hakkında hükmolunan cezanın infazı sırasında dikkate alınacak bir neden ve hatta infazdan sonra denetimli serbestlik tedbiri uygulanmasının nedeni olarak görülmüştür. Bu nedenle tekerrür dolayısıyla kişinin cezasından artırma yapan sistemden vazgeçilmiştir.¹⁹⁶

Tekerrür hükümlerinin uygulanabilmesi için, önceki mahkumiyetin infaz edilmiş olması gerekmemeyle birlikte; tekerrüre ilişkin sürelerin işlemeye başlaması bakımından önceki mahkumiyetin infaz edilmiş olması aranmış ve böylece Tasarıdan farklı bir düzenleme yapılmıştır.¹⁹⁷

B) Disiplin Suçlarında Tekerrür

1) Devlet Memurları Yasasında

Danıştay 12. Dairesine göre 657 sayılı kanunun 125.maddesinde cezaların tekerrüründen değil, disiplin cezalarının verilmesine sebep olmuş fiil veya hallerin tekerrüründen bahsedildiğinden, sözkonusu fiil ve haller nedeni

¹⁹³ Erem/Danışman/Aturk s.621 Dönmezer/Erman C.111 s.178 Akt. Taşkın s. 152

¹⁹⁴ Önder s. 571

¹⁹⁵ Taşkın s. 158

¹⁹⁶ Güney7özdemir/Balo Türk Ceza Kanunu Adil Yayınevi Ankara 2004 s. 162 Akt. Taşkın s. 158

¹⁹⁷ 5237 sayılı TCK madde 58'in gerekçesi Akt. Özgenç s. 709

ile verilen disiplin cezaları affedilmiş olsa bile ilgiliye tekerrür hükümlerinin uygulanması gerekir.¹⁹⁸ Diğer bir ifadeyle kesinleşmiş bir disiplin cezası af kanunu nedeni ile affedilmiş ve sicilden silinmiş olsa bile, belli süre içinde işlenmiş olması koşuluyla tekerrüre esas olur.¹⁹⁹

‘Özel Tekerrür: Önceki disiplin suçu ile sonraki işlenen disiplin suçu aynı türden ise özel tekerrürden bahsedilir. Özel tekerrür halinin oluşabilmesi ve bir derece ağır disiplin cezasının uygulanabilmesi için iki şart aranır.

A- Memur, daha önce bir disiplin cezası almış ve bu cezanın kesinleşmiş olması gerekir.

B- Memur, daha önce almış olduğu cezanın sicilden silinmesine ilişkin süre içinde aynı mahiyette bir disiplin suçu işlemiş olmalıdır. Sicilden silinme süresi uyarma ve kınama cezalarında beş yıl, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarında on yıldır.²⁰⁰

Danıştay 10. Dairesinin bir kararına göre; tekerrürden söz edilebilmesi için daha önce disiplin cezası verilmesine neden olan fiil veya halin cezaların sicilden silinmesine ilişkin süre içinde tekrarlanması gerekir. Davacıya kınama cezası verilmesine neden olan fiil ile uzun süreli durdurma cezasını gerektirdiği belirtilen 6-9 gün izinsiz ve özürsüz göreve gelmemek fiili farklı olduğundan tekerrürden söz etmeye olanak bulunmamaktadır (E. 1984/1981, K 85/1121)²⁰¹

Önceki disiplin suçu ile sonraki işlenen disiplin suçu aynı veya aynı türden değilse genel tekerrür söz konusudur. Memur farklı mahiyetteki fiilleri sebebiyle ve farklı zamanlarda aynı cezayı iki kere almış ve bu cezalar kesinleşmiş ise, ya da daha sonra aynı cezaya gerektiren üçünü bir fiil işlemiş ise genel tekerrür söz konusu olur. Örneğin, görevinde kusurlu davranması sebebiyle DMK'nın 125/B-a maddesine göre kesinleşmiş kınama cezası alan bir memur daha sonra yine amirine saygısız davranması sebebiyle 125/B-c maddesi uyarınca kesinleşmiş kınama cezası almış ise tekrar kınama cezasını gerektiren bir fiil işlemesi halinde genel tekerrür hükümlerine tabi olacak ve bir derece ağır ceza olan aylıktan kesme cezası ile tecziye edilecektir. Genel tekerrürden sonra gelen disiplin suçlarının işlenmesi için belirli bir süre tespit edilmemiştir.²⁰² 657 sayılı kanunun 125/A, 125/B, 125/C, 125/D ve 125/E bendindeki suçlar birbirine tekerrürde esas olmazlar. Tekerrür hükümleri aynı bent altındaki suçlar hakkında söz konusudur. Örneğin, özürsüz ve kesintisiz olarak üç gün göreve gelmeme ile (m. 125/D-b) özürsüz bir gün göreve gelmeme (m. 125/C-b) fiillerinin aynı fiilin tekerrürü kabul edilerek cezanın ağırlaştırılması suretiyle tesis edilen işlemde hukuka uygunluk yoktur.²⁰³

¹⁹⁸ Danıştay 12. Dairesi E. 2000/3109 K 2000/3834 Akt. Taşkın s. 159

¹⁹⁹ Taşkın s. 159

²⁰⁰ Taşkın s. 159-160

²⁰¹ Ünlü, Ahmet Hamdi İçtihatlı Devlet Memurları Kanunu Ankara 1998 s. 831 Akt. Taşkın s. 160

²⁰² Taşkın s. 161

²⁰³ Ünver/Kahramanoğlu/Kardoğan s.116 Akt. Taşkın s. 161

2) Kamu Meslek Örgütlerinde

Mimar ve Mühendislerinde daha önce yazılı uyarı cezası aldığı halde uyarı gerektiren suçu yineleyen üyeye para cezası verilmektedir.

Meslek Uygulamasının Yasaklanması Cezası, Meslek uygulamasının yasaklanması cezası ilgilinin geçici bir süre için mühendislik ya da mimarlıkla ilgili bir işte çalışma yapmasının yasaklanması ve üyelik haklarının bu süre içinde kullandırılmamasıdır.

Yasaklama süresi 15 (on beş) günden az 6 (altı) aydan çok olamaz.

Sürenin verilmesinde asgari süre göz önünde bulundurulur, ancak aynı olaydaki birden fazla etkenin bulunması durumunda ceza artırılır.

Aynı suçun tekrarı durumunda ceza bu kez iki katı olarak uygulanır.

Serbest meslek uygulamasından yasaklama cezaları aşağıdaki durumlarda verilir:

Para cezasıyla cezalandırılmış bir suçu bilinçli olarak yinelemek,

Odadan İhraç Cezası genel hükümlere göre medeni haklarını kaybetmiş olan, *daha önce meslek uygulamasının yasaklanması cezasıyla cezalandırılmış olan ve aynı nitelikte suçu bilinçli olarak yineleyen*, meslek topluluğuna zarar vermeyi sürdürerek meslek topluluğuna kazanılamayacağına kanaat getirilen üyeye verilir.

Tabiplerde Bir mıntakada üç defa sanat icrasından meni cezası almış olanları o mıntakada çalışmaktan men' edilirler. Tabipler bakımından tekerrürün mevzuatlarında düzenlendiği tek hüküm budur. Sanat icrasının meninden başkaca disiplin yargılamasına konu eylemin icra edilmesi, tekerrür uygulanmasına olanak vermez. Yine tekerrür 3 kez olarak saptanmıştır. Bu itibarla aynı suçun iki kez aynı şahısça tekrarlanması olarak klasik tanımı verilen tekerrür hükmünün üçlenmesi zorunlu sayılmıştır.(Ağırlaşmış Özel Tekerrür Hali) 'Ağırlaşmış özel tekerrürün sonuçları basit özel tekerrürün aynıdır. Ancak, ceza daha fazla artırılabilecektir.'²⁰⁴ Ayrıca uyarma, kınama, meslekten kesin olarak ihraç veya diğer cezalar bakımından neden tekerrür hükümlerinin düzenlenmediği anlaşılammamakta.

Veterinerlerde ise tekerrüre ilişkin herhangi bir düzenlemeye erişemedim. Bu itibarla onlar bakımından disiplin cezasına konu eylemin birden fazla icra edilmesinin ağırlaştırıcı bir hükmü bulunmamakta. Belki aynı neviden cezanın belirlenmesinde alt ve üst sınırlar arasında takdir hakkının kullanılmasında etken olabilecektir.

Avukatlarda ise, avukatların hak ve ödevleri ile ilgili altıncı kısmında yazılı esaslara uymayanlar hakkında *ilk defasında en az kınama, tekrarında*, davranışın ağırlığına göre, para veya işten çıkarma cezası ve 5 inci maddenin (a) bendinde yazılı bir suçtan kesin olarak hüküm giyme halinde meslekten çıkarma cezası uygulanır.

Şikayetli avukatın, davacılar R. ve O. adına ve diğer davalularla birlikte Ayla, Burhan ve Selma'nın da aralarında bulunduğu şahıslar aleyhine 03.04.2000 tarihinde tapu iptali ve tescil davası açtığı ve davanın yargılaması devam ederken, daha

²⁰⁴ Önder s. 593

sonra 0.10.2002 tarihinde üç davalıdan aldığı vekaletle R. yararına satış vaadi akdettiği, böylece şikayetli avukatın menfaati zıt tarafları temsil ettiği” sebebiyle Baro Disiplin Kurulu'nca şikayetli avukat hakkında “üç ay süre ile işten çıkarma” cezası tayin ve takdir edilmiştir.

Dosyada ki bilgi ve belgelerden, şikayetli avukatın Fatih 1.Asliye Hukuk Mahkemesi'nde 03.04.2000 tarihinde, davacılar R. ve O. vekili olarak davalılar Selma, Burhan ve bir kısım davalılar aleyhinde Fatih, 269 pafta, 1913 ada ve 24 parsel sayılı taşınmaz için tapu iptali ve tescil davası açtığı, davanın yargılaması devam ederken bu kez tapu iptali ve tescil davasında davalı görülen Selma ve Burhan'dan vekaletname alarak R. lehine, aynı taşınmaz hakkında 06.10.2002 tarihinde İstanbul 15.Noterliği'nin 18754 yevmiye nolu “Düzenleme şeklinde taşınmaz mal satış vaadi sözleşmesi” ni vekaleten tanzim ettirdiği anlaşılmaktadır.

Böylece şikayetli avukatın menfaati zıt taraflara avukatlık yaptığı anlaşılmıştır. Avukatlık Yasası'nın 38/b maddesi uyarınca “Aynı işte menfaati zıt taraflara avukatlık yapılması yasaklanmış ve işin reddi zorunluluğu hüküm altına alınmıştır.

Şikayetçinin, yapılan işlemlerde yararının olmaması, disiplin suçunun oluşmasını etkilemez.

Şikayetli avukatın aynı işte menfaati zıt taraflara avukatlık yapmış olması, işi ret etmemiş bulunması sebebiyle, Baro Disiplin Kurulu'nun yaptığı değerlendirmede hukuki isabetsizlik görülmemiştir.

Ancak şikayetli avukatın disiplin sicil özetinde, daha önce disiplin cezası bulunmadığından Avukatlık Yasası'nın 158.maddesinde ki ilkeler de nazara alınmak suretiyle “ üç ay süre ile işten çıkarma” cezasının “250.000.000 TL.sı para cezasına” çevrilmesi uygun görülmüştür.²⁰⁵

Kayseri Barosu Başkanlığı'nın 16.05.2003 tarihli dilekçesinde, şikayetli avukatın, “Hakimlik görevini yaptığı Kayseri ilinden emekli olmasına rağmen yasal süre dolmadan Kayseri il merkezinde büro açarak avukatlık yaptığı, Kabramanmaraş Barosu'na kayıtlı olduğu halde anılan Baro yargı çevresinde büro açmadığı ve reklam yasağına uymadığı” ileri sürülerek ihbar ve şikayette bulunulması üzerine açılan disiplin kovuşturması sonunda, Baro Disiplin Kurulu'nca her üç eylemde sabit görülerek üç kez kınama cezası tayin edilmiştir.

Karara şikayetli avukat ve Kayseri Barosu Başkanlığı itiraz etmişlerdir.

1) Baro Disiplin Kurulu kararının şikayetli avukata 01.07.2003 günü tebliğ edildiği PTT tebliğ mazbatasından anlaşılmıştır.

Tebliğ tarihine göre 30 günlük yasal itiraz süresi 31.07.2003 Perşembe günü çalışma saati bitiminde sona erdiği halde, aynı tarihi taşıyan itiraz dilekçesi posta ile Türkiye Barolar Birliğine gönderilmiş ve süre dolduktan sonra 04.08.2003 günü Birliğe ulaşarak (27795) gelen evrak numarası ile kaydedilmiştir.

Bu durum karşısında, itiraz dilekçesinin süre yönünden reddi gerekmiştir.

2) Kayseri Barosu Başkanlığı tarafından yapılan itirazın süresinde olduğu anlaşılduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü;

²⁰⁵ K.21.06.2003 E.2003/73 K.2003/196 *Aynı işte menfaati zıt tarafları temsil *Önceki ceza (Av.K.m.158; Av.Meslek Kuralları m.38/b)

Kayseri Barosu Başkanlığı Avukatlık Yasası'nın 136.maddesinin 2. ve 3. fıkralarına atıfta bulunarak, “Şikayetlinin Baro Disiplin Kurulu kararında saptanan disiplin suçlarının herbiri için bir öncekinden daha ağır disiplin cezası verilmesi gerektiği” ni ileri sürmektedir.

Avukatlık Yasası'nın 136.maddesinin ikinci fıkrası “beş yıllık dönem içinde iki veya daha çok defa disiplin cezasını gerektiren davranışta bulunan avukata her yeni suçu için bir öncekinden daha ağır ceza uygulanır” hükmünü içermektedir. Ancak TBB Disiplin Kurulu'nun çok sayıda emsal kararlarında da belirtildiği gibi, bir cezanın tekerrüre esas alınması, o cezanın kesinleşmiş olması koşuluna bağlıdır. Başka bir deyişle, önceki disiplin cezası henüz kesinleşmeden yeni bir ceza verilmiş ise, 136.maddenin 2.fıkrasında belirtilen arttırımın uygulanması olanaksızdır.

İtiraz konusu olayda, tespit edilen eylemlerden herhangi biri için önceden verilmiş ve kesinleşmiş bir disiplin cezası mevcut olmadığından ve her üç eylem için de aynı kararda ceza tayin edildiğinden, cezaların her biri için öncekinden daha ağır ceza verilmesi düşünülemez.

Ancak, eylemi bir bütün olarak değerlendirmek zorunluluğu ve ayrı işlendiği kabul edilen eylemlerin tek amacı gerçekleştirmeye yönelik olması nedeniyle, Baro Disiplin Kurulu'nun birer bağımsız eylem saydığı nedenler için ayrı ayrı (üç kez) ceza tayininde de isabet yoktur.

Buna karşın davranışların niteliği, Avukatlık Yasası'nın, Meslek Kuralları'nın ve Reklam Yönetmeliği'nin yoğun biçimde iblal edilmiş olması nedeniyle, tayin edilen “kınama” cezası ile adil bir dengenin sağlanamadığı anlaşılmış ve Avukatlık Yasası'nın 158.maddesinde belirtilen ilkeler de gözetilerek bu cezanın para cezasına çevrilmesi gerekmiştir.

Sonuç olarak,

Şikayetli avukatın itiraz dilekçesinin süre yönünden reddine ,

Kayseri Barosu Başkanlığı'nca ileri sürülen itirazın sonucu itibarıyla kabulü ile, Kahramanmaraş Disiplin Kurulu'nun üç kez kınama cezası verilmesine ilişkin kararının “200.000.000-TL para cezası”na çevrilmesi suretiyle düzeltilerek onanmasına , oybirliği ile karar verildi.²⁰⁶

Şikayetli avukatın üstlendiği davayı gerektiği şekilde takip etmediği ve müracaata kalmasına neden olduğu iddiası ile açılan disiplin kovuşturması sonunda Baro Disiplin Kurulu'nca eylemi sabit görülerek disiplin cezası tayin edilmiştir.

Dosya içerisinde bulunan bilgi ve belgelerden şikayetli avukatın Çorlu Asliye Hukuk Mahkemesi'ne 2000/77 esas sayılı dosya ile şikayetçi adına açtığı tazminat davasını gereği gibi takip etmeyip davanın düşmesine neden olduğu anlaşılmıştır.

Şikayetli, kendisine masraf verilmediğinden davayı takipte zorluk çektiğini, mahkemeye gerekçeli mazeret dilekçesi gönderdiğini, mahkemenin mazeretini kabul etmeyip davayı müracaata bıraktığını, bir ihmalinin söz konusu olmadığını savunmakta ise de, bu savunmaya katılmak mümkün olmamıştır. **Zira şikayetli avukat müracaata kalan davasını makul sayılacak kısa bir sürede yenilemeli ve davanın açılmamış sayılmasına neden olmamalıdır. Müvekkilince masraf**

²⁰⁶ T. 26.12.2003 E. 2003/294 K. 2003/416 * Kayıtlı olunmayan baro yargı çevresinde avukatlık bürosu açılması * Reklam yasağı * Cezanın tekerrüre esas alınması * İtiraz süresi

verilmemesi sebebi ile davayı takip etmekte zorluk çektiği takdirde de iş sahibini yazı ile uyarmalı ve masraf ödenmemesinin sonuçlarını açıkça bildirmelidir.

Bu durumda Avukatlık Yasası'nın 34. maddesinde öngörülen “ özen” yükümlülüğü yerine getirilmediğinden Baro Disiplin Kurulu'nca eylemin niteliği yönünden yapılan değerlendirme isabetli bulunmakla birlikte, şikayetlinin sicilinde mevcut para cezalarının kesinleşme tarihleri, kovuşturma konusu olayda müracaata kalan davanın yenilenmesi için HUMK'de öngörülen üç aylık sürenin bitiminden sonra (başka bir deyişle bu dosyadaki eylem tarihinden sonra) olduğundan Avukatlık Yasası'nın 136. maddesinde belirtilen koşulların mevcut olmadığı ve önceki cezaların tekrüre esas teşkil edemeyeceği anlaşıldığından, işten çıkarma cezasının para cezasına çevrilmesi suretiyle düzeltilerek onanması gerekmiştir.

Sonuç olarak, Tekirdağ Barosu Disiplin Kurulu'nun “ üç ay süreyle işten çıkarma ” cezası verilmesine ilişkin kararının “ 200.000.000-TL ” para cezasına çevrilmesi suretiyle düzeltilerek onanmasına ve şikayetli avukatın 200.000.000- TL para cezası ile cezalandırılmasına, oybirliği ile karar verildi.²⁰⁷

Beş yıllık bir dönem içinde iki veya daha çok defa disiplin cezasını gerektiren davranışta bulunan avukata her yeni suç için bir öncekinden daha ağır ceza uygulanır.

Bir defa işten çıkarılan avukat, beş yıllık dönem içinde bu kanunun altıncı kısmındaki kurallara aykırı davranışta bulunursa meslekten çıkarılır.’

Avukatlar bakımından düzenleme daha belirleyicidir. Meslekten çıkarma cezasındaki tekrüre esas beş yıllık sürenin başlangıcı, yukarıdaki genel tanımlardan da anlaşılacağı üzere, daha önce verilen disiplin cezasının infazının tamamlanması, yani işten çıkarma cezasının sona ermesi tarihinden itibaren başlamak gerekir.

Tekerrür Ceza Kanunumuzun Genel Kısmında ve Genel Hükümler içinde yer almıştır. Bu sebeple, özel kanunlarda tekerrür ile ilgili özel hükümler mevcut olmadıkça; Ceza Kanunundaki genel tekerrür hükümleri uygulanacaktır. Bu itibarla özel kanunlarda tekerrür ile ilgili özel hükümler varsa uygulanacak olan özel kanunun tespit ettiği tekerrür hükümleridir.(CGK 17.03.1980 7-27/105)²⁰⁸

Beş yıllık süre içerisinde iki veya daha çok disiplin cezasını gerektiren davranışta bulunmak tabiri ise, daha farklı yorumlanmalıdır. Beş yıllık süre içerisinde gerçekleştirilen eylemin disiplin cezasını gerektirir mahiyette olup olmadığı, tabi ki disiplin yargılaması sonucu verilen cezanın kesinleşmesi ile anlaşılacaktır; ancak, kanunda ‘disiplin cezasını gerektiren davranış’ta bulunan avukata denmekle, davranış, yani eylemler tarihi baz alınacaktır. Disiplin yargılaması hangi tarihte son bulursa bulsun, ikinci eylem için tekerrür uygulamasında dikkate alınacak tarih, ilk eylem, davranış tarihidir.

²⁰⁷ T. 19.03.2004 E. 2003/288 K. 2004/67 * Davayı gerektiği şekilde takip etmeme * Özen yükümlülüğü * Cezanın tekrüre esas alınması (Av. K. m. 34,136)

²⁰⁸ Önder s. 581

Noterlerin, 157 nci maddeye göre iki defa hüküm giymesi halinde ve kanunun emrettiği diğer hallerde "Meslekten çıkarma cezası" verilmesi zorunludur.

Bir noter, bir disiplin cezası aldıktan sonra 5 yıl içinde, kendisine aynı disiplin cezasının verilmesini gerektiren bir eylem ve harekette bulunursa, 126 ncı maddedeki sıraya göre daha ağır olan ceza verilir.

Şu kadar ki, 2 nci fıkra dışında, Disiplin Kurulu vereceği cezayı, sıraya bağlı olmaksızın serbestçe takdir eder. İkinci fıkradaki halde dahi daha ağır bir cezanın verilmesi mümkündür.

Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlerden Üç yıllık bir dönem içinde iki veya daha fazla disiplin cezasını gerektiren davranışta bulunan meslek mensubuna *her yeni suç için bir öncekinden daha ağır ceza uygulanabilir.*

Ancak, disiplin cezası kesinleşip ilgiliye bildirildikten sonra, aynı cezayı gerektiren bir eylemin yinelenmesi durumunda bir üst ceza uygulanır.

Disiplin kurulları, her iki durumda da; yaptıkları incelemeler sonucu bir derece ağır veya bir derece hafif disiplin cezası uygulamasına karar verebilirler.²⁰⁹

Diş Hekimlerinde oda bölgesinde iki kez serbest meslek uygulamasından geçici alıkonma cezası alanlar, sürekli olarak serbest meslek uygulamasından alıkonmaktadır. Oda bölgesinde bir kez geçici meslekten alıkonma cezası almış olanlar, daha sonra aynı veya değişik bir suçtan ikinci kez meslekten alıkonma cezası veya değişik suçlardan aynı anda iki geçici meslekten alıkonma cezası aldıklarında, oda bölgesinde sürekli olarak serbest meslek uygulamasından alıkonma cezası almış sayılırlar.

Kınama cezasını gerektiren fiil ve hallerden birisi de Uyarı cezasını gerektiren durumları, uyarıya rağmen tekrarlamaktır. Benzer şekilde Oda bölgesinde iki defa serbest meslek uygulamasından geçici alıkonma cezası alanlar, Oda bölgesinde serbest meslek uygulamasından sürekli alıkonma cezası ile cezalandırılır

Disiplin cezası verilmesini gerektiren fiil ve hallere nitelik ve ağırlıkları itibarıyla yakın fiillerde bulunanlara da aynı türden disiplin cezaları verilir.²¹⁰

Eczacılarda Bir bölgede üç defa sanat icrasından memnuiyet cezası almış olanlar o mntakada çalışmaktan menedilirler.

Haysiyet divanları bu cezaların verilmesinde sıra gözetmeksizin takdir hakkını kullanırlar. Ancak (c) fıkrasına göre muvakkaten sanat icrasından menedilen azanın eski fiil ve hareketlerinin tekerrürü dolayısıyla yeniden sanat icrasından menedilmeleri icabettiği takdirde bu fıkroda yazılı cezanın azami haddi verilir.(Madde 30)²¹¹

²⁰⁹ Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Disiplin Yönetmeliği

²¹⁰ Türk Dişhekimleri Birliği Ve Dişhekimleri Odalarının Disiplin Yönetmeliği www.tdb.org.tr/cm/pages/mkl_gos.php?nt=78 - 73k - 14 Ağustos 2006

²¹¹ Türk Eczacıları Birliği Kanunu

IX- KAMU MESLEK KURULUŞLARI NİTELİĞİNDEKİ MESLEK KURULUŞLARINDA DİŐİPLİN KARARLARININ DENETİMİ

A) İTİRAZ

Noterlerde Duruşmalı veya duruşmasız olarak yapılan inceleme sonunda, Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kurulu tarafından verilen kararın birer örneği, ilgililere ve noterin bulunduğu yer Cumhuriyet savcısına tebliğ olunur.

İlgililer veya Cumhuriyet savcısı, tebliğden itibaren 15 gün içinde, doğrudan doğruya veya Türkiye Noterler Birliği aracılığı ile Adalet Bakanlığına verecekleri bir dilekçe ile, bu karara itiraz edebilirler.

Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kurulu, itiraz süresi sonunda, dosyanın tamamını Adalet Bakanlığına yollar; Kurul kararına itiraz edilmiş ise, itiraz dilekçesi de Bakanlığa gönderilir.

Noterler Birliği Disiplin Kurulu kararı, Adalet Bakanlığının onayı ile kesinleştiği için, ilgililer veya Cumhuriyet savcısı tarafından itiraz edilmese dahi, dosya kararı incelemek üzere Adalet Bakanlığına gönderilecektir. Re'sen, itirazın inceleme söz konusudur. Ancak, her ne kadar res'en inceleme söz konusu ve ilgililer itiraz dilekçesi vermek zorunda değillerse de, bu 15 günlük süre içerisinde itiraz lahiyası vermeleri, gerek savunmanın tüm argümanlarının belirlenmesi, gerek iddianın/savunmanın genişletilmesi yasağına takılmamak ve gerekse de lehe uygulamaların gerçekleşmesi bakımından, son derece önemlidir.

Karar, Adalet Bakanlığının onayı ile kesinleşir.

Bakanlık, yukarıdaki fıkralara göre vereceği kararları, ilgisine ve Türkiye Noterler Birliğine tebliğ eder ve dosyayı derhal Türkiye Noterler Birliğine gönderir. Bakanlık tarafından verilen ve ilgililere tebliğ edilen bu ikinci karar, kesin karardır. Bu karara karşı, Danıştay'a gidilebilir.

Bakanlık kararlarına karşı ilgililer veya Türkiye Noterler Birliği, Danıştay'a başvurabilirler. Kurul, Bakanlığın bozma kararına uymak zorundadır. Bozma üzerine verilecek karardan sonra da birinci ve ikinci fıkralar hükümleri uygulanır. Kurulun, Bakanlığın bozması üzerine, eski kararında ısrar niteliğinde bir karar vermesi halinde, Bakanlık gerekli disiplin kararını res'en verir. Bu karar, kesindir. Şu kadar ki, dördüncü fıkrada gösterilenler karara karşı Danıştay'a başvurabilirler. 164 üncü madde hükmü saklıdır. Ancak, bozma karardan sonra kurulun eski kararında ısrar mahiyetinde bir karar vermesi durumunda, Bakanlığın dosyayı tekrar incelemesi söz konusu olduğu için, bu durumu, sadece bozma kararlarına hasredilmiş, olağanüstü yasa yolu olarak değerdendirebiliriz.

Adalet Bakanlığının kesin mahiyette onama kararından sonra ilgililer veya Birlik Danıştay'a başvurabilir. Olağan iptal davası ve 60 günlük dava açma süresi, genel idari yargılama kurallarına tabidir. Bozma durumunda ise, Birlik eski kararında ısrar mahiyetinde bir karar verse dahi, bu kararında Bakanlığa

giderek kesinleşmesi gerekeceğinden, ortada kesin anlamda kesin bir idari karar olmadığı için idari yargıya gidilemez.

Bakanlık, gerekli gördüğü hallerde disiplin dosyalarını, Türkiye Noterler Birliğinden getirterek inceleyebilir.²¹² Bu incelemeyi ise, olağan ve yukarıda işlenen olağanüstü yasa yollarının sona ermesinden sonra rutin ve tetkiksel bir inceleme olarak değerlendirebiliriz.

Yukarıda 164. maddeye atıf yapılmakla maddenin ilgili kısımlarının aşağıda gösterilmesi, greekmektedir.

Adalet Bakanlığının gözetim ve denetimi, organların görevden uzaklaştırılması ve görevlerine son verilmesi

Madde 164 - Adalet Bakanlığı Türkiye Noterler Birliği ile Birliğin mahalli organları olan odalar üzerinde gözetim ve denetim hakkına sahiptir.

Adalet Bakanlığının bu Kanun uyarınca Birlik organlarının karar ve işlemleri hakkındaki tasarruflarına, Birliğin merkez ve mahalli organları tarafından uyulması zorunludur. Bakanlık tasarruflarını, idari yargı merciinin yürütmenin durdurulmasına veya esasına ilişkin kararı veya kanuni bir sebep olmaksızın yerine getirmeyen veya eski kararda direnme niteliğinde yeni bir karar veren veya Kanunun zorunlu kaldığı işlemleri Bakanlığın uyarısına rağmen yerine getirmeyen birlik organları hakkında da yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanır.

Görevlerine son verilen organ üyelerinin kanunda yazılı ceza sorumlulukları saklıdır.

Avukatlarda Disiplin kurulu kararlarına karşı, Cumhuriyet Savcısı ve ilgililer, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde, Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kuruluna itiraz edebilirler.

Noterlerde olduğu üzere res'en inceleme söz konusu olmayıp, Barolar Birliği Disiplin Kuruluna dosyanın gidebilmesi için, ilgililerin veya Cumhuriyet Savcısının itirazı aranmaktadır. Aksi halde, karar 31. gün kesinleşmektedir.

Birlik disiplin kurulu, disiplin davalarını, dosya üzerinde inceler. Ancak, işten veya meslekten çıkarma cezasına yahut işten yasaklanmaya dair kararların incelenmesi sırasında, ilgili avukatın isteği üzerine veya kendiliğinden, duruşma yapılmasına karar verebilir.

145 ve 146 ncı maddeler, birlik disiplin kurulu hakkında da uygulanır.

Birlik disiplin kurulunda duruşmaya, raportör üyenin işi izah etmesiyle başlanır. Bu üyenin duruşmadan önce raporunu imzalayıp dosyaya koymuş bulunması gereklidir.

Raportör üyenin izahından sonra, ilgili avukat ve varsa vekilleri, gerekli izahlarda bulunurlar. Bunlardan, itirazı yapmış olan taraf önce dinlenir. Son söz, hakkında disiplin kovuşturması yapılanındır.

Birlik disiplin kurulu, inceleme konusu kararın onanmasına veya kovuşturmanın derinleştirilmesi için kararın bozularak dosyanın ilgili baroya gönderilmesine karar verebileceği gibi, yeniden incelemeyi gerektirmeyen hallerde, uygun görmediği kararı kaldırarak işin esası hakkında karar verebilir

²¹² Noterlik Kanunu

veya verilmiş olan kararı düzelterek onaylayabilir. Birlik disiplin kurulunun, itiraz üzerine verdiği kararlar, Adalet Bakanlığına ulaştığı tarihten itibaren iki ay içinde bakanlıkça karar verilmediği veya karar onaylandığı takdirde, kesinleşir. Ancak, Adalet Bakanlığı uygun bulmadığı kararları bir daha görüşülmek üzere, gösterdiği gerekçesiyle birlikte Türkiye Barolar Birliğine geri gönderir. Geri gönderilen bu kararlar, Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulunca üçte iki çoğunlukla aynen kabul edildiği takdirde onaylanmış, aksi halde onaylanmamış sayılır; sonuç Türkiye Barolar Birliği tarafından Adalet Bakanlığına bildirilir. Şu kadar ki, uyarma, kınama ve para cezasına ilişkin kararlar kesin olup, Bakanlığın onayına tabi değildir.

Türkiye Barolar Birliği tarafından verilen bozma da dahil tüm kararlar,²¹³ Adalet Bakanlığı'na gönderilmektedir. Adalet Bakanlığı, Birliğin kararının kendisine ulaşmasından itibaren iki ay içerisinde, bir karar vermek zorundadır. Sessiz kalması, kararı onadığı anlamına gelir. Birliğin kararını yerinde görmez ise, gösterdiği gerekçe ile birlikte kararı, tekrar Birliğe gönderir. Bakanlığın itirazına konu karar, yeniden incelemede Birlik tarafından üçte iki çoğunlukla kabul edildiği takdirde, onaylanmış, yani bakanlığın itirazı haklı görülmemiş olur. Aksi halde karar, onaylanmamıştır. Bakanlığın tek yetkisi, Birlik kararını bozma olup, değiştirerek onama kararı veremez.

8 inci maddenin altıncı ve yedinci fıkraları hükümleri burada da kıyasen uygulanır.²¹⁴

Birliğin kararı Bakanlığın onamasına tabidir; bu nedenle dava açma süresi, Bakanlığın Birliğin kararını onaması veya sessiz kalarak 2 aylık süre içerisinde itiraz etmemesi ile, kendiliğinden onanmış sayılması tarihinden itibaren başlar. Birlik kararının Bakanlığa gönderilmesi için talep aranmamaktadır ve res'en inceleme yapılmaktadır. Kısaca, uyarma, kınama ve para cezalarına ilişkin kararlar harici, 60 günlük idari dava süresi, Birlik kararının Bakanlık tarafından onanması veya onanmış sayılmasından ve bu kesinleşmiş kararının ilgilere tebliğinden itibaren başlar. Uyarma, kınama ve para cezalarına ilişkin dava süresi ise, Bakanlığın onayına gerek bulunmamakla, Birliğin kararının tebliğinden itibaren başlamaktadır. Kesinleşmiş kararın tebliği, dava açma süresinin başlamasında önem taşımaktadır. Karar zaten kesinleşmiş olmakla, mahiyetinde bir değişiklik yaratmaz.

Veteriner Hekimlerde Haysiyet Divanı, hakkında kovuşturma yapılan veteriner hekim için 6343 sayılı Kanunun 41 inci maddesine göre uygun gördüğü ceza kararını, 35 inci maddeye göre üye tamsayısının salt çoğunluğu ile alır. Oylamada eşitlik hali mevcutsa, başkanın bulunduğu tarafın aldığı karar uygulanır.

Haysiyet divanı tarafından uygun görülen ceza, ceza verilen kişiye yazılı olarak ve iadeli taahhütlü mektupla bildirilir. Bu bildirimde, bildirilen karara 42 nci madde²¹⁵ gereğince 15 gün içinde Yüksek Haysiyet Divanına

²¹³ Şu kadar ki, uyarma, kınama ve para cezasına ilişkin kararlar kesin olup, Bakanlığın onayına tabi değildir.

²¹⁴ Avukatlık Kanunu

²¹⁵ Madde 42 (Değişik: 30/5/1963 - 239/1 md.)

itiraz hakkı bulunduğu da belirtilir. Verilen karara yasal süre içinde itiraz edenlerin dosyaları, doğrudan Yüksek Haysiyet Divanına sunulmak üzere, Merkez Konseyine gönderilir. İtiraz edilmeyen kararlar, derhal uygulanır.

Haysiyet divanı kararı, ayrıntılı bir biçimde deliller, tanık ifadeleri ve kovuşturulan kişinin bunlara karşı görüşleri tartışılarak, objektif biçimde yazılır.

Kararın yazımında somut olmayan, karine kabul edebilecek hiç bir sübjektif ifadeye yer verilmez.²¹⁶ Şüpheli ve net olmayan kanaatlere, ulaşılamaz.

60 günlük idari dava açma süresi, Yüksek Haysiyet Divanı tarafından itirazın verilen kesin kararın, ilgiliye tebliğinden itibaren başlar. Bu meslek grubunda res' en itiraz incelemesi söz konusu olmadığı için, ilgili, disiplin cezasını dava konusu etmek istemekte ise, mutlaka tüm idari itiraz yollarını tüketmelidir.

Tabiilerde Haysiyet divanları tarafından verilen disiplin cezaları aleyhine, kararın üyeye tebliğinden itibaren 15 gün zarfında yazılı olarak itiraz edilebilir. İtiraz dilekçesi, karar aleyhindeki belgelere dayanan savunma ile birlikte ve imza karşılığında (Yüksek Haysiyet Divanına gönderilmek üzere) Oda İdare Heyeti Başkanlığına verilir.

28.04.2004 tarih ve 25446 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren ve 6023 sayılı Türk Tabipleri Birliği Kanunu'nun 59. maddesine dayanılarak çıkartılmış olan Türk Tabipleri Birliği Disiplin Yönetmeliği, disiplin cezası verilecek kişileri ve durumları belirlemek ve disiplin cezası verilmesinde uyulması gereken usul ve esasları saptamak üzere hazırlanmıştır. Yönetmelik, ulusal kanunlar gereğince hekimlik unvanını kazanmış ve TC sınırları içinde mesleğini uygulayan kişileri, yürürlükteki mesleki faaliyet gereğince hekimlik mesleğinden sayılanları ve özel kanunları gereğince odaya üye olması yasaklananlardan Yönetmelik'te belirtilenleri kapsamaktadır. Yönetmelik'te, disiplin soruşturması yapmak ve cezası vermekle tabip odaları onur kurulları yetkili kılınmıştır.(m.9). Oda onur kurulları tarafından verilen geçici meslekten alıkoyma kararları, itiraz edilmemiş bile olsa, Yüksek Onur Kurulu tarafından onaylandıktan sonra kesinleşmekte ve sonuç doğurmaktadır. Yüksek Onur Kurulu'nun onadığı geçici meslekten alıkoyma cezaları Sağlık Bakanlığı tarafından yerine getirilir. (m.28) Disiplin soruşturmaları, meslekten alıkoyma cezası verilmesini gerektiren eylemlerin işlenmesinden itibaren beş yıl, diğer cezaların verilmesini gerektiren eylemlerin işlenmesinden itibaren iki yıl içinde soruşturma açılmasına dair iki yıl içinde soruşturma açılmasına ilişkin yönetim kurulu kararı verilmemiş ise, bu suçlarla ilgili disiplin işlemi yapılamaz. Ancak, disiplin işlemi gerektiren eylem, aynı zamanda bir suç oluşturuyor ve bu suç için, yasa daha uzun bir zamanaşımı süresi koymuş bulunuyorsa, bu zamanaşımı süresi uygulanır. (m.10)²¹⁷

Oda haysiyet divanları tarafından verilen kararlara Oda Yönetim Kurulu veya ilgili tarafından tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde Yüksek Haysiyet Divanına itiraz olunabilir. İtiraz olunmayan kararlar derhal uygulanır.

²¹⁶ Türk Veteriner Hekimleri Birliği Veteriner Hekim Odaları Soruşturma, Yargılama Yöntemleri Ve Veteriner Hekimlik Disiplin Yönetmeliği

217 www.ihd.org.tr/iskence/ttb.htm - 9k

Müddeti içinde itiraz edilmeyen disiplin cezalarından, yazılı ihtar ve para cezaları kesinleşir ve derhal tatbik edilir.

Cezalandırma halinde, karar aleyhinde itiraz vaki olmasa dahi geçici olarak sanattan veya bir bölgede çalışmaktan men kararları, idare heyeti başkanlığınca yüksek haysiyet divanına gönderilir. Bu hususlara mütedair olan kararlar, Yüksek Haysiyet Divanının tasdiğiyle tekemmül eder.²¹⁸

60 günlük idari dava açma süresi, yazılı ihtar ve para cezalarında Haysiyet Divanları tarafından verilen cezaların tebliği ile; diğerlerinde ise res'ın itirazın incelendiği Yüksek Haysiyet Divanının kesin mahiyetteki kararının, ilgiliye tebliğinden itibaren başlar.

Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerde Oda disiplin kurulunun kararlarına karşı ilgililer, bildirim tarihinden itibaren 30 gün içinde ilgili oda aracılığı ile veya doğrudan Birlik Disiplin Kuruluna itiraz edebilirler.

Birlik Disiplin Kurulu; itiraza konu olan bu kararları dosya üzerinde inceler. Ancak geçici olarak mesleki faaliyetten alıkoyma, yeminli sıfatının kaldırılması ve meslekten çıkarma cezalarına ilişkin disiplin kurulu kararlarının incelenmesi sırasında, ilgili meslek mensubunun isteği halinde veya gerek gördüğü takdirde, duruşma yapılmasına karar verebilir.

Birlik Disiplin Kurulu; inceleme konusu kararın onanmasına veya kararın bozularak kovuşturmanın derinleştirilmesi için ilgili odaya dosyanın geri gönderilmesine karar verebilir.

Yeniden inceleme gerektirmeyen hallerde Birlik Disiplin Kurulu; uygun görmediği kararı kaldırarak işın esası hakkında karar verebilir veya verilmiş olan kararı düzelterek onaylayabilir.

Birlik Disiplin Kurulunun verdiği kararlar kesindir. Ancak, Birlik Disiplin Kurulunun itirazlarının reddine ait kararları, Maliye Bakanlığının onayı ile kesinleşir. İlgililer, bu kararlara karşı, kararların iş veya ikametgah adreslerine bildirim tarihinden itibaren, idari yargıya başvurabilirler.²¹⁹

60 günlük idari dava açma süresi, itiraz üzerine incelemelerde Birlik Disiplin Kurulu tarafından verilen onama veya işın esası hakkında karar verilmiş ise, düzelterek onama kararının; Maliye Bakanlığının onayı gereken hallerde ise, onay ile kesinleşme kararının ilgiliye tebliğinden itibaren başlar.

Mimarlarda Onur Kurulunun Yönetmeliğın 4 üncü maddesinin c, ç, ve d bentlerinde belirtilen cezalara ilişkin kararlarına karşı, tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde Yönetim Kurulu yoluyla Yüksek Onur Kuruluna itiraz olunabilir.(Madde 21)

Onur Kurulu tarafından verilen, Yönetmeliğın 4 üncü maddesinin a ve b bentlerindeki cezalar kesindir ;ç, ç ve d bentlerindeki cezalar Yüksek Onur Kurulunun onayıyla kesinleşir.²²⁰ Diğer düzenlemelere uygun olarak, yazılı uyarı ve düşük seviyeli para cezaları, Onur Kurulu tarafından verilmekle kesin hale gelir ve itiraz edilemez. Düzenleme hukuka aykırıdır. Benzer şekilde düzenleme olduğu belirtilse de, diğer düzenlemelerde görüldüğü üzere ve her

²¹⁸ Türk Tabipleri Birliğı Kanunu

²¹⁹ Serbest Muhasebecilik,Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Disiplin Yönetmeliğı

²²⁰ Mimarlar Odası Onur Kurulu Yönetmeliğı

zaman ilk merciin kararı, muhakkak ikinci bir merci tarafından denetlenmektedir. Ancak, uyarı ve para cezaları için Bakanlık itirazı veya onayı aranmamaktadır. Mimarlarda ise, yerel Onur Kurulunun uyarı ve bir kısım para cezalarının verilmesine ilişkin, kararı doğrudan kesinleşmekte; İtiraz edilememektedir. Her ne kadar Anayasamızda uyarı ve kınama cezalarının yargı denetiminden çıkarılabileceğine ilişkin düzenleme bulunmaktaysa da, bu son derece dar yorumlanması gereken bir düzenleme olup, hele idari itirazlar bakımından da, üst denetim mekanizmasını kapatmak, hukuk devletinde kabul edilemeyecek bir düzenlemedir.

60 günlük idari dava açma süresi, itiraz üzerine incelemelerde Yüksek Onur Kurulu tarafından verilen onama veya işin esası hakkında karar verilmiş ise düzeltilerek onama kararının tebliği ile; 4. maddenin a ve b bentlerindeki cezalarda ise (yazılı uyarı ve para cezası) Yerel Onur Kurulu Disiplin Cezası kararının, ilgiliye tebliğinden itibaren başlar.

Diş Hekimlerinde Soruşturma dosyasının ilgilileri ve Oda Yönetim Kurulu, Oda Disiplin Kurulu kararının tebliğinden itibaren 15 gün içinde Birlik Yüksek Disiplin Kurulu'na itiraz edebilirler.

İtiraz dilekçesi, ilgili odaya verilir. Oda, dosya ile birlikte itiraz dilekçesini, Birlik Yüksek Disiplin Kurulu Başkanlığına gönderir. Dosyanın, Birlik Yüksek Disiplin kuruluna gidiş-dönüş, posta gideri itiraz edenden alınır. İtiraz süresinin bitiminden itibaren bir hafta içerisinde posta masrafı ödenmezse, itirazdan vazgeçilmiş sayılır ve karar kesinleşir. İtirazın Cumhuriyet Savcılığınca veya diğer kurum ve kuruluşlarca yapılması halinde, posta gideri oda tarafından ödenir.

Yüksek Disiplin Kurulu, disiplin cezalarına ilişkin itirazları, ilk toplantısında dosya üzerinden inceler ve suçlamanın durumuna göre sözlü açıklamaların faydalı olacağı ve olayı daha iyi aydınlatacağı düşünülüyor ise talep olmasa dahi, ilgiliyi toplantıya davet edebilir.

Kurul, inceleme konusu kararın onaylanmasına veya kovuşturmanın derinleştirilmesi için kararın bozularak, dosyanın ilgili odaya gönderilmesine karar verebileceği gibi, yeniden incelemeyi gerektirmeyen durumlarda uygun görmediği kararı kaldırarak, işin esası hakkında karar verebilir. Yahut verilmiş olan kararı düzelterek onaylayabilir.²²¹

Birlik Yüksek Disiplin Kurulu'nun görevi, Oda Disiplin Kurullarının kararlarına karşı yapılacak itirazları incelemek ve Kanunla verilen diğer yetkileri kullanmaktır.²²²

60 günlük idari dava açma süresi, itiraz üzerine incelemelerde Yüksek Disiplin Kurulu tarafından verilen onama veya işin esası hakkında karar verilmiş ise düzeltilerek onama kararının tebliğinden itibaren başlar.

Eczacılar da Haysiyet divanları tarafından verilen disiplin cezaları aleyhine, kararın üyeye tebliğinden itibaren, 15 gün zarfında yazılı olarak itiraz edilebilir.

²²¹ Türk Dişhekimleri Birliği Ve Dişhekimleri Odalarının Disiplin Yönetmeliği www.tdb.org.tr/cm/pages/mkl_gos.php?nt=78 - 73k - 14 Ağustos 2006

²²² Türk Dişhekimleri Birliği Kanunu

İtiraz dilekçesi, karar aleyhindeki belgelere dayanan savunma ile birlikte ve imza karşılığında (Yüksek Haysiyet Divanına gönderilmek üzere) Oda İdare Heyeti Başkanlığına verilir. Müddeti içinde itiraz edilmeyen disiplin cezalarından, yazılı ihtar ve para cezaları kesinleşir ve derhal tatbik edilir. Cezalandırma halinde karar aleyhinde itiraz vakı olmasa dahi geçici olarak sanattan veya bir bölgede çalışmaktan men kararları İdare Heyeti Başkanlığınca Yüksek Haysiyet Divanına gönderilir. Bu hususlara mütedair olan kararlar Yüksek Haysiyet Divanının tasdiğiyle tekemmül eder.(Madde 31)²²³ Yüksek Haysiyet Divanı Bölge Haysiyet Divanlarından gelecek evrakı ve kararları inceledikten sonra uygun gördüğü takdirde ya aynen veya tadilen kabul ve tasdik eder. Mahallince verilen kararları uygun bulmazsa bu husustaki mütalaasıyla birlikte dosyaları ilgili Haysiyet Divanına iade eder. Bölge Haysiyet Divanının bu konuda vereceği ikinci karar üzerine Yüksek Haysiyet Divanının vereceği kararlar hakkında Danıştay`a başvurma hakkı mahfuzdur.²²⁴

60 günlük idari dava açma süresi, itiraz üzerine incelemelerde Yüksek Haysiyet Divanı tarafından verilen onama veya işin esası hakkında karar verilmiş ise düzeltilerek onama kararının tebliği ile başlar. Geçici olarak sanattan veya bir bölgede çalışmaktan men kararları İdare Heyeti Başkanlığınca Yüksek Haysiyet Divanına gönderilir; resen itirazen inceleme söz konusudur.

B) DİSİPLİN YARGILAMASI, CEZALARI VE AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ İLİŞKİSİ

Hak kavramının söz edildiği yerde, bu hakkın tanınması, korunması ve aranması kavramları birlikte düşünülür. Hak varsa sahibine tanınır; sahibine tanınan hak, hukuk tarafından korunur ve nihayet; ihlal edilen veya verilmeyen hak, sahibi tarafından hukukun kabul ettiği vasıta ve yollardan aranır. İşte adil yargılanma da kişilere tanınan, ulusal ve uluslararası hukukça korunan temel haklardandır.²²⁵ Bireyin adil yargılanma hakkı, devletlerin bu hakkı gerçekleştirme zorunluluğu, hukukun üstünlüğünün, hukuk kurallarının bir ülkede egemen kılınmasının ve sonuç olarak insan haklarını korumanın temel şartıdır.²²⁶

Belirtilen içeriğiyle sözleşmenin 6. maddesi kapsamına kural olarak idari işlemlerden kaynaklanan davalar girmemektedir. Ancak, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Sözleşmenin uygulanmasında sahip olduğu otonom yorum yetkisi uyarınca, sözleşmede yer alan kavramları ilgili devletlerin tasnif ve yorumuna göre değil kendi anlayış ve değerlendirmesine göre nitelendirmektedir. Bu anlamda, bir uyumsuzluk ilgili devletin iç hukukunda

²²³Türk Eczacıları Birliği Kanunu Kanun Numarası: 6643
www.hukuki.net/kanun/6643.13.text.asp - 86k

²²⁴ Türk Eczacıları Birliği Kanunu

²²⁵ Açlık Grevleri ve Hak Arama Hürriyeti AÜEHFD C.VII S.3-4 2003 s.521 Akt. Taşkın s.352

²²⁶ Reisoğlu Safa Uluslararası boyutlarıyla İnsan Hakları Beta Yayınevi İstanbul 2001 s.103 Akt. Taşkın s.352

idari uyuşmazlık olarak nitelense bile AİHM, bu uyuşmazlığı Sözleşmeyle korunan medeni ya da cezai alana ilişkin olarak görürse buna ilişkin davanın 6'ncı maddedeki güvencelerden yararlanması gerektiğini kabul etmektedir.²²⁷

6. madde bireyin medeni hak ve yükümlülüklerinin belirlenmesi veya suçlanması durumunda adil ve açık yargılanma hakkını teminat altına alır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) ve daha önceleri komisyon bu hükmü, demokrasinin işleyişinde temel öneme sahip olmasına dayanarak geniş anlamıyla yorumlamışlardır. Delcourt Belçika'ya karşı davasında, AİHM'nin kararında şöyle denilmiştir: Sözleşme bağlamında, demokratik toplumlarda adaletin hakkaniyete uygun olarak yerine getirilmesi hakkı o denli önemli bir yere sahiptir ki 6. maddenin 1. paragrafının kısıtlayıcı bir şekilde yorumlanması bu hükmün amaç ve hedefine uygun düşmez.²²⁸

Yazılışından açıkça anlaşılacağı üzere, bu madde bireyin taraf olabileceği tüm yargılamaları kapsamaz, sadece medeni hak ve yükümlülükler ile ilgili olanlarla sınırlıdır. Dolayısıyla, bu tümcenin anlamının belirlenmesi önem taşır. Eskiden 6. maddenin kapsamı dışında düşünülen sosyal güvenlik hakkı gibi konular artık genel anlamıyla medeni hak ve yükümlülükler olarak nitelendirilen kapsamın içine alınmıştır.²²⁹ AİHM medeni haklar ve yükümlülükler kavramının özerk olduğunu ve sadece davalı devletin iç hukukuna gönderme yaparak yorumlanamayacağını açıklığa kavuşturmuştur.²³⁰ Ancak, AİHM özel hukuk ile kamu hukuku arasındaki farkın dışında bu tümce için bir soyut tanım oluşturmaktan kaçınmıştır. Bunun yerine, AİHM her davayı kendi içindeki gerçeklere göre değerlendirmiştir. Yine de, AİHM içtihadından çıkarılabilecek bazı genel kurallar vardır.²³¹ Öncelikle bir davanın bir medeni hakkın belirlenmesine ilişkin olup olmadığının değerlendirilmesinde, sadece söz konusu hakkın özellikleri ele alınır.²³² AİHM'nin Ringeisen Avusturya'ya karşı davasında belirttiği gibi:

Konunun kararlaştırılmasında belirleyici olan yasanın türü (medeni, ticari, idari, hukuk vs.) ve konunun çözümlenmesinde yetkili kılınan mercinin (normal mahkeme, idari kurul, vs.) özellikleri pek de belirleyici sayılmaz.²³³

Söz konusu hak ya da yükümlülüğün iç hukuktaki özellikleri belirleyici değildir. '6. maddenin uygulanabilirliğinin belirlenmesindeki kilit nokta yargılama sonucunun özel hukuk hak ve yükümlülükleri için belirleyici

²²⁷ Akt. Taşkın s.354

²²⁸ Nualla Mole- Catharina Harby s. 6

²²⁹ Nualla Mole- Catharina Harby s.11

²³⁰ Ringenisen Avusturya'ya karşı 16 Temmuz 1971 94 paragraf ve König Federal Almanya Cumhuriyeti'ne karşı 28 Haziran 1978 88. paragraf Akt. Nualla Mole- Catharina Harby s.10

²³¹ Nualla Mole- Catharina Harby s.10

²³² König Federal Almanya Cumhuriyeti'ne karşı 28 Haziran 1978 90. paragraf Akt. Nualla Mole- Catharina Harby s.11

²³³ Ringeisen Avusturya'ya karşı 16 Temmuz 1971 94. paragraf Akt. Nualla Mole- Catharina Harby s.11

olup olmadığıdır.²³⁴ İkinci olarak, hakkın doğasına ilişkin Avrupa'da aynı olan bir kavram göz önünde bulundurulmalıdır.²³⁵

AİHM bu medeni haklar ve yükümlülükler kavramının özerk olduğunu belirtse de, ilgili devletin yasaları önemsiz değildir. AİHM König Federal Almanya Cumhuriyeti'ne karşı davasında şöyle demiştir:

*Bir hakkın sözleşmede ifade edildiği anlamıyla medeni olarak görülüp görülmeceği, söz konusu hakkın ilgili devletin iç hukukundaki yasal sınıflandırılmasına göre değil, esasa ilişkin içeriği ve etkilerine göndermeyle belirlenmelidir*²³⁶ Sözleşme Devletleri işlenen suçları suç kapsamından çıkararak ya da sınıflandırmalarını değiştirerek adil yargılama garantilerinin uygulanmasından kurtulabilirler.²³⁷

*Eğer işlenen bir fiili ceza yerine disipline ilişkin olarak sınıflandırmak veya karma bir suçun failini ceza yerine disipline ilişkin olarak yargulamak Sözleşme Devletlerinin kararına bırakılırsa, o zaman 6. ve 7. maddelerin temel hükümlerinin işleyişi egemen iradeler tarafından yönlendirilebilir. Bu denli esnetilen bir kapsam Sözleşmenin amaç ve hedefine uymayan sonuçlara yol açabilir*²³⁸

AİHM anayasa veya kamu hukukuna ilişkin davaların sonuçlarında medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin belirleyici bir nitelik bulunuyorsa, bunların da 6. madde kapsamındaki adil yargılama teminatları kapsamına gireceğini belirtmiştir.²³⁹

Medeni Hak ve Yükümlülük kapsamı dışındakiler, Komisyon ve AİHM'nin her bir davayı kendine özgü koşulları içinde karara bağlama yaklaşımı uyarınca, Strazburg organları hukukun bazı alanlarının 6. madde (1) kapsamında olmadığını belirtmiştir. Yani, sözleşme kapsamındaki bir hakka ilişkin ihtilaflar otomatik olarak 6. maddenin korumasında değerlendirilmeyecektir. Ancak 13. madde (etkili başvuru hakkı) uygulanacak ve bu kapsamda 6. madde (1)'de bulunanlara benzer başvurusal veya yargısal önlemler gerekebilecektir.²⁴⁰

Söz konusu norm, örneğin bir meslek grubu gibi sadece belirli bir kişi grubuna uygulanıyorsa, bu normun cezaya değil disipline ilişkin olduğunu gösterir. Ancak, eğer norm genel bir etki yaratıyorsa, o zaman 6. madde uyarınca cezai olabilir. Weber İsviçre'ye karşı davasında, başvurucu hakaret sebebiyle bir ceza davası açmış ve şikayetini kamuoyuna duyurmak için de bir basın toplantısı düzenlemişti. Bu nedenle, soruşturmanın gizliliğini ihlalle itham edilmişti. Daha sonra verilen hükme karşı itirazı açık duruşma yapılmaksızın reddedildiğinde, başvuru 6. maddenin ihlali şikayetinde bulundu. Bu durumda AİHM konunun cezai bir nitelik taşıyıp taşımadığını kararlaştırmak zorunda kaldı.²⁴¹

²³⁴ H. Fransa'ya karşı 24 Ekim 1989 47. paragraf Akt. Nualla Mole- Catharina Harby s.12

²³⁵ Feldbrugge Hollanda'ya karşı 29 Mayıs 1986 29. paragraf Akt. Nualla Mole- Catharina Harby s.12

²³⁶ Nualla Mole- Catharina Harby s.12

²³⁷ Nualla Mole- Catharina Harby s.15

²³⁸ Engel ve diğerleri Hollanda'ya karşı 8 Haziran 1976 81. paragraf Akt. Nualla Mole- Catharina Harby s.16

²³⁹ Nualla Mole- Catharina Harby s.13

²⁴⁰ Nualla Mole- Catharina Harby s.13

²⁴¹ Nualla Mole- Catharina Harby s.16

Disiplin cezaları genellikle belli gruplara mensup kişilerin icraatlarıyla ilgili belirli kurallara uymalarını sağlamak için oluşturulmuştur. Ayrıca, Taraf Devletlerin büyük çoğunluğunda süren bir soruşturmaya ilişkin bilgi açıklanması böylesi kuralların dışında bir fiil teşkil eder ve çeşitli hükümler kapsamında cezalandırılabilir. Herkesten çok soruşturmanın gizliliği ile bağlanmış bulunan yargıçlar, avukatlar ve mahkemelerin işleyişleriyle yakından bağlantılı olan kişiler, tüm cezai müeyyidelerden bağımsız olarak, meslekleriyle ilgili disipline ilişkin önlemlere tabidirler. Oysa, taraflar, mahkemelerin yetkisine tabi kişiler olarak yargılamaya sadece katılırlar, dolayısıyla da adli sistemin disiplin suçu kapsamına girmezler. Ancak 185. madde tüm halkı etkileyeceğinden, tanımlanan fiil ve buna ilişkin cezai müeyyide, ikinci kıstas uyarınca suç kapsamına girer²⁴²

Dolayısıyla, hüküm bir veya daha fazla belirli görevi olan kişi grubuyla sınırlı kalmadığı için, tabiatı itibarıyla münhasıran disiplinle ilgili değildir.²⁴³

Özgürlüğünden mahrum bırakılma ceza olarak uygulandığında, normu disipinden ziyade suç kapsamına sokar.²⁴⁴

Hukukun üstünlüğüne inanan bir toplumda, özgürlüğünden mahrum bırakılmak ceza olarak uygulandığında suç kapsamına aitken, istisnası cezanın tür, süre ve infaz açısından bu kapsama girmeye yeterli olmadığı durumlardır. Söz konusu durumun ciddiyeti Taraf Devletlerin gelenekleri ve kişinin fiziksel özgürlüğüne gösterilen saygıya Sözleşme tarafından atfedilen önem bunu gerektirir²⁴⁵

6. maddedeki garantiler sadece mahkemedeki yargılama sürecine uygulanmaz, bu süreçten önce ve sonraki aşamalarda da uygulanır.²⁴⁶ İdari kurul aşamasını ve kurul önüne gelmeden önce yaşanan ilk soruşturma safhasının tamamını, bir bütün olarak adil yargılama kavramı açısından kritik etmek zorunludur.

6. madde temyiz hakkı sağlamaz. Ancak bu hak ceza davalarında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 7 No lu Protokolünün 2. maddesi ile tanınmıştır.²⁴⁷

Sözleşmeye taraf devletin yasal sistemi nihai, bağlayıcı bir kararın taraflardan birinin aleyhine işletilmeden kalmasına müsaade ediyorsa 6. madde kapsamındaki mahkeme kararın hayali olmaktan öteye geçemeyeceği belirtilmiştir. Yasa koyucu tarafından yargılamanın sonucunu değiştirecek nitelikte bir yasanın yürürlüğe koyulmasıyla yapılan müdahalenin silahların eşitliği ilkesini ihlal edebileceği AIHM tarafından belirtilmiştir.²⁴⁸

²⁴² Webwr İsviçre'ye karşı 22 Mayıs 1990 33. paragraf Akt. Nualla Mole- Catharina Harby s.16

²⁴³ Nualla Mole- Catharina Harby s.16

²⁴⁴ Akt. Nualla Mole- Catharina Harby s.17

²⁴⁵ Engel ve diğerleri Hollanda'ya karşı 8 Haziran 1976 82. paragraf Akt. Nualla Mole- Catharina Harby s.17

²⁴⁶Nualla Mole- Catharina Harby Adil Yargılanma Hakkı Türkiye Barolar Birliği Yayınları 89 s. 9

²⁴⁷ Hornsby Yunanistan'a karşı 19 Mart 1997, 40. paragraf Akt. Nualla Mole- Catharina Harby s. 10, fakat Türkiye bu protokole henüz taraf değildir.

²⁴⁸ Stran Yunan Rafinerisi Yunanistan'a karşı 9 Aralık 1994 46-49. paragraflar. Akt. Nualla Mole- Catharina Harby s.10

AİHM iki gün hapis cezasını, cezai hüküm kapsamına girmek için süre olarak yetersiz bulmuştur. Hapis tehdidi de 6. madden uygulanır hale gelmesine yol açabilir. Söz konusu ceza hapis veya hapis tehdidi değil de sadece para cezalarından ibaretse, AİHM bunların zarara karşılık maddi tazminat niteliğinde mi yoksa esas itibariyle kusurun tekrarlanmaması için caydırıcı ceza niteliğinde mi olduğunu inceler. Sadece ikinci durum söz konusuysa, suç bakımından değerlendirme yapılır.²⁴⁹

6. madde uyarınca, Herkes, gerek medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalar, gerek cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve *açık olarak görülmesini* istemek hakkına sahiptir. *Hüküm açık oturumda verilir*; ancak, demokratik bir toplumda genel ahlak, kamu düzeni ve ulusal güvenlik yararına, küçüklerin korunması veya davaya taraf olanların özel hayatlarının gizliliği gerektirdiğinde, veya davanın açık oturumda görülmesinin adaletin selametine zarar verebileceği bazı özel durumlarda, mahkemenin zorunlu göreceği ölçüde, duruşmalar dava süresince tamamen veya kısmen basına ve dinleyicilere kapalı olarak sürdürülebilir.

*Adli kurumların baktığı davanın 6. madde (1)de söz edilen kamusal niteliği davacıları adaletin gizlice, kamuoyu denetimi olmaksızın idaresine karşı korur. Ayrıca gerek üst gerekse alt mahkemelere güvenin devamını sağlayan bir yöntemdir. Adaletin idaresini görünür kılarak, kamuya açmak 6. madde (1)in hedeflerinden birinin, yani adil yargılamanın başarılmasına katkıda bulunarak Sözleşme kapsamında tüm demokratik toplumların temel ilkelerinden biri olan bu garantiyi sağlar.*²⁵⁰

Eğer açık duruşma birinci derecede yapılmamışsa, bu üst mahkemede açık duruşma yapılarak düzeltilebilir. Ancak temyiz mahkemesi davanın esasını göz önünde bulundurmazsa ya da konunun tüm boyutlarını değerlendirecek yetkiye sahip değilse, 6. madde ihlal edilmiş olur. Diene Fransa'ya karşı davasında, AİHM *disiplinle ilgili bir kurumda açık duruşma yapılmadığı takdirde*, tıbbi temyiz merciindeki duruşmanın açık olarak yapılmasının bu durumu düzeltmediğini çünkü bu merciin tam yetkili bir adli kurum olarak görülmediği, dahası, verilen cezanın söz konusu görevi suistimale nisbetle uygun olup olmadığını değerlendirecek yetkisinin bulunmadığını belirlemiştir. Eğer birinci derece safhasında bir açık oturum yapılmamışsa, bunun haklığını gösterecek istisnai sebepler olmalıdır.²⁵¹

Açık duruşma hakkı genel olarak, istisnai şartlar yoksa, sözlü duruşma hakkını da kapsar.²⁵²

Temyiz mahkemesinde sözlü duruşma yapılmasına ilişkin genel bir kural yoktur.²⁵³ Ancak, temyiz mahkemesinin hem gerçekler hem de hukuk

²⁴⁹ Ör. Bendenoun Fransa'ya karşı 24 Şubat 1994 Akt. Nualla Mole- Catharina Harby s.19

²⁵⁰ Axen Federal Almanya Cumhuriyeti'ne karşı 8 Aralık 1983 25. paragraf Akt. Nualla Mole- Catharina Harby s.19

²⁵¹ Stallinger ve Kuso Avusturya'ya karşı 23 Nisan 1997 51. paragraf Akt. Nualla Mole- Catharina Harby .19

²⁵² Fischer Avusturya'ya karşı 26 Nisan 1995 44. paragraf Akt. Nualla Mole- Catharina Harby s.19

açısından değerlendirme yaparak, itham edilen kişinin suçlu mu masum mu olduğuna karar vereceği durumlarda, sözlü duruşma gereklidir.²⁵⁴

AİHM tamamen yasaklamanın haklı çıkarılmamasına rağmen, koşullara bağlı olarak mesleki disipline ilişkin davaların kapalı yürütülebileceğini kararlaştırmıştır. Açık bir duruşmanın gerekli olup olmadığına karar verirken göz önünde bulundurulması gereken faktörler, mesleki sırlar ve müşterilerin ya da hastaların özel hayatlarıdır.²⁵⁵

6. madde hükmün açık oturumda verileceğini belirtir. Bu hüküm duruşmaların açık yapılmasını gerektiren kuralda müsaade edilen istisnaların hiçbirine tabi değildir. Ancak, bunun amacı da kamuoyu kontrolü sağlayarak adil yargılamaya katkıda bulunmaktır.²⁵⁶

6. madde herkese makul bir süre içinde duruşma garantisi verir.²⁵⁷ AİHM garantinin amacının mahkemedeki yargılamanın tüm taraflarını...çok uzun usul gecikmelerine karşı korumak olduğunu belirtmiştir.²⁵⁸

Göz önünde bulundurulacak olan süre medeni hukuk davalarında yargılamanın başlatılması, ceza davalarında ise suçlamanın yapılması ile başlar. Mümkün olan en yüksek mahkemede yargılama sona erdiğinde, yani karar nihai hale geldiğinde sürenin işleyişi durur.²⁵⁹

Makul süre garantisine uyulup uyulmadığını değerlendirmekte yalnızca Devlete atfedilebilecek gecikmeler göz önünde bulundurulabilir. Ancak, Devlet tüm idari ve adli makamlarının neden olduğu gecikmelerden sorumludur.²⁶⁰

‘Bir mahkemen bağımsız olup olmadığına karar verirken AİHM aşağıdaki hususları göz önünde bulundurur:

Üyelerinin atanma biçimi

Görev süreleri

Dışarıdan baskılara karşı garantilerin varlığı ve

Kurumun bağımsız bir görünüme sahip olup olmadığı meselesi.²⁶¹

AİHM, mahkemenin hem yürütmeden hem de taraflardan bağımsız olması gerektiğini belirtmiştir.²⁶²

Tüm iç hukuk yolları tüketilmeden AİHM hiçbir başvuruyu kabul edilebilir bulmadığına göre 6. maddenin ihlali iddiasındaki tüm davalar Strazburg’a ulaşmadan önce en yüksek ulusal mahkemeye varmış olacaktır.

²⁵³ Nualla Mole- Catharina Harby s.19

²⁵⁴ Ektebani İsveç’e karşı 26 Mayıs 1988 32,33. paragraf Akt. Nualla Mole- Catharina Harby s.19

²⁵⁵ Abert Le Compte Belçika’ya karşı 10 Şubat 1983 34. paragraf ve H. Belçika’ya karşı 30 Kasım 1987 54. paragraf Akt. Nualla Mole- Catharina Harby s.20

²⁵⁶ Nualla Mole- Catharina Harby s.21

²⁵⁷ Yazar her ne kadar duruşma demekle ise de bunu yargılanma ve sonuca ulaşma olarak anlamak gerekir.YN

²⁵⁸ Nualla Mole- Catharina Harby s.22

²⁵⁹ Nualla Mole- Catharina Harby s.22

²⁶⁰ Nualla Mole- Catharina Harby s.24

²⁶¹ Nualla Mole- Catharina Harby s.27

²⁶² Ringeisen Avusturya’ya karşı 16 Temmuz 1971 95. paragraf Akt. Nualla Mole- Catharina Harby s.27

AİHM sıkça 6. maddeye ilişkin hiçbir ihlal bulmaz, çünkü yargılamanın bir bütün olarak adil olduğu kanaatine varır, zira yüksek mahkeme zaten daha alt seviyedeki mahkemenin hatalarını düzeltmiştir. Dolayısıyla alt mahkemelerdeki yargıçlar yanlış bir kanıya kapılarak, belli bir yargılama hatasının Strazburg'taki organlar tarafından, bir yüksek mahkemece düzeltildiği için, sözleşme ihlali olarak nitelendirilmemesini, Sözleşme standartlarına uygun davranıldığı gibi algılayabilirler. Oysa, alt mahkemedeki görevli yargıç baktığı davalarda 6. maddeye uygunluğu sağlamakla yükümlüdür ve hataların bir üst mahkeme tarafından düzeltilebileceği ihtimaline güvenmemelidir.²⁶³ Disiplin cezası alan üye olağan tüm yasal temyiz ve itiraz yollarını kullanmalı ve iç hukuk bakımından verilen kararın değişmesinin olanaksızlaştığı andan sonra AİHM'ne başvuruda bulunmalıdır. Yine, sözleşme ihlali olarak değerlendirdiği hususları iç hukukta da itirazen belirtmeli ve yetkili mercileri bu hususta uarmalıdır. Uyarı, sözleşme hükümlerinin maddesel belirtimi şeklinde olabileceği gibi, öze sirayet eder şekilde niteliksel de olabilir. Son olarak, AİHM'ne başvuru süresi olağan iç hukuk yollarının sona ermesinden itibaren 6 aydır.

²⁶³ Krcmar ve diğerleri Çek Cumhuriyetine karşı 3 Mart 200 Akt. Nualla Mole- Catharina Harby s. 7

SONUÇ

Avukatlar, Noterler, Tabipler, Dişhekimleri, Veterinerler, Mühendisler, Mimarlar, Mali Müşavir, Muhasebeciler ve diğerleri, dünyayı, yaşamı yaratanlar. Asıl gayesi yaşamı yönlendirmek, kolaylaştırmak, adaletli ve sağlıklı kılmak olan bu örgütlerde, tabi ki toplumun tüm vasıflarını kendinde taşımasının sonucu olarak, birtakım zaafiyetler yer alacaktır. Bu zaafiyet ve meslek onuruna aykırı yaklaşımların önlenmesinde ise, meslek içi denetimin önemi ve etkinliği yadsınamaz.

Yaklaşık aynı gerekçeler ile 657 sayılı Devlet Memurları Yasası çıkartılmış, Kamuda Memur olarak çalışmakta olan kesim için, nisbeten daha derli toplu ve içerikli bir düzenleme getirilmiştir. Ancak, aynı yargıya meslek örgütleri disiplin kurumsallaşması ve usulü açısından varmak olanaksızdır. Çalışmada görüleceği üzere, çoğu kez meslek yasaları içerisine eklenmiş birkaç madde ile düzenlenmeye çalışılan disiplin denetimi, tabi ki sağlıklı bir uygulamaya erişirmeyecektir. Yine, çalışma boyunca tüm aramalarıma rağmen meslek örgütleri disiplin müeyyidesi ve usullerini içerisinde barındıran, tek bir kaynağa ulaşılamamıştır. Çalışma, ilk olmasının verdiği sıkıntıları da bünyesine ister istemez taşımıştır. Ancak, bundan sonraki çalışmaların, bu temelden hareketle daha başarılı olabileceği düşünülmektedir.

Çalışma boyunca, disiplin müeyyidesi hem kurumsal ve hem de meslek örgütleri bazında tartışılmış, karşılaştırmalı sonuçlar ile zaaf ve üstünlükler sergilenmeye çalışılmıştır. Ulaşılan ve çalışma içerisinde de zaman zaman ifade edilen, genel sonuçlar ve çözüm önerileri şu şekilde belirtilebilir:

Öncelikle; hemen tüm meslek örgütlerinde disiplin cezalarının içerikleri doğru ve kapsamlı şekilde tanımlanmamıştır. Yetersiz, kapsamsız ve özellikle çerçevesiz tanım, muğlaklığa, muğlaklık ise, keyfiliğe yol açar. Ceza ise, keyfiliğin en affedilemeyeceği daldır. Disiplin yargılamasına ilişkin usul kuralları ise, tam anlamı ile kara bir deliktir. Tabi ki Ceza Muhakemeleri Kanunu benzeri, son derece detaylı ve kazuistik bir metodla düzenleme yapılması beklenmemektedir. Ancak, en azından meslek mensubuna, verilebilecek ceza ve bu cezaya ulaştıran adil yol kılavuzluğunda belirlilik sağlayacak düzenlemenin, getirilmesi şarttır.

Yine, savuma hakkı konusunda, önemli eksiklikler bulunmaktadır.

Eylemin ayrıca cezai yargılamayı gerektirmesi durumunda, sorunun bekletici mesele yapıp yapılmaması konusu, kimi örgütlerde netlik göstermemektedir. İki ayrı yargılama ve iki ayrı karar, insanların adalete güvenini zedeleyecektir.

Hangi eyleme hangi cezanın tayin edileceği, ya hiç belirtilmemiş ya da son derece kazuistik metodla ve kapsamsız tayin edilmiştir. Ceza hukukundaki kadar katı bir kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesi, disiplin hukukunda yer almamakla birlikte, benzer sakıncaların meslek mensubunun

cezalandırılmasında da varlığını koruduğu dikkate alınınca, bu evrensel ilkenin bu derece göz ardı edilmesi bir hukuk devletinde kabul edilebilir olmamalıdır. Disiplin cezaları da dahil, ceza hukukunun temel prensibi, belirlilik ve öngörülebilirliktir.

Bu ve benzeri sorunlar, özellikle karşılaştırmalı kısımlarda işlenmekle, üzerinde daha fazla durulmadan, kısaca çözüm önerilerine geçilmektedir.

Ülkemizde, sistemli, içerisinde belirli bir felsefe barındıran ve bu felsefe ile uyum içerisinde bütünsellik taşıyan hukuksal metinler yaratabilme geleneği oluşmamıştır. Anayasamızı dahi, defalarca yapılan ekleme ve çıkarmalar ile anlaşılmaz ve bizzat sorun yaratıcı hale getirdik ve hemen hiçbir yasamızı sil baştan, çağa ve batı hukukuna yakışır seviyeye ulaştıramadık. Her münferit düzenleme ise, sistemi biraz daha bozdu ve yeni sorunlara yol açtı. Örneklerden de görüldüğü üzere, eklemeler veya çıkarmalar ile, denetim sistemimizin düzelmesine olanak bulunamayacağı anlaşılmaktadır.

Tıpkı Ceza ve Ceza Usul Kanunlarımız gibi topyekün, bir Disiplin Ceza ve Usul Hukuku kanunsal düzenlemesi, tabi ki mahiyeti izin verdiği sürece, detaylı şekilde gerçekleştirilmelidir.

Bu yasayı uygulamakla görevli Disiplin Mahkemeleri kurulmalıdır. Uzmanlık temelinde ve ancak hukukçu formatı ile kurulan bu mahkemeler, hemen hemen ceza yargılamasında ulaşılan adil ve etkili yargılama standardını getirecek, oluşan içtihat ve doktriner görüşler ile gerek etik yapılanma ve gerekse de yargılamanın mahiyeti, gelişim evrimi geçirecektir.

Mesleki Yönetim Kurullarının, meslek mensubunun cezalandırılmasını isteyen iddialarını içerir belge, tıpkı Savcı İddianamesi mahiyetinde olabilmeli, yine Savcılık İddianamesi mahiyetinde belgenin hazırlanmasına kadarki aşamada, Yönetimin Yetkili Kurulları, ilgili Disiplin Mahkemesinden mensubun geçici olarak görevine son verilmesini veya diğer tedbirlerden birisinin alınmasını talep edebilmelidir. Ancak bir mensubun görevinden geçici olarak da alınması kararını, kimi zaman en ağır cezadan daha yıpratıcı olmakla, ancak bir mahkeme verebilmelidir ki, bu yukarıda zikredilen disiplin mahkemeleri olmalıdır.

Kıtaları tekrar keşfetmeye gerek yoktur. Önerilerin bir çoğu yıllardır batıda uygulanmakta olup, son derece liyakatli ellerde ve zaman zaman filmlere konu edilen yüksek standartlı disiplin yargılamalarına tanık olmaktadır.

Elbette bu tür bir düzenlemenin bir çok sorunlu ve aşılması gerekir noktası olacaktır; ancak, tarafsız bir mercide, bütün delillerin ortaya döküldüğü ve tartışıldığı, yargılamaya tabi mensubun savunma hakkına tam olarak riayet edilebildiği, her zaman tarafsızlığını yitirebilecek Disiplin cezasını verme yetkisine sahip Üst Denetim Kurulu üyelerinin, adaletsiz kararlarından arı, belirlilik, standartlık, usul açısından öngörülebilirlik, savunma hakkına saygı temelli ve üst denetim mercilerinde ikinci bir denetime her zaman müsait yargılama, çağımızın yakaladığı en mükemmel yargılama usulü olup, artık değerini ve etkinliğini yitirmiş disiplin soruşturmalarının yerine, gerçek anlamda meslek etiğini korumada etkin bir yargılamanın yakalanması mümkündür.

Bu vesile ile, tez konunun belirlenmesinde, tez hazırlık süreci içinde çalışmalarımı yönlendirmede sürekli özel ilgi gösteren, tez danışmanım, Çağ Üniversitesi Kamu Hukuku Bölüm Başkanı, Hocam Sn. Prof. Dr. Cevdet Atay'a teşekkür etmeyi ödev saydığımı, özellikle belirtmek isterim. 02.05.2007

EK 1

AVUKATLAR İÇİN MESLEK ETİĞİ KURALLARI

‘Avukatlık meslek kuralları, mesleğin düzen ve geleneklerini korumak, yasaların avukatlara tanıdığı hakların gerçekleşmesi ve yüklediği görevleri tam ve şerefli bir şekilde yerine getirilmek amacıyla oluşturulmuştur.

Bir kısmı Avukatlık Yasasında mevcut olan meslek kurallarının bir bölümü de Türkiye Barolar Birliğince hazırlanmış ve 8-9 Ocak 1971 tarihinde Adana’da yapılan IV. Olağan Genel Kurul toplantısında kabul edilmiştir.

Döneme göre yenilikçi ve ilerici bir çalışma olan meslek kuralları Türkiye Barolar Birliği Bülteninin 26 Ocak 1971 tarihli 5. sayısında yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 1971 yılında yürürlüğe giren meslek kuralları hemen hemen hiç değişikliğe uğramadan bugün de uygulanmaktadır.

Avukatlık Yasasının 134.maddesi meslek düzen ve geleneklerine uymayanlar hakkında disiplin cezaları uygulanmasını öngörmektedir. Avukatlık Yasasının 135. maddesinde de disiplin cezaları uyarma, kınama, para cezası, işten çıkarma,meslekten çıkarma olarak belirlenmiştir. Buna göre, meslek kurallarına uyulmaması halinde yasada belirlenen disiplin cezalarının verilmesi gerekeceği tabiidir.

Avukatların meslek kurallarına uygun davranmalarını sağlama görevi Avukatlık Yasasının 95. maddesi hükmüyle Barolara verilmiştir.

Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Umum Müdürlüğü Teşkilat kadrolarına dahil olanlardan Devlet Dairelerini kaza mercilerinde avukat sıfatıyla temsil edenler hakkında Avukatlık Kanununun hükümleri dairesinde disiplin takibatı icrasının, vazife gördükleri yerin barosuna ait olacağı, 4353 Sayılı Kanunun 19 maddesinde öngörülmüştür.

Halen yürürlükte olan meslek kuralları aşağıda verilmiştir.

1) GENEL KURALLAR

1- Türk avukatları baroların ve Türkiye Barolar Birliği’nin bağımsızlığı gereğine inanmışlar ve bu konuda kendilerine gerek kişi, gerek kuruluş olarak düşen görevleri başarma kararına varmışlardır.

2- Mesleki çalışmasında avukat bağımsızlığını korur; bu bağımsızlığı zedeleyecek iş kabulünden kaçınır.

3- Avukat mesleki çalışmasını kamunun inancını ve mesleğe güvenini sağlayacak biçimde ve işini tam bir sadakatle yürütür.

4- Avukat, mesleğin itibarını zedeleyecek her türlü tutum ve davranıştan kaçınmak zorundadır. Avukat özel yaşantısında da buna özenmekle yükümlüdür.

5- Avukat yazarken de, konuşurken de düşüncelerini olgun ve objektif bir biçimde açıklamalıdır. Mesleki çalışmasında avukat hukukla ve yasalarla ilgisiz açıklamalardan kaçınmalıdır.

6- Avukat iddia ve savunmanın hukuki yönü ile ilgilidir. Taraflar arasında anlaşmazlığın doğurduğu düşmanlıkların dışında kalmalıdır.

7- Avukat salt ün kazandırmaya yönelik her türlü gereksiz davranıştan titizlikle kaçınmalıdır.

a- Avukat, yalnız adres değişikliğini reklam niteliğini taşımayacak biçimde ilan yolu ile duyurabilir.

b- Avukatın başlıklı kağıtları, kartvizitleri, büro levhaları reklam niteliği taşıyabilecek aşırılıkta olamaz.

c- Avukat telefon rehberinde meslekler kısmında adres yazdırabilir. Bunun dışında faklı büyüklükte harflere, ya da ilan niteliğinde yazılara yer veremez.

ç- Ortak büro kuran avukatlar büronun reklam aracı olmamasına ,hukuk bürosu olma niteliğini yitirmemesine dikkat ederler.

8- Avukat kendine iş sağlama niteliğindeki her davranıştan çekinir.

9- Avukat, kanunen bulunduğu başkaca mevki ve olanaklarının mesleki çalışmalarına etkili olmamasına dikkat eder. Avukat mesleki çalışma dışında kişisel anlaşmazlıklarda avukatlık sıfatının özelliklerinden yararlanamaz.

10- Avukat, aynı dava için birbirine karşı isteklerde bulunamaz.

11- Avukat, Türkiye Barolar Birliğince kabul olunan meslek dayanışma ve düzen gereklerine uygun davranmak zorundadır.

12- Avukat, barosunun görevin vakarına uygun biçimde tutulmasına çaba gösterir.

13- Uzunca bir süre bürosundan uzak kalmak zorunda bulunan avukat, işlerine bakacak, müvekkillerini kabul edecek meslektaşının adını barosuna bildirir.

14- Avukat meslek kuruluşlarınca verilen görevleri haklı sebepler dışında, kabul etmek zorundadır.

15- Mesleki çalışmasından ötürü aleyhine açılan dava layihasının bir örneğini avukat barosuna verir. Barosunun hukuki anlaşmazlıklardaki arabuluculuk teklifini kabul etmek zorundadır.

16- Avukat kendisiyle ilgili her türlü belgeleri baroda görmek hakkını haizdir.

2) YARGI ORGANLARIYLA VE ADLİ MERCİİLERLE İLİŞKİLER

17- Hakim ve savcılarla ilişkilerinde avukat hizmetin özelliklerinden gelen ölçülere uygun davranmak zorundadır. Bu ilişkilerde karşılıklı saygı esastır.

18- Avukat daha önce hakim, savcı, hakem ya da başka resmi bir sıfatla incelediği işte görev alamaz.

19- Hakim ve savcı ile hısımlık ya da evlilikten gelen engelleri gösteren kanun hükmünde yazılı derece dışında kalan hısımlıklar ve başkaca yakınlıklarda avukat meslek onuruna en uygun biçimde takdirini kullanır.

20- Avukatlar ve Avukat Stajyerleri mesleğe yaraşır bir kıyak ve kıyafetle başları açık olarak mahkemelerde görev yaparlar. Duruşmalara Türkiye Barolar Birliğince şekli saptanmış cübbe ile ve temiz bir kıyafetle

çıkarlar. Erkek Avukatlar iklim ve mevsim koşullarının elverdiği ölçüde kravat takarlar.

21- Avukat duruşmayı terk edemez. Ancak kişisel veya meslek onurunun zorunlu kıldığı hallerde duruşmalardan ayrılabilir. Bu durumda avukat derhal baroya bilgi verir.

22- Avukat savunma için zorunlu olmadıkça davanın uzaması sonucuna varacak isteklerden kaçınır.

23- Hakimin reddi, savcılarının ve başkaca adalet görevlilerinin reddi veya şikayet edilmesi konusunda ve genellikle konuşmalarında ve yazılarında avukat, kanunun gerektirdiği gerekçeleri amacı aşmayacak biçimde açıklar. Red veya şikayet dileklerinin bir örneği de baroya verilir.

24- Avukat ilerde tanık olarak dinlenecek kimselerden istisnai olarak bazı hususları öğrenmek mecburiyetinde kalmış olursa onları etkilemiş olma şüphesi altına düşmekten kaçınmalıdır. Avukat tanıklara tavsiyelerde bulunamaz, ne şekilde tanıklık edecekleri veya hakim önünde nasıl hareket edecekleri hakkında talimat veremez.

25- Avukat, mahkeme kalemlerinde, icra dairelerinde ve her türlü mercilerde çalışan görevlilerle olan ilişkilerinde de meslek onuruna ve ağırbaşlılığına uygun tutum ve davranışlarını korur.

3) MESLEKTAŞLAR ARASI DAYANIŞMA VE İLİŞKİLER

26- Hiçbir avukat, bir meslektaşının mesleki tutum ve davranışları hakkındaki düşüncelerini kamuoyuna açıklayamaz. Bu yoldaki şikayetlerin merci'i yalnız barolardır.

27- Hiçbir avukat, herhangi bir meslektaşı özellikle hasım vekili meslektaşı hakkında küçük düşürücü nitelikteki kişisel görüşlerini ve düşüncelerini açıkça belirtmez. Bir avukat başka bir avukata karşı asil ya da vekil sıfatıyla takip edeceği davayı kendi barosuna bir yazı ile bildirir. Bu kural, bilgi verme yükümlülüğü ile bağlı olarak baroların ve Türkiye Barolar Birliğinin üçüncü şahısların aleyhine veya üçüncü şahısların Barolar ve TBB aleyhine açacağı davalar içinde geçerlidir. Resmi ya da özel kuruluşlarda bağımlı olarak birlikte çalışan avukatlar, kadro görevleri ne olursa olsun, adalet ve eşitlik ilkelerinden ayrılmamağa ve iş dağıtımını, denetimi ve her türlü iş ilişkilerinde meslek dayanışmasına ve onuruna uymayan davranışlardan kaçınmaya özen göstermekle yükümlüdürler. (Maddenin dördüncü fıkrası Eskişehir'de yapılan xii. Genel Kurul toplantısında kabul edilmiştir.)

28- Bir başka baro bölgesinde ilk kez bir davaya giden avukat o yer baro başkanına nezaket ziyaretinde bulunmaya gayret eder.

29- Bir meslektaşının ölümü veya başkaca nedenlerle baro başkanınca görevlendirilen avukat kabul edilebilir bir neden göstermeksizin bu görevi reddedemez.

30- Mesleki çalışmada avukatlar arasında usule ilişkin işlemlerde ve dosya incelemelerinde dayanışma gereği sayılabilecek yardımlar ve kolaylıkları esirgemezler. Duruşmaya geç kaldığı için hakkında gıyap kararı alınan avukat hemen gelmişse, diğer taraf vekili olan avukat gıyap kararının kaldırılmasını veya düzeltilmesini istemek zorundadır. Bir başka yerdeki duruşmasına mazereti nedeniyle gidemeyen avukat, karşı taraf avukatı bir başka yerden

geliyorsa mazeretini önceden meslektaşına bildirmelidir. Avukatlar arasında “özelidir” kaydı taşıyan yazışmalar yazanın rızası alınmadan açıklanamaz.

31- Avukat hasım tarafından ancak avukatı ile görüşebilir. (Hasımın avukatı yok ise) avukatın hasımla teması zorunlu sınırlar içinde kalır. Hasım tarafla her temasından sonra avukat müvekkiline bilgi verir.

32- Avukat, dava türü ve usulü ne olursa olsun mahkemeye verdiği layiha ve önemli belgelerin birer örneğini (istenmese de) karşı taraf vekili meslektaşına verir.

33- Yanına stajyer almayı kabul eden avukat, stajyerlerin iyi yetişmesi için gerekli dikkati ve ilgiliyi gösterir ve olanaklarını hazırlar.

4) İŞ SAHİPLERİYLE İLİŞKİLER

34- Avukat müvekkiline davanın sonucu ile ilgili hukuki görüşünü açıklayabilir. Fakat bunun bir teminat olmadığını özellikle belirtir.

35- Avukat aynı davada birinin savunması öbürünün savunmasına zarar verebilecek durumda olan iki kişinin birden vekaletini kabul etmez.

36- Bir anlaşmazlıkta taraflardan birine hukuki yardımda bulunan avukat yararı çatışan öbür tarafın vekaletini alamaz, hiçbir hukuki yardımda bulunamaz. Ortak büroda çalışan avukatlar da, yararları çatışan kimseleri temsil etmemek kuralı ile bağlıdırlar.

37- Avukat meslek sırrı ile bağlıdır.

a- Tanıklıktan çekinmede de bu ölçüyü esas tutar. Avukat davasını almadığı kimselerin başvurusu nedeniyle öğrendiği bilgileri de sır sayar. Avukatlık sırrının tutulması süresizdir, meslekten ayrılmak bu yükümü kaldırmaz.

b- Avukat, yardımcılarının, stajyerlerinin ve çalıştırdığı kimselerin de meslek sırrına aykırı davranışlarını engelleyecek tedbirler alır.

38- Avukat kendisine teklif edilen işi gerekçe göstermeden de reddedebilir. Takdirine esas olan nedenleri açıklamak zorunda bırakılmaz. Avukat zamanının ve yeteneklerinin erişemediği bir işi kabul etmez. Avukat davayı almaktan ve kovuşturılmaktan çekinme hakkını müvekkiline zarar vermeyecek biçimde kullanmağa dikkat edecektir.

39- İş sahibi anlaşmayı yaptığı avuktan sonra ikinci bir avukata da vekalet vermek isterse ikinci avukat işi kabul etmeden önce ilk vekalet verilen avukata yazıyla bilgi vermelidir.

40- Avukat kesin olarak zorunlu bulunmadıkça müvekkili adına açıklamada bulunamaz. Açıklamalarda adalete etkili olmak amacı güdülemez.

41- Avukat baktığı davada görevini savsarak, ya da kötüye kullanarak, müvekkili zararına kendisine bir yarar sağlayamaz.

42- Avukat işle ilgili giderleri karşılamak üzere avans isteyebilir. Avansın işin gereğini çok aşmamasına, avanstan yapılan harcamaların müvekkile zaman zaman bildirilmesine ve işin sonunda avanstan kalan paranın müvekkile geri verilmesine dikkat edilir.

43- Müvekkil adına alınan paralar ve başkaca değerler geciktirilmeksizin müvekkile duyurulur ve verilir. Müvekkille ilgili bir hesap varsa uygun sürelerde durum yazıyla bildirilir.

44- Avukat müvekkilinden meslektaşlarına yönelecek sataşmaları önlemeye çalışır; gerekirse vekillikten çekilebilir.

45- Avukat “hapis hakkı”nı alacağı ile oranlı olarak kullanabilir.

46- Adli Müzaheretle görülen işler, başkaca işlere gösterilen özenle yürütülür.

47- Ücret davası açacak avukat önce baro yönetim kuruluna bilgi verir. Bu konuda baro yönetim kurulunun görüşünü bildirme yetkisi vardır.

5) AVUKATLARIN BAROLARLA VE TBB İLE İLİŞKİLERİ

48- Baro Başkanlığı, Baro Yönetim ve Disiplin Kurulu üyelikleri ile Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı, Yönetim Kurulu üyeliği, Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu Başkanlığı ve üyeliği görevleri bir kişide birleşemez.

6) YÜRÜRLÜK, UYGULAMA ALANI

49- Yukarıdaki meslek kurallarının sürekli gelişimini sağlamak üzere Barolar, Türkiye Barolar Birliği Genel Kuruluna gündeme ilişkin hükümlere uyma şartı ile yeni teklifler getirebilir.

50- Yukarıda yazılı meslek kuralları Türkiye Barolar Birliğinin 8-9 Ocak 1971 tarihli IV Genel Kurul Toplantısında kabul edilmiş ve Türkiye Barolar Birliğinin 8-9 Ocak 1971 tarihli IV Genel Kurul Toplantısında kabul edilmiş ve Türkiye Barolar Birliği Bülteninde yayımı tarihinde yürürlüğe girmesine karar verilmiştir.’ Meslek kuralları 26 Ocak 1971 tarihli ve 5 sayılı TBB Bülteninde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.www.bahum.gov.tr/bahum/bahumetik/avukat_etik_mevzuat/ulusal/av_meslek_kurallari.htm

EK 2

VETERİNER HEKİMLİK MESLEK ETİĞİ KURALLARI¹

Veteriner Hekimliği mesleğinin kurulduğu 1842 yılından günümüze kadar bu unvanı onurla taşıyan, yaşadıkları topraklar üzerinde ulusal, evrensel ve çağdaş bir sorumluluk ve hizmet anlayışı ile veteriner hekimlik mesleğinin toplumsal ve kültürel koşullardan soyutlanamayacağını bilinci ile sahip oldukları olanakların geliştirilmesinde en temel koşulun halk sağlığı ve hayvan sağlığının temini hayvansal üretimin artırılması olduğu bilincini taşıyan veteriner hekimler dünyada ve 'Türkiye' deki toplumsal ve bilimsel değişimleri göz önünde bulundurarak Veteriner Hekimlik Meslek Etiği kurallarına bağlılıklarını bildirmekle Türkiye hayvancılığına ve halk sağlığına hizmet etmenin yüce onurunu taşırlar.

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

Madde 1- Bu kuralların amacı veteriner hekimin mesleklerinin gereklerini yerine getirirken uymaları zorunlu olan, veteriner hekimlik meslek etiği kurallarını belirlemektir.

Kapsam

Madde 2- Türkiye de veteriner hekimlik yapma hakkını kazanmış olup mesleğini uygulayan tüm veteriner hekimler bu kurallar kapsamındadır.

Dayanak

Madde 3-Bu kurallar bütünü 6343 sayılı kanuna ve Veteriner Hekimliği Deontoloji yönetmeliğine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4- Bu metinde geçen

a) Bakanlık deyimi Tarım ve Köyışleri Bakanlığını

b) Hekim deyimi veteriner hekimleri

c) Veteriner Hekim örgütü deyimi Türk Veteriner Hekimleri Birliğini (6343 sayılı kanun ile kurulmuş) ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Kural ve İlkeler

Veteriner Hekimin Görev ve Ödevleri

Madde 5- Veteriner Hekimin öncelikli görevi, hastalıkları önlemeye ve bilimsel gerekleri yerine getirerek hastalan iyileştirmeye çalışarak hayvanların yaşamını ve sağlığını korumaktır. Meslek uygulaması sırasında insan onurunu gözetmesi de, hekimin öncelikli ödevidir. Hekim, bu yükümlülüklerini yerine getirebilmek için, gelişmeleri yakından izler.

Etik İlkeler

Madde 6- Görevlerini yerine getirirken, Veteriner hekimin uyması gereken evrensel veteriner hekimlik etik ilkeleri yararlılık, zarar vermeme, adalet ve özerklik ilkeleridir.

Hekimin Yansızlığı

Madde 7- Hekim görevlerini her durumda hayvan sahipleri arasındaki siyasal görüş, sosyal durum, dini inanç, milliyet, etnik köken, ırk, cinsiyet, yaş, toplumsal ve ekonomik durum ve benzeri farklılıkları gözetmeksizin yerine getirmekle yükümlüdür.

Vicdani ve Mesleki Kanı

Madde 8- Hekim, mesleğini uygularken vicdani ve mesleki bilimsel kanaatine göre hareket eder.

Sır Saklama Yükümlülüğü

Madde 9- Hekim, hasta sahibinden mesleğini uygularken öğrendiği sırları açıklayamaz. Hastanın ölmesi ya da o hekimle ilişkisinin sona ermesi, hekimin bu yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

Hasta sahibinin onanı vermesi ya da sırrın saklanması hasta ya da öteki hayvan ve insanların yaşamını tehlikeye sokması durumunda, hayvan sahibinin kişilik haklarının zedelenmemesi koşuluyla, hekim bu sırrı saklamakla yükümlü değildir.

Yasal zorunluluk durumlarında hekimin rapor düzenlemesi de, meslek sırrının açıklanması anlamına gelmez.

Hekim, tanık ya da bilirkişi olarak mahkemeye çağrıldığında olayın meslek sırrı olduğunu ileri sürerek bu görevlerinden çekilebilir.

Acil Yardım

Madde 10- Veteriner hekim, görevi ve uzmanlığı ne olursa olsun, gerekli girişimlerin yapılamadığı acil durumlarda, ilk yardımda bulunur.

Ticari Amaç ve Reklama Yasağı

Madde 11- Veteriner Hekim, mesleğini uygularken reklam yapamaz, ticari reklamlara araç olamaz, çalışmalarına ticari bir görünüm veremez, insanları yanıltıcı, paniğe düşürücü, yanlış yönlendirici, meslektaşlar arasında haksız rekabete yol açıcı davranışlarda bulunamaz. Hekim, yayın araçlarıyla yapacağı duyurularda varsa, Uzmanlık Tüzüğüne göre kabul edilmiş olan uzmanlık alanını, çalışma gün ve saatlerini bildirebilir. Tabela ve benzeri tanıtım araçlarının biçim ve boyutları yerel Veteriner Hekimler Odası tarafından saptanır.

Meşru ve Yasak Yöntemler

Madde 12- Veteriner Hekim mesleğini yerine getirirken, bilimsel ve çağdaş tanı ve tedavi yöntemleriyle koruyucu hekimlik ilkelerini göz önünde bulundurur, hastalarının tanı ve tedavisinde bilimsel olmayan yöntemleri uygulayamaz. Hekim, gerekli bilimsel aşamalardan geçip ruhsatlandırılmamış kimyasal, farmakolojik, biyolojik Maddeleri ilaç olarak kullanamaz.

Veteriner Hekimliğin Kötü Uygulanması (Malp-ractice)

Madde 13- Bilgisizlik, deneyimsizlik ya da ilgisizlik nedeniyle bir hayvanın zarar görmesi veteriner hekimliğin kötü uygulaması anlamına gelir.

Aracılık Etme ve Aracıdan Yararlanma Yasağı

Madde 14- Hekim öteki hekimlere veya tetkik-tedavi kuruluşlarına maddi çıkar karşılığı hasta gönderemez. Hekim, hasta sağlamak amacıyla aracı kişilerden yararlanamaz.

Endüstri ile İlişkilerde Çıkar Sağlama Yasağı

Madde 15- Hekimler endüstri kuruluşları ile hiçbir çıkar ilişkisi kuramazlar. Bilimsel araştırmalar ve eğitime yönelik ilişkiler ise, şeffaf ve kurumsal olmalıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hekimler Arası İlişkiler

Meslektaşlar Arasında Saygı

Madde 16- Veteriner Hekim, kendi meslektaşları ve ilgili alanda çalışan öteki meslek mensupları ile iyi ilişkiler kurar, meslektaşlarına ve bir başka üyesine karşı küçük düşürücü davranışlarda bulunamaz.

Mesleki Dayanışma

Madde 17- Veteriner Hekim, meslektaşlarını mesleki yönden onur kırıcı ν karşı korur.

Yetkinlik Dışı Faaliyet Yasağı

Madde 18- Veteriner Hekim getirirken, gecikmenin hayvan edebileceği zorunlu durumlar dışında özel bilgi, beceri gerektiren bir girişimde bulunamaz.

Danışım (Konsültasyon) ve ekip Çalışması;

Madde 19- Danışım ve ekip çalışmasının sürecinin düzenli işleyebilmesi ve bir hakkı olarak yaşama geçirebilmesi için,

a) Hasta Hayvan izleme sırasında değişik uzmanlık alanlarının görüş ve uygulamalarına gereksinim doğduğunda, tedavi; durumu hasta sahibine bildirilmelidir.Konsültasyonu hastanın tedaviyi yürüten hekimi yazılı olarak ister. Yazılı istemde hastanın özellikleri, konsültasyon isteğinin nedenlerini açık ve anlaşılır biçimde belirtilir.

b) Konsültasyon sürecinde kor hekim de, hastanın sürekli veteriner hekimi gibi hastadan sorumludur.

c) Konsültasyon veteriner hekim, sel ve teknik bilgiye sahip olmalıdır;

d) Konsültasyon sonucunda, gerekçesi ve sonuçları, açık ve de bir tutanak ile belgelenir.

e) Konsültasyonun sonuçlarından hasta sahipleri de yeterli ölçüde bilgilendirilir

f) Konsültasyonun sonucunda tedaviyi yürüten veteriner hekimi ile konsültasyon veteriner hekimin görüş ve kanaatleri arasında fark olur ve hasta sahibi konsültasyon hekimin önerilerini kabul ederse, hastanın tedaviyi yürüten hekimi tedaviyi bırakabilir.

g) Konsültasyon istenen veteriner hekim davete uymak zorundadır.

Odaya Bildirme Yükümlülüğü

Madde 20- Veteriner hekim meslektaşları ile meslek uygulaması konusunda uzlaşamaz bir anlaşmazlığa düştüğünde ya da veteriner hekimlik etiği açısından yanlış davranan bir meslektaşının bu davranışını kasıtlı bir biçimde sürdürmesi durumunda yerel Veteriner Hekim Odasına konuyla ilgili bildirimde bulunur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Veteriner Hekim-Hasta İlişkileri

Hasta Haklarına Saygı

Madde 21- Veteriner hekim hastasının sağlığı ile ilgili kararlar alırken, bilgilendirme hakkı, aydınlatılmış onam hakkı, tedaviyi kabul ya da red hakkı, vb. hasta haklarına saygı göstermek zorundadır.

Hekim Seçme Özgürlüğü

Madde 22- Hayvan sahibi mevzuatın belirlediğı kurallara, veteriner hekimlik uygulamaların özelliklerine ve kurumun koşullarına göre veteriner hekimini seçmekte özgürdür.

Muayenesiz Tedavi Yasağı

Madde 23- Veteriner hekim, acil vakalar gibi zorunlu durumlar dışında, hastasını bizzat muayene etmeden tedavisine başlayamaz.

Hasta Üzerindeki Etkinin Kullanımı

Madde 24- Veteriner Hekim hasta üzerindeki etkisini tıbbi amaçlar dışında kullanamaz.

Tedaviyi Üstlenmeme veya Yarıda Bırakma

Madde 25- Veteriner hekim, ancak veteriner hekimlik bilgisini gerektiğı gibi uygulayamayacağına karar verdiğinde ve hastasının başvurabileceğı başka bir veteriner hekim bulunduğu durumlarda, hastanın bakımını ve tedavisini üstlenmeyebilir veya tedaviyi yarım bırakabilir. Yukarıdaki koşullarda tedaviyi bırakacak hekim, bu durumu ve hastanın sağlığının tehlikeye düşmeyeceğini hayvan sahiplerine anlatır ve onları veteriner hekimlikle ilgili başka olanaklar konusunda bilgilendirir. İkinci veteriner hekim bulunmadan veteriner hekim hastasını bırakamaz. Veteriner hekim, tedaviyi üstlenen meslektaşına hasta hakkındaki tüm bilgileri aktarmakla yükümlüdür.

Aydınlatılmış Onam

Madde 26- Veteriner hekim hasta sahibini, hastanın sağlık durumu ve konulan tanı, önerilen tedavi yönteminin türü, başarı şansı ve süresi, tedavi yönteminin hastanın sağlığı için taşıdığı riskler, verilen ilaçların kullanılışı ve olası yan etkileri, önerilen tedaviyi kabul etmemesi durumunda hastalığın yaratacağı sonuçlar, olası tedavi seçenekleri ve riskleri konularında aydınlatır. Bilgiler hayvan sahibi tarafından anlaşılabilir biçimde verilmelidir. Sağlıkla ilgili her türlü girişim, Hasta sahibinin özgür ve aydınlatılmış onamı ile yapılabilir. Alınan onam, baskı, tehdit, eksik aydınlatma ya da kandırma yoluyla alındıysa geçersizdir.

Acil durumlarda hayvan sahibinin izni alınır.

Veteriner Hekim hayvan sahibinin izin vermemesinin kötü niyete dayandığını düşünüyor ve bu durum hastanın yaşamını tehdit ediyorsa, durum adli mercilere bildirilerek izin alınmalıdır. Bunun mümkün olmaması durumunda, veteriner hekim başka bir meslektaşına danışmaya çalışır ya da yalnızca yaşamı kurtarmaya yönelik girişimlerde bulunur. Acil durumlarda müdahale etmek hekimin takdirindedir. Tedavisi yasalarla zorunlu kılınan hastalıklar hayvan sağlığı ve toplum sağlığını tehdit ettiği için sahibinin aydınlatılmış onamı alınmasa da gerekli tedavi yapılır.

Hayvan sahibi vermiş olduğu aydınlatılmış onamı dilediğı zaman geri alabilir.

Bilgilendirilmeme Hakkı

Madde 27- Hayvan sahibi hayvanın hastalığı konusunda bilgilendirilmek istemediğini belirtmişse, veteriner hekimin bilgi vermesi gerekmez.

Terminal Hastalara Yardım

Madde 28- Veteriner hekim, terminal dönemdeki hastalara her türlü yardımı yapmaya, çekilen acıyı olabildiğince azaltmaya çalışır.

Ücret

Madde 29- Hayvan sahibi ücret konusunda önceden veteriner hekimden bilgi alabilir. Veteriner hekim, tüm muayene, tetkik ve cerrahi girişimlerde meslek örgütünün belirlediği taban ücretin altında bir ücret alamaz. Veteriner hekimin, meslektaşları ile meslektaşlarının eşleri ve bakmakla yükümlü oldukları kişilere ait hayvanlardan muayene ve tedavi için -masraflar dışında- ücret almaması uygundur.

Gereksiz Harcama Yaptırma Yasağı

Madde 30- Veteriner hekim, parasal durumu ne olursa olsun kesin zorunluluk olmadıkça pahalı ilaçlar ve yöntemler öneremez, hayvan sahibine ger yaptıramaz ve yararı olmayacağını bildiği bir tedaviyi veremez.

Hastayla İlgili Bilgilerin Hayvan Sahibine Verilmesi ve Kullanımı

Madde 31- Hasta dosyalarında bir özeti ile bilgi ve belgeleri! durumunda hasta sahibine hekim, yasal zorunluluk olma başkasına veremez. Veteriner hekim hasta sahibinin kimlik bilgilerini saklı bu bilgileri dosya üzerinden yapacağı araştırmalarda kullanabilir.

Rapor Düzenleme

Madde 32- Veteriner hekim, tedavi ettiği hayvanın sahibi günde hastalıkla ilgili rapor tıbbi gerekçelere bağlı olarak şekli, diyet gibi hasta için gerekli geçici yada kalıcı bilgiler ve hekimin önerileri bulunur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Veteriner Hekim ve Hayvan Hakları

Uluslararası Sözleşmelere Uyma Zorunluluğu

Madde 33- Her Veteriner hekim, tüm hayvan hakları belgelerine ve veteriner hekimlikle ilgili ortak kurallara uymakla yükümlüdür.

İşkenceye Yardım Yasağı

Madde 34-Veteriner hekim, tıbbi bilgi ve becerisiyle, hayvanlara eziyet ve benzeri uygulamalara katılamaz, yardımcı olamaz, gerçeğe aykırı rapor düzenleyemez, Eziyet iddiası olan olgularla karşılaşan veteriner hekim, mesleki bilgi ve becerilerini gerçeğin ortaya çıkarılması için kullanır.

İtlafa Etkin Katılım Yasağı

Madde 35-Hekim, hiçbir zaman itlafın infazında bulunamaz. İnfaza yardımcı olamaz. İtlaf uygulanmasında tıbbi hizmet veremez. (Kanunlarla zorunlu kalınan durumlar hariç)

Olağanüstü Durumlar ve Savaş

Madde 36- Veteriner Hekim, olağanüstü durumlar ve savaşta, evrensel nitelikteki tıbbi etik kurallarını yansızlıkla uygular. Hasta ve yaralı sayısının çokluğu nedeniyle, hepsine gerekli tıbbi yardımın verilemediği koşullarda, hekim, tedavi olasılığı yüksek olan ağır vakalara öncelik verir.

Cinsel İlişki Muayeneleri

Madde 37- Veteriner hekim, savcılıklar ve mahkemeler dışında kalan kişi ve kurumlardan gelen cinsel ilişki muayene istemlerini dikkate alamaz. Veteriner hekim hayvan sahibinin aydınlatılmış onamı olmadıkça cinsel ilişki muayenesi yapamaz.

ALTINCI BÖLÜM

Tıbbi Araştırmalar ve Yayın Etiği

Hayvan Üzerinde Araştırma

Madde 38- Hayvan üzerinde yapılacak klinik, deneysel ya da epidemiyolojik araştırmalar, gerek ilaç gerek cerrahi yöntem araştırmaları olsun, bilimsel bilgi birikimine katkıda bulunabilmek amacıyla yerel etik kurallarından geçmek koşuluyla yapılır. Hayvan üzerinde yapılan tüm araştırmalar, bilimsel ve mesleki yönden yeterli ve yetkin kişiler tarafından yürütülür. Araştırmanın sorumluluğu tümüyle araştırmacıya aittir.

Deneğin Bilgilenmesi ve Aydınlatılmış Onamı

Madde 39-Hayvan üzerinde yapılan araştırmalarda amacı, yöntemleri, beklenen yarar ve olası yan etkileri hakkında, hayvan sahibinin anlayabileceği dilde ve biçimde yeterli bilgi verilmesi zorunludur. Hayvan sahibine çalışma başladıktan sonra isterse araştırmaya katılmaktan vazgeçebileceği ve onanımı geri alabileceği, ancak bu nedenle daha sonraki tedavisinin ve takibinin aksamayacağı anlatılır. Bilgilendirme sonrasında hayvan sahibinin konuyu yeterince anlayıp anlamadığı değerlendirilir.

Araştırma hakkında yeterli bilgilendirme sağlandıktan sonra, hayvan sahibinin yazılı onamı alınır. Bu onam hayvan sahibinin özgür iradesine dayanmalıdır.

Sahipsiz Hayvanların Durumu

Madde 40-Sahipsiz hasta hayvanlarda hayati tehlike söz konusu ise ilk müdahale veteriner hekim tarafından yapılır. Daha sonra yerel yönetim veteriner işleri müdürlükleri haberdar edilerek gerekli işlemlerin yapılması sağlanır.

Deneğin Korunması

Madde 41-Hayvanlar üzerinde yapılan tıbbi araştırmalarda deneğin yaşamı, bedensel bütünlüğü ve sağlığı her zaman toplumsal veya bilimsel çıkarların üzerinde tutulur.

Bir tıbbi araştırmalarda, beklenen katkı ne olursa olsun, denek için ciddi bir tehlike şüphesi doğduğunda araştırma durdurulur.

Araştırmanın giderleri hayvan sahibine yakınlarına ya da sosyal güvenlik kurumuna yansıtılamaz.

Yayın Etiği

Madde 42- Veteriner hekim, araştırma verilerini değerlendirirken ve yayına hazırlarken bilimsel gerçekleri yansıtmalıdır. Çalışmaya fiilen katılmamış kişilerin adları o yayında yer alamaz. Kaynak göstermeden ve izin almadan başkalarına ait veriler, olgular ve yazılı eserler kullanılamaz.

YEDİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Hüküm Bulunmayan Durumlar

Madde 43- Bu kurallarda yer almayan durumlarla karşılaştığında, veteriner hekim, genel etik ilkelere, ulusal düzenlemelere, uluslar arası düzeydeki bildirge ve sözleşme hükümlerine uyar.

Disiplin Kavuşturması

Madde 44-Veteriner Hekimler bu meslek etiği kuralları hükümlerine aykırı davranışlarda bulduklarında, 6343 sayılı Türk veteriner Hekimler Birliği kanununa göre veteriner hekim odaları yönetim kurulları tarafından onur kurullarına sevk edilirler. Veteriner hekimlerin disiplin soruşturmasına uğraması, haklarında ayrıca hukuki veya cezai tatbikat yapılmasına engel değildir.

Yürürlük

Madde 45-Bu kurallar bütünü Türk Veteriner Hekimler Birliği Büyük Kongresinde kabul edilip, Türk Veteriner Hekimler Birliği yayın organlarından birinde yayımlandıktan bir ay sonra yürürlüğe girer ve Türk Veteriner Hekimler Birliği Merkez Konseyi ve Veteriner Hekimler Odaları Tarafından yürütülür.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

Atay, Cevdet, Prof. Dr. Devlet Yönetimi Ve Denetimi Alfa Yayınları 2. Baskı 1999

Dönmezer-Erman Nazari Ve Tatbiki Ceza Hukuku Genel Kısım Beta Yayınları 12. Baskı

Günday, Metin Prof. Dr. İdare Hukuku Dersleri Ankara 1996 İmaj Yayıncılık

Gözübüyük, Şeref, Prof. Dr. Yönetim Hukuku Turhan Kitabevi Ankara 1996

Nualla Mole ve Catharina Harby A.İ.H.S.'nin uygulanmasına ilişkin kılavuz Adil Yargılanma Hakkı

Oğurlu, Yücel, Yard. Doc. Dr. İdari Yaptırımlar Karşısında Yargısal Korunma, Seçkin Yayınevi 2. Baskı, Ankara, 2001

Önder, Ayhan, Prof. Dr. Ceza Hukuku Dersleri Filiz Kitabevi İstanbul 1992

Özgenç, İzzet, Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi Genel Hükümler Seçkin Yayınevi Ankara 2005

Selçuk, Sami, Doç. Dr. Karşıoylarını Turhan Kitabevi Ankara 2001

Sönmez, Nevzat Disiplin Hukuku ve Meslek İçi Sınavlara Hazırlık Kitabı Seçkin Yayınevi Ankara 2002

Taşkın, Ahmet, Kamu Görevlileri Disiplin Hukuku Ankara 2006 Seçkin Yayınevi

YASAL MEVZUAT

NOTERLİK KANUNU 1512 Sayılı 18.1.1972, 5.2.1972 gün 14090 s. Resmi Gazete

AVUKATLIK KANUNU

TÜRK DIŞ HEKİMLERİ BİRLİĞİ KANUNU Kanun Numarası: 3224 Resmi Gazete Tarih: 25.6.1985; Sayı:18792

TÜRK DIŞHEKİMLERİ BİRLİĞİ VE DIŞHEKİMLERİ ODALARININ DİSİPLİN YÖNETMELİĞİ

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ YÖNETMELİĞİ

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ MİMARLAR ODASI ONUR KURULU YÖNETMELİĞİ (16-17 Nisan 2004 tarihli 39. Olağan Genel Kurulda kabul edilmiştir.)

SERBEST MUHASEBECİLİK, SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK KANUNU DİSİPLİN YÖNETMELİĞİ

TÜRK ECZACILARI BİRLİĞİ KANUNU Kanun Numarası: 6643 Resmi Gazete Tarih: 2.2.1956; Sayı: 9223 madde 30

TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ KANUNU Kanun no : 6023
Kabul Tarihi: 23/01/1953 Yayınlandığı Resmi Gazete Tarihi: 31/01/1953

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ VETERİNER HEKİM ODALARI SORUŞTURMA, YARGILAMA YÖNTEMLERİ VE VETERİNER HEKİMLİK DİSİPLİN YÖNETMELİĞİ
Yayınlandığı Resmi Gazetenin Tarihi: 24.09.2000-Sayısı: 24180 madde 5

VETERİNER HEKİMLİĞİ MESLEĞİNİN İCRASINA, TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ İLE ODALARININ TEŞEKKÜL TARZINA VE GÖRECEĞİ İŞLERE DAİR KANUN (1)
Kanun Numarası 6343Kabul Tarihi : 9/3/1954 Yayınlandığı R.Gazete : Tarih: 18/3/1954 Sayı: 8661 Yayınlandığı Düstur : Tertip: 3 Cilt: 35 Sayfa: 1461

CEZA MUHAKEMESİ KANUNU Kanun No.5271 Kabul Tarihi : 4.12.2004

TÜRK CEZA KANUNU 5237 SAYILI İNSAN HAKLARI VE TEMEL ÖZGÜRLÜKLERİN KORUNMASINA İLİŞKİN SÖZLEŞME

YARGI KARARLARI

Danıştay 5. Ceza Dairesi E 1996, K 1999/1759
Danıştay 3. Dairesi E. 1979/187 K. 1979/253
Danıştay 3. Dairesi 30.03.1979 T E. 1979/187 K. 1979/253 K DD s. 36-37 s. 110-112 Danıştay 3. Dairesi 30.03.1979 T. E 1979/187 K.1979/253 DD s.36-37 s. 110-112
Danıştay 8. Dairesi 25.11.1993 T. E 1993/1901 K. 1993/3855 DD s.90 s.874
Danıştay 10. Dairesi 26.10.2989 T E. 1987/1637 K. 1989/1877 DD s. 78-79
Danıştay 3. Dairesi 30.3.1979 T E. 1979/87 K. 1979/253 DD S.36-37 s.110-112
Danıştay 5. Dairesi 2001/5605 E K. 2007/4713 T. 28.11.2002
Danıştay 12. Dairesi E. 2000/3109 K 2000/3834

AYİM 1. Dairesi T.22.11.1995 E 1995/352 K 1995/929
AYİM 2. Dairesi T 25.06.2001 E 2000/493 K 2001/562
AYİM 3. Dairesi T.03.10.2003 E 2003/150 K 2003/82
AYİM 3. Dairesi T.28.01.2004 E 2003/151 K 2004/159
AYİM 3. Dairesi T.21.10.2004 E 2003/21 K 2004/1570
AYM, E 1988/50 K 1989/27 T 23.06.1989

AIHM Benham Birleşik Krallığa karşı 10 Haziran 1996 61. paragraf
AIHM Diennet Fransaya karşı 26 eylül 1995, 34 paragraf
AIHM Axen Federal Almanya Cumhuriyetine karşı 8 Aralık 1983 25. paragraf
AIHM Ringenisen Avusturya'ya karşı 16 Temmuz 1971 94 paragraf

AIHM König Federal Almanya Cumhuriyeti'ne karşı 28 Haziran 1978 90. paragraf
AIHM H. Fransa'ya karşı 24 Ekim 1989 47. paragraf
AIHM Feldbrugge Hollanda'ya karşı 29 Mayıs 1986 29. paragraf
AIHM Engel ve diğerleri Hollanda'ya karşı 8 Haziran 1976 81. paragraf
AIHM Webwr İsviçre'ye karşı 22 Mayıs 1990 33. paragraf
AIHM Engel ve diğerleri Hollanda'ya karşı 8 Haziran 1976 82. paragraf
AIHM Hornsby Yunanistan'a karşı 19 Mart 1997, 40. paragraf
AIHM Stran Yunan Rafinerisi Yunanistan'a karşı 9 Aralık 1994 46-49. paragraflar.
AIHM Bendenoun Fransa'ya karşı 24 Şubat 1994
AIHM Stallinger ve Kuso Avusturya'ya karşı 23 Nisan 1997 51. paragraf
AIHM Fischer Avusturya'ya karşı 26 Nisan 1995 44. paragraf
AIHM Ektebani İsviçre'ye karşı 26 Mayıs 1988 32,33. paragraf
AIHM Abert Le Compte Belçika'ya karşı 10 Şubat 1983 34. paragraf
AIHM H. Belçika'ya karşı 30 Kasım 1987 54. paragraf
AIHM Ringeisen Avusturya'ya karşı 16 Temmuz 1971 95. paragraf
AIHM Krcmar ve diğerleri ek Cumhuriyetine karşı 3 Mart 200

YARARLANILAN İNTERNET SİTELERİ

www.turkhukusitesi.com/makale_97.htm - 164k
www.barobirlik.org.tr/calisma/Disiplin_kararlari/kararlar/2004_12.aspx - 4k
www.ihd.org.tr/iskence/ttb.htm - 9k
www.hukuki.net/kanun/6643.13.text.asp - 86k
www.tvhb.org.tr/dokumanlar/mevzuat/tvhb/VeterinerHekimMeslekEtigiKurallari.html
www.bahum.gov.tr/bahum/bahumetik/avukat_etik_mevzuat/ulusal/av_meslek_kurallari.htm
www.istanbulbarosu.org.tr/Document.asp?Konu=716&DocumentIndex=avhukuk/diskurorncar
www.danistay.gov.tr/kerisim/container.jsp - 2k
http://ogrenci.hacettepe.edu.tr/~b0122202/Inetpub/wwwroot/hukuk/idarehukuku/idari_yargilama_hukuk.htm